

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 91 · 11. juni
Sesjonen 2017–2018

Møte mandag den 11. juni 2018 kl. 10

President: Eva Kristin Hansen

Dagsorden (nr. 91):

1. Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i skatte-, avgifts- og tollavgivinga (Innst. 399 L (2017–2018), jf. Prop. 86 LS (2017–2018))
2. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantane Ingrid Heggø, Fredric Holen Bjørdal, Åsunn Lyngedal, Stein Erik Lauvås, Ingalill Olsen, Hege Haukeland Liadal, Magne Rommetveit, Lise Christoffersen, Arild Grande og Lene Vågslid om å utsetje iverksetjing av vedtekne endringer i eigedomsskattelova og presisering i vilkåra for å nytte overgangsregelen (Innst. 398 S (2017–2018), jf. Dokument 8:158 S (2017–2018))
3. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantane Ingrid Heggø, Sigbjørn Gjelsvik, Kari Elisabeth Kaski og Kjell Ingolf Ropstad om provenynøytral omlegging av finansskatten der forhøgd arbeidsgivaravgift vert fjerna (Innst. 365 S (2017–2018), jf. Dokument 8:190 S (2017–2018))
4. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantane Sigbjørn Gjelsvik, Trygve Slagsvold Vedum, Geir Pollestad, Liv Signe Navarsete og Ole André Myhrvold om nærings- og folkehelsevennlig omlegging av avgifter og Representantforslag fra stortingsrepresentantane Knut Arild Hareide, Olaug V. Bollestad, Hans Fredrik Grøvan og Kjell Ingolf Ropstad om å utrede fjerning av 350-kronersgrensen for varesendinger fra utlandet (Innst. 364 S (2017–2018), jf. Dokument 8:205 S (2017–2018) og Dokument 8:213 S (2017–2018))
5. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantane Olaug V. Bollestad, Kjell Ingolf Ropstad og Tore Storehaug om et jobbskattefradrag for uføre (Innst. 396 S (2017–2018), jf. Dokument 8:215 S (2017–2018))
6. Innstilling fra finanskomiteen om Statens pensjonsfond 2018 (Innst. 370 S (2017–2018), jf. Meld. St. 13 (2017–2018))
7. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantane Steinar Reiten, Geir Jørgen Bekkevold og Kjell Ingolf Ropstad om å etablere et etikkråd for Statens pensjonsfond Norge etter modell fra Statens pensjonsfond utland (Innst. 361 S (2017–2018), jf. Dokument 8:214 S (2017–2018))
8. Innstilling fra finanskomiteen om Finansmarkedsmeldingen 2018 (Innst. 371 S (2017–2018), jf. Meld. St. 14 (2017–2018))
9. Innstilling fra finanskomiteen om Rapport til Stortinget fra Norges Banks representantskap for 2017 (Innst. 366 S (2017–2018), jf. Dokument 9 (2017–2018))
10. Innstilling fra finanskomiteen om Statsrekneskapen 2017 (Innst. 372 S (2017–2018), jf. Meld. St. 3 (2017–2018))
11. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantane Kari Elisabeth Kaski, Gina Barstad, Freddy André Øvstegård, Petter Eide, Karin Andersen og Solfrid Lerbrekk om en fullstendig gjennomgang av uprioriterte osthøvelkutt i velferd og offentlig sektor, av regjeringen omtalt som avbyråkratisering og effektivisering (Innst. 397 S (2017–2018), jf. Dokument 8:137 S (2017–2018))
12. Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2017/1951 om forlengelse av det europeiske statistikkprogram til 2020 (Innst. 363 S (2017–2018), jf. Prop. 84 S (2017–2018))
13. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i rettsgebyrloven (gebyr for skifteattest og uskifteattest) (Innst. 391 L (2017–2018), jf. Prop. 90 L (2017–2018))
14. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantane Martin Henriksen, Torstein Tvedt Solberg, Mani Hussaini, Marit Arnstad, Marit Knutsdatter Strand, Audun Lysbakken, Mona Fagerås og Hadia Tajik om tillitsreform i skolen (Innst. 378 S (2017–2018), jf. Dokument 8:194 S (2017–2018))
15. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantane Hans Fredrik Grøvan, Olaug V. Bollestad, Knut Arild Hareide og Steinar Reiten om å gi bibelskoleelever to tilleggspoeng (Innst. 387 S (2017–2018), jf. Dokument 8:196 S (2017–2018))
16. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Utbygging og drift av Johan Castberg-feltet med status for olje- og gassvirksomheten (Innst. 368 S (2017–2018), jf. Prop. 80 S (2017–2018))

17. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om Statens pensjonskasse, lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser og enkelte andre lover (tilpasning av alderspensjon fra offentlig tjenestepensjonsordning til alderspensjon fra folketrygden opptjent etter nye regler – levealdersjustering og samordning)
(Lovvedtak 67 (2017–2018), jf. Innst. 343 L (2017–2018) og Prop. 61 L (2017–2018))
 18. Stortingets vedtak til lov om endringer i arbeidsmiljøloven, folketrygdloven og enkelte andre lover (Lovvedtak 68 (2017–2018), jf. Innst. 356 L (2017–2018) og Prop. 57 L (2017–2018))
 19. Stortingets vedtak til lov om endringer i arbeidsmiljøloven (fast og midlertidig ansettelse og innleie fra bemanningsforetak)
(Lovvedtak 69 (2017–2018), jf. Innst. 355 L (2017–2018) og Prop. 73 L (2017–2018))
 20. Stortingets vedtak til lov om gjennomføring av EUs forordning om elektronisk identifikasjon og tillitstjenester for elektroniske transaksjoner i det indre marked (lov om elektroniske tillitstjenester)
(Lovvedtak 70 (2017–2018), jf. Innst. 331 L (2017–2018) og Prop. 71 L (2017–2018))
 21. Stortingets vedtak til lov om endringer i opplæringslova mv. (forbud mot bruk av ansiktsdekkjande plagg i barnehagar og undervisningssituasjonar)
(Lovvedtak 71 (2017–2018), jf. Innst. 351 L (2017–2018) og Prop. 51 L (2017–2018))
 22. Stortingets vedtak til lov om endringer i alkoholloven, atomenergiloven, folkehelseloven, legemiddeloven, lov om medisinsk utstyr og strålevernloven (overtredelsesgebyr mv.)
(Lovvedtak 72 (2017–2018), jf. Innst. 353 L (2017–2018) og Prop. 60 L (2017–2018))
 23. Stortingets vedtak til lov om endringer i tobakkskadelloven (ulovlig handel med tobakksvarer mv.)
(Lovvedtak 73 (2017–2018), jf. Innst. 335 L (2017–2018) og Prop. 75 L (2017–2018))
 24. Stortingets vedtak til lov om pakkereiser og reisegaranti mv. (pakkereiseloven)
(Lovvedtak 74 (2017–2018), jf. Innst. 354 L (2017–2018) og Prop. 54 L (2017–2018))
 25. Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdloven og kontantstøtteloven (innføring av tredeling av foreldrepenger mv.)
(Lovvedtak 75 (2017–2018), jf. Innst. 340 L (2017–2018) og Prop. 74 L (2017–2018))
 26. Stortingets vedtak til lov om endringer i barnelova og statsborgerloven (foreldreskap og statsborger-skap for barn født i utlandet)
(Lovvedtak 76 (2017–2018), jf. Innst. 336 L (2017–2018) og Prop. 82 L (2017–2018))
 27. Stortingets vedtak til lov om endringer i domstol-loven mv. (elektronisk kommunikasjon mv.)
(Lovvedtak 77 (2017–2018), jf. Innst. 352 L (2017–2018) og Prop. 62 L (2017–2018))
 28. Stortingets vedtak til lov om endringer i straffepro-sessloven og tvisteloven (opptak og gjenbruk av forklaringer i retten mv.)
(Lovvedtak 78 (2017–2018), jf. Innst. 342 L (2017–2018) og Prop. 63 L (2017–2018))
 29. Stortingets vedtak til lov om endringer i politiloven mv. (tidsubegrenset bevæpning ved sårbare objek-ter – punktbevæpning)
(Lovvedtak 79 (2017–2018), jf. Innst. 341 L (2017–2018) og Prop. 70 L (2017–2018))
 30. Stortingets vedtak til lov om endringer i utlen-dingsloven mv. (utvisning på grunnlag av eksklusjon fra flyktningstatus mv.)
(Lovvedtak 80 (2017–2018), jf. Innst. 357 L (2017–2018) og Prop. 68 L (2017–2018))
 31. Stortingets vedtak til lov om kommuner og fylkes-kommuner (kommuneloven)
(Lovvedtak 81 (2017–2018), jf. Innst. 369 L (2017–2018) og Prop. 46 L (2017–2018))
 32. Stortingets vedtak til lov om endringer i innde-lingslova (nye fylkesnavn)
(Lovvedtak 82 (2017–2018), jf. Innst. 328 L (2017–2018) og Prop. 65 L (2017–2018))
 33. Stortingets vedtak til lov om endringer i introduk-sjonsloven (barnefamilier og enslige mindreårige med begrenset oppholdstillatelse)
(Lovvedtak 83 (2017–2018), jf. Innst. 333 L (2017–2018) og Prop. 89 L (2017–2018))
 34. Referat
- Presidenten:** Representantene Norunn Tveiten *Benestad*, Nils Aage *Jegstad*, Abid Q. *Raja*, Bente Stein *Mathisen*, Marianne *Synnes*, Siv *Mossleth*, Solveig *Sundbø Abrahamsen* og Trond *Giske*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.
- De innkalte vararepresentanter, for Hedmark fylke Per-Gunnar *Sveen* og for Nordland fylke Rita *Lekang*, tar nå sete.
- Det foreligger to permisjonssøknader:
- fra representanten Steinar *Reiten* om sykepermisjon i tiden fra og med 11. juni til og med 15. juni
 - fra representanten Bjørnar *Moxnes* om omsorgsper-misjon mandag 11. juni
- Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:
1. Søknadene behandles straks og innvilges.
 2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

For Møre og Romsdal fylke: Simon Molvær *Grimstad*

For Oslo: Seher Aydar

Presidenten: Simon Molvær Grimstad og Seher Aydar er til stede og vil ta sete.

Statsråd Siv Jensen overbrakte 2 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16 til dagens kart er ferdigbehandlet.

Sak nr. 1 [10:01:51]

Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i skatte-, avgifts- og tollavgivinga (Innst. 399 L (2017–2018), jf. Prop. 86 LS (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Vetle Wang Soleim (H) [10:02:41] (ordfører for saken): Jeg vil begynne mitt innlegg med å ønske Stortinget og finanskomiteens medlemmer velkommen til en lang og debattrik dag. Dette er første sak av totalt tolv som finanskomiteen skal innstille på. Vi får se om debatten er like livlig når vi avslutter med det europeiske statistikkprogrammet – kanskje ikke den saken som vil ha høyest temperatur i dag, men det har vi nok andre saker som kan få.

Regjeringen har lagt fram et revidert nasjonalbudsjett som er nettopp det, en revidert utgave av det budsjettet som Stortinget vedtok i desember i fjor, som for øvrig er et budsjett der vi fortsetter å senke skattene for folk flest og næringsliv, samtidig som vi prioriterer opp investeringer i landets framtid gjennom bedre veier, raske behandling i sykehusene og rekordsatsing på forskning og bedre lærere. Derfor er det ikke store satsinger eller mange nye tiltak som blir presentert i dette budsjettet. Det er slik et revidert budsjett som oftest er, og hovedhensikten er å få seg forelagt oppdaterte tall og analyser, foreta justeringer der det trengs, og få svar fra regjeringen på ulike anmodningsforslag som har vært fremmet tidligere.

Jeg vil nevne noen av endringene og forslagene som er fremmet i denne proposisjonen. Det første gjelder eiendomsskatt på verk og bruk, utfasing av maskinskatten. Det ble vedtatt før jul, som en del av innværende års statsbudsjett, at maskinskatten skal fjernes. I etterkant av forhandlingene ble det satt spørsmålstegn ved overgangsregelen som ble vedtatt. Enkelte tolket den slik at kommuner som bare har hatt eiendomsskatt på verk og bruk, også må innføre eiendomsskatt på annen næringseiendom. Siden disse spørsmålene ble reist, var flertallets innstilling fra finanskomiteen tydelig på at slik skulle bestemmelsen ikke tolkes. Det var aldri ønsket eller ment at kommunene skulle måtte utvide eiendomsskattegrunnlaget sitt for å få del i kompensasjonsordningen. Da spørsmålet likevel ble tatt opp, synes jeg det er fint at regjeringen kommer tilbake med en lovbestemmelse som ikke kan mistolkes, selv om jeg mener den i utgangspunktet skal være unødvendig når stortingsflertallets mening bak bestemmelsen er uttrykt i så tydelige former.

Debatten når det gjelder maskinskatt, tar jeg under neste sak, noe jeg forholder meg til at også komiteens medlemmer for øvrig gjør, når dagsordenen er slik den er.

Det andre gjelder enklere skattlegging av utenlandske arbeidstakere. Regjeringen foreslår i revidert budsjett å innføre en kildeskatt for utenlandske arbeidstakere som er her på midlertidig arbeidsopphold. Forslaget har vært igjennom en bred høring som har ledet fram til det regelverket som nå foreslås. Jeg har merket meg at andre partier i denne salen går imot denne lovendringen fordi man mener det vil gi bedre betingelser for utenlandske arbeidstakere enn for norske. Til det er å si at det må da være bedre i større grad å få inn rett skatt enn feil eller ingen skatt overhodet. Den største forskjellen mellom norske og utenlandske arbeidstakere i dag er nettopp at det er enklere å kreve inn skatt fra nordmenn fordi det ikke trengs like mye informasjonsarbeid. Det er lettere å kreve inn, det er lettere å kontrollere, og skatteetaten har mer informasjon om norske skattytere.

Videre er prosentsatsen i den forenklede ordningen et tema. Hvis man har høyere skattesats enn 25 pst., er det nærliggende å tro at de færreste utenlandske arbeidstakere vil velge å benytte seg av ordningen som her foreslås. Man har med dagens forslag balansert hensynet til bl.a. LO, som ønsker en høyere sats, og NHO og Skattedirektoratet, som ønsker en lavere sats. Med 25 pst. ligger vi også likt med den svenske ordningen, og det innføres et inntektstak, slik at arbeidstakere med høy inntekt ikke kan ta del i ordningen. Dette er en forenkling som man faglig har ønsket seg, og som vil gjøre det lettere for de mange tusen utenlandske arbeidsta-

kerne vi har i Norge, å bli skattlagt riktig. Regjeringen følger her opp svakheter som har blitt oppdaget i egne kontroller og avdekket av Riksrevisjonen.

Det tredje er bedre regler for rapportering og skattlegging av naturalytelser. Det er allerede i dag hovedregelen at alle ytelser som en får gratis gjennom jobb, men som gir en privatøkonomisk fordel, skal beskattes. Det er enighet mellom næringsliv og skattemyndigheter om at det trengs klargjøringer og forbedringer i hvordan nettopp dette skal skje. Jeg skal ikke gå nærmere inn på disse endringene annet enn å bemerke at regjeringen vil komme tilbake til endringene også i statsbudsjettet for 2019, med utfyllende regler.

Avslutningsvis vil jeg takke komiteen for arbeidet og samarbeidet. Jeg ser fram til debatten.

Svein Roald Hansen (A) [10:07:29]: Jeg vil konsentrere meg om de forslagene hvor Arbeiderpartiet har anmerkninger.

Det første gjelder beskatning av utenlandske arbeidere som skal kunne velge en forenklet skatteordning med 25 pst. skatt uten fradrag, opp til et visst nivå. Vi støtter prinsippet, men stiller spørsmål ved om ikke 25 pst., som regjeringen foreslår, gir for stor fordel i forhold til ordinær skattlegging med fradrag. Her savner vi en grundigere saksframstilling, slik at vi kan se forskjellen mellom denne forenklede og den ordinære skattleggingen på ulike inntektstrinn, og mener regjeringen må vurdere en høyere skattesats enn 25 pst.

Så til skattlegging av naturalytelser, som i hovedsak er en modernisering og forenkling. Vi støtter hovedlinjene. Men det er høringsinstanser som påpeker noen behov for ytterligere klargjøring. Dem bør regjeringen studere grundigere før de endelige forslagene utformes. Det er også regjeringspartienes representanter enig i, så da lytter vel statsråden.

Vi vil også minne om LOs uttalelse i høringsrunden, om at personalrabatter og naturalytelser bør reguleres slik at de ikke blir en erstatning for deler av en «anstendig, ordinær lønn med opptjening av pensjon, sykepenge og feriepenger».

Når det gjelder flytting av klagesaker fra Skatteklagenemnda til Skattedirektoratet, støtter vi overføringen av klager som gjelder tvangsmulkt, herunder klager tilknyttet a-opplysningsloven, til direktoratet. Men vi deler bekymringen et flertall av høringsinstansene ga uttrykk for, nemlig en fragmentering av klagene og om rettssikkerheten blir tilstrekkelig ivaretatt når samme instans skal behandle sak og klage der klagegjensstanden har såkalt lav verdi. Disse klagene bør etter vårt syn fortsatt gå til nemnda, som bør tilføres mer ressurser for å unngå restanser.

Når det gjelder eiendomsskatten på maskiner i verk og bruk, støtter vi innstillingen. Det er i samsvar med hva Arbeiderpartiet har foreslått. Men jeg vil minne om at det i behandlingen av Dok. 8:158 S for 2017–2018 ble enighet om at regjeringen skulle komme tilbake i revisjonen med forslag til hvordan kompensasjonsordningen på inntil 500 mill. kr skal innrettes og fordeles. Dette har regjeringen ikke gjort.

Det er også brakt på det rene at kompensasjonsordningen på inntil 500 mill. kr ikke vil dekke de berørte kommunenes inntektstap, og kommunene kjenner fortsatt ikke til kriteriene for hvordan fordelingen blir til den enkelte kommune.

Så til et forslag Arbeiderpartiet har lagt inn i denne innstillingen, om å fjerne subsidiene på utenlandsk netthandel ved at varer under 350 kr slipper moms, eventuell toll og særavgifter. Det gir et betydelig inntektstap og representerer en betydelig konkurranseulempe for norsk næringsliv. Derfor foreslår vi en lovendring hvor §§ 5–9 i tolloven oppheves fra 1. august i år, som jeg anbefaler alle å støtte. Innstillingen i den saken vi skal behandle senere i dag som bygger på Dok. 8:205 og Dok. 8:213, viser jo at det egentlig er flertall i denne sal for å fjerne dette avgiftssmutthullet.

Det er viktigere enn noen gang å få tettet dette avgiftssmutthullet, etter det tredje avgiftspåfunnet fra regjeringspartiene og samarbeidspartiene for å få en avtale om statsbudsjettet i havn – sukkeravgiften. Det første var poseavgiften, som måtte puttes i skuffen. Så var det flyseteavgiften, som dessverre ikke ble skrinlagt. Den førte til at Rygge sivile lufthavn ble lagt ned, og til tap av hundrevis av arbeidsplasser i Østfold og andre steder i landet.

Denne gangen var det altså sukkeret og produktavgiften som skulle få et kraftig hopp. Man trengte nær et par milliarder for å få inntektene til å møte utgiftsnivået, og la nivået på økningen deretter. Hva det kunne bety for norsk næringsmiddelindustri, brydde man seg ikke om å tenke på, i hvert fall ikke utrede. Resultatet av prishoppet på snop og drikkevarer her hjemme er at netthandelen har gjort et kraftig hopp. Ifølge Virke sendes det 16–20 tonn snop og drikke inn over grensen hver uke.

Hvor lenge skal finansministeren sitte stille og se på at norske arbeidsplasser og avgiftsinntekter til statskassen renner ut mellom fingrene på henne?

I Innst. 364 S, som vi skal behandle noe senere, er det et flertall for å be regjeringen om å utrede fjerning av dette avgiftsfritaket og komme tilbake i forslaget til statsbudsjett for 2019. Forhåpentligvis oppdager finansministeren at hun vil trenge disse inntektene for å få inntektene til å dekke utgiftene.

Med dette tar jeg opp det forslaget Arbeiderpartiet er med på.

Presidenten: Representanten Svein Roald Hansen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Helge André Njåstad (FrP) [10:12:00]: Eg vil starta med å takka saksordføraren for å ha gjort greie for dei skatte-, avgifts- og lovendringane som er føreslått i denne proposisjonen. Eg vil òg takka komiteen for eit godt samarbeid og spesielt takka Kristeleg Folkeparti for å ha vorte einig med regjeringspartia ein dag før fristen for revidert nasjonalbudsjett, noko som har gjort at komiteen har hatt betre tid enn ein vanlegvis har med slike revideringar.

Dette er, som saksordføraren sa, ei revidering av skatte- og avgiftsopplegget som ligg føre, ikkje ein arena for å føreslå mykje nytt. Saksordføraren var likevel inne på ein del av dei nye forslaga som regjeringa har føreslått, og som Stortinget no sluttar seg til. Me er veldig glade og fornøgde med det som ligg der. Noko som han ikkje nemnde, og som Framstegspartiet er spesielt glad for, er forslaget om å redusera satsane for små bryggjeri. Det er ei god distriktssak, og noko som me ser på som veldig bra for å skapa arbeidsplassar i distrikta og få konkurransedyktige vilkår, som at ein kan få selja øl i butikkar, og dermed sikrar distriktsarbeidsplassar. Det er ei sak me er veldig glade for at fleirtalet sluttar opp om i dag.

Når representanten frå Arbeidarpartiet listar opp alle moglege utgiftsaukar som har skjedd som ein del av forlik mellom Kristeleg Folkeparti og Venstre og dei tidlegare regjeringspartia og no mellom Kristeleg Folkeparti og dei tre regjeringspartia, er det grunn til å minna om at ein då tek enkelte små avgifter ut av sin samanheng og skapar eit inntrykk av at dette stortingsfleirtalet har auka skattane og avgiftene. Det er feil. Viss ein ser denne perioden under eitt, har me redusert skattane og avgiftene med 24,2 mrd. kr i denne og den førre perioden. Det er ein betydeleg reduksjon, og det er mest for vanlege folk. Reduksjon av inntektsskatten for vanlege personar utgjer 13,8 mrd. kr av dette. Reduksjon av formuesskatten utgjer berre 6,1 mrd. kr. I tillegg har me fjerna arveavgifta, som representerer 2,2 mrd. kr, og me har gjort mykje for næringslivet ved å redusera skatte- og avgiftstrykket på dei med 8,8 mrd. kr, for å nemna noko.

Så viss ein ser desse fem åra under eitt og dei ti budsjetta, med revideringar, har stortingsfleirtalet redusert skatte- og avgiftsbyrda for både folk flest og næringslivet. Viss me dristar oss til å samanlikna dette med dei alternativa som opposisjonen har presentert i løpet av dei same ti åra, ville norske forbrukarar, norske personar og norsk næringsliv hatt det verre med alle andre fleirtal enn dei som har gjort opp budsjetta. Det er eit viktig bilde å teikna.

Me ser òg heilt klart at noko av det som har vorte innført, har skapt nokre uføreseielege konsekvensar, som

auken av avgiftene som er knytte til godteri og snop. Det har skapt større grensehandel, spesielt over nettet. Men løysinga på det er ikkje, som Arbeidarpartiet føreslår, å fjerna 350-kronersgrensa, med verknad frå 1. august. Det er litt ironisk å høyra representanten Svein Roald Hansen kritisera at ein har gjort noko utan å utgreia, og så føreslår ein ei løysing med å fjerna ei gebyrgrense utan å greia ut det, og det skal tre i kraft allereie den 1. august, noko som vil bety at alle dei som har bestilt f.eks. småvarer frå Kina i dag, ikkje vil få dei levert før etter at Arbeidarpartiet – om dei skulle få fleirtal for det – har fått endra regelverket. Då ville ein fått sjå det same som ein ser i Sverige, at det ligg tusenvis av pakkar hos Posten, som ingen hentar, og som Posten får store problem med. Eg trur ikkje me skal la Posten få ei så stor utfordring ved å vera så lite ansvarlege som Arbeidarpartiet legg opp til.

Det er heller ikkje riktig at det i den andre saka me behandlar i dag, er eit fleirtal for å fjerna denne avgifta. Det er eit fleirtal som ber regjeringa greia ut, og då er det naturleg at ein greier ut det som skapar utfordringar. Men ein må sjølv sagt greia ut begge forholda: Kva vil dette ha å seia for Posten? Kva vil det ha å seia for norske forbrukarar, som nyt godt av å kunna importera småvarer som dei ikkje finn i norske butikkar? Det er ganske mange norske forbrukarar som set pris på ei slik grense, og som set pris på at det er mogleg å handla billege varer utan å måtta betala eit dyrt gebyr i tillegg til toll. Eg håpar at den utgreiinga vil peika på alle elementa, og at ein kan ha ein grundig og god gjennomgang før ein berre føreslår å fjerna grensa den 1. august, slik som Arbeidarpartiet gjer.

Dette kjem me tilbake til når regjeringa har fått greidd det ut. Fram til det håpar eg at me kan fokusera på norske forbrukarar òg, ikkje berre på dei få butikkane som er opptekne av dette.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:17:17]: Senterpartiet tror på hele Norge. Vi vil styrke beredskapen i hele landet og sikre tjenester nær folk. Vi vil kutte i byråkratiet og sikre grunnlaget for norske arbeidsplasser. Vi har et helhetlig alternativ til revidert nasjonalbudsjett som synliggjør disse prioriteringene.

Til lovforslagene som vi skal behandle i dag: Flere av lovforslagene fra flertallspartiene vil bidra til å svekke norske arbeidsplasser og norsk næringsliv, samtidig som en ikke gjennomfører helt nødvendige endringer for å trygge de norske arbeidsplassene.

Til den såkalte 350-kronersgrensen, som flere av talerne i dag allerede har berørt: Det er et særdeles spesielt system at hvis man handler på nett hos en norsk aktør, skal man betale ordinære skatter og avgifter, moms fra første krone. Men hvis man handler akkurat de samme

varene i en utenlandsk nettbutikk, slipper man både moms og alle andre avgifter. Det er et system som er direkte i strid med norske interesser, og som tapper oss for arbeidsplasser. Virke har anslått at 350-kronersgrensen alene tapper oss for 6 000 arbeidsplasser. Det haster å gjøre noe med dette.

Til representanten Njåstad, som er opptatt av at ting skal utredes: Vel, en smalt altså til med en avgiftsøkning på sukker- og sjokoladevarer og ikke-alkoholholdige drikkevarer på henholdsvis over 80 pst. og over 40 pst. med noen få ukers varsel før jul – noe som rammet norske arbeidsplasser, som rammet norske bedrifter. Det var helt greit å gjøre i en sen nattetime uten utredning og uten at de som var berørt, hadde noen informasjon på forhånd. Men når en her fra vår og Arbeiderpartiets side foreslår å fjerne et helt urimelig unntak som er i direkte motstrid med norske interesser, skal en tydeligvis skyve det ut i evigheten før en er villig til å gjøre noe med det.

Dette gjelder 350-kronersgrensen. Land etter land fjerner tilsvarende ordninger. Det er fullt mulig å finne løsninger slik at en unngår fortollingsgebyr, og det har Senterpartiet foreslått. Andre land finner gode løsninger på dette. Det gjelder bare å vise vilje til å handle.

Så til endringene når det gjelder naturalytelser: Det er selvsagt bra å rydde opp og forenkle. Problemet med de endringene som blir gjennomført, er at de verken er bra for arbeidstakerne eller bra for bedriftene. Det vil føre til mer byråkrati. Det vil føre til økte kostnader for bedriftene, noe som bl.a. Virke har påpekt. I sitt brev til finanskomiteen skriver Revisorforeningen bl.a. at flere av forslagene innebærer

«at arbeidsgiver må etablere omfattende og detaljerte oppfølgings- og kontrollrutiner som vil legge beslag på betydelige ressurser for de næringsdrivende. I tillegg påføres virksomhetene en økt kostnad i form av arbeidsgiveravgift på tredjepartsyttelsene. Merutgiftene ved å gjennomføre forslagene er lite drøftet, men vil være vesentlige.»

De skriver også:

«Regjeringen har gitt arbeidet med forenklinger for næringslivet høy prioritet. Forslaget i denne proposisjonen tyder på at dette er ord, med lite innhold.»

Det forslaget som er lagt fram, må avvises. Det må være gjenstand for en grundigere prosess, der ikke minst berørte parter og næringslivet blir involvert.

Så til forslaget om utenlandske arbeidstakere: Det som en etablerer her, er en valgfri ordning, der utenlandske arbeidstakere ikke blir pålagt den nye ordningen, men der en kan velge selv hva slags beskatning en skal være underlagt – et privilegium som ikke norske arbeidstakere har mulighet til. Det er en skattesubsidie-

ring av utenlandske arbeidstakere, en ren subsidiering som vil kunne skade norsk næringsliv, og som også kan skade norske arbeidstakere.

Helt avslutningsvis, til forslaget om å flytte oppgaver fra Skatteklagenemnda til Skattedirektoratet. Det vil innebære en sentralisering av arbeidsoppgaver, fra Stavanger til Oslo, som bl.a. Regnskap Norge og KPMG påpeker. Det vil forverre skattyternes rettssikkerhet og flytte arbeidsoppgavene tilbake til Skattedirektoratet. En bør styrke Skatteklagenemnda istedenfor å gå inn for det forslaget.

Jeg vil med dette ta opp det forslaget som Senterpartiet har i saken.

Presidenten: Representanten Sigbjørn Gjelsvik har tatt opp det forslaget han refererte til.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:22:33]: Skattepolitikken er viktig for fordelingen av ressursene i samfunnet. Siden det ikke gjøres noen større endringer i regjeringens skatte- og avgiftsopplegg, er det verdt å nevne at regjeringen dermed viderefører en skatte- og avgiftspolitik som gagnar den økonomiske eliten framfor folk flest. Personer med en inntekt på over 10 mill. kr har fått hundre ganger mer i skattelette enn dem med lav inntekt. Også rangert etter formue er det de med mest fra før som har fått de største skattelettene.

Da er det grunn til å minne representanten Njåstad om at folk flest ville kommet bedre ut av det med SVs skatte- og avgiftsopplegg. Det har Finansdepartementets tall synliggjort. Representanten Njåstad snakker også om at man ser noen uforutsette konsekvenser av avgiftsøkningene denne regjeringen har kommet med. Når det gjøres over natten, midt i forhandlingene, og man ikke har utredet det, er det klart det blir noen uforutsette konsekvenser. Det bør regjeringen ta konsekvensen av.

Helheten i revidert budsjett skal vi diskutere fredag denne uken, og vi har flere viktige debatter i dag. Jeg vil bare kort redegjøre for noen av SVs standpunkter knyttet til saker som ligger i denne innstillingen.

La meg først ta utenlandske arbeidstakere og innføringen av ordningen hvor utenlandske arbeidstakere med midlertidig opphold gis muligheten til å velge bruttoskatt uten fradrag ved skatteligningen. SV støtter prinsippet som foreslås, og at det blir enklere regler for skattlegging av denne gruppen. Jeg vil imidlertid, i likhet med Arbeiderpartiet, trekke fram bekymringer rundt nivået på skattesatsen som vedtas her, noe også LO har påpekt i sitt høringssvar. Det handler om at man har benyttet det gjennomsnittlige nivået i dagens system for disse arbeidstakerne, og bekymringen er at dagens nivå antagelig er kunstig lavt. Derfor mener SV, sammen med Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne, at regjeringen må

foreslå en høyere skattesats, som gir mer likebehandling mellom denne forenklete skattleggingen og ordinær skattlegging med fradrag. Jeg tror det er viktig at vi her ikke får en permanent ordning som innebærer store skatteuttak for utenlandske arbeidstakere. Vi forventer at regjeringen vil følge utviklingen tett og høste erfaringer fra denne endringen.

En annen sak vi også kommer tilbake til, er eiendomsskatt på verk og bruk. Jeg vil minne om at SV i utgangspunktet gikk imot denne endringen. Vi er også tilfreds med regjeringens presiseringer knyttet til overgangsregelen, men vi er mindre tilfreds med at det fortsatt er store uklarheter knyttet til kompensasjonsordningen på inntil 500 mill. kr. Det dreier seg både om hvordan den skal innrettes og fordeles, og om at 500 mill. kr så åpenbart ikke er tilstrekkelig for å kompensere for kommunenes tapte inntekter som følge av endringer i eiendomsskatten. Det er i det hele tatt ganske mye som er ganske uklart når vi skriver 11. juni og endringene skal iverksettes til neste år, noe vi altså kommer tilbake til i neste sak.

Avslutningsvis skal jeg knytte noen kommentarer til netthandel. SV kommer til å stemme imot lovforslaget som fremmes av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt om å fjerne 350-kronersgrensen fra og med 1. august. Det er viktig at det gjennomføres samtidig som det etableres gode løsninger for forbrukerne, sånn at moms og toll enkelt kan betales.

Men vi vil stemme for forslagene som ligger i neste sak, og mener at det er positivt at det ser ut til å være flertall for at regjeringen må utrede å fjerne denne grensen og komme tilbake til Stortinget med det allerede i budsjettet for neste år. Da legger jeg til grunn at de merker seg hvor flertallet i realiteten står i denne saken.

Abid Q. Raja (V) [10:26:36]: Det skjer ingen dramatiske endringer i skatte- og avgiftssystemet i revisjonen av statsbudsjettet. Det skal vi være glade for, for vi trenger forutsigbarhet, og vi trenger stabilitet.

Det skjer altså ingen dramatiske endringer, til tross for at det er et par bevis på at det siden januar er kommet inn et nytt parti i denne regjeringen. Mikrobryggeriene rundt omkring i landet vårt kan nå glede seg over en avgiftslettelse på de første 200 000 liter øl de brygger i året. Vi fikk med oss Trine Skei Grande, som i valgkampen reiste fra mikrobryggeri til mikrobryggeri – og det holdt oss gående! Men det kan også forbrukerne gjøre, som verdsetter kvaliteten og kulturen som kommer med å opprettholde mangfoldet av mikrobryggerier rundt omkring i landet. Og mangfold er veldig fantastisk, det er veldig flott, også når det gjelder mikrobryggerier. Selv i ramadanmåned kan en liberal politiker glede seg over mangfoldet i mikrobryggeriene.

Samtidig har merverdiavgiftsreglementet fått en viktig oppdatering idet mva. på elektroniske nyhetstjenester ble fjernet, slik vi i årevis har nytt godt av med de tradisjonelle papiravisene – igjen med hilsen fra Trine Skei Grande i regjering. Tidene har forandret seg, men behovet for kvalitetsinformasjon i et demokratisk samfunn har ikke endret seg. Derfor er det positivt at vi nå får et regelverk i det 21. århundre som gjør at pendleren som leser lokalavisen på nettbrettet, ikke betaler mer enn han som blar seg gjennom papirutgaven. Dette er god og moderne mediepolitikk, som gjør det rimeligere for forbrukeren å investere i kvalitetsjournalistikk.

At skattereglene for midlertidig ansatt utenlandsk arbeidskraft også presiseres og forenkles, er helt i tråd med en sosialliberal politikk, som ser mulighetene, ikke bare utfordringene, med arbeidsinnvandring. Vi vet hvor viktige disse arbeidstakerne er for norsk næringsliv og for den veksten som vi kan være så stolte av. Derfor er det med rette at regjeringen gjør sitt for å legge til rette for slik arbeidsinnvandring.

Den viktigste linjen i regjeringens skatte- og avgifts-politikk er derimot den at skatte- og avgiftsregimet må nærme det grønne skiftet som nå er underveis, og legge til rette for økonomisk vekst og økt produktivitet i norsk økonomi. Der er det ingen endringer i forbindelse med revideringen av dette budsjettet, og det vil også være regjeringens forutsigbare og stabile linje i skatte- og avgiftspolitikken de neste årene.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:29:30]: Jeg vil knytte et par kommentarer til noen av de punktene som vi skal vedta i dag.

Jeg begynner med naturaltelser. Der er holdningen til både flertallet i komiteen og Kristelig Folkeparti at vi er glade for at det gjøres en opprydding og en forenkling, men vi ser når vi leser det selv, og ikke minst etter høringen, at det er mange som reagerer på at alt ikke nødvendigvis blir like enkelt. Jeg er glad for at flertallet i komiteen peker på at regjeringen i oppfølgingen må gjøre det den kan for at en forenkling faktisk blir resultatet.

Så registrerer jeg at det har vært en del kritikk knyttet til den nye skatteordningen for utenlandske arbeidstakere. Jeg er glad for den ordningen som blir lansert. Jeg tror det vil være en forenkling og forhåpentligvis føre til mindre byråkrati. Så er det også sånn at etter høringsrunden er forslaget til regjeringen at en legger seg på den høyeste satsen. I høringen var det 22–25 pst. som var forslagene, og man legger seg på 25 pst. Det er en sats som skal settes i hvert eneste statsbudsjett, så nå lanserer man en ordning, og så må man se på resultatene, følge ordningen og eventuelt justere skattesatsen dersom den ikke blir brukt, eller hvis den virker å være for gunstig.

Så er det flere som har tatt opp den såkalte 350-kronersgrensen. Vi kommer tilbake til den debatten senere, men det er viktig å se på hva som skjer ellers i Europa. Det er ikke sånn at Norge er veldig spesiell i å ville pålegge moms fra første krone – tvert imot er det Norge som er spesiell som ikke pålegger moms fra første krone. Resten av EU har en ordning seg imellom som gjelder moms fra første krone, og det er vedtatt at også når det gjelder tredjeland, skal EU innen 2021 ha moms fra første krone. Dette er en direkte diskriminering av norske arbeidsplasser og norske bedrifter – vi kommer tilbake til den debatten – og for Kristelig Folkeparti er det viktig å få det utredet. Vi ser fram til at det skal komme noe i budsjettet til høsten. Da er det også, som representanten Kaski understreker, viktig å gjøre det på en god måte, se på de ulike modellene, se på løsninger og lære av naboland som har gjort det, på både godt og vondt, men ikke minst se på hvordan man kan gjøre det enkelt for forbrukerne. Min holdning er at dette er en sak som vekker mye begeistring, men også provokasjon. Når man forteller at poenget ikke er å pålegge et stort gebyr, men at poenget er moms fra første krone, er det flere som synes at det er en fornuftig ordning. Så det er viktig at man gjør det på en god måte.

Til slutt vil jeg knytte noen kommentarer til maskinskatt, eller eiendomsskatten på verk og bruk. Fra Kristelig Folkepartis side var det en tosidig holdning til saken. Vi ønsket først og fremst en utredning for å se på hvordan det kunne gjøres på en best mulig måte. Da vi gikk inn i forliket i fjor høst knyttet til fjerning av skatten, var det fordi vi ser at den har gitt utfordringer for næringslivet. Vi håper at resultatet er at det skapes nye bedrifter rundt om i landet. Når vi i tillegg klarte å få på plass en kompensasjonsordning, mente vi at det var godt nok til at kommunene kunne ivareta sitt inntektsgrunnlag – som eiendomsskatten var et viktig grunnlag for. Vi hadde håpet at kompensasjonsordningen ville bli redegjort for i revidert eller i kommuneproposisjonen. Det mener jeg hadde vært en styrke for saken og gjort det lettere for kommunene. Men vi er tydelige på at dette er en ordning som skal gjennomføres, og vi er tydelige på at kommunene må gjøre sin jobb. Jeg har tro på at de skal klare det, og hvis de ikke klarer det, må vi heller komme tilbake til det. Nå vil regjeringen komme med opplegget for hvordan ordningen skal være, og da håper jeg at det vil være en ordning som langt på vei gjør at kommunene kan få gjennomført retakseringen før 1. mars 2019, men også en ordning som gjør at – nå husker jeg ikke formuleringen – kommunene langt på vei blir kompensert fullt ut. Det har vært en viktig forutsetning for Kristelig Folkeparti.

Seher Aydar (R) [10:33:46]: Norge har vært igjenom snart fem år med skatteutt under denne regjeringen, med økende forskjeller som resultat. I dette reviderte budsjettet tar regjeringen heldigvis ikke så mange grep som vil kunne bidra til ytterligere økte forskjeller. Men noe gjør de.

Finansminister Siv Jensen og regjeringen legger i denne proposisjonen fram et forslag om å innføre kilde-skatt for utenlandske arbeidstakere. I stedet for å fylle ut vanlig skattemelding skal de fra neste år betale en flat skatt på 25 pst. Rødt er faktisk enig i at det kan trenge en forenkling i skatteordningen for utenlandske arbeidstakere på midlertidig opphold, men vi ser ikke helt hvorfor en slik forenkling må innebære et skatteutt. Regjeringens forslag er beregnet å gi 50 mill. kr i redusert proveny fra den aktuelle arbeidsgruppen. Flere partier har reagert på denne måten å innrette ordningen på nettopp av den grunn.

I sin høringsuttalelse advarte LO mot at den flate skattesatsen ikke måtte settes så lavt at det medførte skatteutt. Nå ser vi at det er akkurat det som har skjedd når regjeringens forslag er beregnet å gi 50 mill. kr i provenytap. Rødt er bekymret for forskjellsbehandlingen mellom arbeidstakere som bor i Norge, og arbeidstakere på midlertidig opphold engasjert av bemanningsbyråer. Skatteuttet åpner for et lønnspress nedover, og det vil kunne bidra til økende forskjeller. Det er klart at når en arbeidsgiver vet at en arbeidstaker skal betale lavere skatt enn andre, er det ikke så usannsynlig at han vil kunne tilby lavere lønn.

Dette er i realiteten en skattesubsidiering av midlertidig tilreisende arbeidere i en situasjon der over 100 000 arbeidsvillige og arbeidsføre står uten jobb i Norge. Rødt foreslår derfor følgende:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med forslaget til statsbudsjett for 2019 fastsette skattesatsen for kilde-skatt for utenlandske arbeidstakere på midlertidig opphold til 26 pst.»

Dette vil ifølge beregninger som vi har fått fra Finansdepartementet, være tilstrekkelig til at lovendringen i det minste ikke blir en måte for denne regjeringen å innføre skatteutt på.

Forenkling er bra, så Rødt er ikke imot selve lovendringen. Det vi er imot, er skatteutt som fører til ytterligere lønnspress nedover. Denne forenklingen vil være akkurat like enkel hvis satsen blir satt høyere enn regjeringens forslag.

Jeg tar med dette opp Rødts forslag.

Presidenten: Representanten Seher Aydar har tatt opp det forslaget hun refererte.

Statsråd Siv Jensen [10:36:54]: Regjeringens hovedmål i skattepolitikken er å finansiere velferden så effek-

tivt som mulig. Regjeringen har redusert skatte- og avgiftsnivået for å øke verdiskapingen og for å gi større frihet for familiene og den enkelte. Vekstfremmende skattelettelser er en sentral del av regjeringens økonomiske politikk. Skattereformen og skatteforliket er et viktig bidrag. Reformen fremmer investeringer i norsk næringsliv, legger grunnlag for økt sysselsetting og gir en bedre beskyttelse av det norske skattegrunnlaget. Fremover blir det viktig å forenkle skattesystemet, både for å redusere byrdene på skattyterne og for å få ned de administrative kostnadene.

I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2018 har regjeringen fremmet forslag til enkelte endringer i skatte- og avgiftsreglene. Regjeringen foreslår bl.a. bedre regler for rapportering og skattlegging av naturalytelser i arbeidsforhold. Dagens regler er krevende å etterleve og håndheve for både arbeidsgivere, arbeidstakere og skattemyndigheter. De foreslåtte reglene bidrar til forenkling og riktig etterlevelse.

Det foreslås en forenklet skatteordning for utenlandske arbeidstakere på midlertidig opphold i landet. Beskatningen av denne gruppen har gitt mange feil og vært svært ressurskrevende for skatteetaten. Den nye ordningen går i korte trekk ut på at lønnsinntekter blir underlagt kildeskatt etter en bruttometode med en fast sats på 25 pst.

For å redusere sakstilfanget i Skatteklagenemnda og bidra til å få ned restansene der, foreslås det å legge klagebehandlingen av enkelte saker til Skattedirektoratet. Det gjelder vedtak om tvangsmulkt, forsinkelsesgebyr etter a-opplysningsloven, ikke prinsipielle saker der klagen gjelder beløp under 25 000 kr og saker om skattebegrensning ved liten skatteevne. I tillegg foreslår regjeringen avgiftsreduksjon for øl fra små bryggerier og fritak for avgift på driftsmidler til reindriftsnæringen.

Regjeringen foreslår også enkelte andre regjendringer, bl.a. unntak fra justeringsplikten for merverdiavgift ved kommunesammenslåing og -deling.

Jeg har merket meg at finanskomiteen har sluttet seg til samtlige forslag. Et par av sakene har mindretallsmerknader, og et mindretall i finanskomiteen har også fremmet andre forslag.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A) [10:39:30]: Jeg går ut fra at finansministeren har merket seg at det er flere som peker på at reglene rundt naturalytelser kanskje bør ses nærmere på for å oppnå det som er hensikten, nemlig forenkling og korrekt fastsettelse. Jeg kan anbefale statsråden å sende det om Regelrådet for å få gode råd i så måte.

Det jeg vil ta opp, er om statsråden i statsbudsjettet til høsten vil legge fram analyser av forslaget til forenklet

skattlegging av utenlandske arbeidstakere, slik at Stortinget kan få et litt bredere grunnlag enn det vi har nå, for å vurdere om skattesatsen på 25 pst., eventuelt en høyere skattesats, gir en bedre balanse i forhold til ordinær skattlegging, slik at skattefordelen ved den forenklede løsningen ikke blir urimelig stor.

Statsråd Siv Jensen [10:40:27]: Først til kommentaren om naturalytelser. Hele hensikten med det regjeringen har foreslått, er å forenkle. Så er det mange enkeltområder som vi skal komme tilbake til Stortinget med ytterligere informasjon om i forbindelse med statsbudsjettet for 2019. Det vil vi selvfølgelig gjøre, men fortsatt med samme hensikt, nemlig forenkling.

Når det gjelder skattlegging av utenlandske skattytere, mener jeg vi har funnet en ganske god balanse. Dette handler først og fremst om å rydde opp i et problem som har vært der lenge, og hvor vi også har fått påpekninger fra Riksrevisjonen. Det var behov for å finne et bedre system, som ikke kommer i konflikt med EØS-avtalen, og det mener jeg vi har gjort.

Som høringen viste, har LO og NHO skilt lag i synet på hvor skattesatsen skal være. Vi har lagt oss på den høyeste satsen som var på høring, og vi har i realiteten fulgt det samme systemet som det som har vært gjennomført i Sverige gjennom mange år.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:41:36]: Til den nye skatteordningen for utenlandske arbeidstakere: Det er jo ingen utenlandske arbeidstakere som blir pålagt å gå inn i den nye ordningen. Man etablerer det som en valgfri ordning, så i prinsippet kan det ende med at ingen går over til den nye ordningen. I så fall blir det bare mer byråkrati uten at en får noen effekt av det. Hvis folk velger den nye ordningen, går jeg ut fra at det er fordi de da får lavere skatt enn det de har i dag – altså en ren subsidiering av utenlandske arbeidstakere. Hvorfor har en fra regjeringens side valgt å ha dette som en valgfri ordning hvis målet er forenkling av systemet?

Statsråd Siv Jensen [10:42:19]: Hovedgrunnen til at ordningen er valgfri, er EØS-retten. Det er hovedgrunnen, verken mer eller mindre, og jeg har lyst til å avvise påstandene som er kommet i innleggene om at dette først og fremst har som formål å subsidiere enkelte skattytere. Nei, hovedmålet med denne endringen er å forenkle, skape enklere regler for riktig beskatning og rydde opp i muligheten for fortsatte feil, som vi jo har fått flere påpekninger av fra Riksrevisjonen.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:42:45]: Hvis en mener at utenlandske arbeidstakere skal over på den nye ordningen, hadde jo det fornuftige vært å innføre den som et pålegg. Her har en valgt å ha dette som en valgfri ord-

ning, og det er jo logisk at utenlandske arbeidstakere ikke velger den nye ordningen med mindre det medfører lavere skatt for dem. Og det er nettopp det som er problemet med dette systemet: Man etablerer en ordning der norske arbeidstakere ikke kan velge hvilken skatteregel de skal være underlagt, men utenlandske arbeidstakere får altså et privilegium, som statsråden nå sier er på grunn av EØS-avtalen. Eller er det sånn at norske arbeidstakere også vil få et slikt privilegium i framtiden?

Statsråd Siv Jensen [10:43:25]: Hvis man velger denne ordningen, fratar man samtidig seg selv muligheten for ethvert fradrag som alle andre skattytere har i skattesystemet. Så man tar et valg. Vurderingen så langt er at den satsen vi har lagt til grunn, er en riktig sats. Og det er i tråd med et system man har hatt i Sverige i mange år, og som har vært en god og forenklet ordning. Så igjen: Hele hovedpoenget med å gjøre dette er å rydde opp, forenkle og fjerne risiko for feil. Det får vi erfare etter at ordningen er innført.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Rigmor Aasrud (A) [10:44:16]: Med lov skal landet bygges, heter det. Derfor foreslår Arbeiderpartiet å fjerne loven som gir avgiftsfritak for import under en bestemt beløpsgrense. Loven bidrar ikke til å bygge landet. Den undergraver arbeidsplasser, belaster miljøet, gir staten unødvendige utgifter og reduserer statens inntekter – inntekter som kan brukes til å forsterke tilbudene på sykehus og i barnehage og for å øke innsatsen for et bedre klima. Når Fremskrittspartiets Njåstad dytter utredninger foran seg, er det grunn til å minne om at dette er et etablert system med beløpsgrense for det som er over 350 kr, i motsetning til poseavgift og andre avgifter, som ikke har vært utredet.

NHO sier det er tidskritisk at myndighetene viser handlekraft og avvikler ordningen. Virke sier:

«(...) vi ser virkelig ingen grunn til å kaste bort tid, og ikke minst arbeidsplasser og skatte kroner, på en utredning – ordningen burde kunne avvikles på dagen.»

Fagforeningenes holdning er også klar og følger samme argumentasjon.

At regjeringen ikke legger mye vekt på fagforeningene, er kanskje ikke uventet, men at verken NHO eller Virke har gjennomslag hos partiene som mener de er opptatt av norsk næringsliv, er oppsiktsvekkende. Regjeringens mantra i fem år har vært at det er nødvendig å gi bedriftene ved deres eiere store skatteletter. Det skal angivelig være gjort for å sikre norske arbeidsplasser. Er

omsorgen for arbeidsplasser bare knyttet til skattelette? Hvorfor gjør ikke regjeringen og stortingsflertallet mer for å ta vare på arbeidsplasser i dagligvarehandelen og annen detaljhandel som rammes av 350-kronersgrensen for fritak?

Dette er bransjer som ofte omtales som en av regjeringens viktigste inkluderingsarenaer. Mange som trenger hjelp inn i arbeidslivet, får arbeidstrening nettopp i disse bransjene. Hvorfor skal disse bransjene da møte en ekstra konkurranse fra billig direkte import?

Ifølge Virkes tall kommer 15 millioner pakker fra Kina inn til Norge, de har en gjennomsnittsvekt på 170 gram. Økningen er stor og utgjør mellom 25 og 30 pst. av totalen. Postforsendelser fra Kina sendes omtrent fri for fraktkostnader fordi Kina omfattes av FNs postavtale som skal bidra til at utviklingsland har råd til å sende i posten.

Postens direktør sier de taper penger på alle varer i brev som kommer fra disse landene. Det skaper uheldige konsekvenser for Posten – selvsagt. De taper penger på dette, og felleskassa – altså statsbudsjettet – må bidra. Norske nettbutikker må betale langt mer i porto når de sender sine varer til norske kunder. Det er langt dyrere å sende samme vare fra Sandefjord enn fra Kina.

Slik bygger vi ikke landet.

Vetle Wang Soleim (H) [10:47:25]: Det er en generell sak, men den går inn i mange av debattene vi skal ha senere i dag.

Når det gjelder kildeskatten for utenlandske arbeidstakere, er det betimelig å spørre dem som er imot innføringen slik den ligger i dag: Hvor høy sats er ønsket? Det ønskes en vurdering. Vel, vurderingen er gjort. Det kan omtrent ikke vurderes mer enn det er gjort. Det har vært på en bred høring. Alle høringsinstanser har fått lov til å uttale seg om sitt ståsted, og regjeringen har lagt seg på den høyeste satsen i høringsbrevet. 25 pst. er en samlen-de skattesats, det er tatt hensyn til dem som har meldt inn sine ønsker og mening.

I 2014 så vi at rundt 34 pst. av skattyterne i Norge som har D-nummer, hadde minst ett utslag for mulig feil i sin selvangivelse. At dette er valgfritt, er av hensyn til EØS-avtalen. At ordningen innføres, er av hensyn til det å kreve inn rett skatt. Jeg vet at Senterpartiet i utgangspunktet er imot EØS-avtalen i sin helhet, men dette framhever, i denne saken, hvor viktig det er at vi har utenlandske arbeidstakere som kommer og bidrar til den veksten vi har i Norge.

Jeg synes det er en veldig merkelig argumentasjon av Senterpartiet at man ikke ønsker å innføre en ordning som vil skattlegge utenlandske arbeidstakere bedre enn man gjør i dag. Hvis Senterpartiet faktisk er for kutt i by-

råkratiet og for forenkling i det offentlige, er dette valget enkelt, da bør man støtte opp om ordningen.

Hvilken sats vil Arbeiderpartiet og Senterpartiet ha? Hvordan mener de da at flere vil gå inn i en ordning, som er en forenkling, framfor dagens løsning, som, som det er pekt på, har mange svakheter? Jeg håper vi kan få svar på dette. Hovedproblemet er at med dagens system er problemet å innføre rett skatt. Det er svært arbeidskrevende for skatteetaten å kreve inn rett skatt i dag. Hvis dette er en ordning som kan medføre en forenkling og at vi kan kreve inn riktig skatt, mener jeg det er noe som bør støttes opp om i denne sal.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:49:51]: Til skatteordningen for utenlandske arbeidstakere: Det blir fra flere taleres side sagt at dette vil bidra til forenkling. Her etablerer en en ordning som er valgfri for den enkelte arbeidstaker. I prinsippet er det ikke sikkert at det er en eneste utenlandsk arbeidstaker som vil benytte seg av ordningen. Det gjenstår å se. Det har selvsagt også å gjøre med hva slags skattesats en legger seg på.

Det er merkverdig når en sier at en vil etablere – men beskriver alle de problemer som i dag er knyttet til riktig skattlegging og til kontroll av utenlandske arbeidstakere – en ordning som er valgfri for den enkelte arbeidstaker. Hvis den enkelte utenlandske arbeidstaker ser seg tjent med å være en del av det eksisterende system, altså det som er i dag, og ikke går over til den nye ordningen, er han eller hun helt fri til å gjøre det.

Derfor må jeg også si at jeg stusser litt over resten av opposisjonen, som mener at dette er en grei ordning å gå inn på – en ordning med valgfrihet for den enkelte arbeidstaker, der en skruer skattesatsen opp. Hvis en skruer skattesatsen tilstrekkelig opp, vil selvsagt alle utenlandske arbeidstakere finne ut at det ikke er gunstig å gå inn i den nye ordningen, og blir værende i den eksisterende ordningen. I så fall oppnår en ingen forenkling. En oppnår ikke bedre kontroll.

Det er derfor Senterpartiet avviser hele den nye ordningen. Hvis vi skal ha en ny ordning, er det fornuftig å ha en ordning som gjelder for utenlandske arbeidstakere generelt, der en er tydelig på hvilke regler som gjelder. Det er sikkert mange arbeidstakere som synes det hadde vært fint å kunne velge hva slags skatteordninger en skulle være underlagt. Også norske arbeidstakere hadde syntes det var fornuftig at en selv kunne velge det som ga lavest skatt, men det er ikke slik vi bygger opp skattesystemet i Norge.

Til representanten Njåstad, som i stad var innom – og skrøt av – skatte- og avgiftslettelser fra regjeringens side. Regjeringen har sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti sørget for 6,6 mrd. kr netto i økte avgifter i løpet av den perioden den har sittet. Det gjelder sukker- og

sjokoladevareavgifter, det gjelder ca. 2 mrd. kr i økte avgifter på innenlands lufttransport, det gjelder økt elavgift i flere runder og økte avgifter på drivstoff.

Senterpartiet har et annet alternativ, som bl.a. innebærer lavere skatt for alle som har 700 000 kr eller mindre i inntekt hvert eneste år. Det innebærer riktignok at noen av dem som har høyest inntekt i Norge, må bidra med noe mer til fellesskapet – men det har de rygg til å bære.

Ingrid Heggø (A) [10:53:01]: Den skatteendringa som vi snakkar om no, med 25 pst. for utanlandske arbeidstakarar, vil gje ein konkurransefordel for utanlandske arbeidstakarar, uansett korleis vi vrir og vender på det. Over 14 000 kr meir vil ein utanlandsk arbeidstakar sitje igjen med dersom han har ei inntekt opp under trinn 3.

Representanten Wang Soleim sa at skattlegging av utanlandske arbeidstakarar vert betre enn i dag fordi ein får inn meir i skattemidlar. Då må eg nesten spørja: Korleis forklarar ein provenytapet på 50 mill. kr då?

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:53:46]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Ingrid Heggø, Fredric Holen Bjørdal, Åsunn Lyngedal, Stein Erik Lauvås, Inga-lill Olsen, Hege Haukeland Liadal, Magne Rommetveit, Lise Christoffersen, Arild Grande og Lene Vågslid om å utsetje iverksetjing av vedtekne endringar i eigedomsskattelova og presisering i vilkåra for å nytte overgangsregelen (Innst. 398 S (2017–2018), jf. Dokument 8:158 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Vetle Wang Soleim (H) [10:54:52] (ordfører for saken): Jeg vil først takke for arbeidet som er gjort i komiteen.

Deretter vil jeg si at det å fjerne maskinskatten er en viktig seier for næringslivet over hele landet. I likhet med formuesskatten er dette en skatt som rammer norske bedrifter uavhengig av om de går med overskudd el-

ler underskudd. Man tapper norsk industri for egenkapital i tunge tider, noe som igjen går ut over evnen til å holde seg selv gående og – ikke minst – investere for framtiden.

Å senke skattene for norske bedrifter og arbeidsplasser er et av de viktigste målene for denne regjeringen. Uten arbeidsplasser i Norge vil ikke vårt velferdssamfunn holde seg gående. Den kompetansen vi har bygd opp, vil ikke bli værende i landet med mindre de kloke hodene har kapital til å forske og drive fram nye, innovative løsninger i næringslivet.

Jeg skal ikke bruke mye mer tid nå på å si hvorfor dette er et riktig grep, men jeg vil likevel si at vi allerede nå ser effekten av den endringen som er gjort. For eksempel signaliserer Statkraft tydelig at de nå kan begynne å investere i datasentre i Norge, nå som en av våre ulemper og uforutsigbare faktorer er fjernet. Framveksten av datasentre skyldes nok også behovet for mer tilgang på grønn kraft, men det er ingen tvil om at slike positive endringer i rammebetingelsene spiller en stor og avgjørende rolle når investeringsbeslutningene skal tas.

Så til representantforslaget fra Arbeiderpartiet: For det første hevdes det at det ikke er tid til å gjennomføre den takseringsjobben som er nødvendig. Denne endringen ble vedtatt i desember i fjor, og fristen for å finne eiendomsskattegrunnlaget som skal inngå i kompensasjonsordningen, er 1. mars 2019. Med andre ord hadde man godt over ett år på å gjøre den nødvendige takseringen. Og det er differansen mellom den taksten som er satt for det gjeldende anlegget i 2018, og den nye taksten for 2019, som er det som skal kompenseres og trappes ned over sju år. Og fra 2019 er verk og bruk fjernet som et beskatningsalternativ. Dermed trengs det bare én ny taksering for 2019, og det som da må takseres, er tomt og bygning med maskiner og utstyr som tjener bygget.

Dette er en vesentlig lettere taksering, og lovforberedelsen som ble lagt fram ved statsbudsjettet for 2018, er tydelig. Når jobben blir såpass mye enklere, vil også antallet takstmenn som kan gjennomføre jobben, øke betraktelig. Dessuten er det slik at mange takstrapporter allerede i dag skiller mellom de ulike kategoriene – bl.a. gjør Arbeiderparti-styrte Oslo det i sine takstrapporter for 2017 – noe som fører til at jobben nesten allerede er gjort. Og det påhviler nå kommunene å gjennomføre den nødvendige taksering i god tid før fristen, noe som er fullt mulig.

Når det gjelder presisering av overgangsregelen, berørte jeg det i mitt innlegg i forrige sak. Denne endringen er veldig positiv for næringslivet. Vi fjerner en gammel bestemmelse som har vist seg veldig vanskelig å bruke i rettsvesenet, og det er sørget for kapital og investeringsevne til å skape flere arbeidsplasser over hele lan-

det, også i de kommunene som er imot denne endringen.

Ingrid Heggø (A) [10:57:59]: Saka her i dag handlar om å tilpassa kartet til terrenget etter vedtaket som vart gjort ei sein natt om å fjerna eigedomsskatten på verk og bruk, også kalla maskinskatten. Overgangsreglane som kom, var uklare: Kunne kommunane skriva ut eigedomsskatt berre på bygg og tomt, skulle desse trappast ned, og måtte ein utvida til all næringseigedom for å koma inn under overgangsreglane? No i revidert har regjeringa måtta koma med desse etterlyste presiseringane. Det er bra, og det gjer at vi ikkje fremjar den delen av vårt opphavlege forslag. Men framleis er det mykje uavklart – og uklart – og kriteria for kompensasjonsordninga kom ikkje i revidert, slik som det var lova.

Det er heile 348 kommunar som skriv ut eigedomsskatt på verk og bruk i dag. Vil alle rekka retakseringa innan fristen? Og er det nok takstmenn? Eit samla Kommune-Noreg seier nei, fordi mengda som skal takserast, aukar. På grunn av bortfall av skatteinntekter frå verk og bruk må ein no innføra eigedomsskatt på andre små og mellomstore bedrifter for å kunne oppretthalda tilbodet til skule, eldre og helse. Kommunesamanslåingar: Her må alle retaksera for å ha sams reglar innan 2020, og dei må gjera dobbeltarbeid.

Regjeringspartia føreset òg at takseringa basert på den nye avgrensinga vil vera vesentleg enklare enn i dag – men det vert det ikkje. Reglane for kva som skal inngå i omgrepa i lova, som «produksjonsutstyr» og «produksjonsinstallasjonar», er framleis uklare. Det er vanskeleg å skilja mellom kva som tener produksjonen, og kva som tener bygget. Endra grensesnitt: Ny lov krev vurdering for kvart enkelt bruk, om resteigedom skal vurderast etter marknadsverdi eller attkjøpsverdi. Det er uklart korleis marknadsverdien skal fastsetjast. Langt frå alle takstrapportar skil mellom bygg, tomt og maskinar. Det vert òg sagt at ein i framtida skal bruka same metode som for næringseigedomar, men det ligg ikkje føre nokon eins praksis for verdsetjing av næringseigedomar.

Her trengst det framleis spisskompetanse. Det er ikkje slik at takstmenn i Norges Takseringsforbund driv med eigedomsskattetaksering. Retakseringa føreset at takstmannen har gjennomført taksering etter eigedomsskattelova og har ein praksis med utgangspunkt i den lova. Det er her avgrensinga kjem inn.

Presidenten: Representanten ønsker kanskje å ta opp forslaget i saken?

Ingrid Heggø (A) [11:00:45]: Det skal eg, og eg tek hermed opp forslaget i saka.

Presidenten: Da har representanten Heggø tatt opp forslaget hun refererte til.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:01:05]: Jeg merket meg at det fra saksordførers side ikke er måte på hva denne skatteendringen, som ble gjennomført i statsbudsjettet for inneværende år, skal få av positive konsekvenser ute i landet – en endring som flertallet selv anslår til en reduksjon på 500 mill. kr. Når det samme flertallet over natten øker sukker- og sjokoladeavgiften og avgiften på ikke-alkoholholdige drikkevarer med 2 mrd. kr, er det tydeligvis helt greit, og når en har økninger i avgiftene på innenlands lufttransport på 2 mrd. kr, skal en tydeligvis kunne leve helt fint med det. Når en fjerner start-avskrivningene i saldogruppe d for dem som bl.a. investerer i nye maskiner innenfor industrien, en endring som ble vurdert å gi 1,8 mrd. kr i økt skatt, er det tydeligvis også noe næringslivet skal leve veldig fint med. Men ved en endring en selv vurderer til 0,5 mrd. kr i letelse, er det tydeligvis ikke måte på hvor store konsekvenser det skal ha i positiv retning.

Det hadde vært særdeles klokt i denne saken, det viser også det vi har til behandling nå, å bruke mer tid på gjennomgang av endringene som ble gjort før jul – bruke tiden gjennom et lovutvalg, også fordi det er krevende grensedragninger. En hadde gjort noen grensedragninger i regjeringens forslag, og så kom det nye grensedragninger gjennom budsjettavtalen, og en ser fortsatt at dette er svært uklart for kommunene som er berørt. Det eneste en vet, er at de kommunene som er berørt, vil tape, mens internasjonale aktører og staten sikrer seg gjennom endringene som blir gjennomført.

Det er et stort problem at kompensasjonsordningen som er varslet, ikke blir lagt fram, mens en har framdrift i det som går på iverksettelsestidspunkt for endringene. Det er 348 kommuner som i dag utskriver eiendomsskatt på verk og bruk, og som skal foreta en retaksering i løpet av noen få måneder. Det er kommet tydelige tilbakemeldinger fra både KS, vannkraftkommunene, industrikommunene og petroleumskommunene om at dette er krevende, når det gjelder både tempoet og innholdet i retakseringen som skal gjøres – hva som er bygg, hva som er installasjon, hva som tjener produksjonen, og hva som tjener bygget, og det er bl.a. uklart hva som ligger i markedsverdi.

Det er særdeles viktig å få til en utsatt gjennomføring. Det er klokt å bruke tid her. Det har flertallet så langt ikke gjort. Jeg synes det er synd at en ikke støtter våre forslag.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:04:15]: SV var og er imot endringene i eiendomsskatten som ble vedtatt i forbindelse med statsbudsjettet i høst. Kommunal eiendomsskatt er med på å sikre velferden i lokalsamfun-

nene rundt omkring i hele landet og gir lokale ringvirkninger av næringsvirksomheter. Eiendomsskatten er en viktig del av det lokaldemokratiske handlingsrommet – som den eneste lokalt bestemte inntektskilden som kommunene selv kan bestemme over.

Det er i dag 348 kommuner som skriver ut eiendomsskatt på verk og bruk. Lovendringen innebærer at samtlige av disse verkene og brukene må retakseres innen 1. mars neste år. Arbeidsbyrden og kompleksiteten er forskjellig for hvert av brukene. Det burde kunne gjøre større inntrykk når en samlet kommunesektor sier at det ikke er mulig å få gjennomført retakseringen av alle verk og bruk samtidig i alle kommuner innen fristen.

Det er også interessant at denne regjeringen, som mener seg å være så opptatt av effektivisering, ikke ser de store utfordringene i at denne retakseringen må skje parallelt med kommunesammenslåingen. Finansministeren anerkjenner at det blir vanskelig for kommunene å rekke fristen, men ber om at kommunene harmoniserer så raskt som mulig. Man bestiller i realiteten en solid porsjon dobbeltarbeid.

Selv om vi er uenige i hele denne endringen, burde det kunne være mulig å enes om at det å få på plass riktig taksering og felles harmoniserte, klare regler vil være klokt for gjennomføringen, staten og kommunene.

Stortinget har vedtatt en kompensasjonsordning som er begrenset oppad til 500 mill. kr. Beløpet er ikke tilstrekkelig til å kompensere for kommunenes inntektsbortfall. Kartlegging viser at 119 kommuner vil få et tap som overstiger 500 mill. kr, og når vi vet at hele 348 kommuner skriver ut eiendomsskatt på verk og bruk, burde det være åpenbart at kompensasjonen må økes. Iverksettelsen av denne endringen burde i alle fall utsettes til en bedre har utredet det reelle skattetapet og hvordan kompensasjonen faktisk skal fordeles.

Abid Q. Raja (V) [11:06:45]: Ulikt talerne fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV som var på talerstolen nå før meg, er vi fra Venstre veldig glade for at maskinskatten ble fjernet i statsbudsjettet for 2018. Det er en seier for økt næringsliv i hele landet. Maskinskatten var byråkratisk, uforutsigbar og vilkårlig. Representantforslaget er dermed et forsøk på omkamp fra opposisjonen, men heldigvis ikke en omkamp de vinner. Fjerning av maskinskatten vil føre til flere arbeidsplasser og bedre vilkår for norske bedrifter. Det skal vi være glade for. Det er nemlig noe grunnleggende feil med å skattlegge produksjonsmaskiner, verktøy som trengs for å skape merverdi, arbeidsplasser og verdiskaping.

Vi har fått med oss at noen kommuner er bekymret for frafallet av en inntekt, men saken er at ved å fjerne skatten gjør vi det lettere for bedrifter å etablere seg i nettopp disse kommunene. Det vil skape flere lokale ar-

beidsplasser og ha positiv innvirkning på en hel rekke andre sektorer som er avhengige av hjørnesteinsbedrifter for å blomstre. Etablering av datasentre er bare ett eksempel på hvor skadelig maskinskatten er, og hvor viktig det er at fjerningen av den gjennomføres.

Vi må også ha med oss at dette har en utfasingstid på syv år, og med tilnærmet full kompensasjon for kommuner som får redusert sine inntekter. Derfor er jeg veldig glad for at forslaget ikke fører fram.

Statsråd Siv Jensen [11:08:43]: Eiendomsskatt på maskiner og produksjonsutstyr har vært tyngende for mange bedrifter i lang tid. Dette var derfor et riktig og viktig grep. Nå ser vi også nyetableringer som følge av den bedrede forutsigbarheten som regelendringen utgjør. En utsettelse på bakgrunn av en påstand om at kommunene ikke rekker å retaksere, mener jeg er både uklok og unødvendig. Overgangsregelen har betydning for differansen mellom taksten for 2018 og den nye taksten for 2019, hvor sistnevnte ikke inkluderer produksjonsutstyr og produksjonsinstallasjoner. Det er derfor bare nødvendig å foreta én ny taksering. Denne taksten vil bare omfatte tomt og bygning. Jeg legger til grunn at det normalt er produksjonsutstyret som er mest krevende å takse. Taksering basert på den nye avgrensningen vil være vesentlig enklere og mindre tidkrevende enn full taksering av anlegget inkludert maskiner og utstyr, som etter de tidligere reglene.

De nye takstene skal baseres på markedsverdi, mens man for verk og bruk bygde på gjenanskaffelsesverdien, noe som normalt krever en bredere vurdering. Taksering etter de nye reglene vil kreve mindre spesialkompetanse, og antallet potensielle takstmenn vil øke. Videre viser jeg til at eksisterende takster i mange tilfeller skiller mellom bygning, tomt og maskiner. Det vil derfor kunne være arbeidsbesparende å basere de nye takstene på disse. Vanligvis vil det heller ikke være vanskelig å avgjøre hva som utgjør produksjonsutstyr, da dette i mange tilfeller vil være sammenfallende med hva som utgjorde arbeidsmaskiner etter de tidligere reglene.

Det er også argumentert med at kommunesammenheng i de kommunene hvor dette er aktuelt, tilsier en utsettelse. Problemer i forbindelse med kommunesammenheng løses normalt gjennom overgangsordninger med hjemmel i inndelingsloven.

Så er det anført at overgangsregelen er uklar og bør presiseres. Dette gjelder blant annet med hensyn til om kommuner som i 2018 bare skriver ut eiendomsskatt på verk og bruk, må utvide utskrivningen til all næringseidom for å kunne benytte overgangsregelen. Regjeringen har fremmet forslag i Prop. 86 LS for 2017–2018 om en presisering av overgangsregelen, slik at det fremgår di-

rette av ordlyden at en slik utvidelse ikke vil være nødvendig.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingrid Heggø (A) [11:11:07]: Ein sein nattetime gav kommunane som hadde eigedomsskatt på verk og bruk, eit inntektstap på rundt 1 mrd. kr. Enno veit ikkje den enkelte kommunen kor mykje dei faktisk tapar. Den oversikta har vi ikkje fått. Når kjem oversikta over kor mykje dei enkelte kommunane tapar?

Statsråd Siv Jensen [11:11:33]: Først til denne påstanden om en sen nattetime: Dette er et forslag som har vært grundig utredet og diskutert gjennom lang tid før regjeringen foreslo det for Stortinget. Det som ble diskutert i forhandlingene, var overgangsregler, nettopp for å gi kommunene noe bedre tid til å tilpasse seg. Det mener jeg vi har ivare tatt på en god måte, og med de overgangsordningene og presiseringene som ligger i dette fra regjeringen, mener jeg – som jeg også sa i mitt innlegg – at vi har kvittert ut den uroen som enkelte i opposisjonen har tatt til orde for.

Ingrid Heggø (A) [11:12:09]: Då 118 av 348 kommunar hadde meldt inn inntektsbortfallet, var summen 501 mill. kr. Ein samla komité har erkjent at 500 mill. kr ikkje på langt nær er tilnærma full kompensasjon. Vi hørte i fleire av innlegga frå representantane frå regjeringspartia at det var full kompensasjon. Kva kriterium vert lagde til grunn for ny kompensasjon til kommunane?

Statsråd Siv Jensen [11:12:44]: La meg først understreke hva denne saken handler om. Den handler om å legge til rette for næringsvirksomhet rundt omkring i landet. Og, som jeg sa i mitt innlegg, denne endringen fører til at det blir flere nyetableringer i norsk næringsliv. Det er bra.

Jeg merker meg at litt av diskusjonen og argumentasjonen som kommer fra opposisjonen, er litt vikarierende, litt avhengig av hvilken sak vi diskuterer. I det ene øyeblikket fremstiller man det som at man er rørende opptatt av næringslivet, men i det neste øyeblikket er det ikke næringslivet som står på dagsordenen i det hele tatt, da er det kompensasjon til kommunene man er opptatt av. Kommuneøkonomien i Norge er god. Kommune-Norge går med solide overskudd. Det har aldri vært færre kommuner på ROBEK-listen. Det tror jeg taler for at å rydde opp i dette og legge til rette for næringsvirksomhet er en god løsning.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:13:39]: Finansministeren har i sitt svar hvor hun avviser behovet for utsatt iverksetting, sagt at taksering etter de nye reglene vil kreve

mindre spesialkompetanse. Dette er jo direkte i strid med det som kommunene selv framhever. Blant annet har industrikommunene skrevet følgende: Kommunene vil reise spørsmålet om hvorvidt departementet har tilstrekkelig innsikt i hvordan gjeldende takster er bygd opp. For mange kommuner er situasjonen at takstene i stor grad må bygges opp på nytt fordi det ikke er spesifisert i tomt, bygning og tilbehør som tjener bygningen. Industrikommunene mener det er feil når finansministeren gir inntrykk av at kommunenes retakseringsarbeid vil være mindre komplisert og lite tidkrevende.

Hva slags informasjon sitter finansministeren på som industrikommunene, som selv er inne i problemstillingene, og som kjenner sin hverdag, ikke har?

Statsråd Siv Jensen [11:14:38]: Disse detaljene redigerte jeg godt og grundig for i mitt innlegg, som jeg nettopp holdt. Jeg mener at opposisjonen lager unødvendige problemstillinger ut av dette. Vi har varslet dette. Det er en betydelig periode med en overgangsordning. Nå kommer det nye presiseringer om dette.

Jeg må si jeg forundrer meg ganske mye over representanten Gjelsvik, som i det ene øyeblikket fremstiller seg selv som en mann som er rørende opptatt av næringslivets vilkår og interesser, mens det i denne saken overhodet ikke er i nærheten av å være på hans bord – og det i en situasjon hvor kommuneøkonomien er bunn-solid. Kommune-Norge går med solide overskudd. Jeg mener at det er et godt egnet tidspunkt for å gi en lettelse til næringslivet rundt omkring i Distrikts-Norge.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:15:28]: Senterpartiet har i sine alternative budsjetter foreslått målrettede lettelser for norsk næringsliv, og vi har foreslått lavere avgifter enn det som er i inneværende års budsjett fra regjeringens og flertallets side.

Til det som handler om eiendomsskatten på verk og bruk: Det er fornuftig å foreta dette gjennom et lovutvalg når en ser de krevende avgrensningene som er, noe en også ser i den saken vi nå behandler, når det gjelder iverksettelsestidspunkt. Det som er faren, er at den utviklingen som har skjedd under Siv Jensen som finansminister, vil fortsette – nemlig at det vil bli økt eiendomsskatt ute i kommunene, at det vil bli økt eiendomsskatt på bolig, og at det vil bli økt eiendomsskatt på annet næringsliv, fordi kommunene ikke har noe oljefond å hente fra. Når de da ikke får kompensasjon, må de finne andre løsninger for å hente inntektene.

Er det det man vil se i framtiden fra finansministerens side, at utviklingen med økt eiendomsskatt i kommunene vil eskalere med den endringen som her skjer?

Statsråd Siv Jensen [11:16:30]: Det er opp til kommunene selv å bestemme om de vil innføre eiendomsskatt eller ikke. Jeg registrerer at det er svært mange Senterparti-ledede kommuner som gjør nettopp det. De følger da åpenbart det samme prinsippet som Senterpartiet gjør i Stortinget: Man later som om man er næringslivets beste venn, men skjerper skatte- og avgiftsbeleggingen samlet sett med mange milliarder kroner.

Det er en ærlig sak at Senterpartiet er uenig i denne lettelsen for norsk næringsliv i distriktene. Men å komme med et forslag som i realiteten egentlig er å be om en utsettelse på en sak, fremstår bare som en omkamp. Dette har vært et godt utredet forslag, dette er fornuftig, dette gir arbeidsplasser i distriktene, og vi har til hensikt å gjennomføre det.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:17:13]: Det som er fornuftig når en skal gjennomføre store endringer, er at en gjør det på den måten som en ordinært sett gjør det på i Norge, med et lovutvalg der berørte parter får se på endringene før en iverksetter dem, og der berørte parter får tilstrekkelig tid til å gjennomføre endringene – spesielt når det er behov for å foreta retaksering i 348 kommuner i Norge. Det er fornuftig.

Senterpartiet har gjennom sine opplegg bidratt til å redusere skattebelastningen for norsk næringsliv i mange sammenhenger. Vi foreslår også en vesentlig styrket kommuneøkonomi, slik at en bl.a. kan redusere eiendomsskatten i Norge – i motsetning til det regjeringen gjør, som i stedet foreslår reduserte skatter for dem som har mest fra før. Hvorfor kan en ikke fra regjeringens side i stedet styrke kommuneøkonomien, slik at en slipper eiendomsskatt i så mange kommuner i Norge?

Statsråd Siv Jensen [11:18:10]: Denne regjeringen har jo styrket kommuneøkonomien. Jeg vet ikke hvor sterk kommuneøkonomien må være i Senterpartiets øyne før Senterpartiets ordførere rundt omkring i landet lar være enten å innføre eller øke eiendomsskatten. Det er et valg. Det enkleste en politiker kan gjøre, er å stikke skatterøret inn i folks lommer for å løse oppgaver som man har lyst til å finansiere i kommunen. Jeg er uenig i det, jeg er grunnleggende ikke tilhenger av eiendomsskatt, for jeg mener at den er grunnleggende usosial. I denne saken handler det om eiendomsskatt på verk og bruk, på maskiner, for norsk næringsliv lokalisert i distriktene. For det første er dette en ordning som er grundig utredet, den krever ikke mer utredning. For det andre har man gjennom behandlingen i Stortinget sikret gode overgangsordninger.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:19:07]: I november stilte jeg et skriftlig spørsmål til finansministeren om

Narvik kommune og gruveselskapet LKAB, som jo har bidratt vesentlig til kommuneøkonomien gjennom inntektene i eiendomsskatten for verk og bruk. Spørsmålet mitt da var når kommunen får vite hva slags kompensasjon de får, hvor lenge den vil vare, når den kommer, og hvilken fordeling det vil være. Da svarte finansministeren at det skulle hun komme tilbake til Stortinget med på egnet måte.

Det spørsmålet gjør seg gjeldende i dag også, for det er fortsatt uklart, etter at vi har fått revidert, når kommunene får oversikt over kompensasjonen. Og det er grunn til å legge til her at en forutsetning for en god økonomi ute i kommunene er at kommunene har mulighet til å planlegge framtidige budsjetter.

Statsråd Siv Jensen [11:20:07]: Det siste er jeg helt enig i. Det er viktig for kommunene å kunne ha forutsigbarhet, slik at de kan lage realistiske budsjetter. Men det betyr ikke at man må skattlegge lokalt næringsliv og lokale innbyggere gjennom unødvendig høy eiendomsskatt. Det er noen av oss som mener at lavere skatter og avgifter er bra for husholdningene og bra for norsk næringsliv fordi man får beholde verdiskapingen sin selv, beholde mer av inntektene sine selv, fremfor at det er politikerne som skal fordele pengene på deres vegne.

Dette viser seg altså allerede nå å være en god ordning, som skaper ny verdiskaping i Distrikts-Norge. Jeg er veldig tilfreds med at vi har innført dette, og mener at vi har svart ut mange av de problemstillingene som har vært på tapetet, i løpet av saksbehandlingen.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:20:57]: Jeg opplevde ikke at jeg fikk et svar på spørsmålet mitt. For Narvik kommune konkret er det 37 mill. kr som er inntektsbortfallet. Vi kan godt være uenige om eiendomsskatten – det er SV og Fremskrittspartiet – men det må allikevel være mulig å få en forståelse fra regjeringen og finansministerens side for at det er ønskelig for kommunene å vite hvordan fordelingen av kompensasjonen blir. Man setter jo kommunene i en ganske umulig situasjon når de ikke engang får vite når de får vite hvordan inntektene vil bli framover. Det mener jeg finansministeren burde kunne svare på.

Statsråd Siv Jensen [11:21:31]: Vi har gitt den informasjonen som er tilgjengelig, til Stortinget og vil komme tilbake med ny informasjon når den er tilgjengelig.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Åsunn Lyngedal (A) [11:22:00]: Det vil veldig ofte falle feil ut når man gjør lovendringer i et over hundre

år gammelt regelverk, der rettspraksis har finneislet hvordan man skal foreta disse takseringene, uten at man utreder konsekvenser, eller at de som er satt til å forvalte dette regelverket, vet hvilke regler som nå gjelder for taksering. Lovendringen er i seg selv ikke god, og med dette utsettelsesforslaget har vi forsøkt å hindre noen av de dårligste utslagene.

Kommunene har hatt ansvar for tre typer takseringer. Det har vært på boliger, det har vært på næringseiendom, og det har vært på verk og bruk, store, komplekse fabrikkanlegg. Det endrer ikke fakta om taksering av verk og bruk at man finner på et nytt navn, maskinskatten. Den har aldri rammet dataservere.

I statsbudsjettet fjernet man hele kategorien verk og bruk, uten en lovutredning i forkant, og uten at kommunene visste hvordan de nå skulle takserer. Skal fabrikkanlegget takseres som kiosken på hjørnet? Regjeringen vet ikke noe om hvem som tjener mest på endringen, f.eks. hvor mange store, utenlandske konserner det nå er som slipper å betale noen som helst slags skatt til Norge. Jeg stilte et skriftlig spørsmål om det før jul, og regjeringen bekreftet det: Vi vet ikke hvor mye av disse pengene som går til utlandet.

I Nordland betaler tre store produksjonsanlegg til sammen 45 mill. kr. Det er amerikanske Alcoa i Mosjøen, det er Bluestar i Sørfold, og det er LKAB i Narvik. Staten har sagt at de vil betale denne skatten for dem, gjennom en kompensasjonsordning til kommunene. I tillegg til at det er ganske uvettig bruk av skattepengene våre, er det uholdbart at kommunene ennå ikke vet hvor stor kompensasjon de får.

Sånn går det når man har et håp om at en endring skal skape nye arbeidsplasser, men ikke tar seg bryet med å utrede fakta. Jeg hører det er påstått i salen her i dag at det har skapt nye arbeidsplasser, men jeg er redd at denne endringen er som med den generelle lettelsen i formuesskatten: Det kan ikke dokumenteres at det skaper arbeidsplasser, og man ønsker ikke å bygge på fakta. Det trengs tro.

Arbeiderpartiet vet at det er mye annet som har avgjort at de store bedriftene har valgt Norge. Det er kraftressursene våre, som er grunnleggende for flere av de store bedriftene, det er tilgang på arealer, det er rent vann og andre naturressurser, og det er ordnede myndighetsforhold. Vi har vært karakterisert av forutsigbarhet. Denne regjeringen er ikke forutsigbar når det gjelder skatteregimer, verken for bedrifter eller for kommuner.

Vetle Wang Soleim (H) [11:24:54]: Jeg har lyst til å kommentere mange ting, men for å ta siste representants innlegg: Det sies at det aldri har rammet datasentre. Vel, det er i så fall merkelig, når vi ser at det nå fak-

tisk er en økning i antall datasentre, og når store aktører som Statkraft signaliserer at det nå er på tide å investere.

I forslaget skriver Arbeiderpartiet at det vil være et omfattende takseringsarbeid hvis kommunene som vil miste inntekter som følge av denne endringen, må innføre eiendomsskatt også på næringsseiendom for å få inn nok penger. Jeg er sterkt uenig i at kommunene nå må se seg tvunget til å innføre en helt ny skatt på all næringsvirksomhet i kommunene, i alle fall når vi vet at det er næringslivet som i stor grad sørger for arbeidsplasser, verdiskaping, sponning av frivillige, og at unge flytter tilbake til sin kommune, og i alle fall når vi vet at kommunene blir kompensert for det inntektsbortfallet de får, i overgangsordningen. Skal kommunene virkelig både innføre en ny skatt og få kompensert for en gammel skatt? Det er ingen grunn til å øke skattetrykket på næringslivet nå.

Jeg vil fra denne talerstol også minne om at alle kommuner i dette landet får – basert på de samme kriteriene og nøklene – nok penger til å drive sin kommune. Faktisk har kommunenes frie inntekter økt under denne regjeringen, og antallet kommuner som er på ROBEK-listen, har aldri vært så lavt. Derfor er det ingen grunn til å følge opp forslaget fra Arbeiderpartiet om å utsette iverksettingen av denne endringen, en endring som er et etterlengtet og positivt bidrag til flere arbeidsplasser i Norge.

Så til Senterpartiet, som ønsker et lovutvalg. Er det slik at Senterpartiet er for dette forslaget, bare det skal gjennom et lovutvalg? Eller er det bare en ny måte å utsette det på, for så i neste omgang å si nei? Denne saken har vært gjennom en høring, i 2015. Den ble presentert i statsbudsjettet for inneværende år. Den har vært utredet, og den har vært utredet godt.

Så til det med takstmenn og kapasitet. Ja, hvis kommunene nå setter i gang med den nødvendige takseringen, og setter i gang med den tidlige, er det ingen signaler fra takstbransjen om at dette ikke lar seg gjøre.

Når det gjelder verk og bruk: Ja, man trengte spisskompetanse på det gamle regelverket for verk og bruk. Men det er ingen grunn til å kreve en sånn spisskompetanse når man skal takserer bygg og tomt, som jo er den jobben som nå skal gjøres.

Arbeiderpartiet må kunne svare på: Vil de også i sitt alternative budsjett for 2019 gå imot disse endringene? Vil man faktisk reversere en skattelettelse for bedrifter som har store maskiner i sin virksomhet? Kanskje bør de legge neste besøk til næringsdrivende istedenfor til det lokale rådhuset.

Det er ikke slik at det er kommunebudsjettet i kongeriket som skaper velferd i dette landet. Det er næringsliv, og det er arbeidsplasser som skaper en verdi som be-

skattes til fellesskapet. Det har venstresiden glemt, og dette utsettelsesforslaget er direkte næringsfiendtlig.

Ingrid Heggø (A) [11:28:03]: Det som fekk meg til å ta ordet igjen, var replikkordskiftet der statsråden ikkje i det heile svara på korleis kriteria skal verta for kompensasjonsordninga. Det er for lengst dokumentert at beløpet på 500 mill. kr langt ifrå er tilstrekkeleg til å gje bortimot full kompensasjon. Difor spør eg igjen: Korleis vert kriteria? Korleis skal desse midlane fordelast? Kven skal ikkje få? Når kjem dette? Denne uvissa heng framleis over kommunane. Dei skal laga budsjett utan å vita kva inntekter dei får. Det er slik regjeringa er føreseieleg overfor kommunane.

Når ein ser at vedtak ein sein nattetime har store manglar og feil, bør det rettast opp i. Her ber kommunane om meir tid for å få rett taksering. Ein skulle tru at alle var tente med at lovar og reglar var klare og greie å retta seg etter, og at dei fekk tid til å gjennomføra det. Også kommunane treng føreseielege rammevilkår og inntekter for å kunna oppretthalda tilbodet sitt til skule, eldre og helse. Slike føreseielege vilkår burde kommunane fått.

Så til grøne datalagringssenter: Ein tydeleg brydd NHO-direktør måtte erkjenne på LVK-møtet i førre veke at dei grøne datalagringssentera – Mo i Rana, Vennesla og Ringerike – nok var vedtekne lenge før den natta då kommunane mista eigedomsskatt for ein milliard. Etter gjeldande praksis er serverar lausøyre i verk og bruk, og her burde statsråden ha presisert i forskrift for å fjerna all tvil. Då hadde ein sloppe å kasta barnet ut med badevatnet, som ein no gjer. Det som iallfall er riktig, er det representanten Ropstad sa under sak nr. 1 i dag – reglane var uklare. Det er nettopp difor Arbeidarpartiet og fleire i opposisjonen har sagt at vi vil ha eit lovutval som går igjennom det, få ein totalgjennomgang. Men totalgjennomgang og oversikt er regjeringa imot.

Rigmor Aasrud (A) [11:30:51]: Jeg har et spørsmål til finansministeren, som jeg håper hun kan svare på. Jeg hører til stadighet at finansministeren sier at det er så mange kommuner som har kommet ut av ROBEK-lista. Kan statsråden redegjøre for hvor mange kommuner som hadde vært på ROBEK-lista uten eiendomsskatt, og er det å ikke være på ROBEK-lista det endelige målet for hvordan Fremskrittspartiet og regjeringen mener at man skal drive norske kommuner? Handler det om kvalitet, hva man får ut av pengene, og hvilke tilbud som gis til befolkningen? Eller måler man nå vellykketheten til norske kommuner bare ut fra om man er på ROBEK-lista? Det er et helt sentralt spørsmål å få svar på siden det brukes av regjeringens representanter til stadighet. Hvor mange norske kommuner hadde vært

på ROBEK-lista hvis man ikke hadde hatt inntektene fra eiendomsskatt? Jeg tror det er ganske mange.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Siv Jensen [11:31:58]: Når det gjelder spørsmålet fra representanten Aasrud, tenker jeg at det er lurt å ikke basere seg på tro, men å basere seg på fakta. Det er et spørsmål jeg på stående fot selvfølgelig ikke kan svare på, rett og slett fordi det er et hypotetisk spørsmål.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:32:23]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Ingrid Heggø, Sigbjørn Gjelsvik, Kari Elisabeth Kaski og Kjell Ingolf Ropstad om provenynøytral omlegging av finansskatten der forhold arbeidsgivaravgift vert fjerna (Innst. 365 S (2017–2018), jf. Dokument 8:190 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske frå finanskomiteen vil presidenten føreslå at taletida vert avgrensa til 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil presidenten føreslå at det – innanfor den fordelte taletida – vert gjeve høve til replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og at dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Vetle Wang Soleim (H) [11:33:14] (ordfører for saken): I denne saken vil jeg gjerne takke komiteen for et utmerket samarbeid, et samarbeid som har ført til at en samlet komité står bak forslagene som fremmes. Jeg uttrykker denne gleden også med tanke på den forhistorien som denne saken har. Skatteforliket fra 2016 er utgangspunktet for skatten vi i dag har på finansielle tjenester, og i lys av det forliket, som også et bredt flertall i Stortinget sto bak, er det bra at også dette stortinget kan jobbe sammen.

For mitt vedkommende har det vært viktig å gjøre et forsøk på å samle alle partiene på Stortinget om et kompromiss og et felles standpunkt. Dette er av hensyn til en viktig faktor som for alt næringsliv kanskje er viktigere enn noe annet på dette området, nemlig forutsigbarhet i de rammevilkårene man har framover. Partiene i denne sal har stor uenighet på flere områder som gjelder skatt, men også vi må se at forutsigbarhet er viktig for det næringslivet vi alle ønsker å støtte opp om. Så når

det er politisk grunnlag for å finne sammen til en felles løsning, mener jeg vi skal sette oss ned og prøve å gjøre nettopp det, av hensyn til at brå endringer og midlertidige løsninger ikke er ønsket av næringslivet.

Skattlegging av finansielle tjenester har vært tema i flere år. Stoltenberg II-regjeringen la i sitt siste statsbudsjett, for året 2014, fram en skisse til hvordan man kunne skattlegge finansnæringen med en generell merverdiavgift på gebyrbelagte tjenester, sammen med en avgift på margininntekter i finanssektoren. Det ble da varslet at modellen ville være en internasjonal nyvinning og ville kreve et betydelig regelteknisk arbeid før Stortinget kunne ta stilling til å innføre den. Både Finanskriseutvalget og Skatteutvalget mente at regjeringen burde jobbe videre med den utfordringen det er at finansnæringen ikke er nøytral når det gjelder merverdiavgiften. Det sluttet også finanskomiteen seg til under skatteforliket i 2016, og samtidig satte komiteen en frist for innføring av en skattlegging til 2017. Når det ikke lot seg gjøre å få på plass en slik type modell, innførte Stortingets flertall en enklere beskatning, som vi har i dag. Den innebærer 5 pst. høyere skatt på lønn og at selskapsskatten er beholdt på 25 pst.

I vedtaket der dagens finansskatt ble innført, ligger det også at man ønsker en vurdering av skattens innretning i lys av Hjelmeng-utvalgets arbeid opp mot EØS, og at man skulle se nærmere på den relative fordelingen av lønn og overskudd i fastsettelsen av finansskatten. Den vurderingen er regjeringen i gang med. Det er også nedfelt i regjeringsplattformen at en slik vurdering skal gjøres. Det en samlet komité i dag gjør, er å fastsette et tidsløp for når man forventer at regjeringen skal levere noe tilbake til Stortinget. Dette er en forutsigbar og god måte å gjøre det på, og jeg takker igjen komiteen for et godt samarbeid.

Ingrid Heggø (A) [11:36:10]: Noreg treng fleire jobbar, ikkje færre. Difor er det svært gledeleg at vi no har fått alle partia med på at særskatten på arbeid i finansnæringa, skal bort. Det vert på mange måtar som å helse heim når eg, som har jobba 20 år i bank, frontar ei sak som engasjerer så sterkt blant mine tidlegare kollegaer.

Brei politisk semje i skattesaker er viktig og gjev føreseielege rammevilkår som står seg over tid. Det fortener denne viktige næringa. Dagens modell er urettferdig og har store negative konsekvensar, spesielt for dei små og mellomstore bankane. Dette kan påverka konkurranse og trua mangfaldet av bankar. Det er rett og slett ikkje rettferdig at finansnæringa skal verta straffa for at dei har mange arbeidsplassar og filialar rundt om i landet.

Arbeidarpartiet er til liks med LO, Finans Norge og Finansforbundet bekymra for at dagens innretning av finansskatten kan føra til nedlegging av arbeidsplassar, og då særleg i distrikta. Vi ser òg at nedbemanninga i sparebankane auka frå 1,4 pst. i 2016 til 4 pst. i 2017. Dette er mange arbeidsplassar.

Dagens forslag er todelt. Stortinget ber om ei vurdering innan 2019 av om modellane med utvida grunnlag for meirverdiavgift på finansielle tenester og avgift på margininntektene er noko som bør jobbast vidare med eller ikkje – og også ei vurdering av forslaget om forhøgde selskapsskatt skal betalast i terminar. Forslaget betyr også at det no vert sett i gang arbeid med å finna andre modellar, slik at den ekstraordinære arbeidsgjevaravgifta på 5 pst. kan avviklast og erstattast med ei ordning som ikkje er særskatt på arbeid. Regjeringa må leggja fram eit forslag seinast i statsbudsjettet for 2020.

Det er full einigheit om at finansskatten er komen for å bli, men det hastar med å få ei endeleg avklaring på at særskatten på arbeid i finansnæringa skal bort.

Finansnæringa i Noreg er ei veldreven næring, og Arbeidarpartiet føreslo i finansmarknadsmeldinga at det skulle lagast ei eiga stortingsmelding om finansnæringa. Dette er også noko både LO, Finans Norge og Finansforbundet har etterlyst. Eg trur diverre ikkje vi får fleirtal for det forslaget vårt, som vert fremja litt seinare i dag, men vi får sjå.

Jan Steinar Engeli Johansen (FrP) [11:39:08]: Forslagsstillerne har som bakgrunn for forslaget et ønske om å erstatte dagens modell, hvor en forhøyd skatt på arbeid inngår, med en modell hvor man legger til moms på finanstjenester, og forutsetter samtidig at provenyet opprettholdes. Dagens modell kan begrunnes med at merverdien beskattes som et samlet resultat av den merverdien som tilføres gjennom arbeidskraft, kombinert med selskapenes overskudd. Men dagens modell er ikke optimal, og derfor er det også grunn til å vurdere hvordan man best og på en mest mulig rettferdig måte kan beskatte finanssektoren.

For Fremskrittspartiet er det viktig at et endret skatteregime for finansnæringen må være en endring til det bedre – og tar opp i seg nødvendigheten av å være stabil, forutsigbar og langsiktig, uten behov for nye endringer etter kort tid. Derfor mener vi det er viktig å vente til regjeringens vurdering av finansskatten foreligger.

Fremskrittspartiet slutter seg til resten av komiteen som ber regjeringen vurdere om en modell med merverdiavgift på finansielle tjenester og avgift på margininntekter fortsatt bør arbeides med, og vurdere forslaget om forhøyd selskapsskatt betalt i terminer.

Videre har vi sluttet oss til forslaget om at regjeringen innen statsbudsjettet for 2020 skal komme tilbake til

Stortinget med et framlegg om en provenynøytral omlegging av finansskatten og der forhøyd avgift på lønn blir fjernet, i tråd med det vi har blitt enige om også i Jeløya-plattformen.

Vi ser fram til at regjeringens vurderinger om en fornuftig beskatning forelegges Stortinget.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:40:55]: Jeg vil takke saksordføreren for et godt arbeid med saken. Det er svært gledelig at det nå ligger an til at man får endret innretningen på finansskatten. Det er på høy tid. Det ligger en tydelig bestilling fra en samlet komité i innstillingen: Arbeidet med endret innretning på finansskatten må prioriteres opp fra regjeringens side, framdriften skal meldes i statsbudsjettet til høsten, og – ikke minst – det skal komme en ny modell for finansskatten der den forhøyede arbeidsgiveravgiften blir fjernet, og det skal komme i statsbudsjettet for 2020.

Det er en svært nødvendig endring som her blir skissert fra komiteens side, en klar bestilling til regjeringen. Senterpartiet har ønsket denne endringen over lengre tid. Vi har foreslått det i våre alternative budsjetter – både for 2017 og for 2018. Det er viktig å fjerne det ekstra arbeidsgiveravgiftelementet i finansskatten. Det er et element som bidrar til at det blir mindre lønnsomt å ha ansatte. Kostnaden for de ansatte går opp, og som representanten Heggø viste til, er det bekymringsfullt med den økende nedbemanningen som en har sett i finansbransjen. Det blir en konkurranseulempa for de bankene, ikke minst en del sparebanker rundt om i landet, som baserer seg på en annen forretningsmodell enn andre banker, som relativt sett har flere ansatte. Nettopp ut fra hensynet til de bankene og til gode banktjenester i hele landet, basert på et mangfold av banker, er det utrolig viktig å få en endret innretning på finansskatten.

Det er ulike modeller for hva som i så fall skal komme. Jeg vil vektlegge at det er viktig at man fortsatt utreder det som går på moms på finansielle tjenester i kombinasjon med skatt på margininntekt, men det er også viktig å se på økt skatt på overskudd i næringen.

Det er også viktige signaler som blir gitt fra vår side, nemlig at dette skal være en provenynøytral omlegging. Det er også viktig at man sørger for at en endring i finansskatten ikke bidrar til incentiver til økt overskuddsflytting, at man sørger for at det blir en rettferdig skattlegging av finansbransjen, der også utenlandske aktører i Norge bidrar. Vi ser fram til forslaget som kommer i forlengelsen av det som her blir vedtatt.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:44:13]: SV er for finansskatt, og vi har tatt til orde for dette i mange år før regjeringen innførte det. SV har foreslått å innføre merverdiavgift for finanssektoren i alle alternative statsbudsjetter siden 2013. Det var derfor gledelig at regje-

ringen, til tross for tidligere krass kritikk av SVs forslag, innførte finansskatt.

Vi var likevel forundret over modellen som regjeringen la fram, hvor finansskatten var utformet som en kombinasjon av ekstra arbeidsgiveravgift og høyere skattesats. En sentral begrunnelse for å innføre merverdiavgift i finanssektoren er å sikre at sektoren blir beskattet på lik linje med annet næringsliv. Med regjeringens modell fikk man en rekke negative effekter, uten alle de positive effektene med en slik skattlegging, som at næringslivet kan føre momsregnskap for finansielle tjenester. En slik utforming av finansskatten har ligget til utredning i Finansdepartementet over lengre tid, men arbeidet med å se videre på den modellen kan ikke ha blitt prioritert av regjeringen. Derfor hadde man heller ingen alternativ modell klar når man først skulle innføre finansskatt.

Finans Norge og Finansforbundet har også foreslått en alternativ modell for økt arbeidsgiveravgift. Den modellen bygger på en økning av selskapsskatten sammen med forskuddsbetaling av skatt, altså terminskatt.

I dag rammer dagens modell særlig de små og mellomstore bankene. Konkurransen svekkes til fordel for utenlandske foretak med få ansatte. Det er nå en fare for at dagens ordning vil kunne føre til nedlegging av arbeidsplasser, særlig i distriktene. Det er viktig at den nye skatten med ny modell omfatter alle banker som opererer i Norge.

Vi er derfor veldig glade for at vi nå får flertall for at regjeringen skal se på alternative modeller. Jeg vil også takke for samarbeidet vi har fått til i komiteen om det. Regjeringen skal legge fram både de modellene og forslag om å fjerne arbeidsgiveravgiften i forbindelse med statsbudsjettet for 2020.

Statsråd Siv Jensen [11:46:38]: Finansskatten ble innført som en del av enigheten på Stortinget om skattereform og skal være en skatt på merverdien i finansiell tjenesteyting. Merverdien i produksjonen skapes både av arbeidskraft og av kapital. Derfor er finansskatten lagt delvis på grunnlaget for arbeidsgiveravgift og delvis på selskapenes overskudd.

Dagens finansskatt bidrar til å redusere noen av de uheldige virkningene av at finansiell tjenesteyting er unntatt fra merverdiavgift, og det er positivt. Men finansskatten har også flere svakheter sammenlignet med en nøytral merverdiavgift. Jeg viser i den anledning til mitt svarbrev til finanskomiteen, datert 9. mai.

I representantforslaget har forslagsstillerne vist til to forskjellige løsninger for en ny finansskatt. Den ene løsningen innebærer å avvikle finansskatt på lønn og øke finansskatten på overskudd. Jeg har ved tidligere anledninger uttrykt en viss skepsis mot å gå denne veien, fordi

løsningen ikke vil gjøre finansskatten mer lik en nøytral merverdiavgift, snarere tvert imot.

Dersom vi likevel vil foreta en slik form for «omveksling» av finansskatten, vil jeg i alle tilfeller advare mot å gjennomføre det i form av en ny forskuddsbasert terminskatt på overskudd. Det er uheldig å sette inn store ressurser på å innføre en permanent særordning bare med det formål å motvirke et ettårig provenytap ved omleggingen til en ren overskuddsskatt.

I representantforslaget er det også vist til en løsning hvor merverdiavgiftsgrunnlaget utvides til å omfatte finansielle tjenester der det er teknisk mulig, og at det legges en avgift på margininntekter som har nøytralitetsegenskapene til en merverdiavgift. Det vil være en effektiv og nøytral finansskatt, men det vil være et betydelig arbeid å utrede hvordan en slik finansskatt eventuelt kan gjennomføres i praksis.

Departementet er i gang med å vurdere alternative innretninger av finansskatten. I vurderingene vil vi legge til grunn at finansskatten fortsatt skal skaffe staten inntekter, og at den skal motvirke de uheldige vridningene som skyldes at finansielle tjenester er unntatt merverdiavgift. Det er også nødvendig å avklare de EØS-rettslige sidene ved finansskatten på overskudd.

Vedtaket som komiteen innstiller på, innebærer at regjeringen senest i forbindelse med 2020-budsjettet skal legge frem et forslag til ny finansskatt. Jeg er tilfreds med at komiteen ikke på nåværende tidspunkt binder seg til konkrete endringer allerede fra 2019, slik som i det opprinnelige forslaget. I stedet ber flertallet i komiteen regjeringen legge frem en foreløpig vurdering av endringer i finansskatten senest i forbindelse med 2019-budsjettet. Jeg vil derfor komme tilbake til Stortinget med en slik redegjørelse i forbindelse med statsbudsjettet for 2019.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Ingrid Heggø (A) [11:49:30]: Regjeringa ville gje utanlandske arbeidstakarar ein konkurransefordel i forhold til norske, det viste dei i sak nr. 1 i dag, under diskusjonen der. Seinare i dag skal vi òg diskutera det med å fjerna 350-kronersgrensa, som går direkte ut over norske arbeidsplassar. Heller ikkje ekstraskatten på arbeid ønskjer statsråden i utgangspunktet å gjera noko med. Finansskatten er ein ekstra skatt på arbeid. Og for å vera heilt klinkande klar er forslaget som vert vedteke i Stortinget i dag, at den ekstraskatten på arbeid skal bort uansett kva for løysing ein kjem til. Korleis vil finansministeren gjennomføra Stortingets vilje?

Statsråd Siv Jensen [11:50:20]: La meg først si at jeg er uenig i påstanden om at regjeringen vil premiere utenlandske arbeidstakere, eller gi dem en konkurran-

sefordel. Det tilbakeviste jeg grundig i den forrige debatten. Når det gjelder debatten om 350-kronersgrensen, kommer jeg tilbake til den ganske snart.

Når det gjelder finansskatten, pekte jeg på flere skjevheter ved dette og har gjort det også tidligere. Jeg er enig i at finansskatten har enkelte svakheter, men jeg er også trygg på at næringen vil klare å betale skatten, og at den fortsatt kommer til å levere gode tjenester til både norske forbrukere og norsk næringsliv. Som jeg sa i mitt innlegg, kommer jeg til å følge opp dette, men vi må altså utrede det ferdig, sånn at det blir et skikkelig arbeid før vi kommer til Stortinget med det.

Ingrid Heggø (A) [11:51:03]: Kvifor er ikkje forslaget om moms på finansielle tenester prøvd ut mot ESA før?

Statsråd Siv Jensen [11:51:13]: Dette har vi redegjort for ganske grundig i forbindelse med det forslaget som var grunnlaget for vedtaket i Stortinget for en tid siden. Stoltenberg-regjeringen, som også skisserte rommet for å gjøre dette, pekte på at det ikke var veldig enkelt. Det er et veldig komplisert arbeid. Derfor har vi falt ned på en mellomløsning, som jeg er enig i har uheldige sider. Det er bra at vi da kan se nærmere på hvordan vi kan rette opp de uheldige sidene.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:51:53]: Det er særdeles bra og på høy tid at en får sørget for å fjerne det ekstra arbeidsgiveravgiftelementet i finansskatten, og jeg er glad for at statsråden er tydelig på at dette skal følges opp. Så har Finansdepartementet en pågående høring om finansskatt i fellesregistrerte virksomheter. Jeg vil jo si at det er fornuftig også å gå inn på de endringene som der er foreslått, men det som allikevel blir spørsmålet nå når en skal inn i en prosess der den ekstra arbeidsgiveravgiften blir fjernet, er om det ikke vil være klokt å avvente endringer for dem som blir berørt, eksempelvis sparebanker, som da vil kunne få en ekstra arbeidsgiveravgift. Ville det ikke være fornuftig å avvente de endringene knyttet til fellesregistrerte virksomheter til en ser de totale endringene i finansskatten, som skal komme i 2020?

Statsråd Siv Jensen [11:52:57]: Det er jo ikke så enkelt, da. I det opprinnelige representantforslaget som ligger til grunn, ville man at vi skulle gjøre disse endringene mye før. Nå sier representanten Gjelsvik at vi kanskje burde vente enda litt lenger. Jeg følger opp det flertallet i komiteen og Stortinget nå ber meg om å gjøre, og vil komme tilbake til det på egnet måte.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:53:20]: Fra Senterpartiets side skulle en gjerne sett at endringene der den ekstra arbeidsgiveravgiften blir fjernet, hadde skjedd før. Det har vi foreslått i våre alternative budsjetter de to siste

årene. Men til det som jeg konkret stiller spørsmål om: Nå er det en høring på gang for å utvide finansskatten knyttet til fellesregistrerte virksomheter som kan føre til at virksomheter i dag innenfor bl.a. sparebankgruppa vil kunne få økt skatt på arbeidskraften sin – hvis en ikke venter til de endringene som skal fjerne den ekstra arbeidsgiveravgiften innenfor finansskatten, blir gjennomført. Det er i det perspektivet jeg spør: Er det ikke da fornuftig å vente med de endringene som er på høring – implementering av dem – til en ser den totale endringen i finansskatten?

Statsråd Siv Jensen [11:54:11]: Vi skal forsøke å ta med oss alle vurderingene som gjøres rundt disse spørsmålene, men jeg har samtidig til hensikt å følge opp det et flertall i Stortinget ber meg om å gjøre.

Presidenten: Replikskordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har også ei taletid på inntil 3 minutt.

Vetle Wang Soleim (H) [11:54:38]: Vi i regjeringspartiene har våre egne merknader og understreker at en modell med en annen innretning enn dagens for det første er nødt til å være bedre enn den vi har i dag. Med det mener jeg at eventuelle svakheter i en annen modell ikke må være større enn svakhetene vi kan oppleve med dagens modell.

For det andre mener jeg at en annen innretning må stå seg over tid. Vi må bestrebe oss på å unngå at man skifter skatteopplegg fra år til år eller vedtar et skatteopplegg som på nytt vil føre til en ny vurdering og usikkerhet. Derfor mener jeg også at bestillingen til regjeringen i II ikke må tolkes for snevert. En innretning uten lønnsэлеmentet må foreslås, men gjerne også andre innretninger hvis det finnes. Skal vi vedta en modell som kan stå seg over tid, er det viktig at Stortinget har et bredest mulig beslutningsgrunnlag, og allerede til høsten vet vi mer om hva som bør jobbes videre med – og ikke.

Jeg vil også kommentere forslagsstillernes mening om at den forhøyede skatten på lønn har hatt store negative konsekvenser, begrunnet med nedgangen i antall ansatte. Her må nevnes at 2017 er det første året etter at dagens finansskatt ble innført, og tall fra Bankenes sikersfond viser at sparebankene hadde et samlet resultat på om lag 15 mrd. kr etter skatt i 2017, om lag det samme som året før. Samtidig bidrar økt bruk av kortlesninger, selvbetjente skranker og ikke minst nettbank og apper til at behovet for ansatte i bankene ikke lenger er like stort. Jeg tror at nedgangen i antall ansatte i større grad må skyldes teknologiutviklingen enn dagens finansskatt.

Litt om historikken: Det skal sies at det var med støtte også fra Arbeiderpartiet at man innførte dagens utforming av finansskatten i 2017.

Så til Senterpartiet, som for det første har vært for å kutte i det forhøyede skatteelementet på lønn i mange år. Det kan i så fall ikke være lenger enn fra 2017. For det andre: Ja, Senterpartiet går i sitt alternative budsjett inn for å fjerne lønnselementet i finansskatten. Det er riktig. Da tar man ut 1,8 mrd. kr i tap. Men de legger også på hele 5 pst. i skatt på overskudd. De øker altså selskapskatten ikke bare med 2 pst., men med 7 pst. Da tar de inn 3 mrd. kr, langt over det man taper ved å fjerne skatteelementet på lønn. Det Senterpartiet vil ha, er ikke en provenynøytral endring. I så fall må dagens debatt vise at Senterpartiet har gått med på et tap fordi de ikke fikk lov til å skattlegge finansnæringen så mye som de først ønsket. Eller er det slik at Senterpartiet nå har gått bort fra sin tidligere linje og vil finne inndekning på over 1,1 mrd. kr i neste statsbudsjett, som de skal legge fram som sitt alternativ til høsten?

Som regjeringen har vært inne på før: Det å legge på økt skatt på overskudd har store problematiske sider. Det følger av det at det har også Senterpartiets primære forslag.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:57:55]: Til saksordførers siste innlegg: Det provenyet som ligger inne i Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2018, er eksakt det samme provenyet som ble angitt fra regjeringens side i skattemeldingen i 2014, da en kom med en anmodning om at en skulle ha en skatt på finansielle tjenester. Det er langt unna det skattetapet som er beregnet ut fra at finansnæringen ikke er omfattet av merverdiavgift. Det skattetapet er nå beregnet til over 9 mrd. kr, men provenyet som ligger inne i vårt alternative budsjett, på 3 mrd. kr, er eksakt det samme som regjeringen anslo i sin skattemelding, og som ble fulgt opp i skatteforliket i 2015.

Grunnen til at jeg tegnet meg til saksordførers innlegg, er også at jeg merker meg at det er blitt skapt usikkerhet om hvorvidt det ekstra arbeidsgiveravgiftetelementet faktisk blir fjernet. Jeg vil be saksordføreren om å presisere hva som egentlig er hans mening når han sier at en her må vurdere den modellen som en skisserer, om den er bedre enn eksisterende løsning. Betyr det at saksordføreren ikke står bak de formuleringene som ligger i forslag til vedtak? For i forslag til vedtak står det helt eksplisitt:

«Stortinget ber regjeringa komme attende til Stortinget på eigna måte, seinast i samband med statsbudsjettet for 2020, med framlegg om ei provenynøytral omlegging av finansskatten og der høgd arbeidsgivaravgift vert fjerna.»

Det er en helt tydelig bestilling til regjeringen.

Jeg er helt enig med saksordføreren i at den nye modellen selvsagt må være bedre enn dagens ordning, at den må virke bedre med hensyn til å sikre arbeidsplasser i hele landet, og at en må sørge for at en ikke har gratispassasjerer, eksempelvis utenlandske aktører. Det er regjeringens ansvar å sørge for å legge fram en modell som ivaretar det, men bestillingen fra et samlet storting, og som vi sier fra en samlet komité, er at den ekstra arbeidsgiveravgiften skal fjernes. Det er utrolig viktig at det ikke blir skapt uklarhet rundt det, slik at bransjen vet hva den har å forholde seg til.

Ingrid Heggø (A) [12:00:14]: Eg vil berre følgja opp det som vart sagt av siste representant her, for eg vart utruleg uroa over det saksordføraren sa i innlegget sitt. Eg veit ikkje om katten vart sleppt ut av sekken, eller om det berre var ei forsnakking. Det vart jo lese opp forslag til vedtak. Òg eg kjem til å gjera det – ein gong til – for eg kan ikkje forstå korleis det kan misforståast, det som vi har vorte einige om. Eg vil òg minna om at det opphavlege forslaget ligg fire parti bak, som saman ville fått fleirtal i Stortinget. Det ekstra påslaget på arbeidsgjevaravgifta skal bort. Det står heilt eksplisitt, og eg vil lesa opp igjen «der forhøgd arbeidsgjevaravgift vert fjerna». Det er ikkje mogleg å misforstå den setninga.

Vetle Wang Soleim (H) [12:01:26]: Jeg kan berolige salen, det er ingen tvil om at jeg står bak den innstillingen som en samlet komité står bak. Det vil komme et forslag i 2020, der lønnselementet går ut.

Men så sier vi samtidig at det er viktig at Stortinget har et bredest mulig beslutningsgrunnlag når vi gjør den endringen, for her trår vi i litt ukjent farvann – og det var det som var poenget med det jeg sa.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [12:01:52]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sigbjørn Gjelsvik, Trygve Slagsvold Vedum, Geir Pollestad, Liv Signe Navarsete og Ole André Myhrvold om nærings- og folkehelsevennlig omlegging av avgifter og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Knut Arild Hareide, Olaug V. Bollestad, Hans Fredrik Grøvan og Kjell Ingolf Ropstad om å utrede fjerning av 350-kronersgrensen for varesendinger fra utlandet (Innst. 364 S (2017–2018), jf. Dokument 8:205 S (2017–2018) og Dokument 8:213 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ynske frå finanskomiteen vil presidenten føreslå at taletida vert avgrensa til 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil presidenten føreslå at det – innanfor den fordelte taletida – vert gjeve anledning til replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og at dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Jan Steinar Engeli Johansen (FrP) [12:02:57] (ordfører for saken): Siden representantforslagene har flere kryssende punkt, har komiteen valgt å behandle dem samlet. La meg først få takke komiteen for et godt samarbeid i saken, til tross for at komiteens medlemmer ikke har sammenfallende syn på løsninger eller på hvordan forslagene skal behandles.

Når det gjelder det første forslaget, som kanskje enklest kunne vært kalt økt sukkeravgift, er flertallet – bestående av regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti – tydelig på at alle avgifter som tas inn, må være enkle og oversiktlige og uten unødvendig byråkrati for staten eller næringslivet. Avgiftsøkningen er et resultat av budsjettforhandlingene høsten 2017.

Regjeringspartiene er enig i at avgiftsøkningen har flere uønskede konsekvenser. Jeg tilhører selv dem som mener at avgiften er uheldig, og som ønsker endringer. Samtidig er det slik at større endringer i vedtatte budsjetter må tas i de ordinære budsjettbehandlingene. Det er også slik at selv om jeg og Fremskrittspartiet både ønsker og står klare til å ta vekk økningen, så er vi ett av fire partier som har inngått et budsjettforlik, og vi akter å forholde oss lojalt til avtalen gjennom hele budsjettåret.

Mindretallet i komiteen foreslår at avgiftene endres slik at usunne produkter skal få økt avgift, mens sunne produkter skal få lavere avgift. Det høres ut som et forslag som kan forsterke debatten om hva som er sunt og mindre sunt, og hvilke tilsetningsstoffer som skal ses på som sunnere enn andre. Forslaget ble også vurdert under de rød-grønne i 2012, men det ble da konkludert med at det ville bli vanskeligere å praktisere og gi økt byråkrati. Forslaget ble derfor skrinlagt av regjeringen Stoltenberg II.

Forslaget som omhandler moms fritak på import av varer til under 350 kr, har over tid vært debattert, og flertallet i komiteen ber regjeringen utrede en fjerning av fritaket, senest innen statsbudsjettet for 2019 legges fram for Stortinget. Flertallet er her alle partier unntatt regjeringspartiene.

Den såkalte 350-kronersgrensen er et resultat av budsjettforhandlingene høsten 2015, og var en viktig seier for spesielt Fremskrittspartiet. Det opprinnelige forsla-

get var et enda høyere beløp, men vi aksepterte forliket på 350 kr og hadde vel forventet at alle partier som stilte seg bak avtalen, greide å forholde seg til den i mer enn noen få år.

Oslo Economics er nå i slutfasen av å vurdere de samfunnsøkonomiske effektene av å fjerne 350-kronersgrensen, og selv om den endelige rapporten er ventet først i slutten av denne uken, viser de foreløpige vurderingene at for statsbudsjettet og for sysselsettingen vil de negative effektene bli betydelige ved å ta vekk fritaket. Men i denne runden har flertallet sagt sitt, og med det viser jeg til komiteens innstilling.

Svein Roald Hansen (A) [12:06:05]: Disse to representantforslagene springer jo ut av den situasjonen som skapes av det tredje avgiftspåfunnet fra denne regjeringen og samarbeidspartiene for å få inntektene til å møte utgiftene når man skal lage budsjettavtale. Først var det poseavgiften, som måtte puttes i skuffen, så var det flyseteavgiften, som dessverre ikke havnet i skuffen. Denne gangen er det altså sukker- og produktavgiften på drikkevarer som skulle måtte få et kraftig hopp. Man trengte et par milliarder for å få dekket inn de ekstra utgiftene som budsjettforlik har en tendens til å føre med seg.

Arbeiderpartiet foreslo å fjerne dette smutthullet med 350-kronersgrensen i sitt alternative budsjett i fjor høst, så forslaget var altså på bordet, og man kunne i forhandlingene valgt det og fjernet et gapende smutthull i avgiftssystemet. Det ville betydd positive ting for norsk næringsmiddelindustri, men det så man altså bort fra. Det er litt underlig, for er det noe finansministre pleier å jakte på, er det skatte- og avgiftshull. Tetter man slike, kan det kanskje være grunnlag for å sette satsene ned. Men her er det ikke tvil om at dette smutthullet, i kombinasjon med prishoppet på snop og brus, har vært med på å drive grensehandelen på nettet. Nå sendes mellom 16 og 20 tonn snop og drikke over grensen hver eneste dag, ifølge Virke.

Som det framgår av innstillingen, vil Arbeiderpartiet støtte forslagene om avgifter som kan bidra til å styrke folkehelsen, oppheve 350-kronersgrensen for avgiftsfri import og framskaffe mer kunnskap om grensehandel. Vi støtter selvsagt også innstillingen om å be regjeringen utrede fjerning av avgiftsfritaket for varesendinger fra utlandet med en verdi på under 350 kr og komme tilbake til Stortinget senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2019. Noe tidligere enn det er kanskje vanskelig å forestille seg. Så får vi håpe at denne anmodningen er etterkommet når statsbudsjettet legges fram i oktober. Det gjør ingenting om det også da innebærer et forslag om å fjerne dette smutthullet. Jeg tror regjeringen kan trenge de inntektene for å få budsjettforhandlingene i

havn denne høsten. Forhåpentligvis er tiden for nye kreative avgiftspåfunn forbi.

Med dette tar jeg opp forslagene som Arbeiderpartiet står i.

Presidenten: Representanten Svein Roald Hansen har teke opp dei forslaga han refererte til.

Aleksander Stokkebo (H) [12:08:34]: Det er gledelig å se at arbeidsledigheten i dette landet går ned, at veksten går opp, og at det skapes nye jobber. For Høyre er det viktig å legge til rette for mer verdiskaping, og derfor har regjeringen nå senket det samlede skatte- og avgiftstrykket med 24 mrd. kr og redusert skjemaveldet for bedriftene og næringslivet med over 10 mrd. kr. Samtidig har det over tid vært et press fra flere opposisjonspartier om en kraftig avgiftsøkning på sukkerholdige matvarer, som skulle legges på momsen. Høyres ønske var primært ikke å øke avgiften, men som en del av budsjettforliket fant man en litt bedre løsning for å finansiere viktige satsinger – mer kunnskap i skolen, tryggere veier, et styrket forsvar og fjerning av maskin-skatten.

Vi skal ta ansvar og anerkjenne utfordringene med dagens løsning. Det er viktig å følge med på utviklingen i grensehandelen og begrense handelslekkasjen. Regjeringen og Kristelig Folkeparti er enige om å utrede en reduksjon i særavgiften på alkoholholdige drikkevarer, med differensiering ut fra sukkerinnhold. Vi fjerner maskin-skatten, noe som betyr at produsentene får mer forutsigbarhet om hva de skal skatte. Vi viser vilje til å finne bedre løsninger for næringslivet.

For regjeringen er det viktig å skape en enklere hverdag for vanlige folk, og 350-kronersgrensen er for mange et verdsatt forbrukergode. Jeg vil si det er uansvarlig av Arbeiderpartiet og flere her i salen å ville fjerne den med et pennestrøk. Jeg registrerer samtidig at et flertall ønsker å få utredet dette nærmere, og er trygg på at regjeringen vil legge opp til en redelig og balansert debatt om saken.

Jeg har stor forståelse for de næringene som omfattes av avgiftene og presset fra grensehandelen. Derfor skal vi jobbe på lag for å finne gode løsninger for flere jobber i Norge. Det jeg har mindre forståelse for, er hvordan enkelte partier i opposisjonen snur kappen etter vinden og plutselig har glemt sine alternative budsjetter med økte skatter og avgifter for bedriftene og folk flest.

I Høyre skal vi se fram til viktige og gode diskusjoner med våre samarbeidspartnere om dette i fortsettelsen, og vi lover å fortsette arbeidet for at bedrifter og folk skal få skatte mindre og skape mer.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:11:09]: Det er særdeles trist at flertallet ikke er villig til å ta ansvar – gjennom de

vedtakene man har gjort, når man ser konsekvensen av dem – og være villig til å gjøre endringer. Det er nettopp derfor en har et revidert budsjett. Det er også derfor vi har fremmet vårt forslag i denne saken, for dette har konsekvenser som gjør at det er behov for å gjøre endringer.

Det var en sjokkartet økning i sukker- og sjokolade-vareavgiften og i avgift på ikke-alkoholholdige drikkevarer i budsjettet i høst – som kom i en sen nattetime, uten utredning, uten at bransjen var informert – og næringen har nå gått så langt at en har lagt det samarbeidet man hadde om folkehelsearbeid og redusert sukkerforbruk, på is.

Jeg trodde at når et enstemmig landsmøte i Fremskrittspartiet beskrev konsekvensene av de vedtakene som ble gjort før jul – at de har bidratt til økt grensehandel og tap av arbeidsplasser, og at de rammer lavinntektsfamilier spesielt hardt – var det også en vilje i Fremskrittspartiet til å gjennomføre endringer. Men i en sak der altså Fremskrittspartiet både har saksordføreren og i tillegg den ansvarlige statsråden, er det altså ingenting som skjer. Landsmøtevedtaket til Fremskrittspartiet om at en vil redusere avgiften igjen, er blitt til et vedtak i revidert nasjonalbudsjett om at en skal utrede og se på deler av den ene avgiften.

Det gir store utfordringer for næringslivet. En har opplevd oppsigelser – bl.a. i Telemark Kildevann, som har sagt opp halvparten av arbeidsstokken, og en har sett oppsigelser ved Hval Sjokoladefabrikk. Investeringer i hundremillionersklassen er lagt på is, og tradisjonsrike bedrifter som Oskar Sylte og Roma på Lillestrøm frykter at det som nå skjer, kan være kroken på døra for framtiden.

Det er særdeles merkverdig at ikke en er villig til å gjøre noe med 350-kronersgrensen, der en nå også ser at det er en eskalerende netthandel internasjonalt, som Finansdepartementet fram til det siste har gjort sitt beste for å forsøke å bagatellisere, men som finansministeren i svar til meg i forrige uke erkjenner. Netthandelen fra utlandet i 2017 var på 62 mrd. kr, en økning på 10 pst. fra året før, og antallet transaksjoner var på 130 mill., en økning på over 25 pst. fra året før.

Det haster med å foreta endringer. Selvsagt kan man foreta endringer i løpet av året og i revidert nasjonalbudsjett når en ser behov for det. Den før omtalte poseavgiften ble jo aldri innført, nettopp gjennom at det ble gjort vedtak om det i revidert nasjonalbudsjett. Jeg synes det er synd at flertallet i denne salen ikke er villig til å ta konsekvensen av det en har gjennomført, og foreta en nødbremsing.

Jeg vil ta opp de forslagene som Senterpartiet er en del av i innstillingen.

Presidenten: Representanten Sigbjørn Gjelsvik har teke opp dei forslaga han refererte til.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:14:30]: Først vil jeg si jeg er glad for at det ser ut til å samle seg et flertall rundt forslaget fra Kristelig Folkeparti om å utrede fjerning av 350-kronersgrensen. For Kristelig Folkepartis del er ikke dette et forslag som kommer som konsekvens av økt sukkeravgift, det er en konsekvens av at handelen på nett har økt kraftig de siste årene.

Da denne grensen, eller en lavere grense, ble innført, var det en helt annen virkelighet enn det det er i dag. Og som tidligere talere har referert til, er det en enorm handel på nett. Det er mye positivt i det, men den gjør også at en undergraver norske bedrifter og norske arbeidsplasser gjennom at det er et så tydelig smutthull i regelverket.

Det vi ønsker, er en utredning som viser ulike modeller for hvordan en kan fjerne den, og hvordan en kan gjøre det på en måte som er enkelt for forbrukerne å forholde seg til.

Jeg har ikke noe problem med å forstå at for enkelte forbrukere er det veldig greit å ha et unntak der en slipper å betale avgift og gebyrer – selvfølgelig. Det hadde vært hyggelig hvis en på alle Statoil-stasjoner, eller Circle K, som de heter nå, kunne fylt bensin uten avgifter, men det hadde vært en enorm diskriminering av andre bensinstasjoner.

Ja, det er noe forenkling i at det er mange pakker som må fortolles, men som jeg sa tidligere i dag: Dette er ikke noe spesielt for Norge. Tvert imot, i EU er det moms fra første krone innad i unionen, og de har vedtatt at grensen på 22 euro, som gjelder for tredjeland, skal fjernes innen 2021. Det gjøres ikke fordi en skal være slem mot forbrukeren, en gjør det selvfølgelig fordi det er en enorm handelslekkasje, det er egne arbeidsplasser som står i fare, og det er diskriminering. Derfor vil jeg bare utfordre finansministeren, for jeg regner med at Finansdepartementet ikke bare sitter og ser på det som skjer i EU og er likegyldig til det, de tar vel også stilling til det regelverket og ser på hvordan en ønsker å møte det når disse endringene kommer.

Det som er positivt med det arbeidet som gjøres, er at en ser at de store sidene på nett som selger varer, også utvikler egne modeller, slik at det blir enkelt for EU-land når de innfører grensene.

En vet at Sverige allerede har innført moms fra første krone, også for tredjeland. Det skjedde vel fra 1. mars. Det er noen erfaringer å hente som er blitt beskrevet på en negativ måte tidligere i dag.

Jeg er glad for at Stortinget nå fatter vedtaket. Jeg vet at det er et arbeid på gang. Jeg har et håp om at når statsbudsjettet kommer, kommer det et godt beslutnings-

grunnlag for å kunne ta en avgjørelse, og forhåpentligvis vil den være på en måte som gjør det enkelt for forbrukeren, slik at en betaler moms, at en finner en løsning så en slipper store gebyr.

Statsråd Siv Jensen [12:17:46]: I dag skal det ikke svares toll, merverdi eller særavgifter ved vareforsendelser fra utlandet med verdi under 350 kr. Frakt og forsikringskostnader inngår i vareverdien. Fritaket gjelder ikke alkohol eller tobakksprodukter.

Jeg er godt kjent med de utfordringene som eksisterer med dagens grense. Dersom grensen fjernes, vil imidlertid flere forbrukere enn i dag bli ilagt et gebyr fra fraktselskapene. Det vil gjøre små vareforsendelser uforholdsmessig dyre, og være et hinder for å handle fra utenlandske nettbutikker.

Innførsel av varer med verdi under 350 kr kan utgjøre rundt 40 millioner sendinger i året. Dette illustrerer noen av utfordringene det gir å fjerne dagens avgiftsfrie grense. Jeg har merket meg at finanskomiteens flertall ønsker å utrede fjerning av avgiftsfritaket for slike varesendinger, og jeg vil selvsagt forholde meg til det Stortinget beslutter.

Så over til avgiftene. Det er allment akseptert at pris påvirker folks atferd. Typiske eksempler er særavgiftene på alkohol og tobakk. Disse avgiftene bidrar til å øke prisen og redusere forbruket av slike varer.

Sammenlignet med alkohol og tobakk er det flere forhold som bidrar til at det er mer krevende å utforme treffsikre særavgifter på usunn mat. Det er ikke alltid klart hvilke varer som er sunne eller hvilke som er usunne. Mange blandingsvarer består av både sunne og usunne ingredienser. Normalt er det dessuten overforbruk av usunne varer som er et problem, ikke det som følger av et normalt kosthold. Det er videre usikkert i hvor stor grad en avgiftsending faktisk slår ut i prisene til forbruker. Samlet sett mener jeg derfor at man ikke bør ha for stor tro på hva avgifter kan utrette på kostholdsområdet. Til syvende og sist må det være hver enkelt av oss som tar ansvar for hva vi spiser.

Når det gjelder merverdiavgiften, er det en generell avgift på forbruk av varer og tjenester. Merverdiavgift illegges alle ledd i kjeden. Dersom merverdiavgiftssatsene på matvarer differensieres ut fra sunnhet, må mange tusen næringsdrivende ta stilling til om matvarene er sunne eller ikke. Merverdiavgiften egner seg derfor ikke til å tilgodese spesielle formål, enten det er kosthold eller andre hensyn. Reduserte satser eller avgiftsfritak for enkelte produkter kan dessuten skape smitteeffekter fordi andre sektorer eller gode formål vil ønske seg tilsvarende ordninger. Det vil svekke merverdiavgiften som en statsfinansiell bærebjelke.

Godt kosthold er viktig for folkehelsen. Regjeringen er derfor i utgangspunktet positiv til å vurdere endringer som kan ha innvirkning på kostholdet. Det er imidlertid viktig at endringene virker etter hensikten, er mulig å kontrollere og ikke har store administrative kostnader for skatteetaten eller de avgiftspliktige.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A) [12:20:51]: I brev til komiteen sier statsråden at avviklingen av 350-kronersfritaket forutsetter grundige utredninger, og at det ikke er realistisk å etablere en forenklet fortollingsløsning i 2019. «Jeg vil imidlertid arbeide for å finne gode løsninger på dette området som balanserer de ulike hensynene», skriver statsråden.

I vedtaket som kommer til å bli gjort i dag – det er en enstemmig komité som står bak det – ber vi regjeringen utrede fjerning av avgiftsfritaket og komme tilbake i statsbudsjettet for 2019. Nå sa statsråden at hun ville forholde seg til det. Innebærer det at man i brevet til komiteen har lagt seg på en linje hvor man egentlig advarer mot det vedtaket vi nå skal gjøre, eller kan vi forvente at det ligger en god utredning i statsbudsjettet?

Statsråd Siv Jensen [12:21:52]: Jeg har opplyst komiteen om mange utfordringer som er knyttet til både å innføre, utsette og avvikle ulike avgifter, men jeg forholder meg samtidig til de vedtakene som Stortinget gjør. Derfor vil jeg, som jeg sa i mitt innlegg, komme tilbake til dette, i tråd med Stortingets bestilling.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:22:23]: Jeg merket meg at statsråden i sitt innlegg vektla at en ikke skulle ha for stor tro på at det er så lett å endre innretningen på avgiftene, og at det kunne ha en folkehelseeffekt. Da er det interessant at det er nettopp det sporet flertallet velger å bruke i revidert nasjonalbudsjett. En ønsker å utrede innretningen på den ene avgiften som en hadde en kraftig økning av før jul. Ser da statsråden egentlig for seg at det ikke kommer til å skje noen endringer av innretningen på avgiftene, og at avgiftene blir beholdt på det nivået som de er på i dag, et nivå som Fremskrittspartiets landsmøte har sagt medfører økt grensehandel og tap av arbeidsplasser i Norge, og som rammer lavinntektsfamilier spesielt hardt?

Statsråd Siv Jensen [12:23:17]: Dette er debatter vi har hatt utallige ganger i Stortinget. Jeg har lyst å minne om at effektene av regjeringens skatte- og avgiftspolitikker er at vi har redusert de samlede skattene og avgiftene med over 20 mrd. kr. Og det går godt i norsk økonomi for tiden. Sysselsettingen stiger, arbeidsledigheten er lav. I mange bransjer har man problemer med å få

tak i arbeidskraft, og veksten har tatt seg opp. Det synes jeg vi må ta utgangspunkt i.

Når det gjelder spørsmålet fra representanten Gjelsvik: Stortinget ber meg i dag om å utrede dette, og det skal jeg gjøre. Da må jeg få lov til å gjøre det før jeg kan komme tilbake med svaret.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:23:55]: Det er bra at statsråden bekrefter at en utredning om 350-kronersgrensen vil komme. Det er jo et helt meningsløst system en har etablert, der de som går og handler på sin lokale butikk og bidrar til arbeidsplasser i Norge, får stadig økte avgifter, mens de som går på Post i Butikk i den samme butikken, kan hente ut varer sendt fra utlandet fullstendig avgiftsfritt og uten toll.

Hva vil statsråden si til alle pensjonister som ikke har datamaskin og mulighet til å handle på nett fra utlandet, men som får stadig økte avgifter i sin lokale butikk? Hva er budskapet? Skal en fortsatt måtte leve med stadig økte avgifter i Norge, eller har en ambisjoner om å foreta en endring?

Statsråd Siv Jensen [12:24:43]: Her kommer det stadig nye argumenter fra representanten Gjelsvik.

Hele poenget med denne grensen er jo at den er forbrukervennlig.

Jeg har erkjent i mange debatter i Stortinget at her står ulike hensyn mot hverandre, noe som selvfølgelig skaper utilsiktede effekter for enkelte aktører i næringslivet. Det er samtidig hevet over tvil at dette er en fordel for forbrukerne. Stadig flere forbrukere får kompetanse til å erverve seg varer på nett, og det gjelder også den store gruppen av pensjonister.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:25:17]: Jeg trodde statsrådens syn var at merverdiavgiftssystemet var et viktig, generelt grunnlag som en skulle unngå hull i. 350-kronersgrensen er jo ikke bare et hull, det er per dags dato en svær låvedør som fører til økt handel fra utlandet for dem som behersker å handle på nett. Mange av oss gjør det, men det er også store grupper i det norske samfunnet som ikke behersker å være på nett, og som kanskje ikke har datamaskin i det hele tatt. Hva er statsrådens budskap til dem? Skal de måtte leve med økte avgifter fordi noen forbrukere fortsatt skal handle på nett fra utlandet?

Statsråd Siv Jensen [12:25:53]: Alle skattytere og pensjonister i Norge har fått skattelettelser under denne regjeringen. Det betyr at kjøpekraften for de aller fleste grupper har økt som følge av at vi har satt skatter og avgifter ned.

Jeg merker meg nå at representanten Gjelsvik tar til orde for å ha merverdiavgiften som et generelt system,

og da regner jeg med at det ikke vil komme forslag om ytterligere uthuling av merverdiavgiftssystemet – som man ofte får forslag om – om nye satser, lavere satser, osv. Dette er en stor og viktig og prinsipiell diskusjon, som også regjeringen gjennom Jeløya-plattformen har varslet at vi kommer til å ta en gjennomgang av – rett og slett fordi merverdiavgiftsgrunnlaget er viktig.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:26:42]: Finansministeren var selv inne på ulike hensyn, og at hun ser at man må balansere det forbrukervennlige mot det som er knyttet til næringsliv – uten at det var det hun presiserte – i alle fall utfordringer knyttet til handelslekkasje.

Som jeg viste til i mitt innlegg, er det altså moms fra første krone innad i EU, mens det er en grense på 22 euro til tredjeland, som er vedtatt fjernet innen 2021. Det betyr at det er veldig mange land som opererer med det regelverket som flertallet i dag ønsker å få utredet. Kan finansministeren si noe mer om erfaringer som er hentet derfra som skulle tilsi at dette ville være veldig krevende å gjennomføre?

Statsråd Siv Jensen [12:27:23]: Det jeg kan si, er at vi selvfølgelig følger nøye med på den utviklingen som skjer innenfor EU på dette området, men Norge er som kjent ikke medlem av EU, og skatte- og avgiftsområdet er heller ikke en del av avtalen. Vi må finne vår måte å løse disse tingene på, også når det gjelder handelslekkasje. Men jeg har lyst til å minne om at det er mange grunner til at vi har grensehandel. Det er ikke først og fremst enkeltavgiftene vi diskuterer, det er vel så mye tollvern og andre ting som bidrar til at folk reiser over grensen og kjøper kjøtt og andre matvarer.

Dette er jo ikke Kristelig Folkepartis utfordring, men Senterpartiets, som later som de er rørende opptatt av å få gjort noe med grensehandelen, men samtidig er helt fullstendig imot å gjøre noe med det som kanskje er den største driveren for grensehandelen, nemlig tollvernet.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:28:14]: Kristelig Folkeparti vil vel kanskje heller ikke gjøre noe med tollvernet, men det var nok ikke det som var poenget til finansministeren. Men jeg er enig i at det er andre drivere som gjør at grensehandelen har økt.

Det var gledelig å se at det faktisk var en nedgang i 2018, selv om det er usikre tall og en må vente med å trekke konklusjonene. Men det jeg synes kanskje er mer symbolsk i hele debatten rundt 350-kronersgrensen, er det som statsråden sa, at det er unntak i regelen knyttet til tobakk og alkohol. Når det gjelder produkter som har særavgifter i Norge eller store utfordringer, som jeg vil si alkohol, tobakk og sukker har, kan statsråden gi meg en begrunnelse for hvorfor hun mener det bør være sånn at man kan bestille sukker, godteri og brus fra Sverige uten

å måtte betale avgifter? Jeg kan forstå det hvis det er noen produkter fra utlandet som man ikke får tak i i Norge, men det meste er vel dekket godt i norske butikker også.

Statsråd Siv Jensen [12:29:16]: Det korte svaret på det er at nå skal vi utrede dette og komme tilbake til Stortinget med et fyllestgjørende svar.

Presidenten: Replikskordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har også ei taletid på inntil 3 minutt.

Rigmor Aasrud (A) [12:29:39]: For tre år siden foreslo Solberg-regjeringen at grensen for avgiftsfri handel skulle være 500 kr. Den saken tapte de i forhandlinger med Kristelig Folkeparti og Venstre i Stortinget. Det ble et kompromiss på 350 kr. 500-kronersgrensen var ikke et resultat av et dårlig utredet avgiftsforslag i Stortinget. Det var et forslag i statsbudsjettet – nøye vurdert i Finansdepartementet, tapt i Stortinget.

Vi hører verken Fremskrittspartiet eller Høyre snakke veldig mye om det forslaget nå om dagen, og de ble advart da som nå av de samme som ber om at fritaket fjernes. Som jeg sa i mitt forrige innlegg, ber både NHO og Virke om at 350-kronersgrensen fjernes. Fagforeningene gjør det samme.

Posten Norge minnet i 2015 om at forsendelser under 300 gram fra Kina og andre utviklingsland må distribueres i Norge for 8 kr i henhold til en gammel FN-avtale. Nettbutikker i Norge betaler langt mer i porto. Antall pakker, særlig fra Kina, øker raskt. Hver dag, 365 dager i året, kommer det i snitt 41 000 pakker bare fra Kina – med fly. Miljøavtrykket er kjempestort sammenliknet med om de samme varene hadde blitt sendt med container på båt. Tollvesenet sier at flere jukser med beløpsgrensen for å komme under 350-kronersgrensen, og de sier at de gjør mange beslag av ulovlige dopingpreparater og legemidler. I tillegg mangler mange av produktene opplysninger om tilsetnings- og giftstoffer, som vi vanligvis er opptatt av, og om produktene er laget på fabrikker med barnearbeid eller på andre uetiske måter, får vi heller ikke vite noe om.

I den første saken vi behandlet i dag, foreslår vi å fjerne avgiftsfritaket gjennom en lovendring. Dessverre virker det ikke som om det forslaget får flertall. Men vi er opptatt av at avgifter som er helsemessig begrunnet, skal kunne brukes bare de er treffsikre, så i revidert nasjonalbudsjett som vi behandler på fredag, har vi et forslag der vi ber regjeringen foreta en gjennomgang av produkt- og sukkeravgiftens virkning på næringsmiddelindustri, forbrukeratferd, helse, handel, investeringer og innovasjon. Jeg vil invitere alle partier til å støtte det. Da får vi gjennomgått avgiftssystemet på en treffsikker måte.

Så vil jeg understreke at når vi støtter forslaget som er fremmet av et flertall her i dag, har vi en forventning om at det lider en annen skjebne enn mange av de utredningsforslagene som ikke blir utredet.

Cecilie Myrseth (A) [12:32:51]: Hvis man går inn på nettsiden gjerrignark.no, kan man få en veldig fin beskrivelse av hvordan man kan få både brus og godteri til lørdagskosen enkelt selv om man ikke kan dra over grensen til Sverige. Det står også veldig tydelig hvordan man må passe på ikke å overskride grensen på 350 kr, men heldigvis hjelper de fleste godteributikkene til og gir beskjed når grensen er nådd.

Denne saken handler faktisk om næringspolitikk. Både NHO og LO er positive til fjerning av grensen og støtter derfor også en utredning. Den avgiftsfrie 350-kronersgrensen på netthandel fra utlandet bidrar til tap av både verdiskaping og arbeidsplasser. Det er noe vi spesielt har sett etter at sukkeravgiften kom, som har gitt noen ganske så absurde utslag når det kommer til handel av både brus og godteri.

For Arbeiderpartiet er det viktig å fjerne subsidiene på utenlandsk netthandel fordi det gir norsk næringsliv i dag konkurranseulempen. Fjerner man grensen, ja, da sikrer man også at norske og utenlandske butikker konkurrerer på like vilkår.

Jeg må si at det er interessant å høre noen av de begrunnelsene man har kommet med her i dag. Finansministeren snakker om at dette er en fordel for forbrukerne. Ja, man kan spørre seg hva folk f.eks. vil gå i demonstrasjonstog for. Er det for å slippe å betale avgift på brus og godteri ved kjøp under 350 kr? Eller er det f.eks. for lokal verdiskaping i lokale bedrifter?

Jeg tror ikke norske bedrifter er redde for konkurranse, men det må være på like vilkår. Det er ingen grunn til at Norge skal subsidiere utenlandske bedrifter. For Arbeiderpartiet er det viktig å styrke norske arbeidsplasser og norsk næringsliv, så derfor mener vi som vi gjør i saken.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:35:13]: Her hørte vi nettopp statsråden presentere løsningen på hvordan en skulle redusere grensehandelen. Blant annet sa statsråden at en skulle gjøre noe med tollvernet. Så statsråden og regjeringens syn på hvordan en skal få redusert handelen på grensen til Sverige, er altså at en skal åpne for fri import fra hele verden? Det vil jo ikke bidra til å styrke norske interesser og norske arbeidsplasser. Det vil tvert imot eskalere problemet, det vil bidra til at en får økt import fra andre land, og at norske arbeidsplasser går tapt i et høyere tempo enn i dag. Næringsmiddelindustrien er den største fastlandsindustrien vi har, og det er særdeles viktig å ta vare på alle de arbeidsplassene og den verdiskapingen som den bidrar med.

Til det som dreier seg om på kjøtt, at det er en vare som mange handler i Sverige: Ja, det er riktig, men hvem er det som har bidratt til å redusere avgiftene på matvarer i Norge? Det var Senterpartiet som kjempet igjen om at en skulle ha redusert moms på mat i Norge, det var det ikke Fremskrittspartiet som gjorde.

Det er viktig å ha en helhetlig og god politikk for å sikre norske arbeidsplasser og norske interesser. Det handler selvsagt ikke om at folk ikke skal ha mulighet til å handle i Sverige eller handle på nett. Selvsagt skal folk ut fra sine frie valg få mulighet til det. Det handler om at en ikke skal subsidiere utenlandske aktører og gjøre ting som fører til at norske aktører får problemer. Og 350-kronersgrensen er en helt urimelig ordning. Det ble beskrevet veldig godt av representanten Aasrud hvilke konsekvenser som er knyttet til all importen fra Kina i dag under 350-kronersgrensen. Men det gjelder også importen fra vårt nærområde. Maxgodis – godteri – som altså målretter seg mot handel over nett til Norge, passerte i forrige måned fjorårsomsetningen. I løpet av de fem første månedene i 2018 hadde de altså høyere omsetning enn de hadde i hele 2017. Det handler om den sjokkerte økningen i sukker- og sjokoladevareavgiftene i kombinasjon med at en fortsatt beholder 350-kronersgrensen. Derfor er det utrolig viktig – og det haster – å få gjort noe med fortollingsløsninger. Det er fullt mulig å finne løsninger, sånn som andre land har gjort. Hvis problemet er at det er for høye gebyrer, er det selvsagt mulig å gå inn og regulere det. Det handler om politisk vilje. Jeg er i hvert fall glad for at flertallet i denne salen nå sier tydelig til regjeringen at en skal utrede en fjerning av den grensen.

Jan Steinar Engeli Johansen (FrP) [12:38:21]: Etter å ha hørt de mange og merkelige uttalelsene som har kommet fra både Senterpartiet og Arbeiderpartiet det siste halvåret, kan det nesten høres ut som om de var motstandere av økt avgift på sukker. Det er de altså ikke. Senterpartiet har flere ganger tatt til orde for økt avgift på godteri og brus, og senest for et halvt år siden foreslo Arbeiderpartiet en nær dobling av moms på de samme produktene. Alle forstår at for forbrukeren spiller det ingen rolle om prisøkningen skyldes økt sukkeravgift eller økt moms. Økt pris er økt pris, og da betyr bakgrunnen lite.

Når Senterpartiet fremmer forslag om at regjeringen skal reversere økningen i sukker- og sjokoladeavgiftene, bør folk merke seg at de samtidig vil pålegge regjeringen å komme med nye forslag til økte avgifter. Slik jeg leser Senterpartiets forslag, betyr det like gjerne en enda høyere avgift på produkter som inneholder sukker. Slik sett kunne det vært greit å vite om Senterpartiet mener at

statens inntekter av sukker- og sjokoladeavgift skal være lavere, høyere eller på akkurat samme nivå som i dag.

I flere måneder har vi hatt en presse som har gitt disse partiene en ukritisk og fri spalteplass, uten å spørre om konsekvensene for alternativene. På samme måte opplever vi at kun de negative sidene ved 350-kronersgrensen trekkes fram, mens sannheten er at mye av det som tas inn under denne grensen, er småvarer til noen få tikroner eller kronestykker. Da er det ikke noen kronestykker til moms som er forbrukernes største problem, men at en blir ilagt et gebyr på 160 kr og oppover for deklarering eller lagring. Alternativet til å handle på nettet blir da ikke nødvendigvis å kjøpe det i en norsk butikk, men at kunden bare lar være å handle det ekstra mobilcoveret til 20 kr.

Jeg er enig i prinsippet om å likebehandle norske og utenlandske næringsdrivende, men da må det ikke gjøres på en måte som nærmest fratar norske innbyggere muligheten til å handle småvarer på internett, slik det kan virke som om flertallet på Stortinget her vil. Fremskrittspartiet vil fortsatt være forbrukerens talerør og arbeide for at norske innbyggere skal kunne fortsette å handle småvarer på nett og slippe høye gebyrer på varer under 350 kr også i fortsettelsen.

Presidenten: Representanten Sigbjørn Gjelsvik har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:40:49]: Til saksordførers innlegg: I revidert nasjonalbudsjett foreslår ikke flertallet å redusere avgiftene. En foreslår en utredning. Senterpartiet er med på at en skal utrede, men vi foreslår også at avgiftene skal ned. Det forslaget stemmer dessverre Fremskrittspartiet imot.

Til 350-kronersgrensen: Vel, det er ikke bare enkelte småbeløp og enkelte småtransaksjoner som skjer. Som finansministeren selv svarte på spørsmål fra meg i forrige uke, var det i 2017 nesten 130 millioner transaksjoner i utenlandsk netthandel til en totalverdi av nesten 62 mrd. kr. Virke har anslått at det er et tap på 6 000 arbeidsplasser av at en har 350-kronersgrensen. Det er utrolig viktig for å ivareta norske interesser og norske arbeidsplasser at en reduserer avgiftene i Norge og fjerner subsidieringen av utenlandske aktører.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [12:41:51]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug V. Bollestad, Kjell Ingolf Ropstad og Tore Storehaug om et jobbskatte-

fradrag for uføre (Innst. 396 S (2017–2018), jf. Dokument 8:215 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske frå finanskomiteen vil presidenten føreslå at taletida vert avgrensa til 3 minutt etter kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil presidenten føreslå at det – innanfor den fordelte taletida – vert gjeve anledning til replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og at dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [12:42:34] (ordfører for saken): Jeg vil aller først takke for et godt samarbeid med komiteen i en travel tid.

Dette er et forslag som man må si kommer ut fra en intensjon som jeg tror alle i komiteen deler. De som er uføre, som har restarbeidsevne, og som ønsker å jobbe, skal ikke oppleve at det er noe i uføretrygden som hindrer dem i å ta arbeid, eller som gjør overgangen unødvendig komplisert.

Bakgrunnen her er uførereformen som trådte i kraft i 2015, og som inneholder flere endringer som skal gjøre det enklere å kombinere arbeid og trygd når det er mulig. Med reformen fulgte dermed endringer i systemet for avkorting av inntekt og skattlegging av uføretrygden lik lønnsinntekt. Denne endringen innebar en vesentlig forenkling. Derfor mener også et flertall i komiteen at et jobbskattefradrag for uføre vil innebære et skritt vekk fra en sånn forenkling. Egne skatteregler for enkeltgrupper bør en generelt være varsom med å innføre, og det er også uklart hvilke konsekvenser med terskler og overgangar et sånt forslag vil kunne innebære. Komiteen står samlet i å innstille på at forslaget ikke vedtas.

Vi i SV er for vår del opptatt av å se på de negative konsekvensene av omleggingen fra uføretrygd til bruttolønn, der f.eks. folk har opplevd å miste viktig bostøtte som følge av at en har fått økt bruttoinntekt. Jeg har møtt flere av dem, og det er ingen tvil om at det har rammet enkelte hardt. Her vil jeg egentlig vise til forslaget som vi er med på å fremme i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett, om å foreta en kartlegging av den faktiske levekårssituasjonen for uføre før og etter uførereformen.

Når det gjelder å sikre at det tilrettelegges for at uføre med restarbeidsevne kan jobbe, mener SV at det er mer hensiktsmessig og målrettet å øke fribeløpet for uføre og se på hvordan avkortingsreglene i dagens uføretrygd fungerer, noe vi også foreslår i innstillingen. Dette er noe jeg også ser at forslagsstillerne tar opp i sitt forslag.

Vi har fremmet et løst forslag til denne saken, som lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om at fribeløpet i ny uførestønad økes.»

Fremskrittspartiet og SV har, til tross for stor politisk avstand, funnet sammen i en del viktige saker. Forslaget vi fremmer i dag, har en ordlyd vi finner igjen i Fremskrittspartiets program, og vi håper derfor det kan være et kompromiss som vi kan enes om i forbindelse med denne saken.

Med det tar jeg opp forslagene SV er en del av.

Presidenten: Representanten Kari Elisabeth Kaski har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Ingrid Heggø (A) [12:45:28]: I 2011 vedtok eit samla storting uførereforma. Målet var å sikra inntekt til dei som er 100 pst. uføre, og å gje uføre med arbeidsevne betre mogelegheit til å kunna ta del i yrkeslivet. Reforma var inga sparereform. Faktisk skulle den nye ordninga kosta samfunnet noko meir i den eine enden fordi vi ventar å få att i den andre enden, gjennom at fleire skulle koma i arbeid.

Arbeidarpartiet vil ha eit velferdssamfunn som gjev fleire mogelegheit til å bidra med sin kunnskap og sine evner. Dei som berre kan jobba i periodar, må få mogelegheit til det. Vi veit at mange uføre ynskjer mogelegheita til å kunna jobba litt. Arbeidarpartiet deler fullt ut forslagsstillarane sitt ønske om å få fleire til å delta i arbeidslivet når helsa tillèt det, men har inga tru på at passive skattefrådrag er den beste vegen for å nå dette målet. Det er neppe veldig mange, i alle høve ikkje dei på full uføretrygd, som kan tenkjast å få auka arbeidstilbodet noko særleg med jobbskattefrådrag. Mange har omfattande helseproblem, noko som er grunnen til at dei har fått innvilga full uføretrygd.

Det har lenge vore eit tverrpolitisk mål å harmonisera skattereglane for uføretrygd og andre ytingar med reglar for lønnstakarar. Dette er ein av grunnpilarane for uførereforma og eit anna viktig argument for at vi ikkje støtta forslaget om jobbskattefrådrag for uføre, fordi det fører oss tilbake til den gongen det var egne reglar for uføretrygd. Det vil vera eit skritt tilbake når det gjeld forenkling, og med usikre verknader og konsekvensar.

Eg er overtydd om at både SV og Kristeleg Folkeparti har hjarte for dei uføre. Mi oppmoding til forslagsstillarane er difor å leggja bort dette forslaget med usikker effekt og i staden bruka gjennomslaget hos regjeringa til å ta tak i to viktige forhold: Regjeringspartia sine stadig aukande avgifter som forverrar situasjonen til gruppene med låg inntekt, og dei utilsikta konsekvensane av uførereforma, der både uføre med gjeld og uføre som treng bustønad, kom dårlegare ut enn Stortinget hadde sett føre seg. Ei slik samla oversikt over utilsikta konsekvensar burde utarbeidast, og utilsikta konsekvensar og verknader burde rettast opp i.

Med bakgrunn i dette vil Arbeidarpartiet ikkje støtta forslaget frå SV som er omdelt i dag.

Vetle Wang Soleim (H) [12:48:26]: Sammen med resten av komiteen deler jeg og Høyre forslagsstillernes ønske om å få flere inn i arbeidslivet. Mange uføre med restarbeidsevne burde i langt større grad ha bidratt med den arbeidsevnen de har. Det er bra for samfunnet vårt og innmari bra for de enkeltpersonene som mottar uføretrygd. Det er en viktig verdi i livet å bidra til fellesskapet og ikke minst å få den friheten det gir å tjene egne penger.

Det er mange forskjellige grunner til at noen blir ufør, og mange i denne gruppen sitter med kompetanse og ressurser som samfunnet trenger. Likevel ser vi det er en utfordring å få flere til å utnytte sin restarbeidsevne. Blant annet derfor har regjeringen satt ned et sysselsettingsutvalg som blant sine særskilte oppgaver skal se på hvordan vi kan øke yrkesdeltakelsen blant personer med nedsatt funksjonsevne, nedsatt produktivitet eller som ikke kan stå i en fulltidsjobb. Dette utvalget skal vurdere tiltak for å nå høyere sysselsetting i denne gruppen, i et bredt forankret arbeid. Spesielt er det viktig å få med partene i arbeidslivet i en slik innsats, for det er gjerne her løsningen ligger for å få flere uføre inn i arbeidsstokken. Vi trenger flere arbeidsgivere som tar på seg det å deltidsansette personer med et litt annerledes sykdoms- og utfordringsbilde enn alle andre arbeidstakere. Det er ikke alltid like enkelt, men ordninger som lønnskudd er etter min mening en mer treffsikker ordning enn et generelt jobbskattefradrag for en hel gruppe. Det er fordi lønnskudd avlaster arbeidsgivers lønnskostnader ved å ansette noen som kanskje ikke kan møte på jobb til faste tider hver dag. Dette støtter opp om det generelle synspunktet at skattesystemet i utgangspunktet er et dårlig verktøy for å yte målrettet støtte til enkeltgrupper. Da er det bedre med spesielle tilskuddsordninger som går direkte til den det gjelder, som nevnt.

I Jeløya-erklæringen peker regjeringen nettopp på at man vil innrette trygde- og skattesystemet på en slik måte at det stimulerer flere ut i arbeid. Videre vil vi fortsette å senke skatten på inntekt, slik at det alltid lønner seg å jobbe, også for dem med de laveste inntektene.

Som innstillingen viser, er det bred enighet i komiteen om at et eget jobbskattefradrag for uføre ikke er veien å gå. Innføring av et slikt fradrag for én enkeltgruppe vil reise spørsmål om hvorfor ikke andre enkeltgrupper også bør få et slikt fradrag. Jeg er glad for at Kristelig Folkeparti løfter et viktig tema, og at de støtter at man avventer sysselsettingsutvalgets brede arbeid på dette området før man vurderer dette nærmere.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:51:19]: Jeg vil takke forslagsstillerne for å ha reist en viktig problemstilling gjennom sitt representantforslag. Jeg vil også takke saksordføreren for et viktig og godt arbeid i en travel tid.

Det er utrolig viktig å fokusere på de uføres situasjon, men også på situasjonen for andre grupper i det norske samfunnet som opplever det som krevende å komme inn på arbeidsmarkedet, og på hva slags tiltak vi kan bidra med, både for å få flere inn i arbeidslivet og for at de skal kunne bidra med en større del av sin arbeidsevne.

Det er bekymringsfulle tall en ser når en ser på sysselsettingsandelen i det norske samfunnet. Fra 2008 til 2017 falt sysselsettingsandelen i aldersgruppen 20–74 år fra 74,8 pst. til 69,9 pst. I det en kan kalle kjernegruppa, aldersgruppen 25–54 år, var også fallet i sysselsettingen betydelig – ca. 3,5 pst. for kvinner og ca. 5 pst. for menn. Det er utrolig viktig at vi har oppmerksomhet rundt dette. Det handler om veldig mange i det norske samfunnet som ved noen ekstra tiltak kunne bidratt mer enn de gjør i dag, og som kunne hatt en bedre inntekt enn de har i dag. Det handler også om bærekraften totalt sett i det norske samfunnet med tanke på hvordan vi skal finansiere velferden i framtiden.

Dette har bl.a. sin utfordring i at svake grupper er blitt presset ut av arbeidslivet, bl.a. gjennom at en også har hatt en uregulert arbeidsinnvandring, som en fortsatt har, og at en i tillegg har fylt på med subsidiering av utenlandske arbeidstakere, som vi har debattert tidligere i dag.

Uføreforamen la opp til at lønnsinntekt skal beskattes likt med uføretrygd. Erfaringene med uføreforamen er viktig å la virke. Senterpartiet har ikke tro på at det er fornuftig å gjennomføre skattefradrag for enkeltgrupper, slik som forslaget tar til orde for. Da har vi mye mer tro på at en heller ser på eksisterende ordninger, sånn som økning av fribeløp og at en også ser på avkortingsreglene. Det som allikevel er fornuftig i denne sammenhengen, er å avvente det utvalget som er satt ned, sysselsettingsutvalget, og de forslagene som det kommer med, og at en så kommer med konkrete forslag og tiltak i forlengelsen av det.

Statsråd Siv Jensen [12:54:30]: Høy arbeidsdeltakelse er blant det aller viktigste for å sikre et bærekraftig velferdssamfunn. Arbeid bidrar også til utjevning av forskjeller. Det å ha en jobb å gå til er et gode for den enkelte. Det gir inntekt, og det gir tilhørighet til et fellesskap.

Uføre har nedsatt arbeidsevne på grunn av sykdom eller funksjonsnedsettelse, men mange har mulighet til å jobbe noe. Derfor er det viktig at trygde- og skattesystemet er innrettet for å stimulere til arbeid. Siden regjeringen tiltrådte, er samlede skatter og avgifter for folk

og bedrifter redusert med over 24 mrd. kr., bl.a. er marginalskatten på lønn redusert. Det har også gjort det mer lønnsomt for uføretrygdete å jobbe. I Jeløya-plattformen fremgår det at regjeringen vil gjøre det mer lønnsomt å jobbe, spesielt for personer med lave inntekter, bl.a. ved å senke skatten på inntekt videre.

Ny uføretrygd fra folketrygden ble innført fra 2015. Uføretrygden beregnes nå som 66 pst. av et beregningsgrunnlag fastsatt ut fra gjennomsnittet av inntekten de tre beste av de fem siste årene før uførheten inntraff.

Personer med lav eller ingen opptjening er sikret gjennom en årlig minsteytelse. De nye reglene ga et høyere nivå på uføretrygden før skatt. Samtidig ble skattleggingen lagt om til å følge samme regler som lønnsinntekt. Den nye skattleggingen var en viktig del av reformen. Når lønn og uføretrygd skattlegges likt, blir det enklere å få oversikt over de økonomiske konsekvensene av overgang fra arbeid til trygd og fra trygd til arbeid.

Regelverket for avkorting av uføretrygd mot arbeidsinntekt avveier incentiver inn i uføreordningen og incentiver ut av uføreordningen. Ønsket om å motivere uføre til å øke arbeidsinnsatsen kunne isolert sett tilsi at reduksjonssatsen senkes. Det vil imidlertid kunne gi sterkere incentiver inn i uføreordningen. Dessuten vil det kunne undergrave målsettingen om å øke bruken av gradert uføretrygd.

Slik mange i komiteen uttrykker, er jeg altså enig i intensjonen i forslaget om å gjøre det mer lønnsomt for uføre å jobbe. Men jeg er samtidig tilfreds med at komiteen ikke tilrår endringer nå. Mulige endringer i regelverket for uføretrygd kan gi mange effekter – tilsiktede og utilsiktede – som trekker i ulike retninger. Det er derfor viktig å ha god oversikt over konsekvensene før man vedtar eventuelle endringer. Regjeringen har nedsatt et sysselsettingsutvalg. Utvalget er bedt særskilt om å vurdere mulige tiltak for å øke yrkesdeltakelsen blant personer med nedsatt funksjonsevne eller nedsatt produktivitet, eller personer som ikke kan jobbe fulltid. Det er klokt å avvente anbefalingene fra dette utvalget.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Ingrid Heggø (A) [12:57:27]: Ei av bekymringane til Arbeidarpartiet knytt til dette forslaget frå Kristeleg Folkeparti er at det går i motsett retning av det vi oppfattar som eit tverrpolitisk mål, forenkling og harmonisering av skattereglane. Vi er opptekne av at dei som har uføretrygd og andre ytingar, skal ha skattereglar som er så like dei lønsmottakarane har, som mogleg. Er statsråden einig i at dette forslaget kan føra til ein meir kruglete overgang frå trygd til arbeid og kan snu dagens utvikling, som går i retning av meir harmoniserte skattereglar?

Statsråd Siv Jensen [12:58:02]: Ja, det er jeg enig i.

Ingrid Heggø (A) [12:58:08]: Det var godt å høyra.

Nivået på uføretrygd og innretninga av denne ligg utanfor Siv Jensens ansvarsområde, men eg reknar med at finansministeren òg er oppteken av at det skal vera mogleg å leva eit godt og verdig liv av uføretrygda åleine. Korleis meiner statsråden at dette er i tråd med dei omfattande avgiftsaukane på mange milliardar kroner som har kome sidan 2013, og som kanskje rammar lågtlønnte uføre hardast av alle?

Statsråd Siv Jensen [12:58:43]: Det siste er jeg ikke enig i. Hvis man ser på innretningen av de reduksjonene regjeringen har gjennomført, særlig på skatteområdet, er det lave inntekter som har fått nytte særdeles godt av det, altså inntekter under 600 000 kr. Men jeg er enig med representanten i at det er viktig at man skal kunne ha et godt grunnlag for å leve godt liv, litt uavhengig av hvilken situasjon man er i. Jeg mener vi tok et viktig skritt da vi gjennomførte uførereformen for å legge til rette for lik beskatning, nettopp for å legge til rette for at flere kan komme inn. Sysselsettingsutvalget skal også se på andre sider ved dette, rett og slett fordi det er mange som ønsker å ta del, som har ulik grad av restarbeidsevne som vi må ta i bruk. Jeg mener det er sløsing med ressurser ikke å gjøre det. Da må vi lete etter hvordan vi kan skru på virkemidlene for å få det til – utover det vi allerede har gjort gjennom uførereformen.

Ingrid Heggø (A) [12:59:39]: Ser statsråden at avgiftsauken slår hardast ut for dei med låg løn?

Statsråd Siv Jensen [12:59:47]: Jeg er generelt av den oppfatning at vi skal holde skatte- og avgiftstrykket på et lavest mulig nivå. Jeg er også enig i at mange avgifter virker grunnleggende usosialt fordi de ikke tar hensyn til hvilken inntekt man har. Derfor har det vært viktig for denne regjeringen å gjøre endringer i mange skatter og avgifter – rett og slett for å gjøre det mulig for folk å sitte igjen med litt mer av egen inntekt.

Hovedvekten av de avgiftene som har blitt økt innenfor en reduksjon i samlede skatter og avgifter på 24 mrd. kr, er miljørelaterte avgifter, hvor vi altså har lagt til grunn en bedre prising av utslipp og en bedre prising av forurensning. Det mener jeg er et sunt prinsipp, som jeg også tror Arbeiderpartiet var enig i.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:00:39]: Til det siste: Et enstemmig landsmøte i Fremskrittspartiet vedtok en uttalelse som gikk på uheldig virkning av avgiftsøkningen, der man sa at avgiftsøkningene som er blitt gjennomført, rammer lavinntektsfamilier spesielt hardt. Jeg går ut fra at finansministeren fortsatt står bak den be-
skrivelsen.

Det en ser, og som jeg tok opp i mitt innlegg, gjelder redusert sysselsettingsandel. Regjeringen skryter ofte av redusert arbeidsledighet for tiden. SSB skriver i sin rapport fra august 2017: Åtte år med nedgang i sysselsettingsprosenten:

«Nedgangen i ledigheten var altså ikke først og fremst drevet av at flere ledige begynte å jobbe, men av at flere gikk ut av arbeidsstyrken.»

De gode arbeidsledighetstallene regjeringen presenterer, er således ikke først og fremst gode, sett med mine øyne. Da er spørsmålet: Hva slags tiltak har en for å gjøre noe med sysselsettingsandelen for å ivareta bærekraften i vårt velferdssamfunn i framtiden?

Statsråd Siv Jensen [13:01:39]: Det synes jeg faktisk er et veldig viktig spørsmål. Det er jo hovedårsaken til at regjeringen har satt ned sysselsettingsutvalget. Nå skal vi glede oss over at sysselsettingsandelen har gått noe opp i det siste, men det er altfor mange mennesker i Norge som er utenfor det ordinære arbeidslivet. Klarer vi å få noen flere av dem inn i arbeidslivet, er det godt for hver enkelt av dem, og det er godt for norsk økonomi. Dette gjelder både mennesker med nedsatt funksjonsevne, mennesker med ulike sykdommer og innvandrere som er dårlig integrert, og som ikke er en del av arbeidslivet. Jeg mener vi må jobbe bredt for å se på hvordan vi skal få det til. Og som jeg sa i et tidligere svar: Uførereformen har bidratt med sitt for å gjøre noe med en del av barrierene, men vi må også se på hvordan vi kan forenkle disse overgangene enda mer, se på de ulike delene av det regelverket som eksisterer, for å se om vi kan forenkle det.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:02:36]: Det en har sett de siste årene, er at veksten i sysselsettingen har kommet gjennom arbeidsinnvandring og arbeidskraft fra utlandet, mens det dessverre har vært en negativ utvikling for norske arbeidstakere. Det skyldes bl.a. en uregulert arbeidsinnvandring gjennom EØS og ulike typer skatteordninger som forsterker det gjennom en skattesubsidiering av utenlandske arbeidstakere, beregnet til 50 mill. kr av regjeringen.

Spørsmålet fra min side er: Mener statsråden at det er fornuftig å foreta en regulering av arbeidsinnvandringen fra utlandet, eller mener hun at den fortsatt skal være uregulert, som i dag?

Statsråd Siv Jensen [13:03:18]: For det første må jeg nok en gang tilbakevise påstanden om såkalt subsidiering av utenlandske arbeidstakere. Den saken diskuterte vi tidligere i dag, og det handlet først og fremst om å rydde opp i et regelverk som bidro til mange feil – også

påpekt av Riksrevisjonen ved gjentatte anledninger. Jeg mener vi har funnet frem til en god løsning, som også har vært gjeldende i Sverige i mange år.

Når det gjelder arbeidsinnvandringen, tror jeg at jeg vil råde representanten Gjelsvik til å se litt på statistikken. I forbindelse med det kraftige oljeprisfallet i 2014 ble arbeidsinnvandringen til Norge kraftig redusert. Mange arbeidsinnvandrere som hadde arbeid i Norge, reiste hjem. Hvordan den utviklingen blir fremover, er det for tidlig å si, men jeg mener at vi må løse de strukturelle utfordringene i vårt eget arbeidsmarked ved å legge til rette for at flere som kan jobbe, men som i dag ikke er en del av den norske arbeidsstyrken, får muligheten til det. Da må vi gjøre det vi kan for å forenkle regelverket og legge til rette for at det skjer.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [13:04:27]: Som jeg også var inne på i innlegget mitt, mener SV at en mer målrettet måte å sikre at utføre med restarbeidsevne kommer i arbeid, er å øke fribeløpet. Gleden var stor da vi så at også Fremskrittspartiet har tatt til orde for det i sitt program. Vi foreslår dette både i det forslaget som ligger i innstillingen, i tillegg til en vurdering av avkortingsreglene, og også i et løst forslag som konsentrerer seg utelukkende om en økning av fribeløpet. Vi har sett at Kristelig Folkeparti, som også har fremmet et forslag, tar til orde for det, og også Senterpartiet nevner det. Da er spørsmålet til finansministeren: Ser hun for seg at regjeringen vil støtte det forslaget, som er i tråd med Fremskrittspartiets program?

Statsråd Siv Jensen [13:05:19]: Dette er jo noe av det sysselsettingsutvalget skal se på. Jeg mener det ville være klokt av oss nå å la dem få lov til å gjøre jobben sin ferdig. Så får vi komme tilbake til hvordan vi skal følge det opp, senere.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [13:05:32]: Det er interessant å høre. Da får vi vente i spenning på om det forslaget kommer fra regjeringen.

Et annet spørsmål gjelder det forslaget som fremmes i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett på fredag. Da foreslår vi å gjennomføre en kartlegging av den faktiske levekårssituasjonen for de utføre. Sysselsettingsutvalget vil se på sysselsetting, men vi ser nå, både på større nivå og i møte med enkeltpersoner, at en del rammes hardere enn det som var tilsiktet, av endringene som ble gjort i forbindelse med utførereformen. Spørsmålet mitt er om dette er noe regjeringen kan støtte.

Statsråd Siv Jensen [13:06:14]: Jeg mener det er viktig at vi hele tiden får så oppdatert informasjon som mulig knyttet til levekår. Det gjennomføres jevnlig levekårsundersøkelser i Norge nettopp for å gi oss tilgang på

best mulig informasjon, også om ulike grupper. Jeg tror vi skal følge opp dette på ulike måter fra regjeringens side, men nå må vi først la disse utvalgene få gjøre jobben sin. Så skal vi komme tilbake til Stortinget med ulike forslag senere.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Presidenten vil foreslå at sakene nr. 6 og 7 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 6 [13:07:18]

Innstilling fra finanskomiteen om Statens pensjonsfond 2018 (Innst. 370 S (2017–2018), jf. Meld. St. 13 (2017–2018))

Sak nr. 7 [13:07:28]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Steinar Reiten, Geir Jørgen Bekkevold og Kjell Ingolf Ropstad om å etablere et etikkråd for Statens pensjonsfond Norge etter modell fra Statens pensjonsfond utland (Innst. 361 S (2017–2018), jf. Dokument 8:214 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Svein Roald Hansen (A) [13:08:11] (ordfører for sakene): Først vil jeg takke komiteen for et godt samarbeid om denne innstillingen, som viser at det fortsatt er bred enighet om retningslinjene for forvaltningen av pensjonsfondet – og med god grunn. Fjoråret ga god avkastning, 13,7 pst. målt i fondets valutakurv, en økning på 977 mrd. i norske kroner, og til en markedsverdi på 8 848 mrd. kr ved årsskiftet. Det var positiv avkastning på både obligasjoner og eiendom, men høyest i aksjer.

Også Folketrygdfondet leverte godt i fjor, 13,2 pst., til en markedsverdi på 240 mrd. kr.

Som innstillingen viser, er det bred enighet om hovedlinjene i forvaltningen av Statens pensjonsfond utland, SPU. En samlet komité støtter opp om å åpne for at fondet også kan investere i unotert infrastruktur innen fornybar energi, og ber regjeringen legge fram et konkret forslag til mandat for dette i neste års melding.

Det er noe uenighet om disse investeringene skal ligge innenfor miljømandatene, som regjeringen selv antyder i meldingen, eller utenfor. Uenigheten dreier seg i realiteten om omfanget. Skal de ligge innenfor miljømandatene, som allerede er overskredet, må rammene for disse utvides vesentlig. Derfor har et mindretall et forslag om at regjeringen når den utarbeider mandatet for disse investeringene, også vurderer om de skal være innenfor miljømandatet, eller utenfor, som et nytt, eget mandat.

Uansett tror jeg alle er innforstått med at fondet også her skal gå skrittvis og varsomt fram. Det er store behov for og planer om investeringer i fornybar energi. Det er viktig for klimapolitikken. Derfor ligger det her forhåpentligvis gode investeringsmuligheter, som vil utvide investeringsuniverset for fondet og gi stabile og gode avkastninger.

Jeg understreker at en samlet komité peker på at disse investeringene skal ha samme krav til åpenhet, risiko og avkastning som andre investeringer, men sikre på at kravet til avkastning blir resultatet i dette investeringsuniverset, kan ingen være. Derfor må det skje gradvis, slik det ble gjort da fondet gikk inn i notert eieendom.

Det andre området, hvor det også er bred enighet, gjelder kullkriteriene. Elleve selskaper ble utelukket i fjor, ti av disse ut fra kullkriterier, og seks satt til observasjon, hvorav to på grunn av kullkriterier. Likevel finner vi selskaper med betydelig aktivitet innen kull i fondets portefølje. Derfor ber en samlet komité om en vurdering av om dagens kullkriterier er tilstrekkelige med tanke på å ekskludere selskaper med en betydelig kullrelatert virksomhet. Denne vurderingen forventer vi å få i neste års melding.

En annen bekymring som er reist i forbindelse med behandlingen av meldingen, gjelder investeringer i Saudi-Arabia, utløst av en investering som fondet også gikk ut av igjen.

En samlet komité sier følgende:

«Når SPUs referanseindeks utvides til å omfatte land hvor det er grunn til bekymring for menneskerettighetssituasjonen generelt, er det viktig at retningslinjene for observasjon og uttrekk gjennomgås og operasjonaliseres, slik at de er tilstrekkelig robuste i forhold til utfordringen i disse markedene.»

Det forventes at regjeringen følger dette opp og kommenterer resultatet av gjennomgangen i neste års melding.

Forvaltningen av vår oljeformue har vakt internasjonal anerkjennelse. Det er blitt en modell for andre land for hvordan store inntekter fra naturressurser bør forvaltes slik at de kommer hele befolkningen til gode og også kan være en inntektskilde for kommende genera-

sjoner. Men vi setter oss også som mål å være et forbilde for ansvarlig forvaltning når denne naturressursformuen omplasseres i kapitalmarkedene. Forvaltningen skal skje på en etisk forsvarlig måte.

De etiske retningslinjene reiser tydelige forventninger til selskapene vi investerer i, og nå utvides disse til å omfatte selskapenes skattepraksis. Det er bra. Hensyn til miljø, samfunnsforhold og god selskapsstyring skal være en integrert del av forvaltningen av både SPU og SPN.

Det er noen sentrale spørsmål som ikke avklares i denne meldingen, fordi regjeringen ønsker mer tid til avklaring. Det gjelder investeringsuniverset i statsobligasjoner og den framtidige organiseringen av fondet – bør fondet fortsatt forvaltes innenfor Norges Bank, eventuelt med eget styre, eller utenfor?

Vi ser fram til regjeringens vurderinger av disse spørsmålene på grunnlag av Gjedrem-utvalgets utredning, om ikke før, så i hvert fall i neste års melding.

Til slutt: En samlet komité ber regjeringen vurdere om ikke Etikkrådet også kan fungere som et etisk råd for Folketrygdfondet, i tråd med forslaget i Innst. 361 S for 2017–2018.

Jeg forutsetter at de andre partiene selv presenterer de forslagene de har fremmet, og så tar jeg opp forslaget som Arbeiderpartiet er med på.

Presidenten: Da har representanten Svein Roald Hansen tatt opp det forslaget han refererte til.

Mudassar Kapur (H) [13:13:21]: Takk til saksordføreren for gjennomgang av saken. Jeg vil på vegne av Høyre også slutte meg til de merknadene hvor komiteen står samlet. Jeg har allikevel behov for å bruke min taletid til å gjøre meg noen generelle refleksjoner, særlig rundt debatten knyttet til oljefondsmeldingen.

Det er noen ganger behov for å minne partiene på Stortinget – særlig noen av dem – på at oljefondet absolutt ikke er en ønskebrønn for å oppnå gjennomslag for eget politisk program. I debatten om forvaltningen av Statens pensjonsfond utland er det ofte lett å falle for fristelsen til å fravike prinsippene som suksesshistorien er bygget på. Siden opprettelsen har hovedtanken bak forvaltningen vært at vi skal bruke avkastningen på gode politiske formål over statsbudsjettet, mens forvaltningen av fondets kapital skal være reell sparing, der målet er høyest mulig avkastning innenfor moderat risiko.

Politiske ønsker må finansieres gjennom bevilgninger over statsbudsjettet, enten det er snakk om å oppfylle Parisavtalen eller å redusere fattigdom i verden, to punkter hvor regjeringen allerede gjør et godt arbeid. Selv om høyest mulig avkastning er hovedformålet, har vi besluttet at enkelte ting skal fondet ikke investere i.

Kriteriene for en slik utelukkelse er enten atferdsbaserte eller produktbaserte. Det innebærer at vi trekker oss ut av selskaper som driver med alvorlige miljøskader, grov korrupsjon eller krenkelse av menneskerettigheter, for å nevne noe. Utelukkelsene besluttet av Norges Bank, etter råd fra Etikkrådet. Samtidig følger også Norges Bank selskapene vi eier aksjer i, tett og stiller en rekke krav for å sørge for en mest mulig ansvarlig og bærekraftig forvaltning av eierskapet.

Endringer i forvaltningen av fondet – enten det har vært kriterier for utelukkelse, aksjeandelen eller eienomsinvesteringer – har tradisjonelt bygget på brede politiske beslutninger og grundige og faglige prosesser. Styringen av et fond som eies av folket og våre kommende generasjoner, bør ikke preges av hastverk og snarveier. Noen ønsker at vi skal gjøre kort prosess, kvitte oss med selskaper som investerer i olje og gass, og ikke vente på pågående prosesser for å vurdere hele olje- og gasssektoren. Det synes å bære preg av unødvendig utålmodighet eller politisk symbolikk. Når noen mener at det er viktig å forte seg inn i nye markeder istedenfor først å høste erfaringer, bygge sten for sten, bærer det mer preg av utålmodighet på vegne av eget partiprogram enn nødvendigvis på vegne av folkets penger.

I samme ånd vil jeg også nevne forslaget fra bl.a. Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet – som Stortinget vorterte over tidligere i år – om å starte prosessen med å trekke fondet ut av spillselskaper, med den begrunnelse at eierskapet i disse selskapene truer Norsk Tippings spillmonopol i Norge. Det bryter med så godt som alle prinsipper, som jeg allerede har nevnt. Jeg håper at landets største opposisjonsparti ikke lar seg friste til å delta i slike forslag framover. Jeg vil særlig anmode Stortinget om å behandle denne type forslag i forbindelse med fondsmeldingen, ikke stykkevis og delt, spredt ut over forskjellige representantforslag i forskjellige komiteer.

La meg avslutningsvis gjenta at fondet ikke er en ønskebrønn som skal oppfylle partiers og interesseorganisasjoners politiske programmer og mål. Forvaltningen av Statens pensjonsfond utland bør gjøres gjennom en grundig og helhetlig behandling, hvor langsiktig avkastning er målet.

Helge André Njåstad (FrP) [13:17:39]: Eg vil starta med å takka saksordføraren for eit godt innlegg og for eit godt samarbeid om fondet.

Før debatten starta, vandra eg litt i rotunden og klarte ikkje å unngå å leggja merke til at både sentralbanksjeffen og direktøren for oljefondet var omringa av ein heil skuleklasse på utsida. Om populariteten deira kom av at dei hadde med seg is, eller at dei fortalde om oljefondet, skal ikkje eg seia, men det var eit godt bilete på kor viktig det er, det me diskuterer, nemleg at dette fondet ikkje

berre er for denne generasjonen, men også for framtidige generasjonar. Det understrekar kor viktig det er at dei barna som stod der ute og forhåpentlegvis fekk ein interessant skuletime, blir minna på at me skal leva av denne avkastninga for å tryggja barnehagar, skular, eldreomsorg og gode tenester for innbyggjarane i mange generasjonar.

Denne debatten om den årlege meldinga om Statens pensjonsfond drøftar grunnlaget for å forvalta ein viktig del av vår felles formue. Langsiktig og god forvaltning legg til rette for at formuen vil koma både dagens og framtidige generasjonar til gode. Eg skal ikkje seia at eg er bekymra over at ordet «bekymra» har vorte brukt meir enn ordet «avkastning» så langt i debatten, men eg hadde håpt at debatten om oljefondet hadde handla meir om at me skal minna kvarandre om kva som er hovudmålet, nemleg at me skal ha høgast mogleg avkastning innanfor ein moderat risiko. Eg føler at det ofte hamnar i skuggen – både i innspel me får, og i det politiske ordskiftet er det alle andre moglege formål som pregar debatten. Men hovudmålet må liggja fast. Skal dette fondet vera til gagn for framtidige generasjonar, må me minna om at det skal ha som hovudmål at me skal ha høgast mogleg avkastning på den kapitalen me har. Difor meiner Framstegspartiet at me skal vera forsiktige med å leggja for mange ulike utanrikspoliske, ideologiske og andre ønske inn i denne debatten, fordi det er ting som kan løysast i andre saker. I denne saka handlar det om at me skal ha best mogleg avkastning.

Avkastninga har vore veldig god dei siste åra. Det får me lista opp i denne meldinga. Me har hatt ei avkastning sidan 1998 på 4,2 pst, og i 2017 på 11,6 pst. Det vil seia at marknadsverdien ved utgangen av 2017 er på heile 8 484 mrd. kr. Det er eit enormt beløp. Svekkinga av kronkursen utgjør omtrent 1 000 av desse milliardane. Det spelar sjølvsagt inn på den internasjonale kjøpekrafta, men uansett er det eit enormt beløp som står her og gjer at me kan bruka oljepengar i statsbudsjettet i stort monn. Når me ser på statsbudsjettet, trur eg at me av og til skal sjå vekk frå desse summene og sjå på kor mykje mindre me hadde hatt å rutta om det ikkje var for denne gode forvaltninga og denne gode modellen, som gjer at me kan bruka masse av desse pengane på infrastruktur, på utdanning og på andre viktige ting i dei årlege statsbudsjetta.

Me ser òg på kostnadene til fondet, noko som er interessant. Dei er på beskjedne 0,06 pst., noko som betyr at eit så stort fond blir administrert på ein effektiv og ubyråkratisk måte. Det fekk komiteen erfara då me besøkte kontoret i London og fekk sjå med eigne auge korleis fondet opererer. Her er det fokus på å driva smart og effektivt, likevel fekk me eit inntrykk av at dette er eit

profesjonelt og stort fond, som har kontor der det skal ha kontor, og som driv på ein skikkeleg måte.

Representanten Kapur gjorde greie for kor viktig det er å sjå dei store linene og greia ut ting på ein skikkeleg måte. Difor har ein valt at regjeringa skal koma tilbake til nokre saker, bl.a. rådet frå Noregs Bank om å trekkja fondet ut av olje- og gasssektoren. Der har regjeringa valt både å gjera eigne vurderingar, å setja ned eit ekspertutval og å be om tilleggsinformasjon frå banken. Regjeringa tek sikte på å koma tilbake til Stortinget med vurderinga hausten 2018. Det er ein klok måte å følgja opp ei slik problemstilling på, med fakta i botnen, og ikkje ta forhasta avgjerder. På same måte oppfyller ein tilrådingane frå Gjedrem-utvalet gjennom eigne prosessar, og Stortinget vil få koma tilbake til dei spørsmåla ved eit seinare høve.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:22:39]: Gjennom kloke, framsynte valg har vi i Norge klart å bygge opp det oljefondet vi har i dag, sørget for at fellesskapets ressurser er blitt brukt til fellesskapets beste, og at en har bygd opp kapital som også kan komme framtidens generasjoner til gode. Det er særdeles viktig at en har avvist forslag som har handlet om privatisering av ressurser og om endring av de prinsippene som har ligget til grunn for forvaltningen.

Det er viktig at vi i denne saken, og i forbindelse med Statens pensjonsfond utland, tar kloke, langsiktige valg – at vi er ansvarlige som politikere, men selvsagt også at de som har fått det store ansvaret det innebærer å forvalte de store milliardrikdommene på vegne av det norske fellesskapet, er seg sitt ansvar bevisst.

Senterpartiet er veldig opptatt av at en skal videreføre de kravene som er til fondet, og de prinsippene som tilligger det, og at de endringene en måtte gjøre, skal være godt begrunnet, godt utredet, kunnskapsbaserte og bredt forankret. Det er viktig at fondet, som folkets eiendom, er basert på åpenhet, at en har en moderat risiko i sin virksomhet, og at en fortsatt baserer seg på at det er høyest mulig avkastning innenfor de rammene som er gitt, som skal gjelde.

Dette fondet, som altså er det norske folks eiendom, er det også viktig hvordan vi forvalter, og at vi forvalter det til beste for samfunnsutviklingen i Norge. Det burde ligge godt til rette for at en større del av fondets aktivitet skjer i Norge, og at en større del av forvaltningen skjer i Norge. Vi har konkurransedyktige lønninger i Norge, men vi har også god kompetanse, som også kunne ha vært videreutviklet gjennom at en hadde flyttet en større del av forvaltningen til Norge. Derfor fremmer vi også forslag om å utrede det. Det vil kunne bidra til å styrke norsk finansnæring, det vil kunne gi viktige ringvirkninger til andre næringer, og vi mener også det er viktig å bi-

dra til at forvaltningen skjer gjennom å styrke ulike miljøer ulike steder i Norge. Det ville være en god videreføring av fondet, som også markerer en tydeligere forankring og tilstedeværelse i Norge, noe som også gir en større forståelse hos det norske folk for den aktiviteten fondet innebærer, og den viktigheten fondet har.

Til representanten Njåstad, som snakket om kostnadene i fondet: Jeg og Senterpartiet er ikke enig i beskrivelsen som ble gitt, at kostnadene og kostnadsutviklingen i fondet er tilfredsstillende. Tvert imot blir det vist til at Norges Bank vil ha en økning i pengebruk fra 2017 til 2018 på 11 pst., at kostnadene i forvaltningen av oljefondet stadig øker, og at kostnadene relativt til kapitalen ikke går ned, til tross for at kapitalen i fondet øker betraktelig. Det er bekymringsfullt, og det bør i økt grad fokuseres på det når det gjelder fondets virksomhet.

Så noen korte bemerkninger til det som handler om unotert infrastruktur. Senterpartiet er med på komiteens merknad om å vurdere at fondet skal kunne gå inn i unotert infrastruktur innenfor miljømandatet. Vi er også med på formuleringen om at en skal kunne vurdere å øke rammene for miljømandater. Samtidig har vi presisert – og jeg skulle ønske at også flere andre partier presiserte det samme – at dersom en ikke kan stille en klar forutsetning om at de samme kriteriene som i dag gjelder med tanke på åpenhet, risiko og avkastning i fondet, vil gjelde innenfor unotert infrastruktur, bør en ikke gå inn på å åpne for unotert infrastruktur.

Det er fornuftig at en tar forsiktige skritt framover og bevarer fondet som folkets eiendom med de kravene som er der i så måte. Med det vil jeg også ta opp de forslagene som Senterpartiet er en del av.

Presidenten: Representanten Sigbjørn Gjelsvik har tatt opp de forslagene han refererte til.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [13:28:02]: Forvaltningen av oljefondet er i stor grad en suksesshistorie. Med over 8 000 mrd. kr har oljefondet blitt en del av grunnmuren i norsk økonomi. Riktig forvaltet vil oljefondet kunne bidra til velferd og investeringer i mange generasjoner framover. Forhåpentligvis vil også de som bor i Norge om hundre år, ha glede av dette enorme fondet.

Vi må ha et evighetsperspektiv når vi skal vurdere hvordan forvaltningen kan bli best mulig. Derfor er det fascinerende å høre både representanten Kapur og representanten Njåstad her sette opp stråmenn som de argumenterer gladelig for, stråmenn som ikke har rot i de reelle politiske meningene i denne saken.

Hva vi investerer i, har en åpenbar innvirkning på hvordan verden vil se ut om 10 eller 78 år. Særlig er dette gjeldende når vi står overfor nærmest eksistensielle utfordringer. Investerer vi i klimaødeleggelser i dag, vil det påvirke avkastningen av alle investeringene på sikt, også

oljefondets. Det betyr ikke at vi kan bruke oljefondet til å løse verdens klimaproblemer. Det trengs helt andre virkemidler for å få til det. Men med sin størrelse og tids-horisont er fondet nødt til å ta hensyn til hvordan investeringene de gjør, påvirker økonomien og omverdenen på sikt. I tillegg er det viktig og klokt at investeringene skjer innenfor akseptable etiske rammer.

Når vi nå debatterer stortingsmeldingen om oljefondet og etterpå skal diskutere finansmarkedsmeldingen, er det et relativt nytt begrep som gjør seg gjeldende, nemlig klimarisiko. Klimarisiko handler ikke om etiske vurderinger, men om risikoen for å tape penger, og oljefondet, eller rettere sagt Norges Bank, har i grunnen kommet ganske langt i å definere klimarisiko og identifisere hvilke grep som bør tas for å minimere denne risikoen. Spørsmålet er nok heller hvordan vi politikere følger opp eller fungerer som bremseklosser.

Etter hvert som fornybar energi tar over for fossil energi, vil fossil energi bli en stadig mindre attraktiv investering. Enkelte har til og med pekt på at enkelte investeringer i fossil energi kan vise seg å bli verdiløse investeringer, såkalte «stranded assets». Og dette er ikke lenger bare en teoretisk mulighet. Dette er endringer som skjer i dag, og i denne nye virkeligheten henger norsk politikk faretruende langt etter. Store investeringer som vi gjør i norske oljefelt, gjør Norge sårbart når verden beveger seg i retning av fornybar energi. Dette vil bli forsterket av at oljefondet er tungt investert i olje og gass i utlandet. Et fall i oljeprisen vil dermed slå inn både innenlands og i oljefondet. Det som i dag virker som trygge investeringer, kan være fullstendig feilslåtte investeringer i morgen. Mange av disse risikoene er oljefondet beskyttet mot fordi fondet investerer så bredt. Forvaltningen av fondet er likevel nødt til å ta hensyn til de store utviklingstrekkene, risikoene og mulighetene som finnes. Og her kommer klimarisiko inn. Innenfor de rammene Stortinget har satt for oljefondet, er vi nå bekymret for at det ikke lenger er mulig for fondet å ta tilstrekkelig hensyn til klimarisiko.

Fra å ha vært i front lenge ser vi nå en utvikling der flere internasjonale pensjons- og investeringsfond går lenger enn Statens pensjonsfond utland i å ta hensyn til hvordan dagens investeringer påvirker den økonomiske veksten på sikt. Det er bl.a. grunn til å sette spørsmålstegn ved om det er slik at bare selskapene er store nok, må fondet se bort fra prinsippene om ansvarlig forvaltning. Derfor fremmer SV i dag et forslag om å utrede hvorvidt Norges Bank i større grad skal få avvike fra referanseindeksen for å håndtere klimarisiko og gjennomføre en effektiv, ansvarlig forvaltning av fondet. Vi foreslår også å stramme inn eierskapet i de selskapene som driver med kull. Her må jeg si jeg er overrasket over at flertallet ikke går lenger, for til tross for store forbedrin-

ger i forbindelse med Stortingets vedtak om det såkalte kullkriteriet vet vi at oljefondet er investert i selskaper som både bygger nye kullkraftverk og utvinner betydelige mengder kull. Det er investeringer som åpenbart både bidrar til høye klimagassutslipp og går imot intensjonene i Parisavtalen.

Jeg er glad for at vi etter mye om og men er kommet ett skritt videre i å skulle åpne for at oljefondet får investere i unotert infrastruktur og fornybar energi. Dette er investeringsmuligheter med stort vekstpotensial, og vi ser fram til at forslag til mandat kommer til Stortinget til neste år.

Jeg tar opp forslagene som SV er en del av.

Presidenten: Representanten Kari Elisabeth Kaski har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:33:05]: Kristelig Folkeparti mener rammene for SPU og SPN er gode, både finansielt og etisk. Samtidig bør vi stadig søke å forbedre disse rammene ytterligere.

Når det gjelder SPN, er Kristelig Folkeparti tilfreds med at en samlet komité ber regjeringa vurdere vårt forslag om et etikkråd for SPN. Kristelig Folkeparti gikk i front for et etikkråd for SPU, og nå gjør vi det samme for SPN. En eventuell utvidelse av mandatet til etikkrådet for SPU til også å omfatte SPN er en god løsning etter Kristelig Folkepartis syn. Et etisk råd vil kunne være et positivt bidrag til SPNs arbeid med ansvarlig forvaltning, og det ville være et positivt signal internasjonalt at Norge har samme overvåkning av investeringer hjemme som ute.

Når det gjelder SPU, er det positivt at en samlet komité ber regjeringa komme tilbake til Stortinget med forslag til et konkret mandat for investeringer i unotert infrastruktur innen fornybar energi i neste års melding om pensjonsfondet. Vi er også glade for innstramningen eller merknadene om kull for å få regelverket til å fungere bedre.

Når det gjelder investeringer i unotert infrastruktur, vil imidlertid Kristelig Folkeparti gå lenger. Norges Bank ga allerede i 2006 råd om at fondet burde kunne investere i unotert infrastruktur. Banken har flere ganger gjentatt dette. I brev til Finansdepartementet har banken understreket at fondet er «godt egnet til å foreta slike investeringer». Det er påpekt at økt innslag av realaktiva som eiendom og infrastruktur kan bidra til å redusere usikkerheten om utviklingen i fondets internasjonale kjøpekraft. Muligheten for investeringer i unotert infrastruktur åpner også for investeringer i unotert infrastruktur for fornybar energi og unotert infrastruktur i fattige land.

Kristelig Folkeparti tar ikke lett på innvendinger om usikkerhet og politisk og regulatorisk risiko, ikke minst i

fattige land. Norges Bank tar imidlertid høyde for dette. Banken foreslår selv å gå skrittvis fram, med små investeringer i utviklede land med stor grad av sikkerhet i starten, for å høste erfaringer og bygge opp kompetanse. Kristelig Folkeparti mener dette er riktig vei å gå for på sikt å kunne bevege seg over i framvoksende økonomier – gjerne sammen med institusjoner som Verdensbanken for å redusere risikoen. Derfor foreslår vi at regjeringa åpner for at SPU kan investere i unotert infrastruktur, med små investeringer i utviklede land med stor grad av sikkerhet i starten, for å høste erfaringer og bygge kompetanse.

Amnesty Internationals notat av 27. november 2017 viser at det kan være betydelige prinsipielle menneskerettighetsutfordringer knyttet til investering i statseide selskaper i lukkede, repressive land. Derfor foreslår Kristelig Folkeparti at regjeringa evaluerer menneskerettsdimensjonen i det etiske rammeverket og håndteringen av det.

Vi mener det fortsatt er behov for å foreta en grundig vurdering av om det bør utvikles egne etiske retningslinjer for fondets investeringer i statsobligasjoner, der kriterier om åpenhet og ansvarlighet i offentlige budsjettprosesser hos utstederlandene ligger til grunn, samt vurdere risiko knyttet til illegitim gjeld. Derfor fremmer vi forslag om dette.

Kristelig Folkeparti foreslår også å utrede grunnlaget for å trekke SPU ut av alkoholselskaper. Årsaken er at alkohol, på samme måte som tobakk, gir betydelige folkehelseproblemer. Det er også en økende forståelse av alkohol som utfordring når det gjelder utvikling i fattige land. Ikke minst rammes mange sårbare barn av foreldres alkoholmisbruk. Mange internasjonale alkoholprodusenter driver aggressiv markedsføring, særlig rettet mot unge og mot nye markeder i fattige land.

Til slutt foreslår Kristelig Folkeparti å opprette et investeringsprogram innen SPU, med samme krav til forvaltningen som andre investeringer i SPU, med formål om å investere i bærekraftige bedrifter og prosjekter i fattige land, og med en målsetting om en samlet investeringsramme på minst 20 mrd. kr.

Jeg tar med dette opp forslagene Kristelig Folkeparti har fremmet i innstillingen.

Presidenten: Representanten Kjell Ingolf Ropstad har tatt opp de forslagene han selv refererte til.

Per Espen Stoknes (MDG) [13:37:30]: Stø kurs, forutsigbarhet og stabile rammebetingelser er fyndord i norsk politikk. Det er fint og bra. Men hvordan skaper vi en ny og bedre verden av det? Hvordan skal stø kurs og stabile rammevilkår framover gi oss løsningen når verden er i forandring – rask forandring – og klimaproblemet er på full fart mot oss?

For det er ikke full forutsigbarhet som er inspirasjonskilden til omstilling, nye oppfinnelser og ny aktivitet. Det er snarere sann at etter gjentatte ganger å ha diskutert i denne salen hvor og hvordan oljefondet skal få lov til å investere i framtiden, greier vi nå å samle oss en liten smule. Komiteen har blitt enig om at vi skal be departementet komme tilbake til Stortinget med et forslag til mandat for investeringer i unotert infrastruktur for fornybar energi under miljømandatet om ett år.

Men miljømandatet er på kun 75 mrd. kr av et fond på 8 400 mrd. kr. Så vi skal investere noen titalls milliarder kroner av over 8 400 mrd. kr i det som er framtidens energikilder – det som kan bidra til å redde kloden vi bor på, og som vi håper skal gjøre den levelig for våre barn og barnebarn. Skal vi greie å snu om fra stø kurs og få til en endring, i tråd med verden rundt oss, må vi tørre å være noe mer framoverlente. Vi må tørre å investere i og for framtiden – ikke stikke hodet i sanden og tro at det er fossil energi som kommer til å være framtidens gullgruve de neste tiårene.

Norges Bank ønsker å få lov til å investere i unotert infrastruktur. Mange uavhengige eksperter har anbefalt det samme, men regjeringen, ved finansministeren, har ikke ønsket det. Norges Bank ønsker selv å trekke SPU ut av olje- og gasssektoren. Regjeringen holder på å vurdere dette. Jeg håper inderlig at den lytter til Norges Bank denne gangen.

Det er ikke så mye schwung over å åpne opp for å investere under 1 pst. av oljefondet i den næringen som snart overtar etter de fossile energibærerne. Den nye næringen sto for nesten to tredjedeler av all ny netto krafttilførsel i verden i 2016. Det å åpne for investeringer i fornybar infrastruktur innenfor miljømandatet blir et første museskritt for å la pensjonsfondet vårt investere også i framtidens energisystem.

Jeg håper vi i denne sal snart kan bytte ut disse muse-skrittstøvlene med reelle marsjstøvler og få tatt noen ordentlige skritt framover.

Statsråd Siv Jensen [13:41:21]: Statens pensjonsfond er våre felles sparemidler. Få andre land med store naturressurser har fått til det Norge har gjort med oppbyggingen av Statens pensjonsfond. Statens løpende inntekter fra olje og gass spares i sin helhet i fondet. Bruken over tid skal følge den forventede realavkastningen av fondet. Slik kommer oljeformuen både dagens generasjon og fremtidige generasjoner til gode. Sparemidlene skal forvaltes godt, slik at vi kan oppnå høyest mulig avkastning innenfor akseptabel risiko. Forvaltningen av midlene skal være åpen, ansvarlig, langsiktig og kostnadseffektiv. Investeringsstrategien er basert på å spre risiko gjennom å eie en liten andel i et stort antall selskaper og obligasjonslån. Det er en strate-

gi som har tjent oss vel. Både Norges Bank og Folketrygdfondet har over tid levert gode resultater – både absolutt og relativt til de referanseindeksene som Finansdepartementet har fastsatt.

Komiteens innstilling viser bred støtte til hovedlinjene i strategien og rammeverket for fondet. Det er jeg glad for. Bred oppslutning om måten fondet forvaltes på, legger til rette for en god og langsiktig forvaltning. Særlig viktig er den brede politiske enigheten om fondets mål: å oppnå høyest mulig avkastning til akseptabel risiko. Bare på den måten kan fondet ivareta sin hovedoppgave, som er å bidra til å finansiere offentlig sektor i fremtiden. Fondet skal trygge våre pensjoner, våre helsetjenester og vår eldreomsorg.

Et sentralt tema i årets melding er gjennomgangen av Norges Banks forvaltning av SPU, herunder analyser og vurderinger av avvik fra referanseindeksen, kostnader og ansvarlig forvaltning. Jeg er tilfreds med at et bredt politisk flertall støtter opp om regjeringens vurdering på dette området. Regjeringen har i årets melding også vurdert om SPU skal kunne investeres i unoterte aksjer på generelt grunnlag. Regjeringen la ikke opp til å åpne for slike investeringer. Det er fordi vi mener at slike investeringer vil kunne utfordre sentrale kjennetegn ved vår forvaltningsmodell, som er åpenhet, en indeksnær forvaltning og lave kostnader. Jeg har merket meg at komiteen deler disse vurderingene og støtter opp om konklusjonen om ikke å åpne for unoterte aksjer på generelt grunnlag.

I meldingen la regjeringen opp til å vurdere investeringer i unotert infrastruktur for fornybar energi innen miljømandatene, med krav til åpenhet, avkastning og risiko som for øvrige investeringer i SPU. Komiteen slutter seg til disse vurderingene og ber departementet om å komme tilbake til Stortinget med et konkret forslag til mandat senest i neste års melding. Det vil vi følge opp. Som en del av dette vil vi også vurdere miljømandatenes størrelse.

Komiteen viser til flere problemstillinger innen ansvarlig forvaltning som den mener bør vurderes nærmere. Det vil vi selvfølgelig også følge opp og komme tilbake til i neste års melding. Jeg er glad for at komiteen legger til rette for at vi kan få belyst disse spørsmålene på en god og grundig måte. La meg legge til at gjennomgangen av Norges Banks forvaltning, der vi mottok en uavhengig rapport om ansvarlig forvaltning, etter vår vurdering viser at banken er blant de ledende på dette området.

Helt til slutt: Flere regjeringer og storting har bidratt til å utforme strategien for fondet. Det skal vi bygge videre på. Med en god og langsiktig forvaltning, og med bred politisk støtte, vil fondet kunne støtte finansieringen av vår felles velferd i mange generasjoner.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A) [13:44:57]: Jeg er glad for at statsråden bekreftet at hun kommer tilbake med et konkret mandat for investeringer i unotert infrastruktur for fornybar energi, og at hun også vil vurdere miljømandatets størrelse. Nå ble det av Miljøpartiet De Grønnes representant her snakket om museskritt – og det kan være viktig å gå forsiktig fram. Jeg må allikevel utfordre statsråden på størrelse, for vi sier i innstillingen at det må utvides vesentlig hvis det skal ligge innenfor mandatet. Så kan vi diskutere hva som er vesentlig når vi snakker om 75 mrd. kr, men jeg går ut fra at statsråden er innforstått med at skal man bevege seg inn i et nytt univers, så må det, selv om man skal gjøre det forsiktig, være et visst omfang for å få erfaringer.

Statsråd Siv Jensen [13:45:58]: Jeg mener at jeg gikk ganske grundig inn i dette også i forbindelse med den høringen som finanskomiteen hadde, og jeg tror ikke jeg etterlot særlig mye tvil om at jeg er veldig positiv til å få dette på plass, men at jeg mener det er riktig at vi gjør en grundig vurdering av det før vi kommer tilbake til Stortinget med et helhetlig opplegg. Man må gjerne kalle det museskritt, men det er altså det som har tjent fondet vel over tid – at vi har bygget stein på stein, hatt skikkelige utredninger og sikret brede politiske flertall bak de endringene som over tid har blitt gjennomført for fondet.

Svein Roald Hansen (A) [13:46:31]: Det ligger kanskje litt i arbeidsdelingen her at Finansdepartementet som regel holder igjen, mens det er Stortingets oppgave av og til å dytte litt på og være litt mer utålmodige.

Et annet område gjelder oppfølging av Gjerdemutvalgets utredning om sentralbanklov og organiseringen av SPU. Der sa statsråden i meldingen at de kommer tilbake til Stortinget. Det er jo en vanlig formulering. I komitémerknadene ber vi om at man kommer tilbake i kommende stortingssesjon. Jeg tror ikke det er bra at en sånn utredning, selv om det skal vurderes grundig, ligger for lenge før man får en konklusjon. Så er statsråden innstilt på å følge opp det tidsperspektivet?

Statsråd Siv Jensen [13:47:19]: Jeg jobber hardt for å få denne saken ferdig, slik at den kan legges frem for Stortinget så fort som overhodet mulig.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:47:40]: En stor andel av forvaltningen av oljefondet skjer i dag i utlandet. Der som en hadde sørget for at en større andel av forvaltningen hadde skjedd i Norge, kunne det bidratt til å styrke norsk finansnæring, det kunne gitt viktige ringvirkninger for andre næringer i Norge, og det kunne også ha vært viktig for fondet og forvaltningen av det.

En har jo både konkurransedyktige lønninger og viktig kompetanse i Norge, som fondet kunne ha trukket veksler på i ulike deler av Norge.

Vil statsråden være positiv til en utredning for å se på muligheten for at en større del av forvaltningen av fondet i framtiden skjer i Norge?

Statsråd Siv Jensen [13:48:33]: Nå er det jo en ikke ubetydelig del av forvaltningen av fondet som allerede skjer fra Norge. Så er det riktig at det også skjer forvaltning ute. Det er det mange praktiske grunner til, men jeg tror ikke vi skal glemme hva som er det overordnede målet med forvaltningen av fondet. Det er at vi skal oppnå høyest mulig avkastning, gitt et akseptabelt risikonivå. Det må vi aldri tape av syne. Her har Senterpartiet helt andre ambisjoner, som handler om norsk næringsliv. Det er prisverdig nok, men på lik linje med veldig mange andre mindretallsforslag handler det ikke først og fremst om å ivareta det overordnede målet, men om å ivareta andre hensyn. Jeg mener vi skal være forsiktige med å pådytte fondet altfor mange kriterier som ligger på utsiden av det som er de overordnede målene.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:49:25]: Dette handler ikke om hva slags sektorer, hva slags land, eller hva slags aktivaklasser fondet skal være investert i. Senterpartiet er helt enig i at det er de kriteriene som i dag gjelder, å sikre høyest mulig avkastning innenfor en akseptabel risiko og krav til åpenhet, som fortsatt skal gjelde. Det jeg stilte konkret spørsmål om, var forvaltningsmiljøene. Ville det ikke være fornuftig, både for å kunne styrke norsk finansnæring og for å kunne bidra positivt til fondet, at en større andel av forvaltningen skjedde i Norge i framtiden?

Statsråd Siv Jensen [13:50:03]: Dette er et mindretallsforslag, som ikke har samlet flertall i Stortinget. Senterpartiet må gjerne mene det. Jeg er uenig i at det er nødvendig å bruke tid på det, og jeg mener også at vi må ha en grunnleggende tillit til at banken evner å organisere sin virksomhet på en måte som er best mulig for dem i forhold til det som er de overordnede målene for fondet.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [13:50:36]: Diskusjonen om unotert infrastruktur pågår fortsatt her, og det er kanskje verdt å komme med en liten bemerkning til det med å utrede grundig, for det har jo blitt utredet siden 2006. Men for all del – vi er glade for at det kommer et konkret forslag om mandatet til neste år. Diskusjonen nå går på hvorvidt det skal ligge innenfor miljømandatet eller ikke, og jeg synes det er et paradoks at de partiene som i alle år har vært mest opptatt av å understreke

at oljefondet ikke skal være et miljøpolitisk redskap, nå er så opptatt av at det skal ligge innenfor nettopp miljømandatet når noe av den vesentlige argumentasjonen for å åpne opp for denne aktivaklassen, nettopp handler om hva slags risikospredning og avkastning fondet skal kunne ha på sikt, ikke at det er et miljøpolitisk verktøy som sådant.

Statsråd Siv Jensen [13:51:31]: Det er riktig at dette spørsmålet i vid forstand har vært utredet, og på generelt grunnlag tok Stortinget stilling til spørsmålet i fjor. Når vi likevel har kommet tilbake med en smalere avgrensning av dette, knyttet til fornybar energi, er det fordi det kan vise seg å være fornuftig. Når jeg har sagt at vi må bruke litt mer tid på det, handler det om å ramme dette inn og se nærmere på spørsmålene som er problematisert også i debatten, om innenfor eller utenfor miljømandatet. Det vil vi gjøre på en grundig måte og så komme tilbake til Stortinget.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [13:52:10]: Det som finansministeren sier nå, kan få det til å høres ut som om Finansdepartementet reelt sett fortsatt holder døren åpen for at det kan ligge utenfor miljømandatet hvis man anser det som klokt. Det er grunn til å minne om at innenfor hele klassen av unotert infrastruktur er det fornybar energi som er den store vekstgruppen. Det er allerede en veldig stor andel av unotert infrastruktur, og det kommer nok til å bli en enda større andel av det framover. Så hvorfor den avgrensningen av miljømandatet skal være så viktig, er litt uklart for meg. Men hvis finansministeren skal se på dette på en uhildet måte og på hva som er klokt, vil jo det være veldig godt.

Statsråd Siv Jensen [13:52:53]: Jeg tror også at representanten Kaski oppfattet meg dit hen, under høringen i finanskomiteen, at dette er noe jeg er positiv til. Jeg og regjeringen sleper ikke bena etter oss i denne saken i forhold til Stortingets ambisjoner. Her tror jeg vi er ganske enige om at vi skal få dette på plass. Men igjen: Dette handler om hvordan vi rammer det inn.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Aleksander Stokkebo (H) [13:53:24]: Når vi i dag diskuterer Statens pensjonsfond utland, oljefondet, er det viktig å huske på og minne oss selv om hvor penge kommer fra. Det er fra oljen. Jeg synes vi alle skal takke dem som står opp om morgenen for å skape enorme verdier for samfunnet, både på land og offshore. Oljeeventyret har tjent oss godt, og framover er det viktig at vi fortsetter suksessoppskriften med å bygge opp fon-

det, slik at fondet kan komme framtidens generasjoner til gode og sikre trygg velferd. Men hvordan?

Vi må for det første holde aktiviteten oppe i vår største og viktigste næring for å sikre mer penger til fondet.

For det andre må vi forvalte verdiene i fondet med klokskap. Da må vi tenke langsiktig og ansvarlig og finne sammen på tvers av partilinjene. Vi må unngå å hoppe på forslag med gode intensjoner, men uante konsekvenser, og vi må ikke blande oss for mye inn. Vi må gå varsomt fram når vi stadig skal utvikle fondet til det bedre. Når vi nå åpner for å vurdere hvordan vi potensielt kan investere i uotert infrastruktur innenfor fornybar energi, er det ansvarlig og moderat.

For det tredje: For å sikre framtidens velferd må politikerne holde fingrene av fatet, begrense hvor mye penger vi tar ut, og tenke igjennom hva vi bruker pengene på. Det er derfor veldig bra at regjeringen har senket handlingsregelen til 3 pst. og bremser og reduserer nivået på oljepengebruken, sist nå i revidert nasjonalbudsjett.

Det er bra at vi bruker mer av pengene til det som handlingsregelen var ment for: å styrke vekstevnen og konkurransekraften i norsk økonomi, å investere i infrastruktur, utdanning og forskning og vekstfremmende skattelettelser. Det viser at vi har en ansvarlig regjering.

Vi må holde aktiviteten oppe i vår viktigste næring for å sikre mer penger inn til fondet. Vi må forvalte verdiene med klokskap, og vi må begrense hvor mye vi henter ut. Slik sikrer vi en god velferd også for framtidens generasjoner.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [13:55:57]: Jeg hadde egentlig ikke tenkt å ta ordet mer i denne debatten, men jeg følte meg kallet da det så ut til å være litt kreativ historieskrivning på gang fra representanter fra regjeringspartiene. Det representanten Stokkebø kommer med her, er en slags fortelling om at denne regjeringen har brukt lite oljepenger. Det er vel da grunn til å minne om at det aldri har vært en regjering som har brukt så mye oljepenger som denne, både i den forrige perioden og i denne perioden. Det er fint at det begrenses nå. SV har i flere år bedt om at oljepengebruken bør begrenses. Jeg ser også at statsministeren nylig har vært ute og ment at opposisjonen først og fremst ber om økt pengebruk. Da er det grunn til å minne om at det er denne regjeringen som har brukt mye oljepenger. Opposisjonen har i stor grad bedt om mindre oljepengebruk. Og så tror jeg vi alle sammen er glade for at handlingsregelen er senket.

Aleksander Stokkebø (H) [13:57:08]: Det er også verdt å minne om at når vi snakker om oljefondet og oljepengebruk, er det noen partier i denne salen som er veldig glad i å bruke penger – mer oljepenger, mer jenen-

nom offentlige finanser og over statsbudsjettet – men som stemmer imot mange av de prosjektene som bringer disse inntektene inn til statskassen. Med Høyre i regjering skal vi fortsette å holde trykket oppe for mer verdiskaping og flere arbeidsplasser, også i oljenæringen, slik at vi får større inntekter for framtidig velferd.

Når det kommer til oljepengebruk, har regjeringens oljepengebruk vært i tråd med økonomiske anbefalinger fra de ledende økonomene i dette landet. Det har vært å sette inn motkonjunkturtiltak for å møte den krevende situasjonen som har vært på Sør- og Vestlandet og i mitt eget hjemfylke, Rogaland. Det har vært riktig, det har virket. Arbeidsledigheten går ned, veksten går opp, og det skapes nye jobber fordi vi har ført en politikk som har virket kraftfullt mot ledigheten. Nå bremser vi opp, for vi ser at det går bedre. Vi er på rett vei.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 6 og 7.

Presidenten vil foreslå at sakene nr. 8 og 9 debatteres under ett.

– Det anses vedtatt.

Sak nr. 8 [13:58:23]

Innstilling fra finanskomiteen om Finansmarkedsmeldingen 2018 (Innst. 371 S (2017–2018), jf. Meld. St. 14 (2017–2018))

Sak nr. 9 [13:58:34]

Innstilling fra finanskomiteen om Rapport til Stortinget fra Norges Banks representantskap for 2017 (Innst. 366 S (2017–2018), jf. Dokument 9 (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Henrik Asheim (H) [13:59:15] (komiteens leder og ordfører for sakene): Fra én viktig næring som avsluttet den forrige debatten, til en annen, nemlig finansnæringen. La meg begynne med å takke komiteen for et godt samarbeid i arbeidet med finansmarkedsmeldingen.

Finanskomiteen er finansnæringens næringskomité. Dette er en næring som representerer 2 pst. av sysselsettingen i Norge og 7 pst. av verdiskapingen, og som er

Fastlands-Norges største skattyter. Med andre ord er finansnæringen en betydelig næring, som bidrar både til sysselsetting og verdiskaping for landet vårt. Derfor viser også flertallet i komiteen, alle unntatt Rødt, til at velfungerende finansmarkeder er en forutsetning for utvikling.

Enda viktigere er det at robuste finansinstitusjoner gir trygghet for familier og bedrifter rundt om i landet. Stabilitet i finanssektoren er svært viktig, og en av denne komiteens viktigste oppgaver er å bidra til det gjennom de vedtak vi gjør.

Finanskrisen i 2008 minnet oss på hvor viktig det er med gode og treffsikre reguleringer av denne næringen. I forrige stortingsperiode opplevde vi et oljeprisfall som skapte betydelige utfordringer for norsk økonomi. Men dette var også en utfordring som ble håndtert raskt, både gjennom pengepolitikken, gjennom lav rente, en svekket krone, ansvarlige parter i lønnsoppgjørene og ikke minst en ekspansiv finanspolitikk fra regjeringen. Med andre ord er optimismen og veksten tilbake i norsk økonomi.

Vi har som forbrukere merket den digitale utviklingen innenfor finansnæringen. Da jeg var liten, var jeg med moren min hver lørdag på to ting. Først var vi på Polet, så var vi i banken. Jeg vet ikke hva hun gjorde der, jeg tror hun betalte regninger, men det innebar lang kø, kølapper og mye stempling av ark. Nå er Norge helt fremst i digitaliseringen innenfor finansnæringen. Det betyr at man ikke lenger går i banken – man løser det meste gjennom mobiltelefonen eller på nett.

En av de tingene som Norge allerede er fremst på, er også noe som vi fortsatt skal være fremst på. Derfor sier komiteen – igjen alle unntatt partiet Rødt – at man ønsker å etablere såkalte regulatoriske sandkasser innen utgangen av 2019. Dette er en måte å følge det som en del andre land gjør, nemlig å sørge for at man kan teste ut nye løsninger og ny innovasjon, noe som også kan bidra til oppstart av nye bedrifter som kan skape verdier, og enklere løsninger for vanlige folk.

En velfungerende finanssektor bidrar også til kapital, enten det er til boligkjøp eller til oppstart av bedrifter. Den er på mange måter blodomløpet i økonomien vår. Men vi vet også at forbrukslån og veksten man har hatt i det, kan skape problemer for enkelte, selv om det også er et viktig tilbud til dem som får uforutsette utgifter på kort sikt. Derfor sier en samlet komité at man ønsker forslag fra regjeringen til å forby aggressiv markedsføring av forbrukslån i løpet av høsten 2018.

Et annet tema som er blitt diskutert i komiteen, og som det er ulike forslag til, er å innføre rentetak for forbrukslån. Der viser et flertall i komiteen til at det allerede er iverksatt flere tiltak som ennå ikke har rukket å virke lenge nok, og flertallet – bestående av Arbeiderparti-

et, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene – mener derfor at innføring av rentetak bør avventes.

Alt i alt minner denne finansmarkedsmeldingen oss om at norske banker er solide. De er lønnsomme, og de er blitt langt mer solide gjennom de reguleringer og vedtak som er gjort etter at finanskrisen rammet. Dette rustet oss også for nye eventuelle tilbakeslag.

Til slutt vil jeg bare si litt om den andre saken vi behandler samtidig, nemlig rapporten fra representantskapet i Norges Bank. Representantskapet har ingen merknader til driften, og er generelt tilfreds. De viser likevel til og peker på at det samlede budsjettet for Norges Bank øker med 11 pst., og vi som komité merker oss at representantskapet selv sier at de ønsker mer informasjon om årsaken til kostnadsutviklingen.

Åsunn Lyngedal (A) [14:04:16]: Det går bra i finansnæringen. Bankene hadde i fjor et overskudd på 55 mrd. kr. Selv om renten er lav, er rentenettoen god. Tilgangen på kapital er god i Norge, og finansmarkedene fungerer godt.

For Arbeiderpartiet har det vært viktig at norske banker ikke bare er lønnsomme, men også at de er solide. Etter den norske bankkrisen på 1990-tallet har det vært innført strenge kapitalkrav og krav til risikostyring i bankene. Det er gledelig å konstatere at vi nå har den best kapitaliserte banknæringen i Europa, sammen med Sverige. Det var gledelig da IMF i forrige uke konstaterte at selv med sterk nedgang i økonomien i Norge, med store tap for bankene, ser de ingen banker i Norge som vil komme i en negativ kapitalsituasjon. Derfor har Arbeiderpartiet i denne saken sagt at i 2019 må vi også i Norge gi norske banker mulighet til å holde tilbake litt mindre kapital ved utlån til små og mellomstore bedrifter. En slik adgang har de hatt i resten av Europa siden 2013. Det blir det også heldigvis flertall for i denne saken.

Arbeiderpartiet har i arbeidet med meldingen fokusert på forskning og utvikling innenfor finansnæringen. Næringen er en av dem som har omstilt seg betydelig de siste årene. De har tatt i bruk ny teknologi, og de har tatt ned antall ansatte. Det er viktig at storting og regjering sammen legger til rette for en god utvikling i næringen, og vi er glade for at resten av komiteen har blitt med oss på å fokusere på forskning og blir med på å vedta en regulatorisk sandkasse for «fintech»-bedrifter – det til tross for at det ikke var foreslått av regjeringen å innføre det ennå. Både næring og forbrukere i Norge er blant verdens beste på digitalisering. Det er viktig at myndighetene legger til rette for at vi fortsatt kan være fremst i å ta i bruk ny teknologi, også den vi ennå ikke har utviklet.

Et godt fungerende finansmarked er viktig for både forbrukere og næringsliv. Derfor har vi gitt støtte til næ-

ringens ønske om å få en egen stortingsmelding om en næringspolitikk for finansnæringen. Både arbeidsgiverne og de ansattes organisasjoner mener at finansmarkedsmeldingen blir for passiv og handler for lite om framtiden. Vi har dessverre ikke fått med oss resten av komiteen på dette ønsket.

Om bankene er solide, er gjeldsveksten i norske husholdninger dessverre veldig bekymringsfull. Norske husholdninger har historisk høy gjeld, to ganger brutto inntekt, og andelen av inntekten som husholdningene bruker til å betale renter og avdrag, har steget og er nå på nivå med det den var under den norske bankkrisen på 1990-tallet. Det er ofte en situasjon i forkant av finansielle kriser, og IMF påpekte i forrige uke at Norge er blant de landene i verden der husholdningene har høyest gjeld i forhold til inntekten sin.

Det var også deres vurdering at norske boliger er overpriset, for Oslo anslo de ca. 15 pst., for resten av landet 5–10 pst. Det er viktig å følge denne utviklingen, og det er hovedbegrunnelsen bak boliglånsforskriften, som Arbeiderpartiet mener bør videreføres. Samtidig ser vi at en av virkningene av boliglånsforskriften er at den kan være med på å holde unge utenfor boligmarkedet. Det er de som har lavest egenkapital, og det er der taket på fem ganger brutto inntekt begrenser mest. Når 50 pst. av unge som kjøper bolig nå, får hjelp fra sine foreldre, er Arbeiderpartiet bekymret for dem som ikke har foreldre som kan eller vil bidra med egenkapital eller kausjon. Det bidrar til å forsterke og øke forskjeller i Norge fordi det betyr mye for økonomien om man kommer inn i boligmarkedet eller ikke. Derfor stemte vi i Stortinget i mai for at Husbanken skulle kunne gi startlån til unge som ikke har den nødvendige egenkapitalen, men som har betjeningsevne, men forslaget ble dessverre ikke vedtatt.

Arbeiderpartiet har vært opptatt av forbrukslån. Nordmenns forbrukslån steg med 13 pst. i fjor. Det utgjorde bare 3 pst. av gjelden vår, men 12 pst. av renteutgiftene. Vi vil påpeke at banker og myndigheter har stått uten et viktig redskap siden Solberg-regjeringen stanset arbeidet med det offentlige gjeldsregistret som Stoltenberg-regjeringen foreslo før valget i 2013. Fordi vi ikke har et gjeldsregister, finnes det ikke noen samlet oversikt over en persons gjeldsforpliktelser, og derfor mangler vi et viktig verktøy når man skal vurdere folks betalingssevne. Det er beklagelig, men regjeringen må nå prioritere å få på plass sitt private gjeldsregisteralternativ.

Vi har sluttet oss til forslaget om å forby aggressiv markedsføring av forbrukslån fordi vi er bekymret, og vi har bedt regjeringen utrede en foretrukket modell for rentetak som kan gjennomføres hvis nødvendig. Vi har endret forslaget vårt litt, det er lagt fram, vi ønsker en til-

bakemelding på et mulig rentetak i finansmarkedsmeldingen 2019.

Med det tar jeg opp forslagene Arbeiderpartiet er en del av.

Presidenten: Representanten Åsunn Lyngedal har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Sivert Bjørnstad (FrP) [14:09:33]: Velfungerende finansmarkeder og en finansiell infrastruktur som er stabil og troverdig, er helt avgjørende for at samfunnet vårt skal fungere så godt som det faktisk gjør. Tilliten mellom folk, mellom folk og stat og mellom stat og nærings- og arbeidsliv ville ha vært en helt annen om ikke dette helt grunnleggende premisset hadde vært på plass. Mjøs-utvalget konkluderte for få måneder siden i sin NOU at de norske kapitalmarkedene i all hovedsak fungerer godt, og at tilgangen på kapital for norske bedrifter er god, også når det gjelder fremmedkapital, som for en veldig stor del av landets bedrifter er ensbetydende med banklån.

Det er likevel noen små skjær i sjøen, som f.eks. at det for mange små og mellomstore bedrifter i Europa er enklere å få lån til gode betingelser enn det er for de norske på grunn av den såkalte SMB-rabatten som er innført i Europa. Derfor ber en samlet komité om fortgang i arbeidet med å få innført en tilsvarende rabatt i Norge, så konkurransen mellom bedriftene reelt sett blir likere enn i dag.

Finansnæringen som næring står i dag for om lag 2 pst. av sysselsettingen og 7 pst. av verdiskapingen i Norge og er fastlandets største skattyter. Bankene og forsikringsselskapene går godt med solide overskudd, noe som igjen gjør tilgangen til kapital enklere for landets bedrifter og husholdninger. Moderate utbytter og skjerpede kapitalkrav til bankene har gjort at vi i dag har noen av de sikreste bankene i Europa.

Finansnæringen har stått overfor en voldsom endring de siste par tiårene. Det er faktisk overraskende få år siden bankboka var i bruk og vår viktigste kontakt med banken var over skranken i en av de mange filialene rundt omkring i landet. Sann er det ikke lenger. Det er i sum et gode at det ikke er sånn. Ny teknologi skaper muligheter, men også utfordringer, for finanssektoren. BankAxept, robotiserte prosesser for behandling av lånesøknader og Vipps er eksempler på innovasjoner som ikke bare gjør at finansforetakene kan bruke mer av sin tid og sine ressurser på kjernevirksomheten, det gjør også livet og hverdagen enklere for oss som forbrukere. Samtidig vet vi at finansnæringen er blant de næringene som oftest blir utsatt for cyberangrep. Sårbarheten kan derfor være stor, også for oss som forbrukere. Heldigvis er næringen selv offensiv og på ballen, og i tillegg har stortingsflertallet de siste par årene satset massivt på

IKT, både gjennom forskning, utvikling og på utdanningssiden.

For at vi skal få enda flere innovasjoner og nye produkter som er til hjelp og glede for både forbrukerne og finansnæringen, foreslår komiteen – minus Rødt – at regjeringen innen 2019 skal etablere en regulatorisk sandkasse for «fintech» i Norge etter modell fra mange av våre naboland. Det kan være et viktig grep, både fordi det kan hindre at oppstartsselskaper og nye innovasjoner havner i andre land enn Norge, og fordi det i skjæringspunktet mellom myndigheter, næring og FoU-miljøer ligger et enormt potensial for økt verdiskaping og nye innovative løsninger.

Det som truer vår finansielle stabilitet mest, er økende gjeld og stadig høyere boligpriser. Over 90 pst. av husholdningenes gjeld er tatt opp med pant i bolig, og med veksten vi har hatt i boligpriser de siste tiårene, har det gitt husholdningene tilgang til mer lån. Samtidig har rentene vært historisk lave over lang tid. Det er gjerne når man ikke ser en eneste sky på himmelen, at man bør bli mest bekymret. Norges Bank har varslet økte renter i årene som kommer. Det er egentlig et gode fordi det betyr at det går bedre med norsk økonomi, men det kan også føre til utfordringer for dem som har lånt mye de siste årene.

Det er likevel ikke sikkert at det er økte reguleringer som er svaret. Det er heller ikke sikkert at det er noen løsning, det Arbeiderpartiet mener, at vi skal gjøre tilgangen til kapital enklere for enkelte grupper i samfunnet. Unge, helt vanlige ungdommer, skal ikke i utgangspunktet være en del av boligsosiale tiltak. Dette er også penger som skal betales tilbake når rentene stiger, enten banken heter DNB eller Husbanken.

Den viktigste jobben har landets kommunestyrerepresentanter ved å bedre balansen mellom tilbud og etterspørsel i boligmarkedet, og ved at man regulerer attraktive tomter til boligformål, særlig i og rundt de store byene.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [14:14:53]: Finansnæringen er viktig for Norge. Finansnæringen er en helt avgjørende motor for å holde Norge i gang. Finansnæringen er et viktig bidrag for at folk skal leve gode liv i hele landet, og bidrar til å finansiere næringslivets store og små prosjekter i bygd og by. Derfor er det viktig å legge til rette for en mangfoldig og tilstedeværende finansnæring i hele Norge. Det er ikke minst viktig å bidra til at vi også har mange små aktører, og at vi har virksomhet over vårt langstrakte land. Det er viktig for finansiering av bedrifter og deres prosjekter, og det er også viktig for de enkelte privathusholdningene.

På høringen om finansmarkedsmeldingen kom det et unisont krav om å få gjort noe med SMB-rabatten og

få den innført i Norge. Det er smått uforståelig – både den treneringen som her har skjedd fra regjeringens side, og at den fortsatt ikke er innført når både Finans Norge, Finansforbundet og banker over hele landet har etterlyst den. Det gjør det vanskeligere å få tilgang til kapital, det bidrar til at en kan tape arbeidsplasser i Norge og skape konkurranseulempen i forhold til andre land, land der SMB-rabatten er innført for lengst. Det haster å få innført den, Senterpartiet har etterlyst det tidligere, og det er ytterligere behov. Det er på overtid å få gjort noe med SMB-rabatten.

Når det gjelder utviklingen på boligmarkedet og den store boliggjelden som er i Norge, har undertegnede utfordret finansministeren på dette i Stortinget tidligere, bl.a. i spørretimen. Jeg registrerer nå at IMF i sine råd til Norge i forrige uke er særdeles opptatt av utviklingen når det gjelder gjeld og den faren det kan skape for finansiell stabilitet.

Når det gjelder utviklingen på boligmarkedet: Det langsiktige som vi må sørge for, er selvsagt desentralisering, det å sørge for aktivitet i hele landet, som også vil bidra til å dempe presset i de store byene. Men på kort sikt er det klokt å videreføre de reguleringene man har knyttet til boliglånsforskriften.

Den veksten som er i forbrukslån, er bekymringsverdig. Selv om det utgjør en liten andel av den totale lånemengden, er det stor vekst, og de som tar opp forbrukslån, må bære høye renter. Det er ofte noen av dem har svak økonomi i utgangspunktet, og som gjennom opp-tak av forbrukslån havner i en vanskeligere situasjon. Det kommer også urovekkende signaler om at en tar opp forbrukslån for å finansiere boliglån.

Vi er fornøyd med at det er foretatt viktige innstramminger, og ser fram til at forbrukslånsbankene ikke lenger skal være gratispassasjerer i en del sammenhenger. Det er allikevel viktig å gjennomføre flere tiltak. Senterpartiet mener at vi trenger å få utredet – og foreslår også – en modell for rentetak i Norge. Vi har et eget forslag om det sammen med flere andre partier som jeg vil ta opp. Samtidig vil jeg også varsle at vi stemmer subsidiært for Arbeiderpartiets forslag.

Vi er også tilfreds med at komiteen samlet har gått inn for å forby aggressiv markedsføring av forbrukslån.

Saksordføreren var opptatt av digitalisering i Norge. Det er selvsagt bra at Norge blir digitalisert, at en får enklere og bedre løsninger på mange områder. Samtidig er det slik at mange ikke henger med i digitaliseringen, så de er avhengige av andre løsninger og har andre behov. Nettopp derfor er det viktig å ivareta kontanter som tvungent betalingsmiddel i framtiden. Det er viktig å ivareta bankenes lovpålagte plikt til å gjøre innskudd og uttak tilgjengelig i form av kontanter.

Jeg er særdeles fornøyd med at Finanstilsynet sier at en her bør ha en offentlig utredning på området, og med den vektleggingen sentralbanksjefen hadde av dette spørsmålet i høringen. Men dette bør følges opp gjennom at forslaget om en utredning blir vedtatt i Stortinget.

Jeg tar med det opp forslagene Senterpartiet har sammen med andre partier.

Presidenten: Da har representanten Sigbjørn Gjelsvik tatt opp de forslagene han refererte til.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [14:20:17]: I innlegget mitt under behandlingen av stortingsmeldingen om oljefondet snakket jeg om klimarisiko. Klimarisiko er også relevant her. Vi vet at klimaendringene som er i gang, vil utfordre den finansielle stabiliteten på sikt, både gjennom de fysiske skadene av ekstremvær, som gir større forsikringsutbetalinger, og gjennom investeringer som møter større risiko både politisk, regulatorisk og omstillingsmessig. For eksempel vil investeringer i fossil energi kunne møte brå skift og fall i verdi.

Hva betyr dette? Jo, mens arbeidet med klima og bærekraft hittil har vært isolert til å kutte egne utslipp, må vi nå snakke om hva klimapolitikken og ny teknologi betyr for økonomien vår og for forretningsmodellene til norske bedrifter. Hva betyr forhold som CO₂-prising, strengere reguleringer, ny teknologi og endret forbrukeratferd?

Jeg mener det er veldig bra at flertallet her slår fast at klimaendringene vil kunne påvirke verdiene av finansforetakenes investeringer, og klimarisikoutvalget skal fram til desember 2018 vurdere betydningen av klimarisiko for norsk økonomi.

Regjeringen skriver også at de vil

«vurdere behovet for endringer i krav til selskapsrapportering om klimarelatert risiko».

SV imøteser i neste års finansmarkedsmelding en grundig omtale av og diskusjon om dette, og om hvordan finansbransjen kan være en viktig del av løsningen.

Så vil jeg omtale to andre forhold som bekymrer, knyttet til både ulikhet og finansiell stabilitet. Finanstilsynet, Norges Bank, OECD og IMF trekker fram høye boligpriser og økende gjeldskrav i norske husholdninger som den største risikofaktoren for norsk økonomi, noe også flere i tidligere innlegg har vært inne på. Boligmarkedet er også en stor driver for ulikhet i Norge. Forskjellene øker mellom dem som får hjelp av foreldrene sine til å ta opp stadig høyere gjeld, og som dermed kommer seg tidlig inn på boligmarkedet, og dem som ikke får den samme hjelpen. Dette fører til ytterligere press om å ta opp stadig høyere gjeld, og prisene presses opp.

Framover er vi nødt til å lykkes med en politikk som både ivaretar selveierlinjen og en sosial boligpolitikk

som bremser gjeldsveksten og roer ned boligmarkedet. Målet må være at dagens unge ikke skal tvinges til å ta opp skyhøy gjeld – som vi ser de gjør i dag. Det vet vi er skadelig for en hel generasjon og for produktiviteten til økonomien.

Boliglånsforskriften, som omtales i denne meldingen og i innstillingen, har vært veldig viktig. Men i tillegg til en videreføring av boliglånsforskriften er det avgjørende å se boligpolitikken i en større sammenheng. Problemet med en gradvis oppbygging av økonomisk ustabilitet på grunn av økende gjeld kan ikke utelukkende løses gjennom bankreguleringer, men må løses på en måte som ikke driver boligprisene videre opp. Da kommer virkemidler som fordelsbeskatning av bolig og økt skattlegging av sekundærboliger i kombinasjon med lavere inntektsskatt, samt tomteregulering, leie til eie og andre virkemidler. Dette er et perspektiv som mangler i omtalen av boligmarkedet og husholdningsgjelden i denne stortingsmeldingen.

Videre til forbrukslån, som også flere har vært inne på. Tilgang til kreditt er et gode, men veksten i forbrukslån er noe som også SV ser på med bekymring, både for den finansielle stabilitetens del og for enkeltpersonene som havner i gjeldsfellen. Vi vet at sårbare grupper har en betydelig overrepresentasjon blant dem som opplever problemer med denne låneformen. Og vi vet at dette representerer en formidabel risiko også på samfunnsnivå.

Det er vedtatt gjennomføring av flere innstramninger de siste årene, bl.a. oppfølging av SVs forslag om retningslinjer for forsvarlig utlånspraksis. Men vi mener at det er behov for ytterligere tiltak. Regjeringens utkast til ny finansavtalelov inneholder forslag om gode tiltak som avslagsplikt, men mangler tiltak som omfatter det tiltagende problemet med tilleggsfordeler knyttet til kredittomsetning. Dette kan man gjøre noe med når man følger opp vedtaket som vi skal fatte i dag, om å forby aggressiv markedsføring av forbrukslån.

Samtidig er det uheldig at viktige virkemidler som f.eks. rentetak ikke blir innført nå. Det er innført rentetak på lån og kreditt i mange land i verden. Rentetak vil innebære at det ikke lenger vil være lønnsomt for bankene å gi lån til de personene som har høyest kredittrisiko, det vil si den gruppen som står i størst fare for å få betalingsvansker. Rentetak vil også være et målrettet virkemiddel for å forhindre at selskaper som tilbyr nye former for forbrukslån, som «payday»-lån, får fotfeste i Norge.

Det ser imidlertid ut som om det vil bli flertall for å utrede ulike modeller for rentetak, men at det ikke blir innført med det første. Vi vil derfor stemme subsidiært for forslagene om en slik utredning. Vi har også forslag,

bl.a. om ytterligere tiltak for å stramme inn på forbrukslån, som jeg herved tar opp.

Presidenten: Representanten Kari Elisabeth Kaski har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [14:25:34]: Banker og finansinstitusjoner spiller en viktig rolle i økonomien. De tilbyr betalingstjenester, innskudd og utlån til husholdninger og bedrifter og forsikring mot reell risiko, som brann, død, sykdom osv., og finansiell risiko, som brå prisendringer på valuta, renter, råvarer.

Finansnæringen bidrar med avgjørende finansiell infrastruktur som skal tjene husholdninger og bedrifter over hele landet, og er regnet som en infrastrukturnæring. Finanskrisen fikk et mindre omfang i Norge, ikke minst fordi vi etter bankkrisen på 1990-tallet hadde innført strengere reguleringer enn andre land, bl.a. med høyere krav til bankers egenkapital. Særnorske reguleringer var et fortrinn i møte med krisen fordi det ga oss mer solide banker og færre spekulative finansprodukter.

Vi har imidlertid ikke noen kvantitativ begrensning på hva banker kan holde av risikable, private rentepapirer eller derivater, og vi har ingen garanti for at bankene i framtida ikke vil ta større risiko i verdipapirer eller derivater.

I så fall kan en samordning av verdipapirvirksomhet og tradisjonell bankvirksomhet være uheldig for finansiell stabilitet. Derfor foreslår Kristelig Folkeparti at regjeringa fremmer et forslag som reduserer bankers adgang til å ta ytterligere risiko utenfor kjernevirksomheten.

Forbrukslån har vokst i omfang og utgjør en spesielt stor risiko for gjeldsproblemet, både for den enkelte og for samfunnet. Kristelig Folkeparti er tilfreds med at en samlet komité stiller seg bak forslaget om å forby aggressiv markedsføring av forbrukslån. Samtidig er det uheldig at viktige virkemidler som f.eks. rentetak ikke innføres. Rentetak vil ha den virkningen at det ikke lenger vil være lønnsomt for bankene å gi lån til de personene som har høyest kredittrisiko, dvs. den gruppa som står i størst fare for å få betalingsvansker og på lengre sikt omfattende gjeldsproblemer.

Organisasjoner som Forbrukerrådet, Huseiernes Landsforbund og Gjeldsoffer-Alliansen har tatt til orde for å innføre rentetak i Norge. Derfor foreslår Kristelig Folkeparti å utrede ulike modeller for rentetak i Norge, og at regjeringa fremmer et forslag om dette i finansmarkedsmeldinga i 2019.

Vi registrerer at Arbeiderpartiet har fremmet et løst forslag som går på å bare utrede ulike modeller, og vi vil også stemme subsidiært for det forslaget.

Statsråd Siv Jensen [14:28:08]: Finansmarkedene er en stor del av norsk økonomi og leverer tjenester som er viktige i folks liv. I årets finansmarkedsmelding understreker regjeringen at stabil tilgang til finansielle tjenester er avgjørende for at moderne økonomier skal fungere godt.

Kostnadene for samfunnet ved uro og kriser i finansmarkedene kan være store og langvarige. Norske banker er solide og lønnsomme, og i løpet av de siste ti årene har soliditeten samlet sett blitt dobbelt så god. Bankene er dermed bedre rustet til å håndtere et eventuelt tilbakeslag i norsk økonomi. Bankenes gode inntjening legger også til rette for at kapitalen kan bygges videre opp fremover.

Bankene har bygget opp soliditeten i takt med nye krav etter den internasjonale finanskrisen. Stortinget vedtok i begynnelsen av mars i år den foreløpig siste av bankreformene etter finanskrisen: et nytt regelverk for forebygging og håndtering av bankkriser. Regelverket vil bidra til lavere risiko i banksektoren og kan over tid spare norsk økonomi og det offentlige for store kostnader.

Regjeringen har de siste årene satt i verk flere tiltak for å begrense risikoen fra den høye gjelden i husholdningene, blant dem det motsykliske kapitalbufferkravet og andre tilpasninger i soliditetskravene for banker. Boliglånsforskriften har virket i snart tre år, og regjeringen vil snart ta stilling til om den skal videreføres etter 30. juni i år, og i så fall i hvilken form.

For fjerde år på rad har årets finansmarkedsmelding en særskilt omtale av næringspolitiske spørsmål. Regjeringen har i årets melding lagt vekt på at finanssektoren både er en betydelig næring i seg selv og en finansieringskilde for øvrig næringsliv. Tilgangen på kapital er i dag god, både hos bankene og i verdipapirmarkedene.

Den norske finansnæringen har vært tidlig ute med digitale tjenester, og regjeringen vil legge til rette for fortsatt høy innovasjonstakt. Vi ser nå at konkurransen og innovasjonen kan skyte fart i finansmarkedene som følge av ny teknologi, ny EU-regulering og inntreden av nye aktører fra inn- og utland.

Fremveksten av «fintech»-virksomheter reiser spørsmål om reguleringen er godt nok tilpasset den teknologiske utviklingen. Finanstilsynet har etablert et kontaktpunkt for å veilede og gi informasjon, men også for å få bedre innsikt i hvilke utfordringer nye teknologibedrifter kan ha. Regjeringen vil vurdere ytterligere tiltak for å legge til rette for «fintech». En regulatorisk sandkasse med utgangspunkt i Finanstilsynet er en naturlig del av dette arbeidet, slik komiteen viser til.

Regjeringen vil også gjøre det enklere å ta i bruk folkefinansiering, og vi følger med på risikoen og mulighetene ved virtuelle valutaer og teknologien bak.

Et tredje hovedtema i årets melding er forbrukervern. Forbrukervernet skal sikre at kundene kan handle trygt med profesjonelle aktører, uten derved å frita dem for risiko. Vi må også fortsette å jobbe for at forbrukerne har kompetanse og informasjon til å ta gode beslutninger for egen økonomi.

Regjeringen ønsker å legge til rette for god mobilitet og konkurranse i bankmarkedet. I meldingen gjør vi rede for mulighetene for å sammenligne tilbud og bytte bank. Teknologiske og regulatoriske endringer vil trolig bidra til økt mobilitet og enda sterkere konkurranse fremover.

Regjeringen deler komiteens bekymring for at flere kan få gjeldsproblemer med veksten vi ser i forbrukslån. Vi har derfor iverksatt en rekke tiltak for å bedre informasjonen til forbrukere og långivere og legge til rette for mer gjennomtenkte beslutninger. Opprettelse av gjeldsinformasjonsforetak er i den forbindelse viktig. Andre viktige tiltak er forskriften om fakturering av kredittkortgjeld og forskriften om markedsføring av kreditt fra sommeren 2017. I arbeidet med ny finansavtalelov ser vi på hvordan vi ytterligere kan sikre at forbrukerne ikke blir påvirket på en uheldig måte.

Det er viktig at forbrukerne ikke blir utsatt for aggressiv markedsføring, slik komiteen også peker på.

Vi har også vurdert muligheten for å innføre et såkalt rentetak, slik Stortinget har bedt om, men kommet til at dette ikke vil være et godt tiltak slik det norske markedet ser ut nå. Fokuset bør være på målrettet og effektiv regulering som treffer de utfordringene som finnes i markedet i dag. Vi følger imidlertid utviklingen nøye, og jeg er ikke fremmed for å vurdere rentetak på nytt dersom dyre smålån skulle bre om seg, slik vi har sett i en del andre land.

Tone Wilhelmsen Trøen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Åsunn Lyngedal (A) [14:33:00]: Vi har i dag snakket litt om at boligprisene har steget kraftig gjennom mange år. Vi fikk en liten korrigering i 2017, men de har steget gjennom hele 2018 hittil i år, og mange vurderer at prisene kanskje snart vil være tilbake på det nivået de var på før vi fikk korrigeringer.

Det er færre førstegangsetablerere som klarer å komme seg inn på boligmarkedet, kanskje særlig i Oslo. Halvparten av alle som kjøper seg bolig nå, får hjelp fra foreldrene sine. Stortinget stemte i mai ned et forslag som vi støttet, om å kunne gi startlån til unge som er uten egenkapital, men med betjeningsevne. Boliglånsforskriften gjør det vanskelig for dem som ikke har foreldre som kan eller vil hjelpe dem. Det kan forsterke for-

skjeller, og rammer kanskje særlig dem som ikke har hatt en spesielt god relasjon til sine foreldre eller en ok oppvekst.

Hva vil statsråden gjøre for å gjøre det enklere for unge som er uten mulighet til hjelp fra sine foreldre, til å komme inn i boligmarkedet?

Statsråd Siv Jensen [14:34:00]: Jeg tror vi alle sammen er opptatt av – det ligger godt forankret i den norske folkesjelen – at vi skal eie vår egen bolig. Det er veldig mange nordmenn som gjør det, og det er klart at det er viktig også for unge i etableringsfasen sakte, men sikkert å komme seg inn i boligmarkedet. De tallene jeg har sett så langt, tyder ikke på at det er store endringer blant unge i etableringsfasen når det gjelder boliglånsforskriften. Det er bra. Men jeg tror at hovedproblemet i boligmarkedet egentlig handler veldig lite om boliglånsforskriften som sådan, for den er primært der for å regulere gjeldsutvikling og kapital. Det handler om andre mekanismer for å få boligmarkedet til å komme i bedre balanse. Og da har plan- og bygningsloven sitt å si, andre reguleringer sitt å si. Der har vi tatt grep allerede, men jeg tror forenklinger som bidrar til å få kostnadene ned for bygging av nye boliger, få balanse i de markedene som er ute av balanse, altså mellom tilbud og etterspørsel, er noe av det som skal til for at ikke boligprisene skal stige mye i årene fremover.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [14:35:28]: I årets finansmarkedsmelding er det en betydelig omtale av kontanter, de utfordringene mange i Norge har med å få tilgang til kontanter i hverdagen. Finanstilsynet er på side 75 sitert på at en mener at i dag dekker man de fleste kunders daglige behov, men at det er fare for at kontanttjenestetilbudet kan bli svekket framover.

Finanstilsynet er videre sitert på at en mener at det bør legges opp til en bredere utredning for å vurdere behovet for nye løsninger og regler. Dette har Senterpartiet fulgt opp i innstillingen ved nettopp å foreslå en slik utredning. Hvorfor mener statsråden det ikke er fornuftig å være med på en slik utredning som Finanstilsynet selv har tatt til orde for?

Statsråd Siv Jensen [14:36:04]: Jeg tror det er bred enighet om at publikum skal ha tilgang på ulike typer betalingstjenester som er hensiktsmessige for dem. Derfor tror jeg ikke det er stor kontrovers knyttet til dette med å ha tilgang på kontanter. Jeg mener at det Finanstilsynet har sagt, er at det foreløpig ser greit ut. Men vi jobber også med å følge dette videre opp for å sikre at vi har god kontroll på det, så jeg mener det ikke er noen grunn til å utrede dette spørsmålet, slik Senterpartiet legger opp til. Dette arbeidet er vi allerede godt i gang med og i dialog med Finanstilsynet om.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [14:36:40]: Grunnen til at vi har fremmet dette forslaget, er bl.a. at Finanstilsynet selv mener at det bør legges opp til en bredere offentlig utredning for å vurdere behov for nye løsninger og regler. Norges Bank følger også opp dette, og det sies i finansmarkedsmeldingen at Norges Bank har pekt på et behov for tydeligere krav til geografisk tilgjengelighet når det gjelder kontanter. Men er det da slik å forstå, dersom vårt forslag blir omgjort til et oversendelsesfor-slag, at den utredningen som Finanstilsynet har pekt på, er et arbeid som vil bli gjennomført?

Statsråd Siv Jensen [14:37:13]: Regjeringen har varslet i finansmarkedsmeldingen at vi vil følge opp disse spørsmålene i samarbeid med både Finanstilsynet og Norges Bank og gi Stortinget en oppdatert orientering i neste års finansmarkedsmelding.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [14:37:37]: Jeg lyttet med interesse til finansministerens omtale av rentetak, og også finansministeren er inne på at man med et sånt rentetak kan forhindre at ulike aktører knyttet til smålån som har kreditt, kan få innpass i det norske markedet. Mitt spørsmål er: Ser ikke finansministeren og Finansdepartementet at det er en fordel å kunne forhindre at de i det hele tatt får fotfeste her? Jeg kan vanskelig se at det er gode grunner til at man skal åpne opp for at aktører som dem skal få et fotfeste i det norske markedet, all den tid tilgangen på kreditt må sies å kunne være ganske god.

Statsråd Siv Jensen [14:38:20]: Jeg tror det er viktig at vi holder oss med reguleringer og virkemidler som løser utfordringer som vi har. Når det gjelder spørsmålet om et rentetak, mener jeg at vi har utredet det ganske grundig og kommentert det i årets melding, men jeg har også varslet at vi vil komme tilbake til det og følge det nærmere opp, basert på en utvikling vi foreløpig ikke kjenner. Jeg tror ikke det er noen stor uenighet om dette, vi følger denne utviklingen tett og nøye, og er det behov, vil vi selvfølgelig komme med nye tiltak.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Rigmor Aasrud (A) [14:39:08]: Det er noen temaer som har gått igjen i debatten i dag, og jeg vil også dvele litt ved den store veksten i forbrukslån. For Arbeiderpartiets del mener vi den er bekymringsfull. Det hevdes at flere unge uten foreldre som kan hjelpe dem inn i boligmarkedet, tar opp forbrukslån for å finansiere egenkapitalen. Det finnes lite faktakunnskap om dette, men ifølge en rapport fra Samfunnsøkonomen er det en sammenheng.

Rentenivået på forbrukslån er høyere enn på andre lån, og de markedsføres fortsatt ganske intenst. Risikoen legitimerer et høyere rentenivå, men i rapporten fra Samfunnsøkonomen finner man at forbrukslån som ikke blir betalt tilbake, ikke gir reell risiko for utlånerne. På grunn av boliglånsforskriften har boligen ledig sikkerhet. Utlegg kan derfor tas i boligen, og risikoen for utlånerne blir minimal. Men renten er fortsatt høy selv om risikoen reelt sett begrenses for utlånerne.

Mange investerer i forbruksbanker, og det skyldes muligheten for raske penger. Markedsføringen er fortsatt intens, selv med de endringene som ble gjort av regjeringen. En undersøkelse gjort av Forbrukerrådet viser at respekten for de nye reglene ikke synes å være særlig påtrengende. Vi mener derfor det er grunn til å skjerpe reglene for markedsføring, og vi mener det må ha konsekvenser å ikke følge dem. Derfor tror vi at en forskriftsfesting av regler for god utlånspraksis kan være veien å gå.

Vi er glade for at regjeringen nå sier at man ønsker å gå videre og se på rentetak. Det kan være nødvendig om det ikke skjer endringer i bransjen.

Så til et annet tema – om finansnæringen som næring behøver en egen stortingsmelding. Vi har kryptovaluta, crowdfunding, Facebook og Amazon som formidlere av betaling, IKT-løsninger som gjør oss stadig mer selvhjulpne, mobilteknologi, hacking, IT-systemer som ligger nede, kontanter som forsvinner fra bankene, og samfunnssikkerhet for at betalingssystemer fungerer. Utfordringene er mange, og dette er en næring som er i stor endring.

Det er ganske grunnleggende for et samfunn å ha et finansmarked og en finansnæring som fungerer. Det er en stor næring, som forvalter en forvaltningskapital på høyde med oljefondet. Det er også en næring som bl.a. påvirkes av de store klimaendringene og de konsekvensene det har, bl.a. for forsikringsdelen av næringen. Derfor foreslår vi at denne næringen bør ses nærmere på. En stortingsmelding bør kunne analysere og gi oss noen retninger. Vi mener det er nødvendig, og vi håper på flertall for det i salen i dag.

Til slutt trekker jeg forslag nr. 4. Det er endret gjennom mindretallsforslaget i salen og har en presisering der.

Presidenten: Representanten Rigmor Aasrud har trukket det forslaget hun refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 8 og 9.

Sak nr. 10 [14:42:38]

Innstilling fra finanskomiteen om Statsrekneskapen 2017 (Innst. 372 S (2017–2018), jf. Meld. St. 3 (2017–2018))

Henrik Asheim (H) [14:42:59] (komiteens leder og ordfører for saken): Jeg skal være kort. Bedringen vi ser i norsk økonomi, gjør seg naturligvis også gjeldende i statsregnskapet for 2017. Statsregnskapet viser at det oljekorrigerte underskuddet utgjorde 222,8 mrd. kr. Det er 8,6 mrd. kr lavere enn nysalderingen viste, og hele 36,7 mrd. kr mindre enn det salderte budsjettet. Utgiftsveksten i statsbudsjettet utgjør 1,9 pst. Skatte- og avgiftsinntektene er på 943,6 mrd. kr i 2017, en økning på 26,8 mrd. kr, eller 2,9 pst.

De samlede inntektene fra petroleumsvirksomheten var på 194,4 mrd. kr, mens utgiftene til petroleumsvirksomhet var på 26,6 mrd. kr. Det utgjør altså en netto kontantstrøm på 167,8 mrd. kr.

Komiteen har ingen merknader til statsregnskapet og anbefaler enstemmig å vedlegge det protokollen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

Sak nr. 11 [14:44:03]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski, Gina Barstad, Freddy André Øvstegård, Petter Eide, Karin Andersen og Solfrid Lerbrekk om en fullstendig gjennomgang av uprioriterte osthøvelkutt i velferd og offentlig sektor, av regjeringen omtalt som avbyråkratisering og effektivisering (Innst. 397 S (2017–2018), jf. Dokument 8:137 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Helge André Njåstad (FrP) [14:44:58] (ordfører for saka): Denne saka handlar om eit representantforslag frå SV som går på ABE-reforma, der dei har tre konkrete forslag til evaluering og oppfølging av reforma. Hadde debatten berre dreia seg om ABE-reforma og om me skulle gjennomføra den, er det meir naturleg at han hadde vore ein del av den ordinære debatten om anten revidert nasjonalbudsjett eller statsbudsjettet. Men sidan det er tre konkrete forslag, har komiteen valt å ha ein eigen debatt om dei. Frå fleirtalet bak innstillinga si side synest me det er litt ironisk at ein fyrst kritiserer ei reform som har som mål å effektivisera, på same tid

som ein har forslag som går på direkte arbeid til forvaltninga – dei same som me stiller krav til om å effektivisera og om å gjera eit stykke arbeid – så det er mot si hensikt. Difor er eg glad for at eit fleirtal i komiteen, som består av regjeringspartia, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet, er tydeleg på at ein ikkje skal gjennomføra dette, medan eit mindretal, som består av dei andre partia, ynskjer å stemma for forslaga. Eg reknar med at dei sjølve vil gjera greie for sitt syn.

Viss me lyftar blikket litt, veit me at me har vore gjennom krevjande tider for norsk næringsliv. Me veit at norske kommunar ofte er nøydd til å tilpassa utgiftene sine til inntektene og driva med kontinuerleg effektivisering for å få rom til nye ting. Då er det kanskje litt rart for alle dei som følgjer denne debatten, at det er eit stort problem at den statlege forvaltninga får eit forsiktig krav om å effektivisera 0,5 pst. Eg trur næringslivsleiarar på Vestlandet vil vera forbausa over at det i seg sjølv er eit problem, og eg trur veldig mange norske kommunar vil sjå på det som veldig lite krevjande for staten å effektivisera, sett opp mot kva kommunane har gjort dei siste ti åra. Dei har funne rom til mange nye satsingar i sine kommunar fordi dei har fokusert på effektiv drift.

For oss er det heilt naturleg at staten gjer det same. At staten heile tida fokuserer på effektiv drift, er viktig av fleira grunnar, både fordi ein skal trimma organisasjonen og fokusera på å bruka skattebetalarane sine pengar på ein klok måte, og fordi det må skapast rom i framtida for satsing. Viss me skal satsa meir på ting som me synest er viktige, som kunnskap, forsvar, helse og samferdsle, for å nemna noko, må me finna rom. Då er det heit naturleg at ein går på byråkratidelen, og stiller litt strenge krav til staten.

Difor landar me på at me ikkje vil påleggja regjeringa å gjennomføra eit omfattande arbeid med dei tre forslaga, og eg vil tilrå komiteens forslag til vedtak.

Svein Roald Hansen (A) [14:48:07]: Det mest interessante ved denne innstillingen er at regjeringens representanter overhodet ikke går inn i viktige problemstillinger ved å skulle legge til rette for effektivisering og produktivitetutvikling i offentlig sektor ved gjennomgående budsjettkutt.

Ingen er uenig i at også offentlig sektor må utvikles, ta i bruk ny teknologi, nye arbeidsmetoder, få mer igjen for kronene. Det gjøres i stor utstrekning. Et av de fremste eksemplene er Skattedirektoratet. Faren min måtte hjelpe naboen med å fylle ut selvangivelsen fordi det var for komplisert for mange. I dag kommer den ferdig utfylt, og det er overkommelig for de fleste å legge inn nødvendige korrigeringer. Sykehusene er et annet eksempel. Nye behandlingsmetoder gjør at operasjoner som

krevde dager på sykehus, gjøres på en time på poliklinikken.

Men det har ikke gitt grunnlag for å kutte i bevilningene. Hvorfor ikke? Fordi nye behandlingsmetoder gir nye behandlingsmuligheter. Oppgavene vokser. Mer effektive måter å jobbe på kan altså samtidig utløse behov for mer midler fordi oppgavene vokser. Store deler av offentlig sektor er slik. Det er menneskene som utgjør mesteparten av utgiftene – i sykehusene, i eldreomsorgen, i undervisningssektoren.

Nye arbeidsmetoder, ny teknologi kan også her skape grunnlag for effektivisering og økt produktivitet. Men når behovene og oppgavene også vokser, kan utgiftene per behandling synke, summen blir likevel at det er behov for økte bevilgninger fordi behovene øker.

Dette går ikke representantene for regjeringspartiene inn i. De legger seg på samme linje som statsråden. I brevet til komiteen opptrer hun som prinsesse Vilikke. Det er for vanskelig, for tidkrevende, for dyrt å skulle gjøre som man i forslaget ber om, å få en oversikt over hvordan denne såkalte reformen virker. Gir den omstilling og mer effektivitet, og eventuelt i hvilke virksomheter?

Problemet er at kuttene rammer alle virksomheter likt, uten hensyn til hvilke reelle muligheter de har til effektivisering, omorganisering eller tilgang til ny teknologi. Tanken synes å være at trangere budsjetter skal virke som en slags tryllestav for kreative innsparinger. Det vi ser etter flere år med slike budsjettkutt, er at stadig flere offentlige virksomheter varsler at deler av aktiviteten må nedprioriteres, at ventetiden øker og at kvaliteten forringes.

Tankesmien Agenda har gjort litt av det finansministeren ikke vil gjøre: undersøkt virkningene i flere statlige virksomheter i rapporten «Osthøvelkutt – ikke så effektiv effektivisering». Konklusjonene er f.eks. at i offentlige tjenester som er arbeidsintensive, må innsparinger i hovedsak komme ved redusert bemanning. Det er ikke en reform. Det er et sparetiltak.

Jeg tar opp forslagene som Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt står sammen om.

Presidenten: Representanten Svein Roald Hansen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [14:51:19]: Senterpartiet ønsker tjenester nær folk. Vi ønsker at folk – uansett hvor de bor i landet – skal ha tilgang til gode tjenester som blir videreutviklet år for år, for å møte nye krav. Hvis en skal fokusere på det å sikre gode tjenester nær folk, må en også være villig til å gjøre noen prioriteringer.

Senterpartiet har gjort noen tydelige prioriteringer i sine alternative budsjetter. For det første har vi støttet forslag om kutt i forbindelse med den såkalte ABE-reform.

men. Meg bekjent har vel de fleste partier i denne salen også brukt finansieringen av disse kuttene i sine alternative budsjetter. I tillegg mener vi det er viktig å gjøre tydelige politiske prioriteringer, f.eks. innenfor politiet ved å styrke det lokale politiet, slik at det blir flere politifolk og mer forebyggende arbeid, men også slik at en kan løse store og små saker i hverdagen, og at en isteden bør kutte i statlig byråkrati, eksempelvis kutte i Politidirektoratet, som i løpet av den perioden denne regjeringen har sittet, har økt antall ansatte til nesten det dobbelte. Tilsvarende er det innenfor andre sektorer. Enten det gjelder å styrke lokalt helsetilbud og kutte i byråkratiet i Helsedirektoratet eller innenfor andre sektorer, er det viktig hele tiden å ha en ambisjon om hvordan en kan bidra til å kutte i byråkratiet for å kunne styrke tjenestetilbudet.

Når regjeringspartiene slår seg på brystet over denne reformen, er det samtidig viktig å vise til hva som har skjedd mens de samme partiene har regjert. Ifølge Aftenposten 3. mai 2017 hadde det i løpet av den blå-blå regjeringens regjeringperiode kommet 1 000 nye byråkrater i departementer og direktorater. Det er ikke kutt, det er en kraftig økning. Ambisjonen om å kutte i byråkratiet kan vi vel være enige om, men da er det viktig at det nettopp er det som skjer, og at ikke de kuttene som skjer gjennom den såkalte ABE-reformen, bidrar til nye grep for sentralisering eller til å svekke tjenestetilbudet. Dessverre er det nettopp dette mange underliggende etater har gjort. Det er derfor viktig å gi et tydelig signal. Når en har denne avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen, skal de tiltakene som gjennomføres, være reelle effektiviseringstiltak og reelle kutt i byråkratiet, mens tjenestetilbudet skal opprettholdes i hele landet. Det er en viktig premiss som må legges til grunn.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [14:54:29]: I løpet av de mange debattene vi har hatt i dag, er det én ting vi stadig vekk har kommet tilbake til, og det er utredning. Jeg er tilhenger av at man skal ha en kunnskapsbasert tilnærming til politikken som føres. Det er også bakgrunnen for at vi har fremmet dette forslaget. Vi ønsker mer kunnskap og en gjennomgang av konsekvenser av regjeringens politikk.

Vi har også diskutert oljepengebruk. Det er ingen tvil om at aldri har en regjering hatt så mye oljepenger – og brukt så mye oljepenger – som denne regjeringen. Men vi vet at i årene som kommer, vil politikere fra alle partier være nødt til å stramme inn. Vi kan ikke lenger regne med de samme inntektene. Et av de grepene som vi må ta, er å effektivisere og forbedre offentlig sektor. Det er alle enige om, men det er stor uenighet om hvordan den effektiviseringen best kan gjennomføres, hvordan man kan sikre en best mulig offentlig sektor for alle.

En ting som gjerne trekkes fram, er teknologi. Teknologi må satses på, den må utvikles, den må man være villig til å investere i – også i offentlig sektor. Jeg tror nok man må innse at offentlig sektor aldri vil kunne ha den samme produktivitsveksten eller de samme produktivitsgevinstene som privat sektor på mange måter kan ha, selv om man tar ny teknologi i bruk. Derfor blir det noe urimelig å sammenligne offentlig sektor med næringslivet alene.

Den såkalte effektiviseringsreformen, som vi diskuterer her, er først og fremst flate kutt, uten styring eller prioritering. Det innebærer ikke en målrettet satsing på teknologi eller på digitalisering. Noe av det som også er bakgrunnen for at vi er så bekymret over og skeptisk til denne såkalte reformen, er at man rett og slett bare kutter flatt i budsjettene, uten å sikre den reelle effektiviseringen som det er behov for. Nå ser vi at konsekvensene begynner å ta form. Arbeidstilsynet varsler om kutt på over 10 mill. kr og om at de må nedprioritere arbeid som ulykkesforebygging, ergonomi og kjemi. I domstolene har nedskjæringen vært på 51 mill. kr bare de siste par årene, og også der varsles det om at kutt i praksis vil innebære kutt i tjenestene. Nav varsler også om bevilgninger som kuttes, mens oppgavene er like mange som før. Også budsjettokumentene fra helseforetakene viser at ABE-reformen får konsekvenser.

Det vi har foreslått i denne saken, er at man får en gjennomgang av de reelle konsekvensene, men også en gjennomgang av om det faktisk gir effektivisering. Det mener jeg ville vært klokt. Jeg mener det er oppsiktsvekkende at verken regjeringspartiene eller Senterpartiet i realiteten er interessert i å vite hva som er konsekvensene av denne politikken.

Statsråd Siv Jensen [14:57:48]: Seks stortingsrepresentanter fra SV fremmet tidligere i år et representantforslag om en gjennomgang av regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform. De har foreslått et omfattende arbeid for å evaluere reformen, beskrive konsekvenser for hvert departement og statlig virksomhet, en fremskriving av konsekvensene helt frem til 2030 og å synliggjøre kutt for alle departementer og statlige virksomheter tilbake til 2015.

Jeg er glad flertallet i komiteen er enig i at det må effektiviseres også i offentlig sektor, og at vi må redusere byråkratiet. Opposisjonens forslag ville ha medført omfattende rapportering og økt byråkrati. ABE-reformen er en effektiv ordning som krever lite administrasjon, og den er ubyråkratisk ved at det ikke er lagt opp til rapportering på, eller kontroll av, hvordan gevinstene er tatt ut.

Å gjennomføre en omfattende evaluering og beskrive samlede kutt fra 2015 ville i seg selv være en tidstyv og bidra til redusert effektivitet. Å beskrive konsekvensene

frem til 2030 ville medført at vi måtte ha forskuttet både budsjettprosessen og hvordan de enkelte virksomhetene planlegger gevinstuttaket tolv år frem i tid.

Når det er sagt, er det på generelt grunnlag bra med en debatt om effektivisering i staten. Denne regjeringen ønsker best mulig bruk av skattebetalernes penger.

ABE-reformen bidrar årlig til økt rom for nye prioriterte tiltak i statsbudsjettet. Det gir samtidig et viktig ytre press på statsforvaltningen om å effektivisere, noe som næringslivet daglig møter fra markedet. Det er derfor viktig at ABE-reformen videreføres i arbeidet med statsbudsjettet.

Både næringslivet og offentlig forvaltning har en produktivitsvekst. Uten omfordeling vil de statlige virksomhetene beholde gevinstene fra produktivitsveksten selv. Det er imidlertid viktig at disse midlene omfordeles til prioriterte oppgaver.

Jeg mener også at vi må evne å løfte blikket i denne debatten. Vi har vært igjennom et kraftig oljeprisfall. Mange har mistet jobben, og mange bedrifter har vært igjennom tøffe og store omstillinger. Vi kan ikke stå i en situasjon der staten ikke omstiller seg. Jeg mener bestemt at det er rom for å jobbe bedre og finne nye, gode løsninger i offentlig sektor.

Selv om det er krevende å effektivisere, må alle som forvalter fellesskapets midler, hele tiden spørre seg: Kan vi jobbe smartere? Kan vi f.eks. med digitalisering flytte ressurser fra saksbehandling til bedre tjenester for brukerne? Det er tøft å prioritere, men det er nødvendig, og det er slik vi frigjør ressurser til viktige velferdsoppgaver.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Fredric Holen Bjørdal (A) [15:00:36]: Denne reforma, eller disse kuttene, som vi her snakkar om, vart innført i 2015, med då berre som ein liten notis, eit lite avsnitt, i statsbudsjettet. Konsekvensane av ho høyrer vi først og fremst om gjennom media og gjennom samtalar med statleg tilsette. Her i salen i dag får vi berre høyre at regjeringa og regjeringspartia avviser ei evaluering av reforma, og det er beklageleg.

Meiner statsråden at krava som utgreiingsinstruksjonen stiller til utgreiing og evaluering av reforma, er godt tekne vare på med den avvisande linja som regjeringa her legg for dagen?

Statsråd Siv Jensen [15:01:16]: Dette er en reform som nå har virket i flere år. Den er forutsigbar. Det er ikke sånn at dette fratar oss muligheten for å omfordele i budsjettprosessen. Det er nettopp det vi gjør. De store budsjettprosessene handler jo om å definere områder som krever en særskilt satsing fra det ene året til det andre, men det fratar oss ikke ansvaret for å stille et gene-

relt krav til alle statlige bedrifter om å effektivisere driften sin. Jeg mener det er helt nødvendig.

Vi er på vei inn i en situasjon hvor handlingsrommet kommer til å bli betydelig mindre enn det vi har vært vant til gjennom mange år. Da må vi prioritere. Da må vi effektivisere. Vi må avbyråkratisere, og vi må sørge for å frigjøre det handlingsrommet vi kan, til de velferdsoppgavene vi mener er underfinansiert, og som kommer til å måtte ha mer penger fremover.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [15:02:18]: Det som er det store problemet, er at den regjeringen som sitter nå, ikke har bidratt til å redusere byråkrati. Da Fremskrittspartileders Siv Jensen gikk til valg i 2013, var det jo nettopp til kamp mot byråkrati, og de første fire årene ble det altså tusen nye ansatte i departement og direktorat. Politidirektoratet, som Fremskrittspartiet i 2013 gikk til valg på å skulle legge ned, ble nesten doblet i antall ansatte.

Hvorfor har en ikke fra regjeringens side, når en sier en er opptatt av å redusere byråkrati, prioritert nettopp det å redusere byråkrati? Istedenfor er det tjenester nær folk som er blitt skadelidende. Hvorfor har en ikke prioritert å redusere byråkrati i større grad?

Statsråd Siv Jensen [15:02:56]: Jeg er helt uenig i påstanden om at det er tjenester nær folk som er blitt skadelidende av denne regjeringens politikk – snarere tvert imot. Jeg skjønner rett og slett ikke hvordan representanten Gjelsvik kan påstå at denne regjeringen ikke har gjort jobben med å redusere byråkrati. Det har vi gjort. Vi har gjennomført en lang rekke reformer. Noen har sågar blitt stoppet av Stortinget fordi man ikke har ønsket å være med på effektiviseringstiltakene, til tross for at vi altså kan frigjøre betydelige beløp hvert eneste år fremover.

Vi må klare å gjøre flere ting samtidig, og det å ha en generell reform som effektiviserer driften i etatene våre, og samtidig drive betydelig omfordeling gjennom statsbudsjettet mener jeg vi skal fortsette med.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [15:03:38]: Regjeringen har gjennomført en rekke tiltak for sentralisering av Norge som har fjernet tjenester nær folk, eksempelvis innenfor politiet – med en massiv sentralisering og nedlegging av velfungerende lensmannskontor og svakere lokal tilstedeværelse av politi, noe som har skapt økte problemer, bl.a. her i Oslo. Så har en på motsatt side foretatt en økning, og nesten doubling, i antall ansatte i Politidirektoratet. Det er ikke avbyråkratisering, og det er heller ikke å prioritere tjenester nær folk. Vil en få en annen linje fra regjeringens side framover, eller vil det bli fortsatt byråkratisering med den regjeringen som sitter nå?

Statsråd Siv Jensen [15:04:13]: Igjen: Jeg er helt uenig i påstandene til representanten Gjelsvik. Denne regjeringen har ikke ført en sentraliseringspolitikk, snarere tvert imot. Vi har vært opptatt av å styrke tjenestene der folk bor. Men det er jo ikke noe poeng i å ha en offentlig infrastruktur hvis den ikke er i bruk. Det er ikke noe poeng i å smykke seg med et kontor som er stengt. Det som er et poeng, er å sørge for at vi har gode tjenester nær folk, som er i bruk, og som kan komme til anvendelse når folk har behov for dem. Det har vi lagt til rette for.

Vi må klare å følge med på samfunnsutviklingen. Vi lever i en tid med en betydelig grad av digitalisering. Folks atferd endrer seg, og hvis ikke offentlig sektor klarer å henge med på det, utdaterer offentlig sektor sin rolle i samfunnet, og det mener jeg ikke vil være formålstjenlig.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [15:05:00]: Når en sier at en vil ha tjenester nær folk, vet jeg ikke om en da mener nær Fremskrittsparti-folkene i regjeringsapparatet, for det er i hvert fall der vi har sett den største veksten, gjennom en kraftig økning i Politidirektoratet, mens en har fått en svekkelse i det lokale tilbudet innenfor politiet. Jeg gjentar mitt spørsmål: Når vil en satse på å få redusert det statlige byråkratiet, når en oversikt i fjor viste tusen nye ansatte i departement og direktorat? Når vil en se en utvikling som peker i motsatt retning?

Statsråd Siv Jensen [15:05:31]: Dette satser regjeringen på hver eneste dag, og jeg mener at resultatene begynner å vise seg. Vi begynner å få gode resultater. Vi har gjennomført et betydelig antall reformer som – merket jeg meg – ikke alle har vært støttet av Senterpartiet, men som er nyttige, som er nødvendige, som er der for at vi skal være med på å omstille samfunnet til beste for innbyggerne.

Og igjen: feilaktige påstander fra representanten Gjelsvik om effekten av nærpolitireformen. Hele poenget med nærpolitireformen er å legge til rette for bedre tjenester der folk bor, og det mener jeg vi begynner å se resultatene av.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [15:06:11]: Jeg mener at det sentrale her er forholdet mellom oppgaver og bevilgninger til dem, for det som har skjedd gjennom de siste årene, er at vi har sett vesentlige, flate kutt som har rammet bredt i offentlig sektor. Det er tross alt snakk om 9 mrd. kr. Det er ikke noen liten sum, og det er klart det får konsekvenser. Ifølge NTL Nav vil kuttene medføre 690 mill. kr mindre i driftsbudsjettene fram mot 2021, det tilsvarer 1 100 færre ansatte, mens oppgavene er like mange. Da er mitt spørsmål: Ser ikke finansministeren at det er en form for ansvarsfraskrivelse å gjen-

nomføre den typen store kutt i offentlig sektor uten å være villig til politisk å prioritere hvilke oppgaver det skal gjøres mindre av?

Statsråd Siv Jensen [15:07:05]: Det gjør regjeringen hele tiden. Regjeringen gjør politiske prioriteringer, og det gjør vi hver gang vi legger frem et statsbudsjett. Det er proppfullt av politiske prioriteringer. Det er ikke sikkert at de samsvarer med SVs politiske prioriteringer, men det er en helt annen sak.

Jeg er enig med representanten Kaski i at man må se på forholdet mellom oppgaver og bevilgninger, men det er jo ikke en én-til-én-sammenheng i det. Man får av og til inntrykk av, når Stortinget snakker om forholdet mellom bevilgninger og oppgaver, at det bare er å klatte på mer på toppen av alle eksisterende ordninger, og så er på en måte alle problemene løst. Jeg mener det er en gal tilnærming i en situasjon hvor vi trenger å se på hvordan vi kan frigjøre ressurser. Vi har mange ordninger med oss som har gått ut på dato. Da må vi ta dem bort – frigjøre de ressursene, sånn at vi mer målrettet kan treffe de utfordringene samfunnet står overfor nå. Den utfordringen mener jeg også Stortinget må ta inn over seg i en situasjon med trangere budsjetter fremover.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [15:08:04]: Men utfordringen her er nettopp at regjeringen ikke har gjort dette. Regjeringen har tvert imot gitt mange flere oppgaver til veldig mange av de institusjonene og etatene som har blitt rammet av kutt. Et eksempel på det er Folkehelseinstituttet, som har fått store og tunge nye oppgaver gjennom de siste årene, parallelt med at det har blitt kuttet dramatisk i deres egne budsjetter og de har måttet si opp veldig mange ansatte. Da blir spørsmålet: Hvordan forventes det at disse etatene og institusjonene skal kunne gjennomføre en større mengde oppgaver, men med færre folk? På hvilken måte mener regjeringen at det er et eksempel på effektivisering? På hvilken måte gir disse flate kuttene rom, mulighet og armslag for faktisk å gjennomføre de nødvendige investeringene som man må gjennomføre hvis man skal kunne hente ut en effektiviseringsgevinst? Det blir tross alt i offentlig sektor, så det er ikke mulig å hente produktivitetsvekst på noen annen måte enn ved å investere i ny teknologi og nye løsninger.

Statsråd Siv Jensen [15:09:06]: Vi gjennomfører betydelige investeringer i mange etater hvert eneste år for at de skal kunne frigjøre ressurser, for at man skal hente ut effektiviseringsgevinster, og for at de skal kunne løse oppgavene sine bedre og smartere. Men det er ikke til hinder for å ha en avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform, som er et generelt virkemiddel for alle statlige etater. Jeg synes det er oppsiktsvekkende at det

er så sterk motstand mot dette fra SVs side, all den tid vi kommer til å måtte gjøre mer av dette fremover og ikke mindre.

Jeg gjentar det jeg har sagt mange ganger: Statsbudsjettet er et politisk redskap for å foreta prioriteringer, enten vi ønsker å investere mer eller mindre til ulike områder, eller vi ønsker økte driftsmidler til ulike områder. Det avhenger av hvordan situasjonen utvikler seg, og hvordan behovene er.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [15:09:57]: Det som er oppsiktsvekkende, er at regjeringen ikke ønsker å vite hva som er konsekvensene av denne såkalte reformen. Jeg siterer fra administrasjonssjefen hos Barneombudet, som sier:

«For oss er effekten heller motsatt. Parallelt med krav til innsparinger, kommer det andre krav fra overordnede myndigheter som øker byråkrati og administrasjonsbyrden for små virksomheter som vår.»

Så mitt spørsmål til finansministeren er: Har departementet på noen som helst måte hentet konsekvensene, snakket med de etatene og de institusjonene som blir rammet av disse kuttene? Har man vært interessert i å vite hva som er konsekvensene for de ulike som blir rammet av kuttene? Og ser man av konsekvensene at det blir noen effektivisering?

Statsråd Siv Jensen [15:10:40]: Dette er først og fremst en reform som skal bidra til effektivisering. Det er alltid sånn at etater har ulike ønsker om bevilgningsøkninger og den typen ting – det er helt greit. Men å påstå at de enkelte fagdepartementene ikke har tatt kontakt med sine etater – jo, selvfølgelig har de det. De følger utviklingen tett. Dette er en viktig del av grunnlaget for budsjettarbeidet som pågår, både i hvert enkelt departement og samlet i regjeringen.

Igen: Vi må kunne klare å gjennomføre generelle effektiviseringer samtidig som vi foretar prioriteringer over statsbudsjettet. Men prioritering handler også om å tørre å si nei til noe, og litt av den utfordringen vi møter for øyeblikket, er at det kanskje ikke er en like utbredt forståelse i Stortinget for at vi går inn i en tid med strammere budsjetter. Da må vi prioritere tøffere, og da kan vi ikke bruke mer penger på absolutt alle formål. Da prioriterer man faktisk ikke.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Fredric Holen Bjørdal (A) [15:11:55]: Behandlinga av denne saka har vist heilt tydeleg det både opposisjonen og tilsette i staten har skjønt for lenge sidan, at hei-

le denne reforma berre er eit skalkeskjul for å sleppe å prioritere i statsbudsjettet. Det mest graverande eksempelet så langt er dei ytterlegare kuttar som kom i budsjettforliket i haust, like før jul, berre for å få forhandlingane til å gå opp. Kuttet på 0,7 pst. utgjør 661 mill. kr ut over forslaget til regjeringa, noko som tilfeldigvis er akkurat like mykje som summen av dei vel 140 små tiltaka Kristeleg Folkeparti og Venstre fekk på plass i budsjettavtalen.

Dette er ei sakte årelating, som gjer at statlege verksemder må kutte ned på aktiviteten, at færre folk må gjere meir, eller at dei leverer mindre tenester til folk. Leiareren av Norsk tenestemannslag for tilsette i staten, John Leirvaag, fortalde til NRK den 24. november 2017 korleis kuttar slår ut for tilsette i Nav og for dei som skal ta imot tenester derifrå. Saksbehandlingsa tek lengre tid for brukarane, det blir lengre ventetid på telefon, og moglegheita til å følgje opp Nav-brukarane blir redusert. Det er vanskeleg å forstå at regjeringa vil at færre skal jobbe i Nav, når så mange står utanfor arbeidsmarknaden, seier NTL, og eg synest at dei seier det godt.

Dersom dette verkeleg var meint å skulle vere ei reform, ville ho vore godt greidd ut, planlagd og konsekvensvurdert. Då ho vart innført i 2015, var ho berre omtalt kort i eit lite budsjettavsnitt. Det er i beste fall underleg at regjeringsspartia ikkje vil vere med på å evaluere konsekvensane av kuttar etter såpass mange år, men kanskje er det fordi dei er redde for resultatet.

Arbeidarpartiet er for effektivisering. Vi er for mindre byråkrati. Vi er for meir igjen for pengane, som representanten Svein Roald Hansen har forklart på ein utmerkt måte i innlegget sitt. Difor har vi vore med på dei føreseielege delane av denne reforma. Det vi derimot ikkje er for, er osthøvelkutt for alle, som varierer frå år til år avhengig av kor mykje pengar ein treng for å ro i land eit budsjett. Sidan desse kuttar stadig kjem like før jul og budsjettåret startar 1. januar, er det umogleg for etatane å planleggje.

Dette er altså inga reform, det er først og fremst reine kutt. Eg meiner at det grensar til å vere ein useriøs måte å saldere statsbudsjettet på.

Kjersti Toppe (Sp) [15:14:27]: Det er openbert at det er rom for omstilling og effektivisering i offentleg sektor, men ABE-reforma til regjeringa er ikkje ei god løysing på dette. Eit kjent resultat av reforma er at ho ikkje kuttar i byråkrati, men i tenester, og ho løysar ikkje det grunnleggjande: at staten og offentleg sektor treng ei grunnleggjande reform, som handlar om organisasjon, kultur og leiing, der ein styrkjer førstelinetenester og ut frå dette sørgjer for mindre byråkrati og effektiv drift – ei reform for tillitsbasert leiing som set fagleiing i front, der ein går vekk frå prinsippet med mål og resultatstyr-

ring og marknadsprinsippet i New Public Management-teorien.

Det mest useriøse ved reforma er likevel at regjeringsspartia og Kristeleg Folkeparti brukar ho til å saldera budsjetta sine. Kvart einaste år dei siste fire åra har dette fleirtalet auka ABE-reforma – frå 0,5 til 0,8 pst. – for å finansiera eigne satsingar og hjartesaker mens dei lukkar auga for konsekvensane.

Som til dømes i helsevesenet: Administrerande direktør i Helse Vest, Herlof Nilssen, er referert i Dagens Medisin 8. mai i år på at avbyråkratiseringsreforma går ut over pasientane. Helse Vest har, ifølgje direktøren, kvart år frå 2013 og fram til i dag opplevd eit litt strammare budsjett. Regjeringa lova å skjerma sjukehusa for effektiviseringskrav, men likevel ser direktøren at innstrammingane belastar sjukehusbudsjetta på Vestlandet med 251 mill. kr i 2018. For heile landet er talet ca. 1,3 mrd. kr.

Eit anna døme er kriminalomsorga. Kriminalomsorgsdirektoratet slo i fjor haust alarm om at avbyråkratiserings- og effektiviseringsreforma fører til farleg låg bemanning i norske fengsel, og det er ein fortvila situasjon som særleg går ut over innsette med spesielle behov, slik som dei mange innsette med rusproblematikk og/eller psykisk sjukdom.

Bergen fengsels avdeling Ulvsnesøy gjorde i fjor ein litt annan vri for å unngå kutt i bemanninga. Dei slakta sauene sine for å finansiere ABE-kuttar – og det er faktisk ikkje tull.

Men så til SVs forslag: Dei føreslår at dette må møtast med å be regjeringa evaluera og rekna ut konsekvensane av gjennomførte og framtidige ABE-kutt for kvart einaste departement og i alle statlege verksemder. Det meiner vi er å skapa enda meir unødvendig byråkrati og rapportering. Men vi er heilt einige i kritikken mot løysinga på å kuttar i byråkratiet og på effektiviseringa som regjeringa har med denne reforma. Vi meiner at vi skal ha ei effektivisering av offentleg sektor, men denne reforma er ikkje løysinga.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

Sak nr. 12 [15:17:30]

Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2017/1951 om forlengelse av det europeiske statistikkprogram til 2020 (Innst. 363 S (2017–2018), jf. Prop. 84 S (2017–2018))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet til sak nr. 12.

Sak nr. 13 [15:17:51]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i rettsgebyrloven (gebyr for skifteattest og uskifteattest) (Innst. 391 L (2017–2018), jf. Prop. 90 L (2017–2018))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet til sak nr. 13.

Sak nr. 14 [15:18:05]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Martin Henriksen, Torstein Tvedt Solberg, Mani Hussaini, Marit Arnstad, Marit Knutsdatter Strand, Audun Lysbakken, Mona Fagerås og Hadia Tajik om tillitsreform i skolen (Innst. 378 S (2017–2018), jf. Dokument 8:194 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Første taler er Mathilde Tybring-Gjedde, som er ordfører for saken, men det ser ikke ut til at hun er i salen. Da gir vi ordet til Torstein Tvedt Solberg.

Torstein Tvedt Solberg (A) [15:19:20]: Det er en ære å starte denne debatten. Vi har behandlet flere store skolesaker denne våren. Dette er den viktigste.

Norsk skole trenger en tillitsreform. Det handler om mer tid til læring og mer tillit til lærerne. Jeg er stolt over at det var vi i opposisjonen som tok det ansvaret, satte agendaen og la fram denne saken.

Denne dagen kunne markert et skille. Det kunne blitt en festdag for Skole-Norge, men dessverre stemmer Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti mot vårt forslag. Når forslaget om tillitsreform til lærerne ikke får flertall, er det ekstra viktig å minne om hvorfor dette forslaget kom. Det politiske Norge har gjennom en årrekke skråsikkert lansert ulike initiativ for å fikse skolen, med de beste intensjoner. Men resultatet har heller blitt det motsatte.

Rapporten om lærerrollen bekrefter dette. Lærerne er overlesset med forventninger, og samtidig peker rapporten på et skifte i den offentlige debatten. Lærernes arbeid – deres kompetanse og hva de oppnår i klasserommet – omtales ofte ensidig, negativt og snevert, som når Høyre og Erna Solberg gjennom en årrekke har

ment at norsk skole er for dårlig, og at vi trenger bedre lærere. Den debatten har alle partier deltatt i, så her går ingen fri. Derfor er det også vårt felles ansvar å rydde opp i noe som alle deler.

Vi ser nå en manglende tillit mellom lærerprofesjonen og utdanningsmyndighetene – en tillit svekket gjennom pålegg fra sentrale og lokale skolemyndigheter som er i konflikt med faglige vurderinger, og innføring av nye tidstyper, som rapportering og testing. Derfor fremmer Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet forslag om en tillitsreform i skolen. Vi mener at test- og rapporteringsregimet tar for mye tid bort fra det gode pedagogiske arbeidet, og jeg tror lærerne i skolen kjenner seg igjen i at tiden spises opp av altfor mange administrative og byråkratiske oppgaver. Et eksempel er at politikerne i Vefsn kommune ville innføre et gammelt atferdsprogram fra USA, uten å rådføre seg med lærerne. Et annet er da Sandefjord kommune påla en vurdering av elever tett opp til å innføre karakterer i barneskolen. Det er mange slike eksempler.

Arbeiderpartiet vil ha en fellesskole som ser hele eleven, der barna lærer godt og trives med lærere som har tid og tillit. Derfor satte vi opp fem grunnleggende prinsipper for en tillitsreform i vårt forslag. Vi vil ha færre, men tydeligere mål. Vi vil ha mål og kvalitetsindikatorer som speiler skolens brede samfunnsmandat og kunnskapssyn. Vi vil ha reell medbestemmelse og tillit i samarbeidet mellom skoleeier, skoleledelse og lærerprofesjonen på alle nivåer. Vi vil ha sterke profesjonsfellesskap som skal være bærebjelken i skolens faglige arbeid og utvikling, at lærerne gis et stort faglig handlingsrom, og at det med dette følger et like stort ansvar.

I sum mener vi at skolen og lærerne, basert på faglige vurderinger, bør få større frihet. Det er en faglig oppgave, ikke en politisk oppgave, å velge pedagogiske verktøy. Stortinget skal styre skolen gjennom tydelige mål, ikke overstyring, og ha tillit til at fagfolkene gjør sin del av jobben. Dette prinsippet er det tydelig at høyrepartiene ikke forstår. For det første går de mot disse fem prinsippene. Jeg skulle gjerne likt å vite hvorfor. Mest av alt blir de avslørt ved sin kritikk av og motstand mot vårt forslag. La meg slå fast en gang for alle: En tillitsreform står ikke i motsetning til skolepolitikk. Det krever bare mer av oss politikere til å konsentrere skolepolitikken om struktur, god nok finansiering og ressurser, ikke politisk detaljstyring. Skolebygg må fortsatt pusses opp. Prestasjonsangsten blant elever krever en mer praktisk og skapende skole, og passivitet og fedme krever mer aktivitet og sunn skolemat.

Rektorer og lærere er superhelter som hver eneste dag står på for barna våre. Men vi kan ikke forvente at de på egen hånd fikser ting som flere lærere, ekstra intensiv opplæring til dem som trenger det, en mer praktisk skole

og mer fysisk aktivitet. Nei, Stortinget må og skal sette rammene for en nasjonal skolepolitikk og bevilge nødvendige midler. Kun sånn sikrer vi at alle skoler er med, og at det ikke blir store forskjeller i strukturen på de skolene barna våre møter. Så må vi ha tillit til at fagfolk både kan jobben sin og gjør de beste faglige vurderingene.

Regjeringen må nå styre blindt mot en enorm læremangel. Jeg tror at en tillitsreform kan være et av de viktigste grepene for å øke interessen og respekten for læreryrket. Dessverre stemmer Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti i dag mot vårt forslag om tillitsreform, men vi gir oss ikke. Vi vil fortsette kampen for en bedre skole – la læreren være lærer. Så enkelt, men likevel så vanskelig.

Jeg vil gjerne ta opp forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Presidenten: Representanten Torstein Tvedt Solberg har tatt opp de forslagene han refererte til.

Roy Steffensen (FrP) [15:24:16] (komiteens leder): Fremskrittspartiet mener det norske utdanningssystemet i stor grad er preget av stor tillit til lærere og skoleledere. Nasjonale utdanningsmyndigheter fastsetter gjennom læreplanen mål for hva elevene skal lære, og hver enkelt skole bestemmer selv hvordan de vil nå disse målene. Lokale skoleeiere og skoleledere har et stort handlingsrom, og vi synes derfor forslagsstillerne i stor grad slår inn åpne dører når de hevder at norsk skole trenger en tillitsreform, og vil påpeke at det pågående arbeidet med forenkling av læreplanene er ett av flere eksempler som understøtter dette.

Vi i Fremskrittspartiet er imidlertid enig i at enda mer frihet og tillit til lærerne vil være av det gode. For eksempel mener vi at opplæringsloven bør mykes opp for å gi skoleeiere større frihet til å velge hvordan skolehverdagen skal organiseres. Blant annet mener vi at paragrafen i opplæringsloven som hindrer nivåbasert opplæring, bør fjernes. Vi har tillit til skoleeiere, skoleledere og lærere, og mener at en god skole der elevene lærer mer, utvikles best lokalt. Derfor er Fremskrittspartiet også for fritt skolevalg i grunnskolen, for vi tror på en skole hvor lærere og skoleeiere bestemmer mer av metoder og innhold – så kan foreldre velge skolen som passer best, som man tror vil gi barna best læringsutbytte. Mindre detaljstyring fra politikere og byråkrater, mer tillit til lærere og ledelse og økt ansvar og medbestemmelsesrett for foreldre mener vi er veien å gå, men dette er vi foreløpig et stykke unna å ha flertall for.

Å fjerne byråkrati og tidstyver i skolen er et annet område som er svært viktig for Fremskrittspartiet. Derfor startet regjeringen allerede i 2014 et prosjekt sammen med KS for å fjerne tidstyver og redusere mengden dokumentasjon og rapportering i skolen. Som

et resultat av det forenkler vi rapporteringen til grunnskolenes informasjonssystem, endrer vurderingsforkriften, innfører reduserte krav til skriftlig undervisningsvurdering og har omgjort obligatoriske kartleggingsprøver i lesing og regning på Vg1 til frivillige prøver, for å nevne noe.

Tidstyver og byråkrati blir ofte tatt opp av rektorer og lærere når jeg er ute og besøker skoler, men det vi finner ut, er at de fleste tidstyvene er lokale og bestemt lokalt. Derfor er jeg glad for vedtaket vi gjør i dag i III i innstillingen om at regjeringen må ta initiativ til at kommunene skal redusere sine dokumentasjonskrav.

En tidstyv vi må ta på vår kappe, er fraværgrensen. Den vet vi medfører en viss arbeidsmengde for lærere. Her er jeg åpen for å se på om vi kan få til mer fleksible løsninger når denne en gang skal evalueres. Fraværgrensen fungerer likevel så godt at det ikke blir aktuelt å fjerne den. Men klarer vi å redusere dokumenteringen og beholde samme effekt, vil det bli bra.

Læreren skal være lærer, ikke byråkrat. Planlegging og gjennomføring av undervisning og evaluering av og tilbakemelding på elevarbeid skal være lærerens hovedoppgave. Fremskrittspartiet mener derfor at nasjonale krav om tester og kartlegging bør være begrensede, men vi vil påpeke at objektive kriterier for vurdering er nødvendig for å kunne måle kvaliteten og sette inn nødvendige konkrete tiltak der det trengs. Poenget med tester, prøver og kartlegging – kjært barn har mange navn – er å bidra til å gi et godt grunnlag for lærernes profesjonelle vurderinger i møte med elevene.

For Fremskrittspartiet er det av stor verdi at foreldre og lokale og nasjonale myndigheter får informasjon om resultatene i skolen. Vi må ha åpenhet om resultatene i skolen, og åpenhet mener vi styrker tilliten til lærerne. Nasjonale prøver brukes i dag som et godt verktøy for å måle hver enkelt elevs utvikling og er avgjørende for at skoleeiere og lærere skal kunne måle framgang og kvalitet. Dette er også et nyttig og objektivt verktøy for å måle hvilke kompetansemål som er oppnådd, og for å sikre at de gode pedagogiske virkemidlene blir satt inn.

Fremskrittspartiet har som mål at alle elever skal møte kvalifiserte og faglig dyktige lærere – enten de bor i Oslo eller Finnmark. Vi har derfor økt kvalitetskravet i skolen ved å iverksette en ny og bedre lærerutdanning, der mastergrad kan gi nyutdannede lærere om lag 60 000 kr høyere startlønn. Lærerne er skolens viktigste ressurs, og de gjør en formidabel jobb med å gi ungene våre kunnskap. Vi jobber for å gjøre læreryrket enda mer attraktivt og for at det skal være det statusyrket det er. I regjering har vi sørget for at flere tusen lærere hvert år får utviklet sine evner ved å ta fordypning i faget de underviser i, gjennom videreutdanning. Denne satsingen ønsker Fremskrittspartiet å videreføre.

Vi er også fornøyd med at kravet for å komme inn på lærerutdanningen er blitt strengere. Tydelige krav og satsing på læreryrket, som vi har gjennomført, er en god tillitsreform. Vi ser at tiltakene vi har innført, begynner å gi resultater. Flere vil bli lærere, fraværet går ned, frafallet synker, og vi ser at elevene lærer mer. En regjering med Fremskrittspartiet skal sørge for at disse målbart gode skoletiltakene videreføres, sånn at vi kan få en enda bedre skole.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [15:29:27]: Senterpartiet har sammen med Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmet flere konkrete forslag om en tillitsreform i skolen. Formålsparagrafen i opplæringsloven samler 13 års skolegang i Norge med overordnede prinsipper. I forlengelsen av dette løfter vi i vårt representantforslag fram grunntanken om at

- det viktigste utviklingsarbeidet i skolen skjer på hver enkelt skole
 - involvering av elever og lærere bedrer beslutninger som angår skolen
 - tillitsledelse må ligge til grunn for styring av skolen
- Derunder føyer vi til prinsipper om at
- færre og tydeligere mål som speiler skolens brede samfunnsmandat, må på plass
 - medbestemmelse og tillit må ligge til grunn
 - profesjonens fellesskap og ansvar må tydeliggjøres

Dette fremmer vi for å sikre elevenes forutsetninger for et godt liv – med skaperglede, engasjement og utforskertrang. Formålsparagrafen sier videre at elevene har rett til medvirkning. Å jobbe for å fremme dette gjennom våre forslag her i dag bør ikke være omstridt. Like fullt får regjeringspartiene dette til å virke særs omstridt.

De politiske partiene oppfatter nok ulikt hva som er god skoleledelse, og hvilke rammer som må være på plass. Senterpartiet mener god administrativ, politisk og faglig ledelse forutsetter at det er tydelig hvem som har myndighet og ansvar i ulike situasjoner. Stortinget, som regjeringen, må også være bevisst sine roller.

Regjeringspartiene avfeier i dag våre forslag, men fremmer selv forslag som dreier seg om de samme problemstillingene som vi stiller spørsmål ved. Statsråden har allerede, mens denne saken har gått i komiteen, blåst liv i sin innsats mot tidstyver i skolen og for et redusert omfang av obligatoriske tester i småskolen. Dette tyder nettopp på at det Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV her setter på dagsordenen, er reelle emner for debatt. Det får vi også klare signaler om fra både lærere, rektorer og skoleledere landet over.

Det var bred enighet i Stortinget om å sette i gang arbeidet med fagfornyelsen. Dette innebærer å løfte hver eneste stein i skoleverket og vekte stein for stein, læringsmål for læringsmål. I denne sammenhengen er det

høyst relevant å vurdere opplæringsloven, arbeidsforholdene til lærerne, kvalitetsvurderingssystemet, kartlegginger og eksamener, samt rapporterings- og dokumentasjonskrav. Alt dette utgjør rammene for skolen, sammen med læreplanverket. Dette avgjøres av politisk ledelse og rammer. Resten overlater vi til fagfolk og lokalt folkevalgte.

Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV ønsket å seile for fulle seil der vi værer vindretningen for denne aktuelle saken: behov for økt tillit i sektoren. Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti vil derimot fortsette med vindmaskinen de har satt for sine målbærende seil, som ikke fører oss dit vi vil.

I siste utgave av fagbladet Skolelederen kan vi lese om tillitsutredningen i Sverige, som anerkjenner behovet for gjensidig tillit mellom aktører. Videre står det om internasjonal skoleforskning at

«dersom rektor og lærere utvikler gjensidig tillit og bygger tillitsrelasjoner til elever og foresatte, så styrkes også elevenes læring».

Tillit er ikke ubegrenset frihet, men en tydelig forståelse av myndighet og ansvar. Det må være en sammenheng mellom tilgang på tid og ressurser og de forventningene som blir stilt. Opplæringsloven § 9 A-5 om aktivitetsplikt ved krenking har vært tema for debatt, og forbundsleder Stig Johannessen i Skolelederforbundet uttrykker en forventning om at lovgivende myndighet rydder til side all tvil knyttet til paragrafen. Dette er én av flere problemstillinger som viser at det er behov for å se på opplæringsloven.

Lærer etter lærer roper varsko om utviklingen i skolen. Stadig færre lærere har tillit til systemet, mens lederne må gjøre stadig tøffere prioriteringer. At flere og flere tar til orde for at engasjementet for elevene og faget drukner i påpakninger, krav og dokumentasjon, vitner om at vi ikke har god nok tillit. Det er synd at alle våre forslag i dag ikke får flertall. Heldigvis har steinene begynt å rulle, og diskusjonen om tillit vil fortsette. Jeg ser fram til videre debatt. Jeg ser fram til å jobbe videre for økt tillit i skolen.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [15:34:35] (ordfører for saken): Jeg beklager forsinkelsen.

Norsk skole skal være preget av tillit til lærerprofesjonen, til skolelederne og til skoleeierne. Tillit kan ikke vedtas på Stortinget, for det må vises gjennom konkrete handlinger, og det gir rom for at partene i samarbeid finner gode løsninger og gode gjensidige relasjoner.

Læring er ingen kvikkfiks. Derfor er det profesjonen som skal ha muligheten til og ansvaret for å utøve skjønn i komplekse spørsmål. Dette kommer tydelig fram i Overordnet del. Det forplikter skoleeierne, og det forplikter skolelederne.

Det er ingen tvil om at når vi nå innfører en femårig masterutdanning og tredobler antall lærere som får etter- og videreutdanning, må også lærerprofesjonen oppleve at de har et stort profesjonelt handlingsrom i sin hverdag. Norsk skole blir best når lærere i fellesskap reflekterer over og utvikler pedagogikken og undervisningen, tilpasset hver enkelt elev.

Regjeringen har, sammen med Kristelig Folkeparti, tatt dette på fullt alvor. Høyre trenger ikke å lansere ordet «reform» for å vise handlekraft når vi allerede er i gang med konkrete tiltak som vi gjennomfører, og som vi styrker. Vi har tatt initiativ til en av de viktigste og største omveltningene i Skole-Norge siden Kunnskapsløftet, nemlig fagfornyelsen. Alle læreplaner skal fornyes, og nye læreplaner skal lages av og med lærerne. Fagfornyelsen er et utrolig viktig tillitsløft, fordi det bl.a. skal sikre at lærere får større handlingsrom til å variere sin undervisning.

Vi er også i gang med å revidere opplæringsloven og forenkle lover og forskrifter. Ett av målene er nettopp å redusere tidstyvene som lærere og skoler opplever i dag. Vi tar det på alvor når lærere og skoler forteller om flere rapporteringskrav de siste 10–15 årene. Mange opplever at tiden ikke strekker til, at de har dårlig samvittighet for elevene de ikke rekker å hjelpe. Siden 2013 har vi forenklet og fjernet en rekke nasjonale krav, men mange av kravene vet vi også kommer fra kommunene, de kommer fra skoleeierne. I dag er derfor Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti krystallklare: Vi skal ta initiativ til at alle kommuner gjennomgår sine planer for rapportering og dokumentasjon. Startskuddet går nå.

Det har vært en del forvirring i denne prosessen rundt hva Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet egentlig mener med en tillitsreform. Det er for det første litt oppsiktsvekkende at verken Arbeiderpartiet, SV eller Senterpartiet har et eneste forslag til et rapporteringskrav de ønsker å fjerne, et eneste forslag til hva de vil endre i det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet, eller et eneste forslag til hvordan kommunene og fylkeskommunene skal bidra til å fjerne sine unødvendige rapporteringskrav.

Det er også et paradoks at forslaget kommer fra Arbeiderpartiet, som nylig i denne sal vedtok at alle norsk-, matte- og engelsklærere må bruke 60 minutter av sin undervisningstid til fysiske, aktive oppgaver, helt uavhengig av om de ut fra sitt faglige skjønn mener det er fornøftig.

Men det som kanskje har vært mest forvirrende, ikke bare for Høyre, men også for aktørene som har kommet med høringsinnspill, er punkt 4 i representantforslaget, om å endre opplæringsloven for å styrke lærernes beslutningsmyndighet. Arbeiderpartiet, SV og Senterpar-

tiet skriver at målet er å redusere den politiske innblanding i skolen. Kommunene har i dag styringsplikt og styringsrett. Som en del av den retten kan de innføre egne lokale kartleggingsprøver. De kan f.eks. vedta at lærerne skal bruke 60 minutter til fysisk aktivitet. Og ja, vi har noen skoleeiere som er veldig passive, mens andre kanskje detaljstyrer på en uklok måte. Det er ikke ulovlig, men det er frustrerende for lærerprofesjonen og for skolene.

Derfor har Høyre vært veldig opptatt av å styrke skoleeierens kompetanse og styringsdialog, i samarbeid med KS og Utdanningsforbundet. Vi er derimot skeptiske til å bruke opplæringsloven til å avpolitiskere skolen, for det er fortsatt i dag veldig store forskjeller i hva en elev lærer, ut fra hvilken skole han går på, hvilken klasse han går i, og hvilken kommune han bor i. Vi trenger flere aktive og profesjonelle skoleeiere som støtter opp under lærerens pedagogiske arbeid og ansvar.

Jeg merker meg at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet endret forslaget sitt i løpet av behandlingen, og at de ikke lenger ønsker at lærere skal få større beslutningsmyndighet. Det er en moderasjon, men det er vanskelig å forstå hvordan det skal løse noen av utfordringene som forslagsstillerne ellers peker på, nemlig politisk innblanding. Hadde jeg ikke visst bedre, hadde det virket litt som om forslagsstillerne prøver å ri to hester samtidig.

Flertallet i dag er veldig tydelig på at lærerne skal ha et stort profesjonelt handlingsrom. Vi skal fullføre et stort tillitsløft i skolen gjennom fagfornyelsen, og vi skal fortsette å redusere tiden brukt på unødvendig rapportering, slik at lærerne kan prioritere det som er viktigst, nemlig å følge opp hver enkelt elev. Tillit bygges stein på stein mellom aktørene i Skole-Norge, og vi vil styrke lærerprofesjonen og det faglige fellesskapet mellom lærerne og lokaldemokratiet. Det er det vi gjør i vår skolepolitikk.

Mona Fagerås (SV) [15:39:40]: Læreren må få mer tid til hver elev. Det ville ha skapt et bedre læringsmiljø, og det ville ha skapt mer læring. Det trodde jeg at alle vi som sitter i denne salen, kunne ha vært enige om, for en god skole forutsetter at dyktige lærere og andre voksenpersoner gis tid og tillit til å følge opp hver enkelt elev og til å tilrettelegge undervisningen slik at elevene kan lære på den måten de lærer best.

En tillitsreform skal først og fremst sørge for at alle barn og ungdommer lærer mer, lykkes og trives, og legge til rette for at skolen ivaretar et bredt kunnskapssyn. For å nå dette målet trenger vi en tillitsreform i skolen nå.

Lærernes organisasjoner har i høringsrunden gitt oss innspill til hvordan de mener vi kunne ha fått dette til:

«Vi mener at tiden er overmoden for å la norske

lærere utføre sin jobb og samfunnsoppgave uten et rigid kontrollsystem. (...) vil peke på den omfattende mål- og resultatstyringen som kommer ovenfra og kveler den gode praksis i klasserommet.»

Jeg gjentar: «kveler den gode praksis i klasserommet».

Og videre:

«Norske lærere ønsker å være gode fagutøvere, men da må de få tillit og handlefrihet til å utføre sin gjerning gjennom å bruke god og variert metodikk, i stedet for å forholde seg til stadig nye pålegg.»

Dette var to av innspillene.

Selv har jeg en venninne som jobber på Bøstad skole i Lofoten. Hun beskriver situasjonen slik: Det føles som om jeg står på en tennissbane og maskinen som server baller, har gått fullstendig amok. Jeg har ikke sjanse til å ta imot alle ballene, og jeg aner ikke hvilken ball jeg skal prioritere, og hvilken ball som er viktig.

Jeg mener at dette er tre viktige innspill vi i denne saken er nødt til å ta på alvor.

Flere instanser har også pekt på behovet for tydelige signaler fra Stortinget nå, bl.a. om behovet for en grundig gjennomgang av endring av kvalitetsvurderingssystemet og eksamenssystemet. Dette kan ikke vente til etter fagfornyelsen, slik regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti foreslår som rømningsvei for seg selv. Kvalitetsvurderingssystemet og eksamenssystemet er omfattende og griper inn i hele skolens virke, og kan ikke isoleres til kun å omfatte fagfornyelsen. Måten disse systemene er innrettet på i dag, legger svært sterke føringer for hva det undervises i, og hva man skal prioritere – langt mer enn målene i læreplanen gjør. Nettopp derfor kan vi ikke sitte og vente på at fagfornyelsen skal ferdigstilles før vi begynner med dette viktige arbeidet.

Når evalueringen av Kunnskapsløftet viser at skolen har blitt teoritung og undervisningen for ensrettet, når elever og lærere melder at kunnskapssynet er blitt for smalt, når leger og forskere advarer mot et økende antall elever med stressrelaterte sykdommer på grunn av prestasjonskravene og all testingen i skolen, når lærere, som tross alt er de som besitter fagkompetansen og kjenner elevene sine, ikke får undervise elevene slik de synes er til elevenes beste, når byråkrati og rapportskriving stjeler tid fra skolens primæroppgave, som er elevenes undervisning – ja, da kan ikke Stortinget sitte stille i båten og håpe på at stormen går over, for slik kan vi ikke ha det i norsk skole.

Derfor har SV ved flere anledninger foreslått en tillitsreform i skolen. Og ikke helt uten grunn hadde jeg, i likhet med elever, lærere og skoleledere, høye forventninger til at Stortinget nå skulle stille seg bak noen av de forslagene som Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet frem-

mer. Dessverre blir det ikke slik, men jeg sier som representanten Knutsdatter Strand: Vi gir oss aldri.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [15:44:56]: Representantforslaget peker på noen sider ved norsk utdanningspolitikk som det er verdt å vie oppmerksomhet. Kristelig Folkeparti deler forslagsstillernes bekymring og mål om frihet og tillit til lærerne. Fra Kristelig Folkepartis side har vi vurdert forslagene grundig og gått inn i noen av dem med noe endrete formuleringer. Det er innholdet og hva disse vil føre til av endring, som har vært vårt fokus, ikke hvilken overskrift saken har. Jeg vil bruke mitt innlegg til å underbygge Kristelig Folkepartis standpunkter i denne saken og formidle synspunkter om hvilken retning vi ønsker å utvikle norsk skole i.

Tilbakemeldinger fra lærere og andre aktører i skolesektoren har over lang tid handlet om at lov og forskrift er for detaljert og fører til økte dokumentasjons- og rapporteringskrav på hver enkelt skole. Det profesjonelle handlingsrommet for læreren har endret seg over tid – fra Bård skolemesters rolle som allsidig formidler og kulturbærer, til det skolehistoriker Alfred Oftedal Telhaug har karakterisert som en mer instrumentalistisk betraktning, hvor læreren i første rekke forstås som en ekspert på de tekniske aspektene ved undervisningsprosessen.

Skal vi sikre rekrutteringen framover, må vi tydeliggjøre det profesjonelle handlingsrommet læreren skal ha, på en måte som kan skape myndige og dyktige lærere. Det handler om en solid faglig og pedagogisk utdanning, men det handler også om å la læreren få lov til å være lærer i møte med eleven. I dette oppryddings- og klargjøringsarbeidet er det nødvendig å fokusere på en reduksjon av rapportering og krav til dokumentasjon på både nasjonalt og lokalt nivå. Dette er en gjennomgang Kristelig Folkeparti sammen med regjeringspartiene mener bør gjennomføres i samarbeid med partene. Behovet for dokumentasjon og kartlegging må legitimeres gjennom i hvilken grad disse gir den enkelte elev den hjelpen hun eller han trenger. At også nasjonale og lokale myndigheter gis et grunnlag for å vurdere utviklingen i skolen for å sette inn relevante tiltak, sier seg selv, men det er avgjørende viktig å unngå at det totale omfanget går ut over elevens læring og skolens eget arbeid med kvalitetsutvikling eller reduserer lærerens profesjonelle handlingsrom.

Dette spørsmålet handler ikke bare om mengde, men også om bruken av sammenlignende undersøkelser og kartlegginger. Mens skole handler om utvikling av hele mennesket, ikke bare summen av ferdigheter i det enkelte fag, måler de fleste av disse undersøkelsene kun deler av helheten. Blir enkeltundersøkelser brukt på en måte som om de skal fortelle sannheten om hele skolen,

og i neste omgang lagt til grunn for endringer av skolen, blir de i stedet for et redskap for forbedring, grunnlag for feiltolkninger og misforståelser.

I arbeidet Stortinget ber regjeringen gjøre med tanke på å redusere omfanget, er det også viktig med kunnskap for å bevisstgjøre til kritisk bruk av undersøkelsene – hvordan de blir tolket, og hvordan de blir brukt. Ut-danning og dannelse handler om å utvikle hele mennesker. Da må man ikke ende opp med fordummende for-
enklinger av kompliserte helheter fordi noen biter av helheten er lette å kvantifisere. En skole som reduserer omfanget av rapportering og dokumentasjon, vil også bidra til å øke handlingsrommet for læreren. Det vil gi større plass for den myndige læreren, som kan bruke sitt faglige og pedagogiske skjønn i møte med den enkelte elev. Det er i en slik retning Kristelig Folkeparti ønsker å endre skolen. Er det behov for å gjøre endringer i opplæringsloven for å bygge opp under en slik forståelse av lærerrollen, forventer vi selvsagt at regjeringen med grunnlag i dagens vedtak bidrar til det.

I arbeidet med fagfornyelsen er det nødvendig og viktig at man også gjennomgår det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet. Det vil innbefatte eksamenssystemet, men også hele det systemet man ønsker skal tas i bruk med tanke på hvordan kvalitet skal måles og vurderes i norsk skole. Dette er et arbeid som skal gjøres gjennom å nedsette et utvalg hvor partene i skolesektoren er representert. Resultatene av en slik gjennomgang må selvsagt kunne ut i forslag til endringer.

Også i dette arbeidet bør det etter Kristelig Folkepartis syn være viktig å ha for øye lærerens handlingsrom og ikke minst elevens beste, hvor man legger til grunn skolens overordnede målsetting. Kvalitetsvurderingssystemet må i langt større grad våge å spørre i hvilken grad skolens formålsparagraf og overordnede målsetting blir reflektert gjennom kvalitetsvurderingssystemet. Hvordan skal de overordnede målene og de verdiene skolen bygger på, reflekteres gjennom det vurderingssystemet man velger å legge opp til? Kristelig Folkeparti ser fram til en grundig gjennomgang i lys av disse overordnede målene og fagfornyelsen, hvor man tar med seg erfaringene også fra dem som har skoen på.

Statsråd Jan Tore Sanner [15:50:08]: I skolens «grunnlov», den overordnede delen, oppsummeres skolens kompleksitet og lærernes avgjørende betydning for elevenes læring og utvikling på følgende måte:

«De må hele tiden gjøre krevende avveininger mellom hensynet til den enkelte elev og hensynet til fellesskapet, mellom å støtte og stille krav, mellom skolehverdagen her og nå og arbeidet med å forberede for framtiden. Alle elever er ulike, og hva som er elevens beste, er et kjernesporsmål i all opplæring.

Dette spørsmålet må besvares på nytt hver dag av alle som jobber i skolen.»

Spørsmålet om tillit er derfor viktig. Tillit i skolen må handle om å ha tillit til hele systemet: kommunen som skoleeier, skolelederne og den enkelte lærer. Sammen har de et felles ansvar for å utvikle kvaliteten i skolen, og de må gi tillit og rom til å finne de gode løsningene. I «Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen» har regjeringen understreket lærerens profesjonelle handlingsrom. Der ligger det også forpliktende føringer på at skoleledere må bygge tillit. De må ha forståelse for utfordringer lærerne og andre ansatte står overfor, og lede skolene på en klok og tydelig måte.

Tillit må ikke forveksles med ikke å stille krav til kvalitet og resultat. Lærerne, skolelederne og skoleeierne har sammen et ansvar for å gi elevene den undervisningen de både har behov for og krav på, og for å følge opp regelverket. Det er fremdeles for mange elever som går gjennom store deler av skolegangen uten å få en god nok oppfølging. Vi må jobbe kontinuerlig for at elever ikke blir hengende etter, og tidlig innsats er et nøkkelord.

Kvalitetsvurderingssystemet er ikke et uttrykk for mistillit. Kunnskap om læringsresultater og læringsmiljø er nyttig for lærere, skoler og skoleeiere. Kvalitetsvurderingssystemet gir skolene et bredt tilfang av informasjon, men vi henter ikke inn informasjon for vår egen del. Det er for dagens og fremtidens elever vi trenger god kvalitet i skolen. Kvalitetsvurderingssystemet setter oss i stand til å diskutere utfordringer og løsninger i norsk skole – i den enkelte klasse, skole, kommune og nasjonalt.

Vi følger nøye med på hvordan kvalitetsvurderingssystemet fungerer, og gjør justeringer når det er behov. Vi vil nå gjøre kartleggingsprøvene på 1. trinn i lesing og regning til frivillige prøver. Målet med omleggingen er at prøvene skal bli et bedre verktøy for læreren og skolen for nettopp å oppdage de elevene som strever, slik at disse kan få ekstra støtte.

Vi skal ikke ha rapporter for rapportenes skyld eller prøver for prøvenes skyld. Vi må hele tiden balansere behovet for informasjon opp mot den totale belastningen rapporteringen medfører.

Regjeringen har de siste årene arbeidet med å fjerne de såkalte tidstyvene i skolen, og vi har gjort flere endringer på nasjonalt nivå. Vi har kommet et godt stykke på vei, men det er behov for en forsterket og fornyet innsats. Jeg har derfor tatt initiativ til en fornyet innsats. Samtidig vet vi at mange av tidstyvene er lokale. Det er viktig at vi på alle nivåer stiller oss spørsmålet om hva som er hensikten med tiltakene, om vi trenger dokumentasjon, og hva vi skal bruke den til.

Vi, både regjering og storting, må anerkjenne at skolehverdagen er full av kompliserte pedagogiske spør-

mål. Derfor må vi vise tilbakeholdenhet i nye pålegg og detaljstyring av skolen. Jeg tror ikke vi oppnår tillit gjennom en reform der nasjonale myndigheter legger begrensninger på lokale myndigheters handlingsrom. Tillit kan ikke vedtas, den må vises gjennom konkret handling.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Tvedt Solberg (A) [15:54:38]: Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV vil at Stortinget skal sørge for en reduksjon i rapportering og byråkrati. Hensikten med forslaget vårt er mer tid til læring og mer tillit til lærerne. Derfor er det avgjørende at en tillitsreform handler om lærerprofesjonen. I regjeringspartiene og Kristelig Folkepartis forslag til vedtak er dette snudd litt på hodet. Nå er det ikke lærernes handlingsrom som er viktig, men å styrke «handlingsrommet til skoleeier». Lederen i Utdanningsforbundet sa det egentlig ganske bra – jeg siterer:

«Dette likner mer på en tillitsreform rettet mot skoleeier enn lærerprofesjonen.»

Dette var etter at han hadde sett innstillingen fra Stortinget.

Regjeringa stemmer i dag imot en tillitsreform for lærerne. Det er synd. Men hvorfor mener statsråden det er viktigere med en tillitsreform rettet mot skoleeierne enn mot lærerprofesjonen?

Statsråd Jan Tore Sanner [15:55:33]: I mitt innlegg la jeg vekt på at vi må vise tillit til hele systemet. Vi ønsker ikke passive skoleeiere; vi ønsker aktive skoleeiere som engasjerer seg i å bidra til et godt læringsmiljø, som støtter opp under skolen og lærerne. Vi mener at det skal vises stor tillit til lærerne. I Overordnet del, som jeg også viste til, er tillit til lærerprofesjonen understreket.

Det som overrasker meg, er at Arbeiderpartiet snakker om tillit til læreren, men fortsetter med detaljstyring fra staten. Arbeiderpartiet har fremmet flere forslag i Stortinget som bidrar til mer detaljstyring, bl.a. forslag om én time fysisk aktivitet. Vi må vise tillit til hele skolesystemet, til skoleeierne og til den enkelte lærer.

Torstein Tvedt Solberg (A) [15:56:33]: Ja, det er fristende å spørre hva en mannfolkprat vil bety i settingen av å detaljstyre, men jeg mener at statsråden i større grad burde gjort nettopp det som lærerne og elevene vil, for å oppnå dette: få til en gjennomgang av kvalitetsvurderingssystemet, slik som vi foreslår i saken.

I merknadene sier høyrepartiene at en skal se på kvalitetsvurderingssystemet, men etter at nye læreplaner er på plass. Samtidig ser vi at statsråden denne helgen i media foreslo noen mindre justeringer, som Utdanningsforbundet har kalt kosmetiske endringer. Jeg synes det

er helt tydelig at regjeringa her føler seg presset med det forslaget som vi har fremmet, men det er synd at når en erkjenner at en trenger å gjøre endringer i kvalitetsvurderingssystemet, lander en på feil side og avviser det viktige forslaget om en helhetlig diskusjon og gjennomgang.

Jeg vil spørre statsråden igjen, for nå har han en mulighet til å gjøre noe konkret viktig som lærerne og elevene etterspør: Hva skyldes denne motviljen mot eller frykten for å gjøre det lærerne og elevene selv vil, og ta denne helhetlige gjennomgangen?

Statsråd Jan Tore Sanner [15:57:40]: Jeg kan berolige representanten med at mine beslutninger ikke er noen respons på venstresidens forslag her i Stortinget. De er en konsekvens av grundige faglige vurderinger i Utdanningsdirektoratet, hvor formålet er at vi skal få bedre kartleggingsverktøy, slik at vi kan hjelpe de barna som ikke knekker lesekoden. Det er min bekymring at barn og unge skal gå gjennom grunnskolen uten å kunne lese, skrive og regne skikkelig. Derfor foretar vi omlegginger. Det er ingen respons på forslag fra venstresiden her i Stortinget.

Vi gjennomfører nå en viktig fornyelse av hele skolen gjennom fagfornyelsen. Vi skal få nye læreplaner på plass. Vi skal også følge opp de forslagene som blir vedtatt i Stortinget her i dag, men vi tar dette i tur og orden, vi bidrar til en fornyelse og sørger for at vi skal bygge gode lag rundt elevene og løfte dem som blir hengende etter.

Marit Arnstad (Sp) [15:58:44]: Det er sjølsagt viktig at en statsråd lytter til sitt eget fagdirektorat – og understreker det i Stortinget. Men det er også viktig å lytte til skolene, og en av fire lærere sier at de mener de har fått pålegg som ikke er i tråd med det de faglig ville ha anbefalt i sin profesjonsgjerning. En av tre lærere sier at rapporterings- og dokumentasjonskravene har økt betydelig i løpet av de siste årene, og det må en også ta på alvor.

Det eneste forslaget til vedtak komiteen står sammen om i dag, er der en ber regjeringen undersøke om det er slik at målkrav og resultatkrav kan være benyttet i ansettelsesavtaler for skoleledere og rektorer. Det er jo gravevare dersom det er tilfellet. Spørsmålet mitt til statsråden er rett og slett: Hvis en slik undersøkelse, som departementet nå må gjennomføre, skulle vise at det blir brukt den type krav i ansettelsesavtaler for skoleledere, vil det da få noen konsekvenser? Vil regjeringen sørge for at det ikke kan skje, og at det dermed ikke kan få konsekvenser for lønn og skoleøkonomi?

Statsråd Jan Tore Sanner [16:00:03]: Her har flertallet i Stortinget samlet seg bak et forslag til vedtak som

jeg synes er helt greit, nemlig at vi skal undersøke om dette er en realitet, og hvilke konsekvenser det i så fall har.

Men det er jo ikke slik at regjeringen – eller jeg som statsråd – i denne saken kan overprøve skoleeiere. Jeg er ikke kjent med at dette skjer, men vi skal undersøke det og særlig se på hvordan det da står opp imot overordnet del i læreplanen.

Marit Arnstad (Sp) [16:00:41]: Jeg ble litt usikker på hva statsråden egentlig mente med det. Han mente altså at romertallsvedtak I er et fornuftig forslag, og vi synes jo sjølsagt alle at det er fornuftig å få kartlagt dette. Det er også mange av oss som har hørt om denne typen eksempler. Men når statsråden tar et forbehold knyttet til hva han eller regjeringen kan gjøre, betyr det da at statsråden mener at det vil være greit at man har ansettelsesavtaler med skoleledere og rektorer i norsk skole der målkravene og resultatkravene til elevene er styrende for både eventuell lønn til rektorer og kanskje også skolens økonomi? Synes statsråden virkelig at det er en grei praksis i tilfelle?

Statsråd Jan Tore Sanner [16:01:18]: Det ville vært ganske oppsiktsvekkende hvis statsråden hadde uttalt seg om noe vi i dag ikke vet om er et problem. Jeg synes det er riktig at vi her følger det som Stortinget nå samler seg om. Først undersøker vi om dette er et problem, og hvis dette er en realitet i noen kommuner, skal jeg kommentere det, og da vil jeg også komme tilbake til Stortinget for å se hvordan vi kan følge det opp.

I denne diskusjonen om hva venstresiden mener er problemer i skolen, går det også an å glede seg over at mye går i riktig retning i norsk skole. Elevene lærer mer, de er mer til stede, og aldri før har det vært flere som fullfører videregående skole. Vi ser at en del av de elevene som har det svakeste utgangspunktet, er de som løfter seg mest. Det viser at det er mye som gjøres riktig, både nasjonalt, av lokale skoleeiere og ikke minst av lærerne i norske klasserom.

Mona Fagerås (SV) [16:02:23]: Utdanningsforbundets leder kalte hele denne innstillingen som vi diskuterer i dag, nedslående lesning:

«Hele tillitsreformen, som overordnet idé, er borte. Begrepet fins ikke lenger i vedtaksinnstillingen. Det er synd, fordi en tillitsreform som vi så starten på i opposisjonen sine forslag vil gi en bedre skole for elevene våre.»

Dette sier Steffen Handal, som er leder i Utdanningsforbundet.

Dette må jo være en nedslående dom for kunnskapsministeren å få fra 175 000 norske lærere og skoleledere

som Utdanningsforbundet organiserer. Hva vil ministeren si til dem i dag?

Statsråd Jan Tore Sanner [16:03:12]: Først og fremst vil jeg takke lærerne for den fantastiske innsatsen de gjør hver eneste dag. Lærere går på jobb hver dag for å løfte barn og unge, og de oppnår fantastiske resultater. Jeg viste i forrige replikk til at elevene er mer på skolen, de lærer mer, og flere fullfører videregående skole. Vi ser nå – det er kanskje første gangen – at vi klarer å løfte en del av de elevene som har blitt hengende etter. Det skal lærerne ha anerkjennelse for.

Det er ikke slik at en blå-grønn regjering hopper når venstresiden i norsk politikk fremmer forslag i Stortinget. Vi gjennomfører det vi kaller en tillits- og ansvarsreform. Vi er opptatt av å vise tillit til skoleeierne og lærerne, men det kan jo ikke være tillit uten krav til resultat. Derfor må tillit og ansvar henge sammen. Derfor gjennomfører vi en fornyelse av skolen. Det innebærer økt tillit, men også krav til resultater.

Presidenten: Replikkkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Nina Sandberg (A) [16:04:38]: Både i Norge og internasjonalt er et av de tydeligste grepene for å sikre kvalitet i utdanningen å fokusere mer på profesjonalitet og profesjonalisering, og læreryrket er en profesjon. Høyresiden, som gjerne snakker om at de styrker profesjonen, bør merke seg at det som kjennetegner profesjoner som yrkesgruppe, er at de har en autonomi i utføringen av arbeidsoppgavene sine. Profesjoner er i noen grad selvstyrende, og det som typisk styrer dem i jobben, er fagkunnskap og yrkesetikk.

Lærerprofesjonen er en yrkesgruppe som også inngår i den statlige samfunnsstyringen. Da er det viktig at vi som er i denne forsamlingen, er oss bevisst at skolen ikke er et hvilket som helst styringsredskap for staten. En rent instrumentell forståelse av skolen som et instrument for å nå offentlige målsettinger og iverksette offentlig politikk fører galt av sted. Skolen er ikke en produksjonsbedrift der sterkere ledelse og tettere kontroll, standardisering og evaluering er svaret på alle utfordringer.

Utviklingen i skolen har gått for langt i feil retning. Vi som er folkevalgte, må ta ansvaret for å snu den. Lærerne har sagt tydelig ifra. Jeg har tidligere fra denne talerstolen sitert lektor Anne Grønlie, som i høst ble talsperson for et Lærer-Norge som ønsker å snu en utvikling hvor elever betraktes som målbare tall og lærerne føler seg detaljstyrt og kontrollert.

Lærerne måles på alle oppgaver, fra forberedelse til gjennomføring, vurdering og kommunikasjon med

elevene. De opplever at pålegg, krav og forventninger vokser i takt med undervisningstimer og elevtall. Hvis norsk skole fortsetter i samme retning, vil det bli vanskelig både å rekruttere og å beholde lærere.

Arbeiderpartiet vil ha en tillitsreform i skolen, med færre krav om testing og kartlegging og mer tiltro til lærerens faglige valg. Vi foreslår et sett med konkrete tiltak som ville bidratt til dette – altså ikke vedtatt tillit på papiret, men konkrete tiltak for å gi mer av det profesjonelle handlingsrommet tilbake til læreren. Tiden er overmoden, men regjeringspartiene stemmer imot. Det de kommer med i stedet, er vagt og uforpliktende. Det synes Arbeiderpartiet er synd.

«Aksept for profesjonelt handlingsrom» var en av anbefalingene fra ekspertgruppen som ble oppnevnt av regjeringen i 2015 for å utvikle lærerrollen. Regjeringen burde ta den anbefalingen på alvor.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Kent Gudmundsen (H) [16:07:36]: Tillit kan ikke vedtas, det er noe man bygger opp over tid. Når vi i dag behandler et representantforslag om en tillitsreform, kan det være greit å huske nettopp det, for ord og handling fra forslagsstillerne henger ikke alltid sammen. I det ene øyeblikket skal man slippe læreren fri og fjerne unødvendige prøver og rapporteringer, i det neste er man villig til å detaljstyre metodebruk og innføre flere obligatoriske kartleggingsprøver på barnetrinnet, for å nevne noe. Fysisk aktivitet og en lese-, skrive- og regnearanti er prisverdig, men det går dårlig sammen med intensjonene i representantforslaget – som kan løses bedre på andre måter.

Her er vi ved kjernen i tillitsspørsmålet. Vi må ganske enkelt passe oss for at summen av alle gode tiltak ikke ender med noe vi er imot. Vi må se helheten. I kommuner med svak skoleledelse vil mangel på en slik helhet gi dårlige kår for å bygge gode profesjonskulturer på den enkelte skole. Tillit til lærerprofesjonen og en god skoleledelse står nemlig sentralt for Høyre og regjeringen. Derfor har vi også støttet helhjertet opp om fagfornyelsen, satset sterkt på at lærerne skal ha de beste forutsetningene for å være gode fagpersoner, og økt innsatsen til videreutdanning, som rektorskolen, og støttet opp under KS' skoleeierprogram.

Jeg frykter passive skoleeiere mer enn aktive, for det er de sistnevnte som oftest finner balansen. Rapportering, krav til skriftliggjøring, utviklingsprogram, diverse aktivitetsdager og kravene fra foreldre og medier kan nemlig spise av det aller, aller viktigste en lærer skal gjøre, nemlig å undervise elevene. Allerede har vi bidratt ved å fjerne nasjonale dokumentasjonskrav til undervisvurdering, forenkle vurderingsforskriften og gjøre

kartleggingsprøver på videregående skole frivillig – for å nevne noe. Vi følger opp videre.

Noe av dette kan løses ved hjelp av nye verktøy. Smarte læremidler kan gi økt tilpasset opplæring, men også frigjøre pedagogisk kapasitet. Neste høst er man i mål med et nytt skoleadministrativt system, som erstatter ti gamle og umoderne dataløsninger. Vi forenkler, automatiserer og kommuniserer sømløst med ledelse, lærere, foreldre og elever. Når den store omleggingen er innkjørt, vil det være snakk om store besparelser i tid. Ikke minst åpner det også for nye muligheter.

Vi må huske at noe av det viktigste vi kan gjøre for et tillitsløft i skolen, er å si nei til alle gode tiltak som ønsker plass, samtidig som vi sier klart ja til flere yrkesgrupper som bygger et lag rundt eleven. Slik avlaster vi, bygger tillit på tvers av profesjoner og lager et team i skolen som løfter eleven. Satsingen de senere årene, med bl.a. 1 mrd. kr til mer skolehelsetjeneste, er et eksempel på at vi bygger opp under denne helhetstanken. Nå tar vi fatt på spesialundervisningen.

Vårt tillitsløft er i gang, og – ikke minst – ord henger sammen med handling.

Marit Arnstad (Sp) [16:10:57]: Den blå-blå regjeringens og høyresidens yndlingsmantra er at alle andre bare er opptatt av penger, mens de er opptatt av innhold. Jeg så statsministeren i dag uttale nettopp det, for Høyres sentralstyre, at alle andre bare er opptatt av penger. Men når vi legger fram et forslag som omhandler nettopp system og organisering, og ikke nødvendigvis kroner og øre, ja, da blir det også galt. For da sier representanten Steffensen at vi slår inn åpne dører. Men vi mener nettopp at en diskusjon om system og organisering er utrolig viktig når det gjelder dagens skole. Og for å gjøre det nokså enkelt – jeg har ikke så mange fremmedord å ta tak i: Det er to store problemer i dagens skole, som øker, og som vi må ta tak i. Det ene er at det er for mange rapporterings- og dokumentasjonskrav. Det tar for mye tid. Det tar tid som burde vært brukt til læring og til fagutfoldelse. Det andre er at det er for mange tester, det er for mange resultatkrav, det er for mange forsøk på smilefjes og sure fjes helt ned i de tidligste klassetrinnene i grunnskolen. Og det er den typen regimer vi ikke ønsker oss i norsk skole, og som også dagens forslag handler litt om.

Så må jeg si at jeg ikke vet om det er for å prøve å avspore debatten at Høyre ser spøkelser på høylys dag i en slik sak. I alle fall opplever jeg at saksordføreren her prøver å konstruere konflikter som ikke finnes. Jeg tenkte at jeg i helga måtte gå igjennom, ord for ord, både forslaget og innstillingen for å se om saksordføreren har noe som helst belegg for det hun sier om det som står i innstillingen fra flertallet. Men det står ikke et eneste ord der om

at vi skal flytte juridisk beslutningsmyndighet fra lokal- samfunn og kommuner og ned til den enkelte lærer. Tvert imot står det at vi vil klargjøre forholdet mellom de ulike beslutningsnivåene, og det tror jeg det er et stort behov for. For representanten Tybring-Gjedde kan jo tolkes som at hun synes det er helt greit at kommunene legger en type kartlegging, målkrav og resultatstyring, at det er helt uproblematisk og overhodet ikke burde være oppe til debatt, men det bør det, fordi det nettopp stjeler tid fra det som er faglig viktig.

Så er det ok og sjølsagt mulig for oss å erkjenne at det opprinnelige forslaget kunne gi grunnlag for små misforståelser – ikke i den grad Høyre nå har gjort, men for små misforståelser. Men da må man også være glad og fornøyd med at man har en komitébehandling og en innstilling, og at man har muligheten til å få presisert forslaget på en måte som jeg håper alle sammen vil være fornøyd med.

Jeg tror det er svært viktig at alle deler av norsk skole tar dette på alvor, enten det er stat, kommune eller den enkelte skole.

Marianne Synnes (H) [16:14:05]: Representantforslaget om en tillitsreform i skolen er blitt lansert som nytt tankegodt, hvor opposisjonspartiene tilsynelatende står skulder ved skulder med lærerne, mens regjeringspartiene ifølge opposisjonen bare er opptatt av å detaljstyre skolene. Jeg må innrømme at en del av medieutspillene i den forbindelse for det meste har ført til hoderystende vantro og en fascinasjon over at det er mulig å skille så til de grader mellom tanke og handling.

Tillitsreform i offentlig sektor er ikke noe nytt, men er beskrevet som den reformen som vil etterfølge New Public Management-styringen. Danmark var ute med tillitsreformer i 2013, men deres erfaringer er ikke bare positive, og det er fremdeles uklart i hvor stor grad de er gjennomført eller vil bli det. Skjebnen til reformer på nasjonalt nivå er blitt mer uklar etter at den sosialdemokratiske regjeringen i fjor la fram en plan for god arbeidsgiverpolitikk som ser ut til å kreve mer resultat og kontroll enn nettopp tillit. Og det er kanskje forslagsstillerens definisjon av tillit som er vanskelig å skjønne, da den ser ut til å innebære å la staten, via Stortinget, detaljstyre.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Fremskrittspartiet synes det er et stort paradoks at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV foreslår en tillitsreform i norsk skole bare noen måneder etter at de foreslo på Stortinget at lærere i 1.–10. klasse må bruke 60 minutter av sin undervisning til fysisk aktivitet hver eneste dag. Likeledes har representanter fra Arbeiderpartiet og SV nylig gått høyt på banen for å avskaffe lekser i skolen.

Har de ikke tillit til at skolene selv kan avgjøre det? Det ligger jo i skolens mandat.

Begrepet «tillit» har blitt det nye mantraet både i offentlig sektor og i næringslivet de siste årene. Men det blir fort tynnslikt når det ikke følges opp med handling. Stortingsflertallet har allerede vedtatt at det er lærerprofesjonens og skolens ansvar og faglige skjønn som skal legges til grunn ved valg av metoder og virkemidler til bruk i undervisningen for å nå kompetansemål og oppfylle skolens generelle samfunnsmandat. Økt tillit, ansvar og profesjonelt handlingsrom for lærerprofesjonen er et bærende element både i arbeidet med fagfornyelsen og i revideringen av opplæringsloven.

Jeg kan skjønne at noen synes at en slik tillitsreform er en besnærende tanke. Men når man ser hvilken politikk – og ikke bare retorikk – disse partiene fører, burde man ikke håpe på for mye. Dertil er detaljstyringsiveren altfor stor. Det blir veldig tydelig når vi kjemper imot deres øremerkingsregime for å gi kommunene mer selvstyre, mens de hevder at midlene må øremerkes fordi de ikke har tillit til at kommunene bruker midlene slik de skal brukes. Var det noen som snakket om tillit?

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [16:17:20]: Det foreslås fra en samlet komité i dag at regjeringen skal undersøke i hvilken grad elevresultater benyttes i ansettelsesavtaler med skoleledere og rektorer. Jeg er glad for at vi alle er enige om det, og bakgrunnen for dette forslaget er jo at vi har fått meldinger om at denne type ansettelsesavtaler benyttes i noen kommuner.

Dette er en praksis som vi i Kristelig Folkeparti mener det er viktig blir undersøkt, med tanke på hvor omfattende den er, og med tanke på konsekvensene av en slik måte å tenke skole på sett opp mot læreplanens overordnede mål. Etter Kristelig Folkepartis oppfatning vil denne type avtaler kun være knyttet opp til deler av skolens målsetting, mens andre viktige deler av denne overordnede målsettingen aldri alene vil kunne fanges opp av de resultatene elever presterer.

Vi er vel kjent med at elevresultater kommer som en følge av en lang rekke forhold, som slett ikke alltid trenger å ha en sammenheng med skolens kvaliteter, f.eks. foreldrenes sosioøkonomiske bakgrunn. I den grad undersøkelsen viser at denne type lederavtaler praktiseres, og finnes, er det etter Kristelig Folkepartis syn viktig at det blir gitt klare signaler fra skoleeiere – og fra regjeringen – om at slike ikke bidrar til å fremme skolens helhetlige målsetting og derfor bør avvikles i den formen de der måtte være i.

Kristelig Folkeparti har valgt å fremme de forslagene, sammen med regjeringspartiene, som vi mener bidrar til en utvikling av skolen, sikrer lærerens handlingsrom, reduserer omfanget av rapportering og bidrar til en

gjennomgang av kvalitetsvurderingssystemet i lys av fagfornyelsen. Dette handler om viktige deler av skolens virksomhet som fremmer skolens overordnede og helhetlige målsetting gjennom å understreke og videreutvikle trekk ved skolen, som gir en bedre skole for den enkelte elev og styrker tilliten mellom aktørene i skolesektoren.

Det har vært gitt uttrykk for skuffelse fra deler av opposisjonen i dag over at vi ikke er med på alle forslagene i representantforslaget. Med det som i dag ligger an til å få flertall, har forslagsstillerne klart å få fokus på og bidra til endring av viktige forhold knyttet til omfanget av dokumentasjon, gjennomgang av kvalitetsvurderingssystemet og eventuelt forslag til ny praksis, og den eventuelle praksisen som har fått utvikle seg når det gjelder å knytte lederavtaler til elevresultater og målbare forhold.

Summen av dette er å slå ring rundt lærerens profesjonelle handlingsrom – etter min oppfatning et viktig bidrag til å skape myndige og dyktige lærere som hver dag kan få utøve sitt faglige skjønn i møte med elevene.

Martin Henriksen (A) [16:20:25]: Øverst på innlegget sto det tidligere i dag at man ikke kan vedta tillit. Nå hører jeg at høyrepartiene i salen i dag gjentar det gang på gang, og for meg høres det mest ut som en unnskyldning for å stemme mot tillitsreformen i salen i dag.

Man kan ikke vedta tillit, men man kan vedta tiltak som bidrar til at tillit bygges opp over tid, at tillit bygges mellom grupper, og at man har gode prosesser. En tillitsreform er en start, det er et signal, og det er en sterk politisk intensjon om å endre kursen til en mer tillitsbasert ledelse av skolen, en ledelse som gir profesjonene større ansvar for å utvikle skolen til beste for elevenes læring og trivsel.

Når vi foreslår en tillitsreform, er det både på bakgrunn av lærernes egne erfaringer, tydelige råd fra utdanningsforskningen og våre egne vedtak her i Stortinget. Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti kunne vært med og tatt diskusjonen, fylt en tillitsreform med innhold, men velger å stemme det ned. Det er synd, for en tillitsreform handler om å lede fra midten – «leading from the middle», som utdanningsforskerne Hargreaves & Shirley skriver om.

Økt tillit til lærerprofesjonen ville gitt frihet, men også økt ansvar. Lærerne skal ha frihet til å realisere noe helt bestemt, skolens samlede oppdrag, slik som det framgår av loven. En tillitsreform betyr ikke at politikerne ikke styrer; det betyr at politikerne må styre smartere – styre gjennom tillit heller enn mer testing, kontroll og måling.

I dag sier Høyre at de er krystallklare. Nei, det er de ikke. De stemmer ned forslaget om tillitsreform og kommer med egne forslag som er vage og uforpliktende. Der

Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet vil stoppe ansettelsesavtaler som inneholder detaljerte målkrav knyttet til elevresultater, vil regjeringspartiene «undersøke» dem. Det er vagt.

Der Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet vil sørge for å redusere rapportering og kontroll i den hensikt å ivareta lærerens tid og handlingsrom, som er konkret, vil regjeringspartiene fortsette å redusere, som er uforpliktende – og heller ikke i tråd med virkeligheten lærerne der ute opplever. Og de har altså den hensikten å styrke det lokale handlingsrommet til skoleeieren. Referansen til lærernes tid og handlingsrom er borte.

Det er nærmest parodisk hvor uforpliktende og vagt det ene vedtaket som fremmes i dag, er, om at man ber regjeringen sørge for at arbeidet med fagfornyelsen og opplæringsloven skjer i tråd med overordnet del. Når begynte Stortinget – med unntak av i store, presserende saker som ambulanseflysaken og andre – å vedta at kunnskapsministeren eller andre statsråder skal følge lov og forskrift, som er det som regjeringspartiene foreslår i dag? Vi tar det som en selvfølge at kunnskapsministeren følger overordnet del, sin egen forskrift (presidenten avbryter). Dette er vagt og uforpliktende.

Presidenten: Tida er ute.

Kjersti Toppe (Sp) [16:23:44]: Behovet for ei tillitsreform i norsk skule er godt dokumentert, og det viktige i denne diskusjonen er det heilt enkle. Vi må leggja til rette for at lærarane kan bruka mest mogeleg av tida på kjerneoppgåvene: undervisning, vurdering og planlegging av undervisning.

Eg saknar at ein i denne debatten snakkar om elevane, for vi vil ha ei tillitsreform i norsk skule på grunn av at det vil gjera elevane godt. Elevane skal oppleve mindre testing, elevane skal ha godt av at ein har tillit til lærarane. Når elevane opplever mykje testing, sure fjes, smilefjes, sjølvevalueringar frå dei er pitte små, kan det knusa mange elevar i norsk skule si kjensle av meistring og få dei til å føla at dei ikkje er gode nok i forhold til dei andre, og heller ikkje i forhold til seg sjølv.

Tidbruksutvalet peika i 2009 på ulike tiltak som kan gjennomførast på alle nivå, og som vil vera viktige for at lærarane skal kunna konsentrera seg om det som er kjerneoppgåvene i skulen. God leiing vart påpeika, tid til kjerneoppgåver, reformtrøytteleik, at talet på nasjonale handlingsplanar og strategiar må reduserast, at tidsmessige konsekvensar for lærarane alltid må vurderast, mindre dokumentasjon og det at andre yrkesgrupper gjerne kan koma inn for å avlasta lærarane: Desse anbefalingane er like aktuelle i dag.

Det både står i innstillinga og er sagt frå talarstolen her at forslagsstillarane sjølv ikkje kjem med forslag til korleis ein kan redusera rapportering. Da vil eg minna

om Dokument 8-forslag nr. 8:15 S frå 2014–2015, eit representantforslag frå Senterpartiet om å endra systemet for nasjonale prøver og redusera testing i skulen. Der foreslo vi at nasjonale prøver skulle gjerast om til utvalsprøver, og bad regjeringa sørgja for at samla krav til rapportering og dokumentasjon i skulen vert reduserte. Vi fremja forslag om å be regjeringa fremja forslag om at det ikkje kan stillast lokale krav til kartlegging og dokumentasjon ut over det som forskriftene til opplæringslova krev. Alle dessa forslaga vart nedrøysta, berre SV støtta Senterpartiet den gongen. No ser eg at vi har eit større fleirtal i Stortinget som støttar opp om det.

Heilt til slutt: Eg synest nokon må snakka om ytringskultur i skulen. Det har vore ein stor debatt i år om ytringskultur – og manglande ytringskultur – i skulen. Ein klarer i alle høve ikkje å få til ei tillitsreform i skulen viss ein ikkje får ein skule der ein har kultur for openheit, og der det ikkje berre er lov, men der ein vert oppmoda til, å ytra seg om eventuelle kritikkverdige forhold og alt ein vil endra på.

Jorodd Asphjell (A) [16:27:04]: Alle har vi erfaringer gjennom skolen, som elever selv, som foreldre til barn som har gått eller går på skole, kanskje også barnebarn, og kanskje har vi både gode og mindre gode erfaringer. Med den bakgrunnen fremmer Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet forslag om en tillitsreform – det er ulike tilbakemeldinger fra både elever, lærere og skoleeiere om hvordan skolen fungerer. Dette forslaget er ment for å gjøre skolen enda bedre – bedre ikke bare for skoleeierne, men også, som det er sagt her, for elevene, slik at de lærer bedre. Da handler det om å ha en tillitsbasert ledelse, hvor man har et godt samarbeid med skoleeieren, med organisasjoner og ikke minst med ansatte på skolen. Når man opplever tillit og respekt, vil man som regel yte mer og være mer motivert for jobben. Hvis mekanismene i tillitsbasert ledelse fungerer, får vi mer innovasjon, mindre byråkrati og bedre opplæring for elevene – altså det motsatte av det Gudmundsen sier her, at vi tar vekk fokuseringen på undervisningen. Dette forslaget fokuserer på undervisningen, det stikk motsatte, og det er viktig for oss å presisere.

Når regjeringspartiene nå stemmer ned hovedgrepe- ne, synes jeg det er litt kjedelig. Jeg tror alle sammen er opptatt av å ha en bedre skole, og alle forslagene her kunne nesten alle sammen sluttet seg til hvis vi hadde ulike roller i posisjon og opposisjon. I dialogene vi har hatt med Utdanningsforbundet og andre organisasjoner, er alle sammen enig i at vi må ta nye grep for å gjøre skolen bedre, for å gi lærerne bedre tid til å ta seg av elevene, og ikke minst for å støtte opp om elever som krever mer oppfølging i tiden framover. Når vi snakker om partssamarbeid og partssammensatte utvalg, har vi god

erfaring. Den norske velferdsmodellen handler bl.a. om hvordan vi nedsetter utvalg i samfunnslivet og i organisasjonslivet for å kunne samarbeide enda bedre. Det har vi gjort over tid på grunn av at vi har respekt mellom disse organisasjonene. Respekt over tid skaper også tillit, og jeg tror at når Utdanningsforbundet peker på dette, skal vi lytte til hva organisasjonene sier om det. Derfor mener jeg vi skal gjøre det på en god måte.

Lærernes kompetanse og erfaring er grunnmuren vi må bygge videre på. Lærerne gjør en kjempejobb, og lærerne må framsnakkes enda mer. Vi er altfor dårlige til å framsnakke viktige institusjoner, viktige organisasjoner og ikke minst ansatte som hver dag gjør en kjempegod jobb. Da jeg var på Fagskolen i Rogaland nå i forrige uke, snakket vi om hvordan vi skal skape tillit mellom lokalt næringsliv, skoleeiere og lærere for å kunne rekruttere bedre til yrkesfaglige studieretninger og til fagskoler, arbeidsfolk som vi har bruk for i tiden framover. Det handler om tillitsbasert ledelse i alle ledd i hele samfunnet vårt.

Mona Fagerås (SV) [16:30:22]: Tillit kan ikke vedtas, gjentas det ofte fra posisjonen i dag. Representanten Tybring-Gjedde er tydeligvis, som hun selv sier, forvirret igjen. Men hva sier elevene, hva sier lærerne, og hva sier skolelederne? Jo, de er tydelige – de vil ikke ha mer testing, kontroll og måling. Og for å sitere Utdanningsforbundets leder igjen: Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har «jobbet fram mange gode prinsipper og forslag for en mer tillitsbasert utdanningspolitikk». Altså: tiltak for tillit. Det er det det dreier seg om. Så i stedet for å få den vanlige ryggmargsrefleksen med én gang opposisjonen foreslår noe, hadde jeg et kjempestort håp om at man i alle fall ville lytte til innspillene som vi fikk i høringsrunden.

Det var også en annen grunn til at jeg hadde et håp, og det var et flertall som vi hadde i forfjor høst:

«Flertallet mener at det i samarbeid med sektoren bør utarbeides en tillitsreform i skolen. Vi kan ikke bygge styringen på kontroll og mistillit, men må utvikle et kvalitetsvurderingssystem som fremmer elevenes læring, som bygger på tillit og øker det profesjonelle handlingsrommet. Flertallet mener utdanningsmyndighetene nasjonalt må legge til rette for åpne, tillitsfulle prosesser mellom relevante aktører i skolesektoren, f.eks. lærere, skoleledere, skoleeiere og lærerutdanningene, for å utarbeide konkrete og forpliktende tiltak, som støtter opp under profesjonsutvikling – og fellesskap.»

Jeg kan ikke se at dette er fulgt opp fra regjeringens side, og i mellomtiden har Kristelig Folkeparti skiftet side. Nå er de mer opptatt av å sikre skoleeierens makt og posisjon – og hva skjer da? Jo, lærerprofesjonens hand-

lingsrom blir ytterligere satt under press av kommune- politikere og skoleadministrasjon, noe som vil påføre skolene programmer og metoder som ikke nødvendigvis er faglig vurdert.

Så det er grunn til å være skuffet i dag på vegne av lærerne, elevene og skolelederne. Og jeg har nesten lyst til å komme med en litt tørr kommentar: Skal man få til noe i denne komiteen, må man nesten satse på at helsekomiteen gjør jobben sin, for vi gjør den ikke.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [16:33:18]: La meg bare først si at jeg mener at en debatt om system og organisering av skolen er utrolig viktig. Vi diskuterer nå hvordan vi skal få best mulig samspill mellom alle aktørene i Skole-Norge for å oppfylle skolens brede samfunnsoppdrag. Så hører jeg representanten Henriksen si at denne tillitsreformen som er foreslått, er et signal og en intensjon som de veldig gjerne skulle ønske at Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti kunne fylt med innhold. Det er en god innrømmelse, det er bare det at vi allerede er i gang med et stort tillitsløft i skolesektoren gjennom fagfornyelsen, gjennom den vurderingen og evalueringen vi nå har av opplæringsloven, og ikke minst gjennom alle de årene vi har hatt et stort lærerløft, der vi har styrket lærerprofesjonen og profesjonsfellesskapene.

Så hører jeg representant Arnstad si at nå er det avklart hvordan forslaget egentlig var – om å endre opplæringsloven. Men så kommer representanten Fagerås opp og sier at de allikevel ønsker å forby at skoleeieren kan komme med faglige opplegg til skolene og lærerne. Det går egentlig ikke helt i hop.

I Dokument 8-forslaget skriver forslagsstillerne at de ønsker å avklare i opplæringsloven «hvilken kompetanse og beslutningsmyndighet som skal ligge hos profesjonen på skolenivå». Målet er å redusere den politiske innblanding. I forslaget skriver man at man vil styrke lærernes beslutningsmyndighet. Jeg vil anta at man skal styrke det utover dagens situasjon, nemlig at kommunene har styringsrett.

I høringsrunden var det ikke bare Høyre som ikke forsto forslaget. I tillegg kom KS med sin høringsuttalelse, hvor de vil advare stortingspolitikere mot å foreslå endringer – ikke fordi man ikke har tiltro til lærerne, men fordi stortingspolitikerne tramper rett inn i det lokaldemokratiske handlingsrommet, et handlingsrom som de trenger for å utøve sitt ansvar som arbeidsgivere og som overordnet ansvarlig. Det var fra KS, det var ikke fra regjeringspartiene.

I innstillingen har forslagsstillerne nå endret forslaget – til å si at man bare ønsker å klargjøre. Men det er fortsatt veldig usikkert hva de ønsker å klargjøre. Er det fortsatt slik at kommunene som skoleeiere skal ha mu-

lighet til å komme med nye lokale kartleggingsprøver? Skal de ha mulighet til å gjøre det vedtaket som Arbeiderpartiet gjerne vil gjøre her, nemlig å innføre 60 minutter fysisk aktivitet? Hvilken beslutningsmyndighet mener de at kommunene fortsatt skal ha? Jeg mener at det aller viktigste vi kan gjøre for at kommunene skal bli bedre skoleeiere, og for å unngå detaljstyring, ikke er å bruke loven som et verktøy, men faktisk å styrke skoleeierens kompetanse gjennom f.eks. samarbeid med KS, slik at vi får bedre skoleeiere, som skaper gode relasjoner med sine skoler og med lærerne. Så jeg vil igjen utfordre forslagsstillerne til å avklare: Hva mener de skoleeierne fortsatt skal ha myndighet til å bestemme? Hva er det som skal bestemmes på skolenivå?

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [16:36:30]: Tillit kan vedtas. Som flere representanter tar til orde for, er nettopp det å stille tydelige krav til og tydelige mål for skolen en form for tillit. Profesjonen og lærerne ønsker å stå til ansvar for sine elever og deres læring. Dessverre ødelegger mengden mål som skal bli nådd, for dette, for målene skal bli testet, rettet og gitt tilbakemelding om. Vurdering for læring hadde en verdi helt til både elever, lærere, rektorer og skoleeiere og kommuner, ikke minst, begynte å svømme og nærmest drukne i vurderingsmengden. Når vurderingen videre blir satt i sammenheng med kvalitet i skolen og med politikk, glemmer man hvor enormt mange ting som påvirker en elevs prestasjoner.

Vi snakker om barn og ungdom i vekst og utvikling, som kanskje lærer like mye om seg selv og sin kropp som fag. Læring er en modningsprosess som ikke er lineær. Det må være faglig handlingsrom for den svingningen som er i elevens hverdag.

Samfunnsmandatet til skolen er bredere enn at den skal være en institusjon for testing, rangering og konkurranse. Skolen skal fremme flere verdier enn det å skille mellom vinnere og tapere. Vi vil styrke og definitivt klargjøre lærernes beslutningsmyndighet ved å fjerne all tvil om hva som ligger i deres ansvar. Når det nå i nyere tid har pågått debatter i det offentlige om hva som ligger i bl.a. opplæringsloven § 9 A-5, er det et tydelig signal om at det er rom for tvil som gjør at vi må tørre å ta diskusjonen, også her i Stortinget og også som lovgivende myndighet, om hva som ligger i opplæringsloven. Det er viktig å komme tilbake til de vurderingene som blir gjort i forbindelse med lov gjennomgangen, og vi håper på at det kan bli helt hundre prosent klinkende klart der hva som ligger i lærernes beslutningsmyndighet, nettopp for å bygge tillit, nettopp for å gi det faglige handlingsrommet som lærerne i dag etterspør, som lærerne i dag mener ikke er til stede for at vi skal kunne ivareta elevenes behov i klasserommet.

Martin Henriksen (A) [16:39:16]: Vi registrerer alle at Høyre igjen bruker tida på å angripe Arbeiderpartiet framfor å snakke om egen politikk og heller vil tåkelegge at de i dag stemmer mot en tillitsreform.

Hvis man løfter blikket litt, ser man at utdanning ikke handler om enkle sammenhenger, og at tilliten som skal bygges mellom skolen og samfunnet, må skapes på andre måter enn ved tiltak som alene har som siktemål hvilken score elevene skal få på utvalgte og standardiserte prøver.

I en undersøkelse i fjor fra Respons Analyse svarte 75 pst. av lærerne, altså tre av fire lærere, at de bruker mer tid på rapportering og tidstyver i 2017 enn de gjorde tre år før. Det var fullstendig på Høyre og Fremskrittspartiets vakt.

Det testsystemet vi har i skolen i dag, kvalitetsvurderingssystemet – ja, det har positive sider, men det er i alle les interesse at vi faktisk tar en kritisk gjennomgang av det. Vi må passe oss for et system med testing og kontroll som for det første ikke måler alt som er viktig, for det andre er et system som eser ut og bidrar til å styre og overstyre lærernes hverdag, og for det tredje er et system som uttrykker mistillit til de fagutdannede lærerne vi har gitt tillit til å gjøre jobben hver dag i norske klasserom. Det systemet vi har i dag, er ikke godt nok, og det må skje endringer.

Jeg er veldig glad for at vi foreslo at det burde settes ned et utvalg der lærerprofesjonen, skoleledere og resten av sektoren skulle trekkes med for å gjennomgå og se på endringer av kvalitetsvurderingssystemet. Kunnskapsministerens utspill i Aftenposten på lørdag viser også forskjellen her i inngangen til skolepolitikken mellom opposisjonen og regjeringa. Kunnskapsministeren kunne da egentlig legge fram minimale endringer i testing og kartlegging i skolen, samtidig som han slår fast, som regjeringspartiene også gjør i innstillingen, at dagens system fungerer, bl.a. eksamen. Det viser forskjellen. Der vi ville gi sektoren muligheten til å gjennomgå og foreslå endringer i kvalitetsvurderingssystemet, sementerer kunnskapsministeren nå et utilstrekkelig system uten ordentlig forankring hos lærere og skoleledere.

Jeg er veldig glad for at vi reiste denne debatten om tillitsreform, for da flyttes debatten. Jeg har aldri hørt så mange Høyre-folk snakke så mye om tillit til læreren før. Jeg er veldig glad for at Ludvigsen-utvalget kom. Det var en korreks bl.a. til Høyres skolepolitikk, og den korrekten skjønte de. I 2013 gikk Høyre til valg på å doble antallet læreplanmål. Høyre gikk til valg på at alle lærere skulle skrive rapporter om alle elever i norsk, matte, engelsk og naturfag. I barnehagemeldinga tok de til orde for utbyttebeskrivelse og språknorm – mer kartlegging og dokumentasjon.

Når man leser Jeløya-plattformen, finner man ikke ett eneste ord om at rapportering, dokumentasjon og byråkrati i skolen skal reduseres. Denne debatten og denne – forhåpentligvis – holdningsendringen hadde ikke kommet uten det forslaget.

Turid Kristensen (H) [16:42:33]: Jeg er veldig glad for at det er så mye som går bra i norsk skole. Det er flere som har nevnt mye av det som er gjort, som gjøres, og som går bra i dag, så jeg skal ikke gjenta det, men bare slå fast at det faktisk er hyggelig.

Jeg er også enig i det jeg forstår er hensikten bak dette forslaget, og jeg støtter også lærernes ønske om et større profesjonelt handlingsrom. Jeg tror kanskje ikke det er noen i denne salen som ikke er opptatt av at lærerne og skolelederne skal ha et godt profesjonelt handlingsrom, og som ikke synes det er viktig at både vi som politikere, elever, foreldre og samfunnet for øvrig har tillit til lærerne våre. Vi har tydeligvis bare et litt ulikt syn på hvordan vi best kan sikre det, og noen har kanskje en manglende erkjennelse av det som allerede er vedtatt, igangsatt og under arbeid, og som faktisk vil bidra til nettopp å styrke lærernes og skolenes profesjonelle handlingsrom.

Jeg har lyst til å gjenta noe statsråd Sanner sa litt tidligere:

«Jeg tror ikke vi oppnår tillit gjennom en reform der nasjonale myndigheter legger begrensninger på lokale myndigheters handlingsrom.»

Hvis jeg forsto det representanten Arnstad sa her litt tidligere, kunne hun ikke forstå hvordan noen kan tolke venstresidens merknader i denne saken som et forsøk på å flytte styring fra skoleeieren og ned til den enkelte skole. I innstillingen står det altså:

«Disse medlemmer viser til at dette berører selve kjernen i spørsmålet om tillit til lærernes yrkesutøvelse, der lærerne opplever at føringer fra skoleeier går lengre enn den rent administrative styringen av skolene, og kommer i konflikt med de pedagogiske vurderingene.»

Rent administrativ styring av skolene, altså. Det er kanskje der vi har et litt ulikt syn på skoleeierens rolle. Jeg mener at skoleeieren skal være noe mer enn et rent administrativt styringsorgan. Lokalpolitikere skal selvfølgelig være opptatt av både ressursbruk, ressursbehov, læringsmiljø, trivsel og resultatoppnåelse i skolene. Jeg vet at kommuner med aktive og engasjerte skoleeiere, lokalpolitikere, er noe av det som trekkes fram som en årsak der det er gode skoler.

Det er selvfølgelig viktig at vi, både som stortingspolitikere og som kommunepolitikere, er oss våre roller bevisst og ikke samlet sett pålegger for mange prøver og tester. Men at man kan kalle det vi allerede har i dag, et testhysteri – noe jeg vet SVs representant Mona Fagerås

nylig gjorde i et intervju – det forstår jeg ikke. Det er snakk om til sammen tolv prøver i løpet av ni skoleår. Men så vet vi at opplevelsen er at det kan være for mye, og derfor er jeg veldig glad for at vi setter i gang en gjennomgang med kommunene om nettopp dette.

Det ble sagt om kvalitetsvurderingssystemet at vi ikke vil se på det. Jeg kan berolige representanten Henriksen med at vi her i dag vedtar et forslag som vil gjøre nettopp det. Vi mener ikke at alt er perfekt.

Avslutningsvis: Helsekomiteen gjør jobben. De tvinger igjennom den detaljstyringen som SV ikke vil ha i dag.

Marit Arnstad (Sp) [16:46:00]: Jeg må si det er hyggelig hvis en gjennom innstillingen kan bidra til å presisere og klargjøre det som har vært av misforståelser. Men når jeg hører representantene Tybring-Gjedde og Kristensen, lurar jeg på om de egentlig ønsker at misforståelser skal presiseres og oppklares. Tybring-Gjedde velger å sitere, men hun velger å stoppe midt i setningen når hun siterer. Hun siterte fra representantforslaget at «dette vil kunne redusere den politiske innblandingen», men det står videre: «i avgjørelser som må aksepteres som faglige». Det velger representanten Tybring-Gjedde å ikke ta med, og det er nettopp det vårt forslag handler om, nemlig å klargjøre det faglige og pedagogiske handlingsrommet. Det må det være lov til å påpeke.

I representantforslaget, som Kristensen tok opp, står det ikke at lærerne skal ta over kommunenes oppgaver når det gjelder faglige vurderinger. Det står:

«Lærernes faglige vurderinger om kvalitet og egenhet for å styrke elevenes læring, skal vektles tungt før skolen kan pålegges å gjennomføre prøver, tester og kartlegginger.»

Det er faktisk noe helt annet. Jeg må si at jeg synes de får være presise når de er på talerstolen og prøver å legge ut om Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SVs forslag.

Vi har hatt eksempler som er graverende. Jeg synes eksempelet fra 2014 fra Sandefjord, der skoler nærmest truet lærere med avskjedigelse om de ikke gjennomførte et målstyringsregime i kommunen, som de facto nesten innebar en snikinnføring av karakterer, er ganske godt. Det er et eksempel på hvordan en ikke skal gjøre det.

Jeg synes redaktøren Magne Lerø i Ukeavisen Ledelse skriver noe ganske godt, som vi alle kan legge oss på minne:

«Politikere bør innse at lærere er bedre pedagoger enn dem selv. Lærerne har de beste forutsetningene for å vite hva som virker best i skolen. Det er ikke snakk om at lærerne skal låse skoledøra og be politikere holde seg unna. Dette handler om at politikere og lærere må snakke sammen om hva som virker og

hva som kan gjøres for å utvikle en best mulig skole. Å tre et system som lærerne har null tro på ned over hodet på dem, er fåfengt. Den lekse bør politikerne i Sandefjord ha lært.»

Etter denne debatten vil jeg si: Denne lekse er viktig for oss alle sammen.

Kent Gudmundsen (H) [16:48:50]: Jeg synes representanten Arnstad egentlig avsluttet ganske godt, nemlig ved å peke på hvor viktig det er å ha bevisste, aktive og gode skoleeiere, som i dialog med sine skoler, skoleledere og lærere – det profesjonsfelleskapet som de utgjør – kan være med på å skape aktive, gode skoleeiere som utvikler oss, og som gir elevene et bedre sted å være. Det er også hele poenget til Høyre. Når vi satser på lærerne, når vi satser på skolelederne – med både etter- og videreutdanning, masterutdanning, kompetansekrav, rektorskole og styrking av mellomlederne – er det nettopp for å bidra til å bygge opp under dette profesjonsfelleskapet. Men det som ligger til behandling her i dag, og som er nedskrevet i merknadsform, er at man skal endre opplæringsloven. Når man endrer en lov, er det for å gjøre noe med det juridiske ansvaret som foreligger, og som er definert, begrenset og rammet inn i det.

Det er selvfølgelig ganske lett å bli en smule usikker på hva som er intensjonen i dette. Som representanten Arnstad var inne på – de faglige og profesjonelle hensynene må veie tungt. Vel, jeg har ennå til gode å se at ikke veldig, veldig mange av våre skoleeiere vektlegger nettopp det profesjonelle tungt når man skal være skoleeier. Spørsmålet er her om vi skal gi dem vetorett, eller om vi skal ha et samspill som sikrer en balanse. Poenget i mitt hovedinnlegg var: Vi er nødt til å ha dette samspillet skal vi greie å utnytte skoleeierrollen på en så god måte at både ressursinnsats og de vedtak som et kommunestyre gjennom sine ansvarsområder må gjøre – helt nødvendig – er i samspill med lærerprofesjonen.

Det er litt vanskelig å få grep om hva som egentlig er den rød-grønne kursen innenfor dette feltet. Hvis vi ser litt tilbake i tid, vet vi alle at det ble gjort en del grep på begynnelsen av 2000-tallet, fordi man nesten fikk sjokk av hvordan det egentlig sto til i norsk skole. Man hadde lite kunnskap, og man var veldig bevisst på å øke denne kunnskapen. Derfor var det bl.a. et rimelig bredt flertall for eksempelvis innføring av nasjonale prøver, som vi selvfølgelig skal utvikle og gjøre best mulig. Men når jeg hører representanten Toppe her minne oss om representantforslaget – som får støtte fra SV – om at man skal fjerne nasjonale prøver, og når jeg hører representanten Martin Henriksen si at vi må ha en gjennomgang av det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet, uten å nevne en

eneste ting som bør ut, skapes det en del usikkerhet om hva som er kursen for den rød-grønne skolepolitikken.

Jeg minner om: Mye går godt i norsk skole nå. Det kan selvfølgelig bli bedre, men det er ingen tvil: Vi er på rett vei.

Torstein Tvedt Solberg (A) [16:52:03]: Det har vært interessant å høre på denne debatten – ikke minst de mange unnskyldningene fra flertallet hvorfor en ikke kan være med på å støtte en tillitsreform. Når komitélederen, fra Fremskrittspartiet, sier at dette er å slå inn åpne dører, synes jeg det er en alvorlig bagatellisering av denne viktige saken. Og når Kristelig Folkeparti driver med sine unnskyldninger om hvorfor en ikke er med, synes jeg en kanskje hadde tjent på å være litt mer ærlig. Her stemmer en imot alle de sentrale delene av vår tillitsreform. En har fra Kristelig Folkepartis side vært prisverdig ærlig i tidligere skoledebatter. Det tror jeg en hadde tjent på å være også i denne debatten.

Så må jeg si at jeg var spent på å se hvor Høyre kom til å lande her, for nesten ingen har vel snakket så mye om vårt forslag om tillitsreform som Høyres representanter. Men ikke overraskende lander de på å være imot. Som statsråden innrømmer: En er imot vårt forslag mest av alt fordi det kommer fra oss. Høyre-representantene har brukt denne debatten til å gjenta sine utdelte talepunkter. De peker f.eks. på fagfornyelsen. Fagfornyelsen er viktig, men den handler om å endre læreplanene – det er ikke en tillitsreform. At Høyre mener at fagfornyelsen og tillitsreformen er det samme, viser hvor snevert Høyre tenker rundt tillit. Og det avslører kanskje mest av alt at en tillitsreform er for Høyre begrenset til Høyres definisjon av hva som er tillit.

Hvis de forslagene til vedtak som nå får flertall, hadde vært «godt nok», som Høyre påstår, hadde kanskje også lærerne vært fornøyd. Det tror jeg – jeg håper i hvert fall – at Høyres representanter har sett at de ikke er. Igjen: Det viktige i skolepolitikken er det Høyre mener er riktig. Det finnes én sannhet, det er Høyres sannhet. Igjen lytter ikke Høyre til det lærerne og elevene ønsker. Nei, en kan ikke vedta tillit, men en må sette seg mål. Dette kunne vært en start. Det er vår jobb som politikere å komme med tydelige, gode forslag, slik som i våre forslag.

Det er verdt å minne om hva høyrepartiene i dag stemmer imot. En stemmer mot vårt forslag om en tillitsreform i skolen. En stemmer mot å ha et partssammensatt utvalg som skal gjennomgå kvalitetsvurderingssystemet som en del av fagfornyelsen. En stemmer mot at det totale omfanget av kartlegging, måling, rapportering og dokumentasjonskrav skal reduseres. Det er synd at en bytter ut disse tydelige, klare forslagene med egne vage og uforpliktende forslag. De forslagene til ved-

tak som fremmes av regjeringspartiene, er så vage at de selv i denne salen skaper en del forvirring. Jeg merker meg at Kristelig Folkeparti mener at forslag til vedtak III betyr at en skal få endringer før fagfornyelsen, mens merknaden ganske tydelig peker på at dette først kommer når nye læreplaner skal innføres.

Her er det ikke vi som er uklare. Vårt alternativ er klart: Vi ønsker mer tid til læring og mer tillit til lærerne. Det er synd det i dag blir nedstemt.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [16:55:04]: Det er interessant å høre representanten Tvedt Solberg si at for Høyre er tillit det Høyre til enhver tid definerer som tillit, samtidig som han karikerer vår politikk og våre forslag fordi vi ikke er enig med ham og Arbeiderpartiet. Det er litt merkelig å lytte til.

Det ene spørsmålet jeg hadde i mitt innledende innlegg, var: Kan Arbeiderpartiet si hvilke rapporteringskrav de vil ha bort? Hvilke endringer vil de gjøre i det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet? Hva er det de egentlig mener når de sier at de vil endre opplæringsloven? Hva slags beslutningsmyndighet mener de at lærerne eller skolene skal ha som skoleeierne ikke skal ha? Da jeg konkret utfordret ham på om han kunne svare på dette, ble jeg møtt med at jeg kun er interessert i å snakke om andres politikk. Det er da forslagsstillerne som må forklare ikke bare meg, men også de ulike aktørene i Skole-Norge som har kommet med høringsinnspill, hva de ønsker, for det har vært en del usikkerhet, særlig fra KS og fra Skolelederforbundet, om hva man egentlig ønsker å gjennomføre.

Så er jeg glad for at representanten Arnstad var mer konkret og tydelig. Hun viste til mitt sitat om at man ikke ønsker å redusere den kommunale styringsretten, men samtidig ønsker hun å gjøre endringer slik at skoleeier ikke kan innføre faglige opplegg eller kartlegginger som ikke er faglig forsvarlige. Da har jeg egentlig bare en konkret utfordring til Arnstad, for å konkretisere hva forslagsstillerne mener. Mener representanten Arnstad at kommunestyre ikke lenger skal få lov til f.eks. å vedta at elevene skal ha 60 minutter fysisk aktivitet hver eneste dag hvis lærerne, eller hver enkelt skole, mener det ikke er faglig forsvarlig? Hvis hun sier ja til det, er det helt realt, men det vil altså tilsi at man gjør en juridisk endring og flytter beslutningsmyndighet. Jeg skulle gjerne ha fått en avklaring på det.

Men jeg vil bare ta oppfordringen fra representanten Martin Henriksen og si at ja, det aller viktigste for Høyre har vært å snakke om hva vi ønsker å gjøre for å styrke lærerprofesjonen, for å styrke de faglige fellesskapene og for å styrke skoleeierrollen. Vi er utrolig opptatt av at lærerne skal ha et profesjonelt handlingsrom. Det å bagatellisere hva fagfornyelsen betyr, mener jeg er en ganske

stor misforståelse. Fagfornyelsen omhandler det aller viktigste i skolen: hva elevene våre skal lære og hvilke verktøy lærerne skal ha for å variere sin undervisning. Det er helt naturlig å se på kvalitetsvurderingssystemet, og det er helt naturlig å se på vurdering generelt når man har læreplanene på plass, for det handler om hvilke ferdigheter de elevene som nå begynner på skolen, skal ha resten av livet.

Jeg vil bare understreke at det tillitsløftet vi er i gang med, er noe som vi satte i gang med fagfornyelsen. Vi satte i gang med tidstyvutvalget, og vi satte i gang med lærerløftet. Alle tiltakene vi har gjort for å styrke lærerrollen, har vært viktige tiltak i skolesektoren, og det er tillit – ikke bare Høyres tillit.

Presidenten: Representanten Martin Henriksen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Martin Henriksen (A) [16:58:10]: Jeg er mindre opptatt av hva regjeringspartiene skriver i merknadene som er fint og flott, eller av hva de sier fra talerstolen om tillit til lærerne og deres handlingsrom. Jeg er mer opptatt av hva man faktisk gjør.

Kursen fra de rød-grønne partiene her er klar: Test- og rapporteringsregimet tar for mye tid fra lærerne. Hvordan skal man da avgjøre hvilke tester eller kartlegginger som bør endres eller fjernes? Vel, da sier vi at dette må profesjonen, skolelederne og sektoren involveres tungt i. Vi mener at det skal avgjøres sammen med partene, i det utvalget Høyre ikke vil nedsette. Vi vil ikke sentralstyre det, men Høyre vil ikke starte det arbeidet. Da blir det litt vanskelig å involvere lærerne og få resultater.

Det er veldig synd at regjeringa avviser å ta de store, nødvendige grepene som bl.a. Ludvigsen-utvalget ønsket, som er ønsket av lærerne, og som må til for at fagfornyelsen skal virke skikkelig. Å komme med en gjennomgang av kvalitetsvurderingssystemet etter at fagfornyelsen og læreplanene er lagt fram, er meningsløst.

Jorodd Asphjell (A) [16:59:31]: Man etterlyser Arbeiderpartiets svar knyttet til innholdet i skolen, osv. En av årsakene til at vi ønsker å nedsette et partssammensatt utvalg, er at vi vil se på kvalitetsbiten: ikke ha konklusjonen på forhånd, men invitere partene i samfunnslivet og arbeidslivet – både skoleeiere, lærere og andre – til å delta i debatten, for å se på hva som er bra, og hva det er som ikke fungerer like godt i norsk skole. Det tror jeg er et ansvar vi som politikere har, et ansvar for at lærere skal få mer tid til å kunne utøve sitt yrke på en god måte, og et ansvar for å gi et best mulig undervisnings tilbud til alle våre barn og ungdommer i norske skoler.

Det er ikke noen tvil om at elevene trenger lærere som har tid og kunnskap til å følge dem opp skikkelig

hver eneste dag på skolen, som ser dem, og ser behovene hver enkelt elev har. Da må vi sørge for at det blir mindre detaljstyring, og gi mer ansvar til fagfolkene som skal gjøre dette arbeidet hver eneste dag. Det er dette denne tillitsreformen handler om. Da er dagens system for å måle kvalitet i skolen for snevert – det har vi fått klare tilbagemeldinger om fra både elever, lærere og organisasjoner – og det støtter ikke opp under skolens brede samfunnsmandat. Derfor må vi være kritiske til hvordan skolen fungerer, og også til hvordan dette er lagt opp. Det handler ikke om å komme med kritikk av noen, det handler om å være kritisk og se på hvordan systemene fungerer, og hvordan vi kan iverksette nye tiltak som gir en annen retning, en bedre retning. Det handler ikke om at norsk skole er dårlig, men om at vi skal gjøre skolen enda bedre for dem som går på skolen hver eneste dag.

Vi tror på bedre resultater gjennom økt tillit, ikke mer kontroll. Derfor vil vi redusere unødvendig rapportering og testing og ulike pålagte programmer og metoder. Det er lærerne som må ha ansvaret for å vurdere hvilke metoder og verktøy som er best egnet i dette pedagogiske arbeidet. Det er de som er fagfolkene, og som kjenner disse utfordringene. Ekspertutvalget som ble nedsatt, og som utredet lærerrollen i 2016, kom med en klar konklusjon: Lærerne var overlesset med forventninger. Det er en veldig dårlig oppstart for lærere som akkurat har tatt en utdanning, at forventningene på en måte er så store at de overskygger arbeidet de skal gjøre hver eneste dag. Derfor tror jeg også det er viktig at vi endrer på denne rollen. Når man opplever tillit, vil man som regel yte mer, som jeg sa også i mitt første innlegg. Hvis mekanismene i tillitsbasert ledelse fungerer, får vi mer innovasjon, mindre byråkrati og bedre opplæring for elevene. Det er det norske skole trenger, og det norske elever trenger for å kunne prestere bedre i tiden framover – for en god skole.

Turid Kristensen (H) [17:02:50]: Representanten Arnstad sa at det var viktig at vi var tydelige og etterrettelige når vi refererte til hverandre, og det er jeg helt enig i. Derfor vil jeg bare peke på at jeg ikke kuttet ut noe i den setningen som jeg refererte, og den står ikke i sammenheng med det som representanten Arnstad selv leste opp etterpå. Vi er rett og slett bare uenige når det gjelder lokale politikeres skoleeierrolle og det at de faktisk har en rolle som er mer enn rent administrativ. Det er grunnleggende og viktig for meg og for Høyre at det er de lokale skoleeierne som har styringen med sine skoler.

Så undrer jeg litt på om representantene fra Arbeiderpartiet i det hele tatt har lest forslagene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Det snakkes om at vi ikke vil lytte til lærerne, at vi ikke vil ta

med partene i arbeidet som skal gjøres, at vi ikke vil gjennomgå kvalitetsvurderingssystemet, og at vi ikke er villige til å se på dokumentasjonskravet. Jeg har faktisk lyst til å lese opp et par av forslagene, for jeg forstår ikke at man ikke har klart å få med seg at vi også ønsker å gjøre noe mer. Vi er ikke såre tilfreds med alt. Vi har gjort mye, men vi er ikke tilfreds, vi skal stadig gjøre mer.

Når det gjelder lærerens profesjonelle handlingsrom:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at arbeidet med fagfornyelsen og revidering av opplæringsloven ivaretar lærerprofesjonens profesjonelle handlingsrom, i tråd med Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen.»

Det er en ganske klar føring med henblikk på betydningen av lærerens profesjonelle handlingsrom.

Når det gjelder prøver, dokumentasjon og rapportering:

«Stortinget ber regjeringen fortsette å redusere omfanget av rapportering og dokumentasjon på nasjonalt nivå samt ta initiativ til at kommunene gjennomgår sine lokale planer for rapportering og dokumentasjon når nye læreplaner innføres.»

– Altså en kobling til fagfornyelsen.

Og videre:

«En slik gjennomgang bør gjennomføres i samarbeid med partene, lærerutdanningsinstitusjonene, elever, lærerstudenter, skoleeiere og skoleledere, med sikte på å redusere dokumentasjonskravene og styrke det lokale handlingsrommet til skoleeier.»

Er ikke dette å ta med partene, lærerne og skolene i arbeidet med å få et godt system for dokumentasjon, for prøving og for rapportering, så vet ikke jeg.

Det siste jeg har lyst til å ta med, er: Det sies at vi ikke er villige til å se på Nasjonalt kvalitetsvurderingssystem. Joda, vi er det – i forbindelse med fagfornyelsen. Det går ikke an å se disse to tingene løsrevet fra hverandre:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg der partene i skolesektoren er representert, for å gjennomgå Nasjonalt kvalitetsvurderingssystem i lys av fagfornyelsen og fremme forslag til endringer på eget måte.»

Der «skolesektoren er representert» – det er greit at man ønsket en annen innretning på det, men man behøver i hvert fall ikke å late som om flertallspartiene ikke er villige til å gjøre noe.

Presidenten: Representanten Torstein Tvedt Solberg har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Torstein Tvedt Solberg (A) [17:06:04]: Representanten Mathilde Tybring-Gjedde har en egen evne til å forlenge disse debattene. Hadde hun kommet i tide og hørt mitt hovedinnlegg, tror jeg hun hadde fått flere

svar. Jeg tror at det nesten uavhengig av hvor mange svar vi gir i denne debatten, fortsatt hadde vært en usikkerhet hos Høyres representanter, for de er – som tidligere sagt – opptatt av å konstruere uenigheter.

Jeg er enig i at en må måles på forslagene. Vi kritiserer at flertallet i dag sier nei til våre tydelige alternativer og heller kommer med sine vage og uforpliktende forslag. Det er bare å vise til uttalelsene fra Utdanningsforbundet fra da innstillingen kom. De mente det samme: Det var vagt, uforpliktende og ikke minst skuffende. Det er bare å konstatere at de eneste som er fornøyd med denne innstillingen og disse vage forslagene, er representantene fra Høyre – absolutt ingen andre utenfor denne salen.

Det er bare å konstatere at representantene fra Høyre mener det er riktig og viktig å styrke skoleeierens handlingsrom. I denne debatten har det blitt klart at de i hvert fall ikke vil støtte lærernes handlingsrom. (Presidenten klubber.) Det er synd å konstatere at det ikke blir vedtatt noen tillitsreform i dag.

Presidenten: Tida er ute.

Representanten Marit Knutsdatter Strand har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [17:07:26]: Det er ingen tvil om at samtlige representanter i denne salen har gode intensjoner, og at vi alle sammen prater om å redusere dokumentasjonskrav og tidstyver i skolen. Lærernes tid skal gå til undervisning og oppfølging av elevene. Dette virker det som om vi er enige om. Så er spørsmålet mer hvordan vi oppnår det.

Da har opposisjonen tatt sterkt til orde for at vi trenger en gjennomgående tillitsreform, med flere konkrete forslag, i en slik grad at vi ønsker å starte et arbeid og se dette i sammenheng med fagfornyelsen. Det er også et nøkkelpunkt når representanten Mathilde Tybring-Gjedde ramser opp regjeringens tiltak. Dette må bli sett i sammenheng med fagfornyelsen og i sammenheng med hverandre.

Mindretallsforslag nr. 4 og forslag til romertallsvedtak III står i sterk kontrast til hverandre, i den forstand at vi tolker svært ulikt hva som legges i de forslagene. Vi mener selvsagt at vårt forslag er best.

Statsråd Jan Tore Sanner [17:08:44]: Jeg har etter beste evne forsøkt å få tak i hva Arbeiderpartiet egentlig vil, og jeg må erkjenne at etter å ha lyttet til debatten er ikke det veldig enkelt. Asphjell vil ha et utvalg for å involvere partene, og resten av Arbeiderpartiets utdanningsfraksjon har nå langt på vei adoptert SVs retorikk i skolepolitikken. I forrige periode opplevde vi at Arbeiderpartiet forsøkte å kopiere Høyre i skolepolitikken.

Det syntes jeg var positivt. Nå ser vi at Arbeiderpartiet i økende grad forsøker å kopiere SV i skolepolitikken. Det driver ikke skolen fremover. Det ser vi imidlertid at den politikken vi gjennomfører, gjør.

Vi gleder oss nå over at flere fullfører videregående skole. Og det pekes på at Kunnskapsløftet, som ble gjennomført under den forrige borgerlige regjeringen, er en viktig forklaring på det. Vi ser at vi klarer å løfte en del av de svakeste elevene, guttene, norskfødte med innvandrerforeldre – flere gjennomfører videregående skole.

Vi skal nå gjennomføre fagfornyelsen, som er en fornyelse av skolen, og som vil bidra til mer tid til dybdelæring og gi mer rom for læreren til å være lærer. Vi har gjennom Utdanningsdirektoratet hatt tre innspillsrunder med 6 700 innspill. Da skal man ikke komme og si at vi ikke involverer lærerne og partene. Jeg gjennomfører selv flere møter med partene, elever og lærere og andre, nettopp for å ha en god dialog om fagfornyelsen. Det er viktig, for det vi holder på med nå, er en fornyelse av skolen, hvor de nye læreplanene må forankres godt hos lærerne, skolelederne og skoleeierne.

«Tillit» er et begrep som appellerer sterkt til meg. Samtidig vil jeg understreke at tillit må følges av ansvar. Derfor vil vi øke rommet for lærerne og skolene til å fylle skolen med innhold, men vi kommer også til å stille krav til resultater.

Presidenten: Representanten Kent Gudmundsen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Kent Gudmundsen (H) [17:11:20]: Det som fikk meg til å ta ordet, var innlegget fra representanten Tvedt Solberg. Han kunne spart seg å bruke en slik benevnelse av min medrepresentant, Mathilde Tybring-Gjedde. Vi var flere som var til stede i denne salen, og som har hørt innleggene herfra. Undertegnede har selv vært oppe og problematisert langs de samme linjene. Det som kanskje er et større dilemma i denne saken, er hva som sies fra talerstolen, og hvilken retorikk som brukes av Tvedt Solberg, kontra det som kan leses sitatrett i merknadstekstene og innstillingen. Det er her ting ikke henger sammen, og det er derfor flere føler seg litt usikre på retningen for det rød-grønne skoleprosjektet.

Presidenten: Representanten Hans Fredrik Grøvan har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [17:12:14]: Jeg må si jeg er noe forundret over behovet for å konstruere motsetninger i denne saken. Hvis man ser på forslagene, slik de ble lest opp her i sted, inneholder de veldig mange av de samme elementene. Jeg synes representanten

Knutsdatter Strand oppsummerte det godt: Vi ønsker alle sammen å redusere dokumentasjonskravene. Vi ønsker å sette i gang en gjennomgang av kvalitetsvurderingssystemet. Ja, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene foreslår til og med at vi skal gjøre det sammen med partene. Det har ikke opposisjonen foreslått. Vi ivaretar lærerens handlingsrom.

Når man reduserer dokumentasjonskravene, er ikke det bare en styrking av det lokale nivået, det er også en styrking av nettopp lærerens handlingsrom.

Jeg synes vi i hvert fall skal prøve å si hva vi er enige om, og ikke konstruere motsetninger som om det skulle være uenighet på alle punkter. Vi går i én retning, og det synes jeg vi alle sammen skal understreke.

Nina Sandberg (A) [17:13:27]: Når jeg har sittet og hørt på representanten Gudmundsen og partifellene hans fra Høyre her i dag, har jeg fått et lite déjà vu tilbake til den gangen da Carl I. Hagen og Fremskrittspartiet gikk rundt og pratet om at «framtiden vedtas ikke – den skapes». Arbeiderpartiet er veldig klar over og helt på det rene med at tillit ikke vedtas, men det er like selv sagt at struktur og kultur kan brukes til å styrke lærernes profesjonelle handlingsrom.

Arbeiderpartiet har, sammen med Senterpartiet og SV, foreslått et sett med helt konkrete strukturelle tiltak, som er ment å dempe det samlede trykket på læreren, slik at læreren får mer tid til å være lærer, til beste for elevene. Dette er tiltak som også kan bidra til å endre kultur, måten vi ser på lærere på, og styrke lærerens handlingsfrihet.

Veldig mye er bra i norsk skole, men veksten i pålegg, krav og forventninger til lærerne er for stor. Det vil vi i Arbeiderpartiet gjøre noe med. Det skulle være en retning det er ganske enkelt å gjenkjenne. Høyre er veldig forvirret over det. Det synes jeg er beklagelig, og jeg er veldig lei for at de vil stemme imot forslagene om disse konkrete tiltakene.

Presidenten: Representanten Jorodd Asphjell har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Jorodd Asphjell (A) [17:14:54]: Arbeiderpartiet sier det samme i dag som vi gjorde i forrige periode om testing i skolen. Høyre stemte imot det da, og de stemmer imot det også i dag. Det er godt å høre at statsråden har møter med både lærere og elever, men det hadde vært mye mer betryggende hvis han hadde lyttet til det som blir sagt fra organisasjonene om akkurat disse spørsmålene, for det skaper tillit.

Forslaget fra regjeringen innebærer at en gjennomgang av kvalitetsvurderingssystemet, NKVS, først skjer i neste stortingsperiode, etter fagfornyelsen. Det er derfor

vi i Arbeiderpartiet – som jeg sa i mitt innlegg – har ønsket oss et partssammensatt utvalg, som kan se på dette enda raskere, for å gjøre skolen enda bedre.

Om man vil endre læreplanene og innføre nye kommunale mål uten samtidig å endre vurderingssystemet og se kritisk på summen av prøver og tester i skolen, når vi ikke målene om mer dybdelæring, tillit og mer tid til en variert opplæring. Det er den store utfordringen i norsk skole i dag, og det er derfor Arbeiderpartiet foreslår en tillitsreform – for å skape en enda bedre skole, som ser både lærerne og elevene.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 14.

Presidenten har tillit til at debatten i sak nr. 14 er omme, i alle fall i denne omgang.

Sak nr. 15 [17:16:14]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Fredrik Grøvan, Olaug V. Bollestad, Knut Arild Hareide og Steinar Reiten om å gi bibelskoleelever to tilleggspoeng (Innst. 387 S (2017–2018), jf. Dokument 8:196 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske frå utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten føreslå at taletida vert avgrensa til 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil presidenten føreslå at det – innanfor den fordelte taletida – vert gjeve høve til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og at dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Roy Steffensen (FrP) [17:17:07] (komiteens leder og ordfører for saken): Jeg skal prøve å ikke bruke hele taletiden min. Det er en enstemmig komité som er enig om både innstilling og forslag, og med unntak av en kort merknad fra Kristelig Folkeparti, som de sikkert vil redegjøre for selv, er vi stort sett enige i denne saken.

Det er et representantforslag fra Kristelig Folkeparti om å gi bibelskoleelever to tilleggspoeng. Det har nok sitt utspring i en debatt i valgkampen på Ålgård, der jeg var som tilhører, på Ung Landsmøte med flere tusen ungdommer, som attpåtil hadde gått på bibelskole. Spørsmålet fra programlederen var om debattantene ville innføre to tilleggspoeng. Det var ingen som var negative i den forsamlingen, men det var flere som sa at de ønsket å se det i en helhet. Det var bakgrunnen for at jeg som saksordfører fremmet et forslag om at vi ber regjeringen foreta en gjennomgang av dagens regelverk for

rangering av søkere til høyere utdanning, inkludert utdanning som i dag ikke gir poeng, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Jeg antar at det ikke blir noen stor debatt nå, men at vi får den store debatten når denne gjennomgangen er foretatt.

Jeg tar med dette opp komiteens forslag.

Presidenten: For ordens skyld, til representanten Steffensen: Forslag treng ikkje å takast opp når det er komiteen som innstiller.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [17:18:43]: Bibelskoler er et tilbud til ungdom og unge voksne som ønsker et annerledes år. I forbindelse med behandlingen av folkehøgskolemeldingen, Meld. St. 51 for 1995–1996, ble det vedtatt at elever som gjennomførte et år på folkehøgskolen, skulle få to tilleggspoeng, poeng som skal telle med ved opptak til høyere utdanning. Bakgrunnen for dette vedtaket var ifølge Stortinget:

«Folkehøgskolen skal formidle folkeleg utdanning, vekke interesse for arbeid og engasjement og stimulere til ansvarskjensle og sjølvstendiggjering. Slik kan folkehøgskolen bli ei god førebuing med tanke på vidare studium. Folkehøgskolen skal først og fremst drive livsopplysning og vere ein skole som gir impulsar til eit aktivt virke for arbeid og fritid, og som er open for dei utfordringane ei ny tid krev ved å binde saman fortid, notid og framtid.»

Stortinget var den gangen opptatt av at folkehøgskolene satte verdispørsmål på dagsordenen, la opp til en undervisning som stimulerte mennesker til å tenke igjennom eget ståsted og ga retning til refleksjon og engasjement i samfunnet.

På dette tidspunktet var bibelskolene underlagt privatskoleloven, og det var derfor ikke naturlig å vurdere tilleggspoeng til elever på disse skolene. Nå ligger bibelskolene under voksenopplæringsloven og har en organisering og et formål som ligger tett opp til folkehøgskolene. Det er derfor svært gode grunner til at et fullført år på bibelskole i dag bør gi samme uttelling som et gjennomført år på folkehøgskole.

Kristelig Folkeparti aksepterer og støtter at det nå skal gjøres en gjennomgang av regelverket for rangering til høyere utdanning. Jeg vil samtidig understreke at i en sånn gjennomgang er det viktig at det gjøres en grundig vurdering av bibelskolene på grunnlag av hvordan de i dag er organisert, og hvilket formål de skal fylle. Etter Kristelig Folkepartis oppfatning er bibelskolene et viktig alternativ som et annerledes år – på samme måte som folkehøgskolene – for mange ungdommer. Et slikt år bidrar til personlig utvikling, til dannelselse og kunnskapssøking, som gir et fortrinn også som forberedelse til høyere utdanning i neste omgang.

Etter min oppfatning er det derfor helt naturlig at elever som gjennomfører et bibelskoleår, får tilleggspoeng på samme måte som elever ved folkehøyskoler får det, et synspunkt som både Fremskrittspartiet og SV faktisk støttet i valgkampen før fjorårets valg, som representanten Steffensen minte oss om i sted.

Kristelig Folkeparti ser fram til gjennomgangen som Stortinget ber regjeringen nå foreta.

Nina Sandberg (A) [17:21:28]: Helt kort: Kristelig Folkepartis forslag om å innføre to studiepoeng for elever som har fullført bibelskole, berører etter det jeg kan se, ca. 20 skoler. Det er med andre ord i utgangspunktet en liten sak, som ikke gjelder så mange, men som selvsagt er viktig for dem det gjelder.

Arbeiderpartiet stiller seg bak komiteens syn, nemlig at det i dag finnes mange ulike ordninger med tilleggspoeng for opptak til høyere utdanning, og vi vurderer det som hensiktsmessig at regjeringen går igjennom disse ordningene i forbindelse med den varslede gjennomgangen av regelverket for rangering av søkere. Når den gjennomgangen er klar, kan dette med tilleggspoeng bli en større sak. Det får da Stortinget eventuelt ta stilling til og debattere når det konkrete forslaget fra departementet foreligger.

Vi i Arbeiderpartiet mener det er bedre at regjeringen tar en helhetlig gjennomgang av reglene, enn at Stortinget vedtar tilleggspoeng til enkeltutdanninger. Det vil være mer oversiktlig for studentene, og det vil være mer forutsigbart.

En helhetlig gjennomgang må ikke nødvendigvis føre til sanering. For Arbeiderpartiet er det viktig at Norge rigger seg med et utdanningssystem som er fleksibelt, som ser hele mennesket, som ikke skaper eller bygger opp under skjevheter, og som kvalifiserer flest mulig på en god måte.

Vi ser fram til å få saken til behandling i Stortinget snarest mulig.

Statsråd Iselin Nybø [17:22:53]: Regler for tilleggspoeng for opptak til høyere utdanning er fastsatt i forskrift om opptak til høgre utdanning. Både opptakskrav og regler for rangering av søkere har over tid vært gjenstand for endringer, og det har de senere årene vært gjort flere endringer i regelverket. Det gjelder først og fremst innføring av nye krav for opptak, men også når det gjelder regler for rangering av kvalifiserte søkere, er det kommet flere endringer. Slike endringer kan hver for seg være enkle og forståelige, men de kan innebære at regelverket som sådant har blitt stadig mer komplisert.

Det er vanskelig for rådgivere og elever i videregående opplæring å vite hva som er lurt å gjøre for å sikre seg plass på det studiet de ønsker seg, når elevene skal vide-

re til høyere utdanning. Det er derfor et mål for regjeringen å forenkle regelverket, samtidig som det fortsatt skal være rettferdig for søkerne. Samfunnet er tjent med at flest mulig unge kan starte høyere utdanning uten å måtte gå veien om karakterforbedring og annen aktivitet som etter det gjeldende regelverket kan gi tilleggspoeng.

Jeg vil minne Stortinget om at 50 pst. av studieplassene er avsatt til søkere under 22 år, og i den kvoten konkurrerer søkerne utelukkende med resultatene fra videregående opplæring uten karakterforbedring, dvs. gjennomsnittet av alle karakterene på førstegangsvitnemålet og eventuelle tilleggspoeng for programfag i realfag og fremmedspråk. På noen studier med veldig skjev kjønnsfordeling kan det underrepresenterte kjønn få to ekstrapoeng. To tilleggspoeng til elever som har fullført et år på bibelskole, som det nå er lagt fram forslag om, kan eventuelt bare gis til søkere som konkurrerer om en studieplass i den såkalte ordinære kvoten, som utgjør de resterende 50 pst.

Etter min mening må bibelskolene ses i sammenheng med andre skoler som er godkjent på samme lovgrunnlag. Hvis bibelskoleelever skal gis to tilleggspoeng, mener jeg det samme må gjelde for elever ved andre såkalte kapittel 4-skoler. Det er i dag godkjent og i drift 29 skoler etter voksenopplæringsloven kapittel 4. De fleste av dem er bibelskoler, ca. 19. Blant de resterende er én muslimsk skole, én yrkesdykkerskole og flere skoler innenfor kunst, media og musikk. Skoler som er godkjent etter voksenopplæringsloven kapittel 4, eller såkalte diverse skoler, har stor faglig frihet. De skal ha læreplaner på nivå over grunnskolen, men opplæring ved bibelskoler og andre kapittel 4-skoler gir ikke noen formell kompetanse.

Jeg mener det er behov for å forenkle regelverket, ikke å komplisere det ytterligere. Jeg er derfor glad for at en enstemmig komité er enig om at det er behov for å ta en ny gjennomgang av gjeldende regelverk for rangering av søkere til høyere utdanning.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [17:26:03]: Jeg vil først si at jeg er helt enig med statsråden i at dette bør omfatte flere av de skolene som ligger under kapittel 4. Så jeg deler den vurderingen.

Når Stortinget i dag gjør dette vedtaket om en gjennomgang av regelverket for rangering til høyere utdanning, regner vi selvfølgelig også med at bibelskolene blir omfattet av det, sammen med de eventuelle andre kapittel 4-skolene som kan være utgangspunkt for den type vurdering.

Mitt spørsmål til statsråden går på når og hvordan statsråden ser for seg at dette arbeidet skal foregå. Og hvor raskt kan vi vente et resultat av dette arbeidet?

Statsråd Iselin Nybø [17:26:48]: Jeg er glad for at det er en enstemmig komité som står bak dette, for da får vi anledning til å vurdere regelverket under ett og vurdere alle typer skoler. Selvfølgelig må bibelskolene og de andre kapittel 4-skolene inngå i en sånn vurdering.

Ettersom Stortinget ennå ikke har fattet vedtak om at vi skal foreta den gjennomgangen, vil jeg ikke forskottere nå hvor raskt vi kan få dette på plass. Men som flere har vært inne på tidligere, er én ting at vi nå får tatt denne gjennomgangen, og så får vi legge opp til at det kan tas en debatt etter at vi har sett på alle skolene under ett.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 15.

Sak nr. 16 [17:27:43]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Utbygging og drift av Johan Castberg-feltet med status for olje- og gassvirksomheten (Innst. 368 S (2017–2018), jf. Prop. 80 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten føreslå at taletida vert avgrensa til 5 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil presidenten føreslå at det ikkje vert gjeve høve til replikkar, og at dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Hege Haukeland Liadal (A) [17:28:34] (ordfører for saken): Først vil jeg få lov til å takke komiteen for et godt samarbeid i saken vi i dag skal behandle: arbeidet med utbygging og drift av Johan Castberg-feltet samt en status for olje- og gassvirksomheten.

Stortinget vil med sin flertallsinnstilling i dag være med og si tydelig hvilke samfunnsforventninger en har til framtidens olje- og gassvirksomhet – at vi bruker den viktige erfaringen klokt og den opparbeidede kompetanse hver enkelt ansatt i petroleumsnæringen har, til å løfte oss inn i morgendagen. Det er sånn vi har bygget opp vår olje- og gassnæring. Vi har organisert oss med sterke arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner sammen med staten – en beundringsverdig modell for andre land. Vi har skapt store verdier her hjemme, og det er også et mål for framtiden.

For Arbeiderpartiet har det vært avgjørende viktig at vi også har tenkt langsiktig, og at det i bunnen for alt vi

gjør, ligger tydelige krav om HMS, helse, miljø og sikkerhet.

Norsk sokkels suksess har selvsagt handlet om naturgitte forutsetninger, men også om visjoner og langsiktig tenkning. Den har handlet om en innovativ og kunnskapsdrevet industri, hvor samspillet i den norske modellen har vært helt avgjørende. Det er også slik vi skal klare det grønne skiftet. Sammen med petroleumsnæringen skal vi nå Paris-målene.

Olje- og gassnæringen er i dag en helt annen næring enn den var i 1972, da jeg ble født. Det er allikevel noe som fremdeles ligger fast, og det er forutsigbarhet for bransjen, et viktig prinsipp som flertallet på Stortinget står bak.

Det som vil prege debatten i framtiden, vil være f.eks. petroleumsnæringen som virkemiddel til å nå Paris-målene og at vi bremser den globale oppvarmingen gjennom de mulighetene som ligger i karbonfangst, transport og lagring. Gode løsninger og et marked for karbonfangst, transport og lagring er det viktigste Norge kan bidra med for å nå klimamålene, men det er også viktig for å sikre et lengre liv for og en langsiktig oppslutning om olje- og gassvirksomheten.

Debatten kommer også til å bli preget av de mulighetene som ligger foran oss ved digitalisering. Så vil Arbeiderpartiet, som tidligere sagt, være opptatt av de store linjene, ikke minst de ti oljebud som Stortinget vedtok i 1971, der et av de viktigste budene var at ressursene på norsk sokkel som hovedprinsipp skulle ilandføres i Norge.

Jeg er glad for at vi i dag legger inn en flertallsinnstilling om å se på muligheter for havvind på norsk sokkel. Utviklingen innen havvind har skutt fart de siste årene, og det er grunn til å tro at teknologien vil forbedres, og at kostnadene vil gå ned.

Avslutningsvis vil jeg si noe om ilandføringsterminaler. Før naturgassalderen slo inn over landet, var Kårstø i Rogaland en liten, idyllisk grend ved Boknafjorden med stoppested for dampskip og rutebåt mellom Skjoldastraumen og Stavanger. Det var en butikk, det var smie og postkontor, noen hus, noen småbruk og gårdsbruk med landskap i et romslig og småkupert terreng. Dette landskapet ble tilbudt av kommunen til industri tidlig på 1960-tallet, men terminalen kom først på 1980-tallet. Et mektig kompetansemiljø og en viktig arbeidsplass vokste fram. Det er det den dag i dag.

På samme måte legger vi nå til rette for at Veidnes i Nordkapp en gang skal få sin ilandføringsterminal. Her er Stortinget i dag tydelig: Terminalen skal kunne realiseres senest ved åpningen av neste felt i Barentshavet.

Med dette anbefaler jeg flertallsvedtakene som er referert i innstillingen.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Stefan Heggelund (H) [17:33:13]: Mellom 2004 og 2016 vokste verdens befolkning med ca. én milliard mennesker. På fire uker øker befolkningen i verden med ca. ett Norge, og i løpet av ett år med ca. ett Tyskland. Dette er mennesker som trenger energi.

Faktum er at tilgang på energi har vært viktig for at flere mennesker skal kunne løftes ut av fattigdom. Det må vi ha i bakhodet når vi vet at Norge er en energinasjon. Vi har et ansvar med våre fantastiske naturressurser.

Tidligere denne våren har vi sett at det såkalte miljøpartiet SV mener at Norge ikke skal delta i et europeisk samarbeid om fornybar energi. På samme måte er både MDG og SV imot utbygging og drift av Johan Castberg, som vi skal diskutere i dag.

Jeg er stolt av Norge som energinasjon. Vi har fantastiske, fornybare ressurser, og vi har fossile ressurser som vi har vist at vi kan utvinne på en ansvarlig måte. Våre strenge reguleringer på norsk sokkel bidrar til full transparens om utslipp. Og vi har en sokkel som krever CO₂-avgift.

Incentivene er der alltid for å kutte utslipp, og utslipp kuttet. Reguleringene våre er faktisk så strenge at det økonomisk sett for selskapene ikke er den mest attraktive sokkelen. Det er noe annet som tiltrekker, og det er forutsigbarheten. De vet hvilke strenge krav som blir stilt, de vet at de må betale veldig mye i skatt, men de vet også hva de har å forholde seg til. Disse faktorene har sammen bidratt til at vi på vår sokkel har fått en kunnskapsnæring, en næring som besitter en vanvittig kompetanse som vi kan bruke i dag, men som også blir viktig i veien mot fornybarsamfunnet.

Så ser vi at det går rekordmye gass fra Norge til Europa. Den gassen gjør det lettere for Europa å fase ut kull i kraftforsyningen. Slik er gass en viktig bro mot fornybar, noe vi bl.a. har sett i Storbritannia.

I dag vedtar et bredt flertall plan for utbygging og drift av Johan Castberg. På Johan Castberg-feltet vil vi kunne utvinne ca. 558 mill. fat olje. Vi ser en produktionsperiode på rundt 30 år. Investeringsforventningene er på rundt 47,2 mrd. kr, men utbyggingen vil ha høy lønnsomhet, og den vil stå seg også mot lave oljepriser. Nåverdien før skatt er beregnet til 74,2 mrd. kr, og dersom man finner en lønnsom løsning, kan også gassen produseres og eksporteres.

Så har det også vært en debatt om lokale ringvirkninger. Jeg tror at ringvirkningene lokalt er én av flere viktige faktorer for næringens legitimitet. Dette prosjektet bidrar til det – uten tvil.

Samtidig må jeg få lov til å nevne at det i 2013 ble feiret at det skulle bygges en ny ilandføringsterminal for

olje fra Barentshavet, med egen terminal planlagt til Veidnes. Selv om sentrale premisser for den beslutningen ikke har slått til, skapte dette store forventninger lokalt i Honningsvåg. Vi registrerer i dag at selskapene slår fast at den utredede ilandføringsløsningen ikke er samfunnsmessig eller industrielt lønnsom med denne utbyggingen alene. Men jeg er glad for det vi vedtar i dag, nemlig at ved etablering av flere produserende felt i Barentshavet må disse ses i sammenheng med Johan Castberg og bygging av en ilandføringsterminal på Veidnes.

Jeg er også glad for at flertallet påpeker at det i denne saken er viktig med et best mulig beslutningsgrunnlag, at arbeidet i BSOI derfor videreføres, og at alle beslutninger skal bygges på hensynet til god ressursforvaltning.

Dette er en viktig beslutning, det er en lønnsom beslutning og en beslutning som skal gi lokale ringvirkninger.

Terje Halleland (FrP) [17:37:26]: Dette er en stor dag. Dette er en stor dag for Norge, en stor dag for Nord-Norge og en stor dag spesielt for Finnmark. Med dagens godkjennelse av utbyggingsplanen for Castberg-feltet vedtar vi investeringer på 47 mrd. kr og 47 000 årsverk de neste seks årene.

Det er mye som har forandret seg siden 2013, da vi så en oljepris på langt over 100 dollar fatet. For mange har det vært en tøff tid. Det har vært en kamp for økt produktivitet, effektivisering og reduserte kostnader. I dag ser vi resultatet som er med på å sikre norsk konkurransekraft i landets viktigste næring.

Petroleumssektoren er vår desidert største og viktigste næring, med enorme ringvirkninger, verdiskaping og inntekter til staten. Som rogalending vet jeg alt om dette, men det kan være verdt å ta med seg at det er ikke noen næring som har større betydning for distriktene i Norge enn akkurat petroleumsnæringen. I 2016 var nærmere 200 000 personer sysselsatt i næringen – eller i tilknytning til den – og de bidro med 168 mrd. kr til statskassen.

I 2017 kom det ti planer for utbygging og drift, med en samlet investering på 120 mrd. kr. Ett av disse feltene var Castberg, som blir behandlet i dag, et prosjekt som man planla å bruke 100 mrd. kr på å bygge ut, og som var avhengig av en minimumspris på rundt 80 dollar fatet. I dag framstår Castberg som det prosjektet som tydeligst viser en ny hverdag. I dag ligger det til grunn en plan for utbygging og drift på 47 mrd. kr og en «break even» på 31 dollar fatet. Det er bare å gratulere de involverte med et godt stykke arbeid, et arbeid som har ført til at prosjektet er realiserbart.

Nå er det mye som har endret seg i planen, og det er en realitet at en har måttet gjøre tøffe valg for å klare det-

te – en ilandføring er blant disse konsekvensene. Det ser vi at det blir reagert på, men vi gjør oss selv en bjørnetjeneste om vi nå pålegger næringen ekstra kostnader.

Fremskrittspartiet – og regjeringen – kommer til å arbeide for ringvirkninger i Nord-Norge og Finnmark i forbindelse med all aktivitet fra petroleumsnæringen. Det er det ikke vanskelig å mene – det er helt nødvendig for å lykkes. Vi ser nå i saken at med dagens løsning ligger det store positive ringvirkninger for hele regionen. Dette er bare starten. En eventuell omlastingsløsning i Finnmark for olje fra Castberg-feltet eller andre felt i Barentshavet må bygge på hensynet til god ressursforvaltning. Jeg merket meg at også Stortinget understreker dette. En industriutvikling som inkluderer omlasting, er avhengig av lønnsomhet og volumer.

Ole André Myhrvold (Sp) [17:41:05]: Johan Castberg-feltet er det hittil største oljefeltet som er funnet i Barentshavet, og med en forventet produksjonsperiode på inntil 30 år blir prosjektet viktig for sysselsetting og verdiskaping i lang, lang tid framover.

Som det er blitt sagt før i debatten, ble det i 2013 feiret at det skulle bygges en ny ilandføringsterminal for olje fra Barentshavet, med egen terminal planlagt til Veidnes i Finnmark. Det skjedde som en følge av at Equinor, tidligere Statoil, offentliggjorde et konseptvalg for nåværende Castberg med en slik terminal. Med det skapte man store forventninger lokalt, men også nasjonalt. Viktige sentrale premisser for beslutningen har ikke slått til, men behovet for og ønsket om disse arbeidsplassene er like stort. Nå slås det fast at den utredede ilandføringsløsningen ikke er samfunnsmessig eller industrielt lønnsom med denne utbyggingen alene. Derfor er det viktig for Senterpartiet i energi- og miljøkomiteen å understreke at ved etablering av flere produserende felt i Barentshavet må disse ses i sammenheng med Johan Castberg og bygging av en ilandføringsterminal på Veidnes.

Lokale arbeidsplasser og verdiskaping er viktig for Senterpartiet. Å få til en ilandføringsterminal på Veidnes i Finnmark med mulighet til å betjene flere felt er derfor avgjørende viktig.

Senterpartiet er opptatt av at petroleumsvirksomheten til havs også skal gi arbeidsplasser og næringsutvikling på land. I 1971 vedtok Stortinget «de ti oljebud». Et av de aller viktigste budene var at ressursene på norsk sokkel som hovedprinsipp skulle ilandføres i Norge. Aktiviteten i Barentshavet må organiseres og drives slik at ringvirkningene bidrar til sysselsetting og næringsutvikling i Nord-Norge. Ilandføring av olje fra felt i Barentshavet til oljeterminalen på Veidnes i Nordkapp vil være et viktig bidrag i så måte.

Positive ringvirkninger i hele landet og lokalt i regionen er en forutsetning for fortsatt norsk oljeutvinning. Det er det som gir legitimitet. Derfor må også produksjonen komme fellesskapet til gode gjennom arbeidsplasser og styrking av lokalsamfunn. Folk som bor i Finnmark, skal dra nytte av oljeproduksjonen, og Senterpartiet er derfor opptatt av at selskapene legger aktivt til rette for at lokalt og regionalt næringsliv kan delta, særlig i den langsiktige produksjonsfasen for feltet. Derfor mener også Senterpartiet det er viktig at rettighetshaverne senest to år etter at feltet er satt i produksjon, skal gjennomføre en analyse av regionale og lokale ringvirkninger av utbyggingen.

Lars Haltbrekken (SV) [17:44:14]: Denne våren har vi satt stadig nye varmere rekorder. I april i år var den firehundrede måneden på rad over normaltemperaturen. Sist vi hadde en måned med temperaturer under gjennomsnittet, var i desember 1984. Ronald Reagan var da en måned unna å starte sin andre presidentperiode, og «Wake Me Up Before You Go-Go» med Wham! toppet Billboard-lista. I Norge hadde vi en statsminister, Kåre Willoch, som noen år senere advarte mot et for høyt oljeutvinningstempo. Ingen av dagens 30-åringer har opplevd en måned der temperaturen på kloden har ligget under normalen. De har bare opplevd temperaturer over snittet.

Klimatrusselen tilhører ikke lenger bare framtiden. Endringene skjer her og nå. Men den gode nyheten er at vi kan begrense skadene om vi vil. Den gode nyheten er at vi kan overlate en levelig klode til våre barn om vi vil. Den gode nyheten er også at vi gjør ganske mye allerede. Når 350 millioner tok kollektivtrafikk i Oslo og Akershus heller enn å kjøre bil i fjor, har det en enorm effekt på både CO₂-utslipp og lokal forurensning.

For å få til en felles klimadugnad trenger vi derfor politikere som støtter opp om ønskene til folk flest om å bidra. Når 2017 ble det første året der flere brukte kollektiv enn bil i Oslo, er det fordi byrådet satser massivt på kollektivutbygging og gjør det litt mer tungvint å kjøre bil. Mens vi alle reiser mer kollektivt, kjører flere elbiler, sykler mer og bidrar til å redusere utslippene, velger regjeringen aktivt å føre en politikk som øker utslippene igjen. Utslippene fra gasskraftverket på oljefeltet Johan Castberg er like høye som de utslippskuttene alle norske elbilister har bidratt med. Dette setter denne saken i perspektiv. Det er også dobbelt så mye som de beregnede kuttene av innsatsen som gjøres i de store byene for å øke kollektivtrafikken. Regjeringen inviterer oss på klimadugnad. Mange bidrar, men sammen med stortingsflertallet får regjeringen nullet ut effekten av vår felles innsats med ett enkelt vedtak i Stortinget.

I tillegg er det høyst kritikkverdig at Equinor, før Stortingets behandling av saken, har fått lov til å inngå kontrakter til en verdi av over 2 mrd. kr. Dette er å la oljenæringen snike seg forbi demokratisk kontroll og bare gå i gang. Når Equinor har valgt en utbyggingsløsning som gjør det umulig å kutte utslippene gjennom elektrifisering, og når de går i gang med utbyggingen før Stortinget har fattet vedtak, gjør de det vanskelig for Stortinget å gjøre vedtak som kutter utslippene. Derfor sier vi nei til at oljenæringen sniker i køen, og nei til nye tildelinger som øker utslippene dramatisk i en tid hvor vi må kutte. Vi må begynne å omstille Norge ut av oljealderen nå. Det påligger stortingsflertallet og regjeringen et stort ansvar i denne saken. Vi låser oss til store utslipp for flere tiår framover, tiår hvor de norske utslippene skal gå dramatisk ned. Det er en villet politikk, det som skjer. Når klimagassutslippene øker, er det fordi stortingsflertallet aktivt ønsker at de skal gjøre det. Verden har funnet mer olje, kull og gass enn det vi kan svi av dersom vi fortsatt skal ha et levelig klima, og dersom framtidens generasjoner skal kunne oppleve måneder hvor gjennomsnittstemperaturen er under det som er snittet.

Jeg tar med det opp de forslagene som SV er alene om, og dem vi står sammen med andre om.

Presidenten: Da har representanten Lars Haltbrekken tatt opp de forslagene han refererte til.

Ketil Kjenseth (V) [17:49:34] (komiteens leder): Venstres primærpolitikk for olje- og gassutvinning er i prinsippet enkel: Vi vil holde oss unna sårbare områder, det skal være lønnsomt, og vi vil redusere klimagassutslipp fra eksisterende petroleumsaktivitet.

Johan Castberg-feltet ligger i Barentshavet, et område hvor Venstre i utgangspunktet er skeptisk til oljeaktivitet av hensyn til miljø, klima og økonomisk risiko i prosjektene. Jeløya-plattformen, som ligger til grunn for dagens regjering, innebærer at det ikke skal åpnes for oljeaktivitet i Lofoten, Vesterålen, Senja, Mørefeltene, Skagerrak, Jan Mayen og iskanten. Iskanten skal defineres i forbindelse med revidering av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, etter Faglig forums anbefalinger. Debatten om iskanten skal vi komme tilbake til, og det samme gjelder områder av Barentshavet – spesielt Bjørnøya har vært nevnt. Men det som er et faktum, er at Johan Castberg er et av feltene som godkjennes i Stortinget før forvaltningsplanen er ferdig.

Barentsregionen kan bli et nytt område for olje- og gassaktivitet på norsk kontinentalsokkel. Snøhvit- og Goliat-feltene er i produksjon, Johan Castberg behandler vi i dag i denne innstillinga. Eierne til Alta/Gotha- og Wisting-feltene arbeider aktivt med å få dem modnet, slik at det kan komme flere planer for utbygging og drift

til Stortinget. Det er i tillegg utsikter til ytterligere funn av olje- og gassforekomster i området.

Det som kjennetegner disse nordlige områdene, er utfordrende klimatiske forhold, moderate vanddyp og grunnreservoarer. I tillegg kan lokaliseringen langt fra eksisterende infrastruktur, særlig for nye gassfelt, gjøre dem lite økonomisk drivverdige. Et eksempel på det er at temperaturen på den oljen vi tar opp på Goliat-feltet, er 33 °C. På Johan Castberg vil den være på 37 °C, på Wisting-feltet helt nede i 17 °C, og for at oljen skal bli flytende, må den opp i 50 °C. Det sier noe om varmebehovet som må til, altså den energien som må til, og jo lenger nord, jo større vil også dette varmebehovet bli.

Vi erkjenner at den energien de mulige framtidige utbyggingene vil trenge for at det roterende maskineriet skal varme opp oljen, i hvert fall i denne løsningen vil komme i form av gassturbiner. Med det følger også store CO₂-utslipp. Det er en utfordring. Hvis framtidige utbyggere skal få behandlet sine saker én etter én, vil vi knapt finne den områdeløsningen som gjør at vi får bedre løsninger med sikte på å redusere CO₂-utslippene. Så departementet anmodes om å invitere aktuelle oljeselskaper og andre til å fremme forslag om områdeløsninger for produksjon av elektrisk kraft, det være seg i form av utslippsfrie gasskraftløsninger eller havvindløsninger, som flertallet skisserer som en mulig løsning for framtida.

I snitt er det beregnet et utslipp fra disse gassturbinene på 315 000 tonn, men vi står altså i en situasjon der vi i 2030 også her kan ha et utslipp på 1 million tonn fra gassturbiner, slik det er på Sleipner-feltet, og nettopp 2030 er et år der vi skal ha kuttet betydelige mengder CO₂. Da må vi tenke at den kvotepliktige sektoren også må ta sin del av ansvaret for å kutte utslipp. Det hjelper lite at vi kjører på og kutter utslipp i ikke-kvotepliktig sektor hvis vi i den kvotepliktige lar én og én ture fram med store utslipp.

Så er det slik – som en liten «careless whisper», apropos Wham! og George Michael til representanten Lars Haltbrekken – at vi fyller ikke bare på med stadig nye utslipp. Det er også en del oljefelter som skal fases ut, og vi må forutsette at det kommer inn ny og bedre teknologi, og at vi også får fram karbonfangstanlegg som kan bidra til å hjelpe disse anleggene bort fra store framtidige utslipp. Det er en debatt vi bl.a. skal ha senere denne uka, men også i årene framover. Det er også en del av bildet.

Det er også slik at Norges andel av utslippene er rundt 1 pst. av den totale oljeproduksjonen. Representanten Heggelund var inne på befolkningsveksten. Framover i de neste tiårene skal vi altså vokse fra sju milliarder til ni milliarder mennesker. Det er et stort energibehov som kommer på oss, og som det ikke er helt sannsynlig at vi kommer til å fase ut umiddelbart,

uten at Norge går foran og skaper utslippsfrie (presidenten avbryter) ...

Tore Storehaug (KrF) [17:54:53]: La meg begynne med å takke saksordføreren for eit godt framlegg og ikkje minst for eit godt samarbeid.

Petroleumsindustrien har vore viktig for Noreg over mange år, og norsk petroleumsnæring har gjeve eit høgt velstandsnivå og bidratt til stor kompetanseutvikling og industriutvikling. Samtidig skal vi ta inn over oss at norsk petroleumsnæring òg bidrar til CO₂-utslepp, både under produksjon og når det vi faktisk hentar ut, blir forbrunne. Parisavtalen og den internasjonale semja om at utslepp av klimagassar må ned – ein må halde seg under den globale temperaturauken på 2 grader, helst 1,5 grad – vil få innverknad på korleis vi driv på norsk sokkel. Tidlegare var eit referansepunkt i debatten «peak oil» og uroa for at verda kunne gå tom for olje og gass. No handlar den uroa heller om «stranded assets», eller at vi har ressursar som vi må la liggje. Det er viktig for oss som skal leggje rammevilkåra i desse meldingane, og i det arbeidet som Stortinget driv med, å regulere aktiviteten på norsk sokkel.

Fornybar energiproduksjon har styrkt lønsemda betydeleg dei siste åra. Sjølv om fornybar energiproduksjon framleis berre har ein liten marknadsdel om ein samanliknar med fossil energi, er det naturleg å anta at han vil styrkje seg ganske mykje når behovet for subsidiar fell vekk og strengare utsleppskrav blir innførte. Offshore olje og gass har hovudvekta av investeringane sine i fyrste fase av levetida til feltet, mens inntektene kjem gjennom heile levetida. Offshore-utbyggingane er difor ekstra sårbare for permanente endringar i marknadsforholda. Klimarisikoen på prosjekta på norsk sokkel må difor vektleggjast tyngre i åra framover.

Skatteregimet på norsk sokkel er investeringsvenleg og avvik i så måte frå resten av skattesystemet, der ein prøver å oppnå ein slags nøytralitet. Det har vore viktig for å realisere verdiane på norsk kontinentalsokkel å byggje norsk petroleumskompetanse, men det er grunn til å stille spørsmål ved om dette er riktig i ei tid der vi går ein auka klimarisiko i møte. All den tid staten tek ein betydeleg del av risikoen ved utbyggingar, er dette eit både økonomisk og klimapolitisk spørsmål som staten bør meine noko om.

Føreseielege vilkår og låg politisk risiko har vore ein viktig konkurransefordel på norsk sokkel. Eventuelle endringar i petroleumsskattesystemet må gjennomførast på ein fagleg forsvarleg måte, og det må skje på ein måte der det òg er ei retning på det vi gjer. Petroleumsførekomstane skal kome landet til gode. Dette har vore eit berande prinsipp heilt frå starten, då regelverket for norsk sokkel blei lagt fast. Det er eit viktig prinsipp for

Kristeleg Folkeparti, som meiner at samfunnsøkonomisk lønsemd skal liggje til grunn for nye utbyggingar.

Eg må kome inn på Johan Castberg-feltet, som er grunnlaget for den proposisjonen vi i dag skal behandle. Eg merkar meg at det har vore veldig store lokale forventningar til ringverknadene Johan Castberg-feltet skulle gje. Dessverre møter ikkje det vi har på bordet i dag, heilt desse forventningane. Sterk oppslutning i folket har vore ein føresetnad for norsk oljeutvinning. Difor må produksjonen kome fellesskapet til gode gjennom arbeidsplassar og styrking av dei lokalsamfunna vi har rundt omkring i heile landet vårt. Folk som bur i Finnmark, skal dra nytte av oljeproduksjonen som skjer i deira eigen region. Eg er glad for at ein mogleg ilandføringsterminal enno skal takast med i vurderingane viss det kjem fleire felt i produksjon som kan gje det nødvendige volumet og økonomi i prosjektet. Det er òg bra at nedskalerte løysingar skal greiast skikkeleg ut. Dette handlar om å ta behovet for lokale ringverknader på alvor.

Per Espen Stoknes (MDG) [17:59:08]: I oljeindustriens barndom hadde Norge framsynte industripolitikkere som forsto behovet for en tydelig politisk styring av norsk petroleumsindustri til fellesskapets beste. Flere har allerede nevnt «de ti oljebud» som et eksempel. De forsto risikoen for at oljeindustrien også kunne bli en bøllete gjøkunge – det mente bl.a. Høyre-mannen Terje Osmundsen og Kåre Willoch – som dyttet andre deler av næringslivet ut av reiret, en gjøkunge som grådig forsynte seg av de klokeste hodene, de største investeringene og de beste politiske rammebetingelsene. De forsto dessuten at en gjøkunge også kan bli så dominerende og viljesterk at den manipulerer foreldrene trill rundt. Derfor ble det etablert et tydelig politisk rammeverk rundt markedene og oljeindustrien. Man etablerte lover og regler og en praksis der Stortinget skal godkjenne åpning av store havområder og store investeringer. Det ble satt et investeringstak for å hindre at oljeindustrien gjorde landet for oljeavhengig.

Disse framsynte industripolitikerne fikk rett i sine advarsler, for snart forsvant de statsbærende partiene i Norge inn i oljerusen. De siste tiårene har både oljeindustrien og det sentrale politiske miljøet i Norge blitt rammet av en slags skrålende hybris, der man har overbevist seg selv om at petroleum alltid og uansett er lønnsomt, at politikere bør holdes lengst mulig unna beslutninger som betyr noe, og at miljøbevegelsen og andre oljeskeptikere alltid vil forbli en marginal og irrelevant stemme. Denne hybrisen har satt sitt preg på petroleumspolitikken i både røde og blå regjeringer. Den har gitt opphav til slurv, feilinformasjon til Stortinget og

manglende respekt for vedtak fattet av storting og regjering.

La meg nevne noen eksempler:

1. I åpningsprosessen for Barentshavet sørøst, den største åpningsprosessen på 20 år, ga den rødgrønne regjeringen grov feilinformasjon til Stortinget om lønnsomheten i å drive petroleumsvirksomhet i området. Stortingsmeldingen inneholdt en rekke feil og svakheter. Statsråden har ikke tatt tydelige grep for å rette opp dette beslutningsgrunnlaget.
2. I høst oppga statsråden feil tall til Stortinget om Goliat-utbyggingen.
3. Statsråden melder videre at Aasta Hansteen-utbyggingen vil gi en heftig avkastning, mens den i realiteten ligger under PUD-grensen.
4. Statsråden viderefører en tradisjon i OED siden 2013 med å ignorere og overkjøre absolutt 100 pst. av de miljøfaglige rådene rundt utlysningen.
5. OED aksepterer gang på gang at det inngås store kontrakter før PUD-en godkjennes av Stortinget, inkludert i den saken vi behandler i dag.

Dette viser hvordan oljeindustrien har fått utvikle seg til nettopp en gjøkunge, som sparker ut andre næringer fra reiret i Norge, og det viser hvordan gjøkungen til og med har blitt sterk nok til å svekke den demokratiske styringen av petroleumsnæringen. Statsråden oppfører seg som en gjengleder for industrien, ikke som en representant for fellesskapet.

Dette skjer samtidig som behovet for styring tiltar dramatisk. Uansett om man støtter Miljøpartiet De Grønnes eller Høyres oljepolitikk, er det åpenbart at framtiden vil stille strengere krav til demokratisk forankring. 44 pst. av nordmennene vil i dag begrense norsk oljevirksomhet for å begrense utslippene. Kun 42 pst. er uenige i det. Store deler av EU-parlamentet sier nå nei til oljeleting i Arktis. Aasta Hansteen kan bli lønnsomt for selskapet, men ikke for det norske folk, og med økt risiko er det sannsynlig at vi får flere slike prosjekter, hvor staten de facto taper penger på miljøskadelig produksjon. Det er altså stadig mer sannsynlig at norske skattebetalere finansierer skattefordeler til sterkt ulønnsomme petroleumsprosjekter. Mange er bekymret for at vi har en petroleumpolitikk som fører til at investeringene der er sju ganger høyere enn i all annen industri til sammen. Vi ser at gjøkungen tapper andre sektorer for kapital og kompetanse.

Tiden der oljepolitikken var ukontroversiell, er over. Miljøpartiet De Grønne mener at statsrådets håndtering av disse sakene i sum er kritikkverdig, og fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget finner at olje- og energiministerens innsats for å rydde opp i petroleumsforvaltningens

feilinformasjon til Stortinget, upresis bruk av tall og manglende respekt for Stortingets kompetanse til å legge rammer for petroleumsindustrien, er kritikkverdig.»

Presidenten: Da har representanten Per Espen Stoknes tatt opp det forslaget han refererte til.

Seher Aydar (R) [18:04:30]: Utbyggingen av Johan Castberg-feltet binder Norge til enorme klimagassutslipp de neste 30 årene. De årlige driftsutslippene på rundt 315 000 tonn CO₂ tilsvarer årlig utslipp fra rundt 140 000 biler. I tillegg kommer utslippene når olje pumpes opp og brennes, og det vil tilsvare utslippene fra ca. 100 millioner biler. Disse utslippene har ikke kloden råd til. Johan Castberg-feltet er en klimabombe, og vi svikter framtidige generasjoner når vi bygger dette feltet.

Johan Castberg-feltet kommer til å slippe ut klimagasser til 2052 – når Stortinget har vedtatt at Norge skal være et lavutslippssamfunn. Stortingsflertallet lukker i denne saken øynene for de enorme klimaendringene vi står overfor. For oss som sitter her i salen, har konsekvensene av klimaendringene vært en rekord varm og ganske deilig mai-måned på Østlandet. Men for bare én måned siden herjet flommene flere steder. Og den rekordtørre perioden vi har hatt, setter norske jordbruksavlinger og dermed selvforsyningen vår i fare.

I Norge betyr klimaendringene økte utgifter, men mange andre steder i verden betyr klimaendringene død, sult og tap av leveområder, og det fører igjen til flere klimaflyktninger. Vedtaket om å bygge ut Johan Castberg-feltet bidrar til disse verdensomfattende katastrofene. Rødt mener at norsk olje- og gassproduksjon må trappes ned til et minimum, samtidig som vi sikrer omstilling til et lavutslippssamfunn med et næringsliv basert på fornybare ressurser.

Regjeringen presenterer Johan Castberg-feltet som et samfunnsøkonomisk lønnsomt prosjekt, men flere utbygginger på norsk sokkel har hatt store avvik fra de økonomiske planene som ble presentert for Stortinget. Statsråd Søviknes kalte nylig avkastningene fra Aasta Hansteen-feltet for heftige. Det er oppsiktsvekkende, og det er ikke første gangen statsråden roter med hvor lønnsomme petroleumsprosjektene er. Det er de samme aktørene som skal bygge Johan Castberg-feltet som står bak de enorme overskridelsene på Goliat-plattformen. Og hvordan kan vi være sikre på at tallene for dette prosjektet stemmer? Vi i Rødt støtter derfor Miljøpartiet De Grønnes forslag om at statsråden har opptrådt kritikkverdig.

Johan Castberg, som dette feltet er oppkalt etter, sto opp for de svake i samfunnet på den tiden, barn som var født utenfor ekteskap. Å pumpe opp mer olje midt i kli-

makrisen vi er i nå, skaper store kriser for dem som kommer etter oss – altså barna. Jeg tror Castberg ville rotert i graven hadde han visst hva Stortinget vedtar i dag.

Statsråd Terje Søviknes [18:07:38]: Dette er en god dag for å slå fast at olje- og gassnæringen er Norges suverent største og viktigste næring. Næringen sysselsetter direkte og indirekte i underkant av 200 000 personer. Næringen stimulerer til positiv næringsteknologi og samfunnsutvikling over hele landet. Den er konkurransedyktig, innovativ og har evne og vilje til å tilpasse seg nye omgivelser. Næringen er vår spydspiss i det internasjonale varebyttet.

Vi ser også at teknologi utviklet i olje- og gassnæringen blir overført til andre næringer, enten det gjelder havbruk, offshore vind, infrastruktur eller helse, for å ta noen eksempler. Kompetansebasen som er bygd opp gjennom 50 år, er kanskje den viktigste verdien vi sitter igjen med så langt fra oljeeventyret.

Norsk sokkel har vært et teknologisk laboratorium som har lagt grunnlaget for utvikling av en høykompetent og internasjonalt konkurransedyktig industri. Verdens etterspørsel etter olje og gass øker. Det vil være et stort behov for olje og gass i tiår framover. Ja, vi skal innføre fornybar energi i energimiksen, men fortsatt blir det mye olje og gass. Da må det altså utvikles nye felt, fordi man over tid tømmer eksisterende og produserende felt. Vi skal bidra til at folk får tilgang på energi, i størst mulig grad ren energi – fordi befolkningen øker, men også fordi vi skal løfte flere ut av fattigdom.

Virksomheten på norsk sokkel bidrar også til å finansiere velferden vår. Bare i fjor utgjorde statens netto kontantstrøm 68 mrd. kr fra petroleumsvirksomheten. Inntektene vil øke i årene som kommer. Siden starten har man fått en verdiskaping fra olje- og gassvirksomheten på smått utrolige 14 000 mrd. kr, målt i dagens kroneverdi.

Framtidsutsiktene for norsk sokkel er fortsatt positive, med en konkurransedyktig ressursbase, høy investeringstakt og god interesse fra oljeselskapenes side til fortsatt å drive leting, utbygging og drift. Noe av grunnlaget for dette er norsk petroleumspolitik, som fungerer godt. Regjeringen vil videreføre en stabil og langsiktig petroleumspolitik. Jeg er derfor veldig glad for at et stort flertall i Stortinget i dag viderefører den politikken som framgår av proposisjonen vi har til behandling, og som er forankret i Meld. St. 28 for 2010–2011 og Prop. 114 S for 2014–2015.

Forutsigbarhet og langsiktighet på tvers av partier og regjeringer har vært et konkurransefortrinn for norsk kontinentalsokkel i konkurranse med andre oljeregioner i en global næring.

Utbyggingen av Johan Castberg-feltet er et gigantisk industriprosjekt med høy lønnsomhet, og jeg er opptatt av, som flere talere også har vært, at utbyggingen skal gi lokale ringvirkninger og størst mulige verdier for fellesskapet. Forventet nåverdi før skatt for utbyggingen er om lag 74 mrd. kr for Johan Castberg-prosjektet, og en stor andel av dette vil tilfalle fellesskapet gjennom både skattesystemet og SDØE-ordningen.

Det vil være 47 000 årsverk i utbyggingsfasen – en andel av dette i nord. I driftsfasen vil det være ca. 1 700 årsverk årlig, og en enda større prosentvis andel går til virksomhet i de nordligste fylkene våre. Både Hammerfests og Harstads oljemiljøer vil bli styrket gjennom denne utbyggingen, og vi vil se at ringvirkningene gir utslag i vekst og utvikling.

I et eget industriprosjekt har Equinor og de andre operatørene for felt og funn i Barentshavet jobbet i flere år med en mulig ilandføring av olje fra Johan Castberg-feltet og de andre feltene. Så langt har man verken funnet samfunnsmessig eller industriell lønnsomhet i disse prosjektene, men jeg er glad for at arbeidet fortsetter. Man ser på en nedskalert løsning med en mindre terminal, eventuelt i kombinasjon med skip-til-skip-omlastning, og vi kommer selvfølgelig tilbake til Stortinget med en avklaring etter at operatørsamarbeidet i BSOI har fullført sitt arbeid fram mot fjerde kvartal 2018.

Dette er en historisk dag for Stortinget. Vi skal fatte vedtak om videre petroleumspolitik og Johan Castberg-prosjektet. Det er faktisk grunn til å gratulere Stortinget med det som ser ut til å bli vedtatt denne dagen.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Runar Sjøstad (A) [18:12:55]: Oljeprisfallet førte til redusert aktivitet og en sterk nedgang i oljeinvesteringene over flere år. Det er derfor svært gledelig at Equinor har funnet løsningen som realiserer en utbygging av Johan Castberg-feltet utenfor kysten av Finnmark.

Johan Castberg er et viktig industriprosjekt. Utbyggingen har en forventet investering på ca. 50 mrd. kr og vil utgjøre en betydelig andel av investeringene på norsk sokkel de nærmeste årene. Johan Castberg-feltet har en forventet produksjonstid på 30 år, og feltet vil bidra sterkt samfunnsøkonomisk.

Arbeiderpartiet har vært en pådriver for å sikre lokale ringvirkninger knyttet til utbyggingen av Johan Castberg-feltet. Det må være krav om nasjonale, regionale og lokale ringvirkninger i utbyggings- og driftsfasen. Det er gledelig at norske bedrifter allerede har sikret seg viktige kontrakter, slik at mange arbeidsplasser trygges og nye jobber skapes. Mange av dem som ble rammet av nedbemanning og oppsigelser, har fått tilbud om ny jobb.

I proposisjonen og i Equinors eget notat om ringvirkninger av Johan Castberg-prosjektet beskrives en ambisjon om at en størst mulig andel av personellet skal komme fra Nord-Norge, samt en ambisjon om å tilsette 160 lærlinger hvert år de neste fem årene og at ca. en tredjedel av disse skal komme fra Nord-Norge. Dette er positivt, og det må følges opp i samarbeid med fylkeskommunene, slik at utdanningsinstitusjonene er klare for oppgaven.

Stortingsflertallet har bedt om at utredningen fra The Barents Sea Oil Infrastructure om ulike løsninger for ilandføring skal legges fram for Stortinget i løpet av 2018. Det blir opp til Stortinget å avgjøre om det blir en nedskalert terminalløsning eller en skip-til-skip-løsning på Veidnes – en beslutning som skal bygge på hensynet til god ressursforvaltning. Det er stilt store forventninger og krav om at oljen fra Johan Castberg-feltet ilandføres.

Johan Castberg-feltet er et stort funn, og daværende Statoil og hele Nord-Norge feiret at det skulle bygges en ilandføringsterminal for olje fra Barentshavet, allerede i 2013. Arbeiderpartiet har bidratt til å få stortingsflertallet med på at det senest ved etablering av flere produserende felt i Barentshavet skal bygges en ilandføringsterminal på Veidnes i Finnmark. Da skal oljen fra Johan Castberg-feltet i land der i en framtidig terminal som også kan inkludere olje fra bl.a. Alta/Gotha- og Wisting-feltet.

En sterk oppslutning i befolkningen er en forutsetning for fortsatt norsk oljeutvinning. Derfor må produksjonen skje på en bærekraftig måte, som styrker lokalsamfunnene og ikke fortrenger eksisterende næringer.

Liv Kari Eskeland (H) [18:16:03]: Noreg har gjennom dei siste tiåra delteke i olje og gass-eventyret. I dag skriv me nok eit kapittel i denne historia som har ført det vesle landet her oppe i nord til velstand – bygd med kompetanse og kunnskap frå vår innovative leverandørindustri og utbyggingsselskapa våre.

Når me i dag skal vedta utbygging og drift av Johan Castberg-feltet, er det eit resultat av eit arbeid som ikkje er ei sjølvfølgje. I dei føregåande tiåra utvikla me kompetansen vår innan olje- og gassindustrien, men me må nok innrømme at sidan merksemda har vore retta mot miljø og tryggleik, vart det ikkje i same grad fokusert på kostnadane då ein høg og stabil oljepris var gjeldande. Det fekk leverandørindustrien smerteleg erfara då internasjonale aktørar sytte for å vinna kontraktar me gjerne skulle hatt, men kanskje verre – at oljeprisen fekk seg ein alvorleg knekk.

Det var trong for å ta grep, det var trong for å tenkja nytt for å oppnå lønsemd i nye prosjekt. Og her står me i dag og skal gjera vedtak om Johan Castberg-utbygging-

ga, eit prosjekt som for tre–fire år sidan ikkje såg ut til å vera lønsamt med den oljeprisen som var då. Selskap og leverandørar nytta kompetansen sin til å tenkja nytt, for enn så lenge treng verda tilfang av energien me hentar opp fleire hundre meter under havbotnen. Med Johan Castberg-prosjektet vil me i tillegg få høg norsk verdiskaping og aktivitet langs heile kysten, noko som er viktig når me no ser at det minkar på store olje- og gassprosjekt. No er det viktig med aktivitet for å halda på kompetansen i overgangen til fornybart, og eg er glad for det breie stortingsfleirtalet som stiller seg bak stabile og føreseielege rammevilkår for petroleumssektoren.

Men det er ei sak frå komitéhandsaminga som ikkje kan stå uimotsagd. Med den merksemda det no er på å halda kostnadane nede, er det med stor undring me registrerer at SV og Miljøpartiet Dei Grøne fremjar forslag om at kontraktmessige forpliktingar og byggjearbeid ikkje kan starta før PUD er godkjend, sjølv med kanselleringsklausular.

Det er viktig for arbeidsplassar i leverandørindustrien at Stortinget ikkje endrar dagens praksis, der kontraktar kan tildelast med atterhald om PUD-godkjenning. Ei endring til at PUD først skal på plass, vil innebera ein pause i leverandørane sine arbeidsprosessar med å laga prosjekteringsgrunnlag. Høve til å tilby effektiv og rask gjennomføring er ein av dei viktigaste faktorane for at norske leverandørar kan slå konkurrentar frå andre land, ettersom kvar månad med ekstra prosjektarbeid før produksjonsstart kostar samfunnet 250–500 mill. kr. I tillegg er verdien av tett samhandling for å få til dei beste løysingane både teknisk, økonomisk og på HMS-området avgjerande for at prosjektet vert bra.

Tore Storehaug (KrF) [18:19:24]: Den fyrste delen av stortingsproposisjonen vi debatterer no, er ein meldingsdel som omhandlar norsk oljenæring. Difor tillèt eg meg å følge opp eit av dei store diskusjonstema som har vore om norsk oljenæring og norsk sokkel. Det handlar om elektrifisering av Utsira. I 2014 sa Lundin til Teknisk Ukeblad at gassturbinen deira kom til å køyre uansett og uavhengig av eit elektrifiseringsvedtak. I 2017, i oktober, sa ein, òg til Teknisk Ukeblad, at ein enno ikkje hadde ei løysing på varmemproblemet.

Dette er vel noko av bakgrunnen for at statsråden dei siste to vekene har fått fleire spørsmål om dei to turbinane på Edvard Grieg. Dei er i drift i dag, men med pålegg om at dei skal takast ut av drift og erstattast av kraft frå land. I det fyrste spørsmålet blei statsråden spurd om han kjenner til informasjon som tilseier at turbinane ikkje blir stengde. I spørsmål nummer 2, frå representanten Per Espen Stoknes, blei han spurd om han kan garantere at gassturbinane på Edvard Grieg blir stengde ned i tide. Spørsmåla viser ei uro for at vedtaket eit ein-

stemmig storting gjorde 18. juni 2015, ikkje blir innfridd. I vedtaket står det:

«Rettighetshaverne på Johan Sverdrup-feltet skal senest i 2022 etablere en områdeløsning for kraft fra land som skal dekke hele kraftbehovet til feltene Johan Sverdrup, Edvard Grieg, Ivar Aasen og Gina Krogh.»

Heile kraftbehovet, sa altså Stortinget der.

I merknadene til denne proposisjonen blei Edvard Grieg spesielt omtalt. Ein samla komité skreiv i ein komitémerknad:

«Komiteen viser til proposisjonens omtale av kraftbehovet i området og varmebehovet på feltene som knyttes til områdeløsning for kraft fra land, og registrerer at det arbeides med forskjellige løsninger for dekning av varmebehov. For Edvard Grieg-feltets del vil den pålagte tilknytning til områdeløsningen for kraft fra land medføre at all egen kraftgenerering fra gassturbiner fases ut. Komiteen merker seg at det i den forbindelse arbeides med alternative løsninger for dekning av varmebehovet.»

Eg vil gjenta, for å få fram poenget: «For Edvard Grieg-feltets del vil den pålagte tilknytning til områdeløsningen for kraft fra land medføre at all egen kraftgenerering fra gassturbiner fases ut.»

Ingen av dei svara som statsråden har gjeve, er eit tilfredsstillande svar på det spørsmålet handlar om, nemlig fjerning av gassturbinane. Det at han etter gjentekne spørsmål ikkje kan bekrefte at gassturbinane skal vekk, i tråd med det Stortinget har vedteke og ein samla komité har sagt i merknad, gjev meg ingen grunn til ro.

Ingvald Olsen (A) [18:22:19]: Den 12. februar 2013 var det fest på Veidnes i Nordkapp kommune. Jeg vet det, for jeg var der. Statoil feiret med befolkningen at Johan Castberg-feltet skulle ilandføres, nettopp på Veidnes. Finnmark Arbeiderparti var glade, vi hadde fått visshet om at ringvirkningene fra oljefeltene utenfor vår kyst skulle gi ringvirkninger i Finnmark.

Men så ble det stille, oljeprisen gikk ned, prosjektet ble utsatt, nedskalert, og det ble til slutt klart at Statoil ikke så det regningssvarende å ilandføre oljen i Finnmark. Resultatet av det var at holdningen til olje- og gassvirksomhet i Finnmark langsomt endret seg. Vi visste at Johan Castberg-feltet ville gi nasjonale ringvirkninger, vi visste også at det ville gi regionale ringvirkninger. Det som gjensto, var de lokale ringvirkningene, og det svarte ikke Statoil opp. Hvis naturressurser skal utvinnes og ha folkelig oppslutning, må de gi lokale ringvirkninger i form av arbeidsplasser, vekst og utvikling.

Finnmarkingenenes tilslutning til å utvinne Johan Castberg-feltet var uløselig knyttet til kravet om ilandføring. Det gjaldt Finnmark Arbeiderpartis positive vedtak, og

det var også forutsetningen i Finnmark fylkestings vedtak. For Arbeiderpartiet er lokale ringvirkninger like viktig som nasjonale og regionale ringvirkninger. Derfor er det en stor glede i dag at Stortinget kommer til å vedta at det skal ilandføres. Noe annet ville aldri være akseptabelt.

Finnmark har historisk vært en råvareleverandør. Våre ressurser ble hentet ut og videreforedlet andre steder. Dette er uakseptabelt i dag. Arbeiderpartiet har – med sin saksordfører Haukeland Liadal – drevet denne saken igjennom og skaffet oppslutning om kravet om lokale ringvirkninger. Vi vet at det er nasjonale ringvirkninger – det vet vi fra statsbudsjettet – vi vet at driftsorganisasjonen er lagt til Harstad, men håpet i Finnmark om lokale ringvirkninger holdt på å svinne da Statoil leverte sin PUD. Stortinget har rettet det opp. Det er Stortinget som gir tillatelse til plan for utbygging og drift, og det er Stortinget som i dag fastslår hvordan dette skal utvikles, og at senest ved etablering av flere produserende felt i Barentshavet må disse ses i sammenheng med Johan Castberg-utbyggingen og bygging av ilandførings-terminal på Veidnes i Finnmark.

Vi vet at det er flere drivverdige felt i området, og regjeringen må komme tilbake innen utgangen av 2018, med sikte på vedtak. Dette er en viktig dag på Stortinget, for Finnmark. Noe annet enn ilandføring er totalt uakseptabelt.

Rita Lekang (A) [18:25:22]: Det er ikke hver dag vi i Nord-Norge får 500 nye kompetansearbeidsplasser spredt over hele landsdelen. Johan Castberg-utbyggingen er med på å sikre disse arbeidsplassene, pluss at det i tillegg vil gi godt over 1 700 årsverk i utbyggingsfasen.

Leverandørindustrien over hele landet har sikret seg gode kontrakter i sterk konkurranse med internasjonale leverandører. Dessverre er det fortsatt slik at nordnorske aktører taper kampen om de mest lukrative kontraktene. I lang tid har de lokale aktørene brukt store ressurser på å skaffe seg samme kompetanse som sine konkurrenter i sør, men som nye aktører i markedet og uten erfaring å vise til blir de taperne. Hvis disse selskapene skal kunne utvikle seg, er de avhengige av de store jobbene. I tillegg er det viktig at de er attraktive for ungdom som søker seg jobb, og at de kan være gode opplæringsbedrifter hvor man kan få fagbrev. Det må bli et mål i seg selv å utvikle den havbaserte kompetansen videre.

Equinor har et særlig ansvar for å være tydelig overfor hovedleverandørene på at de ønsker å trekke industrien nordover, og kontraktstrategiene som selskapene har ved feltutbygging, må kunne omfatte dette.

Arbeiderpartiet mener at det er viktig at operatørene velger å bruke rederier som fører norske flagg, knyttet til byggeaktiviteten og i det videre arbeidet. Vi må kunne

forvente at disse skipene driftes med et mannskap som kan bo i landsdelen. Det krever at norske lønns- og arbeidsvilkår legges til grunn. Uten norske sjøfolk blir den maritime klyngen betydelig svekket. Utvinning av våre petroleumsressurser skal ikke baseres på sosial dumping.

Equinor har også et særskilt ansvar for å legge til rette for ringvirkninger i Norge, som den største operatøren på norsk sokkel. Oppslutningen om petroleumsaktiviteten er avhengig av at den skaper verdier og gir arbeidsplasser – i hele landet. Oljen og gassen på norsk sokkel er verdifulle ressurser som tilhører fellesskapet.

Lars Haltbrekken (SV) [18:28:13]: Jeg hører Høyre-representanten Stefan Heggelund er bekymret for energitilgangen til verdens fattige. Mener han virkelig at vi bygger ut Johan Castberg-feltet for å gi verdens fattige oljen fra Castberg? Hvis representanten Heggelund hadde vært bekymret for energitilgangen til de fattigste – og det bør han være – hadde han protestert høyt og tydelig da den blå-blå regjeringen kuttet kraftig i bevilgningene til fornybar energi til de fattigste i verden, men jeg hørte ikke et eneste pip da det skjedde.

Jeg må si jeg føler lite grann med Venstre i dag. De er jo egentlig ikke for utbyggingen av Johan Castberg-feltet. Mens resten av regjeringen hører George Michaels «Last Christmas» og kanskje tenker at dette forhåpentligvis var den siste julen med snø, trøster nok Venstres representanter seg med en annen av George Michaels sanger, hvor det heter: «'Cause I gotta have faith».

Som representanten Tore Storehaug vil også jeg avlegge statsråden en liten visitt med et spørsmål knyttet til elektrifiseringen av Edvard Grieg-feltet og mulighetene for å få ned utslippene av klimagasser fra norsk oljeproduksjon. Spørsmålet er: Kan statsråden bekrefte at områdeløsningen med kraft fra land for feltene Johan Sverdrup, Edvard Grieg, Ivar Aasen og Gina Krog innebærer at hele produksjonen av elektrisitet fra gassturbinene på Edvard Grieg-feltet erstattes med kraft fra land, slik Stortinget enstemmig vedtok 18. juni 2015?

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Ketil Kjenseth (V) [18:30:43]: Som jeg sa i mitt første innlegg: Venstres primærpolitikk er at vi vil holde oss unna sårbare områder, det skal være lønnsomt, og vi vil redusere klimagassutslipp fra eksisterende petroleumsaktivitet.

Når representanten Haltbrekken sier at Venstre trolig er imot: Det er vanskelig å si, fordi vi ikke har gått igjennom en helhetlig områdeplan for Barentshavet. Det kan være at nettopp dette er et område der det er mulig. Det vi vet, er i hvert fall at det er lønnsomhet i det

i dag, basert på oljeprisene. Men så vet vi også at det er store utgifter som ikke ligger inne her. Det er basert på sårbarhet, det er basert på ikke minst klimakostnader og også ilandføringen. Så det er en stor diskusjon framover i hvilken grad dette har den samfunnsøkonomiske lønnsomheten som vi krever.

Men det var representanten Storehaug som gjorde at jeg tok ordet, for debatten om elektrifisering og utfasing av gassturbinene er en viktig debatt. Det hører også økonomien – og teknologien – til å finne de løsningene som gjør at vi nettopp får redusert klimagassutslippene, og det er det særlig politikeres ansvar å drive fram. Det ble gjort i stortingsvedtakene knyttet til Utsira, og vi må fortsette å ha blikket på de områdeløsningene som gjør at vi samler flere aktører til å få til disse løsningene.

Så til det som er mer relatert til å skape arbeidsplasser i nord, som flere har vært inne på, sist representanten Olsen. En dimensjon ved dette som det ikke er sagt så mye om foreløpig, er altså kaldt klima-teknologi. En del av det vi gjør i dag, er jo å bevege oss litt nordover, og her kommer det jo flere utbygginger. Enten det er på norsk side, på russisk side, på britisk sokkel eller britiske interesser, så er den teknologien utrolig viktig. Som jeg var inne på i mitt innlegg: Når vi skal inn i områder som har andre klimasoner, andre klimadimensjoner, er dette utrolig viktig. Her har også Norge en stor mulighet til å bidra til den teknologien.

Også det som vi har skrevet inn om havvind, gir muligheter – med sikte på å produsere hydrogen på sikt og ta det inn i industrien. Det igjen skaper muligheter for hele Nordkalotten, og da er utfordringen snarere å rekruttere teknologi-ungdommer til å fylle opp arbeidsplassene på Nordkalotten, der det nå kives litt – mellom de nordiske landene i nord – om å rekruttere ungdom. Det må vi også ha i mente.

Statsråd Terje Søviknes [18:33:59]: Når en registrerer spørsmål og kommentarer som har kommet fra talerne hittil i denne debatten, burde kanskje komiteen lagt opp til replikkordskifte allikevel. Men jeg skal forsøke – raskt – å svare på noen av de spørsmålene som er reist.

Først til representanten Stoknes og Miljøpartiet De Grønne, som omtalte olje- og gassnæringen som en «bøllete gjøkunge»: Jeg mener det er en kraftig fornærmelse av de mange hundre tusen som har vært med på å utvikle norsk olje- og gassvirksomhet fra null til en verdensledende kompetansebase, som vi har i dag, og en fornærmelse mot de mange som har bidratt til at vi har fått en velstand og en samfunnsutvikling vi bare kunne ha drømt om uten olje og gass. Til noen av påstandene representanten Stoknes kom med om at man viker unna politiske vedtak: Nei, det er helt feil. Det er knapt

noen næring som er så gjennomregulert som olje- og gassnæringen, der all aktivitet – fra leting og funn til utbygging og drift – må myndighetsgodkjennes før man kan sette i gang virksomhet.

Når det gjelder Barentshavet sørøst: Ja, det var det en feil i et Excel-ark i konsekvensutredningen knyttet til åpningen av området, men i det som var fremmet for Stortinget, i selve stortingsmeldingen, var det brukt korrekte tall. Det er også sann at ved inngåelse av tidligkontrakter er det etter et vedtak i Stortinget at Olje- og energidepartementet har fullmakt til å godkjenne dette for operatørene, nettopp for å kunne få bedre prosjekter, som representanten Eskeland var inne på. Så vi opererer i henhold til gitt vedtak. Og det er ikke slik at staten tar noen større risiko om en aksepterer at det blir inngått tidligkontrakter. De må i så fall inngås med leverandørindustrien, med forbehold om myndighetenes endelige godkjenning av utbyggingsplan, og all risiko påligger selskapene.

Når det gjelder dette at undertegnede skal være en «gjengleder for industrien»: Nei: «Gjengleder» er negativt forankret, og det er nok derfor Stoknes bruker det begrepet. Det jeg kan si, er at jeg heier på verdiskaping, jeg heier på norske arbeidsplasser, men først og fremst ivaretar jeg fellesskapets interesser knyttet til olje- og gassvirksomheten, akkurat i tråd med intensjonen som ble lagt opprinnelig da man utformet norsk petroleumsindustripolitikk.

Helt avslutningsvis – til Storehaug og Haltbrekken, knyttet til områdeløsning med elektrifisering for Utsira-høyden: Der går arbeidet helt etter planen, det blir gjennomført fra og med 2022, i tråd med det som kommer som fase 2 av Johan Sverdrup-feltet. Når det gjelder Edvard Grieg spesifikt, så skal operatøren der vurdere varmebehovet. Og så må jeg bare legge til at det er CO₂-utslipp i sum man må være opptatt av, også fra norsk sokkel.

Stefan Heggelund (H) [18:37:14]: Først har jeg – i akkurat i denne saken – lyst til å være den rød-grønne regjeringens varmeste forsvarer. Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet gjorde ingen feil i Meld. St. 36 for 2012–2013, slik Miljøpartiet De Grønne prøver å gi inntrykk av. Det er rett og slett feil, det han sier.

Så hører jeg representanten Lars Haltbrekken snakke om kollektivtrafikken i Oslo. Jeg snakker gjerne om kollektivtrafikken i Oslo, uansett hva slags sak vi behandler her. Selv om vi nå er i Barentshavet, er jeg glad for at byrådet viderefører den sterke satsingen på kollektivtrafikk som det borgerlige byrådet startet i hovedstaden. Det han ikke kan svare på, derimot, er hva som ville skjedd med de globale utslippene dersom vi hadde avskaffet petroleumsvirksomheten på norsk sokkel. Hva

ville skjedd med de globale utslippene, det vi bør være opptatt av som klimapolitikere? Ville det hatt en stor effekt? Nei, det ville ikke det. Men vi har sterke og gode reguleringer av en ansvarlig petroleumsnæring på vår sokkel. Det er bra, og det er viktig. Og så vet vi at land i Europa ønsker vår gass – det har også med deres forsynings-sikkerhet å gjøre – gass fra Norge på vei mot fornybar-samfunnet.

Jeg registrerer for øvrig at partiet Rødt, som sier de er på arbeidstakernes side, ikke kunne brydd seg mindre om alle dem som jobber tilknyttet eller direkte i petroleumsnæringen.

SV har også stemt imot et samarbeid om fornybar energi i Europa, så klimatroverdigheten deres er lik null.

Så registrerer jeg at SV og Miljøpartiet De Grønne vil stille krav om ilandføring i dag. Til alle dem som nå måtte sitte og følge debatten: Finnes det noe mer useriøst enn det forslaget, når de samtidig stemmer imot utbyggingen? Det er ingen ringvirkninger å spore med deres politikk, for det vil ikke være noe å ha ringvirkninger fra. Snakk om å ville ha i både pose og sekk, snakk om å ville selge skinnen uten engang å ha planlagt å skyte en bjørn – ja, man har faktisk bestemt seg for at bjørnen ikke skal skytes i det hele tatt! Hadde dette vært en forretningsmodell, ville det blitt kalt for svindel. Snakk om å fyre for kråka, snakk om et forslag som er perler for svin! Det kan ikke verdsettes i den helhetlige politikken. Snakk om å se ti fugler på taket. Man roper på dem for at én av dem skal komme til hånden – men de bare flyr av sted. Det er virkelig feilinformasjon når man stemmer for ilandføring uten å ha noe å ilandføre.

Presidenten: Representanten Lars Haltbrekken har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Lars Haltbrekken (SV) [18:40:42]: Først til representanten Heggelund: Hva ville skjedd med de globale CO₂-utslippene om Norge hadde redusert sitt oljeutvinningstempo? Jo, det har Statistisk sentralbyrå, som representanten Heggelund kanskje fester lit til, kommet med svaret på: De globale CO₂-utslippene ville ha gått ned med en reduksjon av den norske oljeproduksjonen.

Så må jeg avlegge statsråd Søviknes en visitt igjen, for jeg hørte ikke noe svar på mitt spørsmål. Mitt spørsmål var nemlig om han kan bekrefte at når områdeløsningen for kraft er på plass, så kan han love at den elektrisitetsproduksjonen som skjer fra gassturbinene på Edvard Grieg-feltet, vil bli erstattet med kraft fra land, som Stortinget enstemmig vedtok den 18. juni 2015.

Per Espen Stoknes (MDG) [18:42:00]: Når statsråd Søviknes framstiller vår posisjon som en fornærmelse

mot arbeiderne, overser han glatt at metaforen om gjøkungen kom fra Høyres Kåre Willoch og Terje Osmundsen, altså fra konservative politikere, som advarte mot en for sterk dominans fra én næring, på bekostning av andre.

Vi i Miljøpartiet De Grønne har en veldig stor respekt for alle de tusener av oljearbeidere som har bidratt til å skape de enorme verdiene som vi har fått. Vi er dypt takknemlige overfor de menneskene som nesten har gitt både sin helse og sitt liv for å skape de verdiene for Norge. Vi sier gjerne takk for oljen! Den har gjort veldig mye bra for norsk velferd. Dette har vært godt.

Til påstandene fra representanten Heggelund og statsråd Søviknes om at det vi sier, ikke stemmer: Da vil jeg henviser til at det ikke bare var snakk om en regnearkfeil som hadde oppstått i det tidligere beslutningsgrunnlaget. Det er dobbelttelling av verdiskapningseffekter, det er ingen nåverdiberegning, det er manglende diskontering. Ingen kostnader for CO₂-utslipp er tatt med, ingen kostnader til opprydding er tatt med, og det er misvisende opplysninger i konsekvensutredningens sammendrag. Det er de fem-seks feilene som ligger i dette.

Når det gjelder Goliat, vil jeg bare minne om at statsråden først kom med ett årstall, om at det ville være lønnsomt fra 2019, så kom et annet årstall senere, 2022, og så kom et tredje årstall, 2024. Man valgte da å være budbringer for industrien i stedet for å kontakte Oljedirektoratet, som sitter på disse tallene, og spørre om dette.

Til sist, tilbake til elektrifiseringen, som både representanten Storehaug og representanten Haltbrekken har tatt opp: Det vi ønsket å få klarhet i gjennom vårt spørsmål, var om statsråden kunne gi en garanti for at gassturbinene på Edvard Grieg vil stenges ned i tide, i tråd med Stortingets enstemmige vedtak fra 18. juni 2015. Da vi spurte om den garantien, valgte statsråden å sitere fra sitt svar til Stortinget i 2011, hvor det står: «(...) med mindre departementet av særskilte grunner bestemmer noe annet.»

Mitt spørsmål er da: Mener statsråden at dette vilkåret fortsatt gjelder, altså at departementet kan bestemme seg for noe annet, selv etter Stortingets vedtak i 2015 om å elektrifisere hele? Enda mer direkte: Vil statsråden garantere at han vil stenge ned begge turbinene på Edvard Grieg, og er det de forutsetningene operatøren jobber etter?

Statsråd Terje Søviknes [18:45:03]: La meg innledningsvis få lov å understreke: Representanten Stoknes refererte til en advarsel fra de ærverdige Høyre-representantene som ble nevnt, om at man ikke måtte ende opp med å få en olje- og gassnæring som framsto som

en gjøkunge. Man etablerte en politikk nettopp for å unngå det – en politikk som har stått fast, på tvers av partier og regjeringer, gjennom utviklingen av det norske olje- og gasseventyret. Så var det representanten Stoknes selv som, i slutten av sitt innlegg, beskrev at nå var olje- og gassnæringen blitt den bøllete gjøkungen som noen hadde advart mot. Det er en stor forskjell på å advare – og å legge et rammeverk som gjør at man ikke skal ende opp der – og faktisk å påstå at man har endt opp der, som representanten Stoknes gjorde.

Så til spørsmålene rundt elektrifisering av Utsirahøyden: Det er helt riktig referert til både stortingsvedtak fra 2015 og vedtak knyttet opp mot plan for utbygging og drift av Edvard Grieg noen år tidligere. Hele områdeelektrifiseringen går som planlagt og vil være en del av PUD-en for Johan Sverdrup fase 2, som skal leveres til Olje- og energidepartementet i andre halvår i år, med sikte på at vi skal ha alt på plass fra 2022.

Så er det senest i dag – for dem som har fulgt med – kommet et utspill fra Equinor om at man vil vurdere om også Sleipner, og eventuelt Gudrun-plattformen, kan få en elektrifisering via Gina Krogh, som er én av de fire plattformene som er på Utsirahøyden, og som skal elektrifiseres i 2022.

Når det gjelder Edvard Grieg spesifikt, ser operatøren på varmebehovet – hvordan det skal dekkes inn – etter at elektrifiseringen er gjennomført i 2022. Da har de sagt at de vil vente til 2020 før de legger fram sin løsning for ombygging av Edvard Grieg-plattformen.

Jeg tenker det er viktig at vi både har vedtaket fra 2012, og PUD-en, og vedtaket fra Stortinget i 2015 med oss i det arbeidet som nå gjøres for å sikre full elektrifisering av Utsirahøyden – og at man er åpen for å se om det er løsninger som dukker opp fra da vedtakene ble fattet, og fram til at dette skal realiseres, som bidrar til at man faktisk kan få enda større kutt i CO₂-utslipp fra norsk sokkel ved å tenke litt annerledes og se ting i sammenheng. Det må i så fall være et gode. Jeg er i hvert fall opptatt av at vi skal få mest mulig igjen for den elektrifiseringen som nå skal skje på Utsirahøyden i form av reduserte CO₂-utslipp. For er det noe som er avgjørende for norsk olje- og gassvirksomhet i fortsettelsen, så er det både «low-cost» og «low-carbon». Da må vi tenke helhetlig, og vi må tenke fornuftig, men så langt jobber jeg etter de vedtak Stortinget har fattet, om at begge gassturbinene på Edvard Grieg-feltet skal stenges ned.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 16.

Presidenten vil føreslå at sakene nr. 17–33 vert behandla under eitt. – Det er vedteke.

Sak nr. 17 [18:48:21]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om Statens pensjonskasse, lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser og enkelte andre lover (tilpasning av alderspensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning til alderspensjon fra folketrygden opptjent etter nye regler - levealdersjustering og samordning) (Lovvedtak 67 (2017–2018), jf. Innst. 343 L (2017–2018) og Prop. 61 L (2017–2018))

Sak nr. 18 [18:48:23]

Stortingets vedtak til lov om endringer i arbeidsmiljøloven, folketrygdloven og enkelte andre lover (Lovvedtak 68 (2017–2018), jf. Innst. 356 L (2017–2018) og Prop. 57 L (2017–2018))

Sak nr. 19 [18:48:25]

Stortingets vedtak til lov om endringer i arbeidsmiljøloven (fast og midlertidig ansettelse og innleie fra bemanningsforetak) (Lovvedtak 69 (2017–2018), jf. Innst. 355 L (2017–2018) og Prop. 73 L (2017–2018))

Sak nr. 20 [18:48:27]

Stortingets vedtak til lov om gjennomføring av EUs forordning om elektronisk identifikasjon og tillitstjenester for elektroniske transaksjoner i det indre marked (lov om elektroniske tillitstjenester) (Lovvedtak 70 (2017–2018), jf. Innst. 331 L (2017–2018) og Prop. 71 LS (2017–2018))

Sak nr. 21 [18:48:29]

Stortingets vedtak til lov om endringer i opplæringslova mv. (forbud mot bruk av ansiktsdekkjande plagg i barnehagar og undervisningssituasjoner) (Lovvedtak 71 (2017–2018), jf. Innst. 351 L (2017–2018) og Prop. 51 L (2017–2018))

Sak nr. 22 [18:48:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i alkoholloven, atomenergiloven, folkehelseloven, legemiddeloven, lov om medisinsk utstyr og strålevernloven (overtredelsesgebyr mv.) (Lovvedtak 72 (2017–2018), jf. Innst. 353 L (2017–2018) og Prop. 60 L (2017–2018))

Sak nr. 23 [18:48:33]

Stortingets vedtak til lov om endringer i tobakksskadeloven (ulovlig handel med tobakksvarer mv.) (Lovvedtak

73 (2017–2018), jf. Innst. 335 L (2017–2018) og Prop. 75 L (2017–2018))

Sak nr. 24 [18:48:35]

Stortingets vedtak til lov om pakkereiser og reisegaranti mv. (pakkereiseloven) (Lovvedtak 74 (2017–2018), jf. Innst. 354 L (2017–2018) og Prop. 54 L (2017–2018))

Sak nr. 25 [18:48:37]

Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdloven og kontantstøtteloven (innfasing av tredeling av foreldrepenger mv.) (Lovvedtak 75 (2017–2018), jf. Innst. 340 L (2017–2018) og Prop. 74 L (2017–2018))

Sak nr. 26 [18:48:39]

Stortingets vedtak til lov om endringer i barnelova og statsborgerloven (foreldreskap og statsborgerskap for barn født i utlandet) (Lovvedtak 76 (2017–2018), jf. Innst. 336 L (2017–2018) og Prop. 82 L (2017–2018))

Sak nr. 27 [18:48:41]

Stortingets vedtak til lov om endringer i domstolloven mv. (elektronisk kommunikasjon mv.) (Lovvedtak 77 (2017–2018), jf. Innst. 352 L (2017–2018) og Prop. 62 L (2017–2018))

Sak nr. 28 [18:48:43]

Stortingets vedtak til lov om endringer i straffeprosessloven og tvisteloven (opptak og gjenbruk av forklaringer i retten mv.) (Lovvedtak 78 (2017–2018), jf. Innst. 342 L (2017–2018) og Prop. 63 L (2017–2018))

Sak nr. 29 [18:48:45]

Stortingets vedtak til lov om endringer i politiloven mv. (tidsbegrenset bevæpning ved sårbare objekter – punktbevæpning) (Lovvedtak 79 (2017–2018), jf. Innst. 341 L (2017–2018) og Prop. 70 L (2017–2018))

Sak nr. 30 [18:48:47]

Stortingets vedtak til lov om endringer i utlendingsloven mv. (utvisning på grunnlag av eksklusjon fra flyktningsstatus mv.) (Lovvedtak 80 (2017–2018), jf. Innst. 357 L (2017–2018) og Prop. 68 L (2017–2018))

Sak nr. 31 [18:48:49]

Stortingets vedtak til lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) (Lovvedtak 81 (2017–2018), jf. Innst. 369 L (2017–2018) og Prop. 46 L (2017–2018))

Sak nr. 32 [18:48:51]

Stortingets vedtak til lov om endringer i inndelingslova (nye fylkesnavn) (Lovvedtak 82 (2017–2018), jf. Innst. 328 L (2017–2018) og Prop. 65 L (2017–2018))

Sak nr. 33 [18:48:53]

Stortingets vedtak til lov om endringer i introduksjonsloven (barnefamilier og enslige mindreårige med begrenset oppholdstillatelse) (Lovvedtak 83 (2017–2018), jf. Innst. 333 L (2017–2018) og Prop. 89 L (2017–2018))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Votering

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten: Då er me klare til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det sett fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Svein Roald Hansen på vegner av Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt
- forslag nr. 2, frå Sigbjørn Gjelsvik på vegner av Senterpartiet
- forslag nr. 3, frå Seher Aydar på vegner av Raudt

Det vert votert over forslag nr. 3, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med forslaget til statsbudsjett for 2019 fastsette skattesatsen for kildeskatt for utenlandske arbeidstakere på midlertidig opphold til 26 pst.»

Sosialistisk Venstreparti har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Raudt vart med 93 mot 8 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 18.57.23)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre en ny vurdering

av de foreslåtte endringene i skattlegging og rapportering om naturalytelser og komme tilbake til Stortinget med et nytt forslag som ivaretar hensynet til brede skattegrunnlag og forenkling av rapportering.» Raudt har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Senterpartiet vart med 90 mot 12 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 18.57.52)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt. Forslaget lyder:

«I

I lov 21. desember 2007 nr. 199 om toll og vareførsel (tolloven) gjøres følgende endring:

§ 5-9 oppheves.

II

I lov 19. juni nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) gjøres følgende endring:

§ 7-2 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Det skal ikke beregnes merverdiavgift ved innførsel av varer som nevnt i tolloven § 5-1, § 5-2 første ledd bokstav b og c, § 5-3, § 5-4 første ledd bokstav a, c, d, f og g, § 5-5, § 5-6 og § 5-7 første ledd bokstav e.

III

Endringene under I og II trer i kraft 1. august 2018.»

Votering:

Forslaget frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt vart med 60 mot 42 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 18.58.16)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

l o v e r

A.

L o v

om endring i lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn

I

I lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn gjer ein følgjande endring:

§ 21 nr. 1 nytt andre ledd skal lyde:

Pensjonstrygden kan, uten hinder av taushetsplikt, innhente fra Folkeregisteret de opplysninger som er nødvendige for å utføre oppgaver etter denne loven. Pensjonstrygden skal også ha tilgang til opplysninger i registeret til utredning og produksjon av statistikk.

II

Endringa under I tek til å gjelde frå 1. oktober 2018.

B.

L o v

om endring i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse

I

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse gjer ein følgjande endring:

Ny § 45 a skal lyde:

§ 45 a Statens pensjonskasse skal, uten hinder av taushetsplikt, ha tilgang til opplysninger i Folkeregisteret som er nødvendig for forvaltning og beregning av ytelser som Pensjonskassen administrerer. Pensjonskassen skal også ha tilgang til opplysninger i registeret til utredning og produksjon av statistikk.

II

Endringa under I tek til å gjelde frå 1. oktober 2018.

C.

L o v

om endring i lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere

I

I lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere gjer ein følgjande endring:

§ 29 nytt andre ledd skal lyde:

Garantikassen kan, uten hinder av taushetsplikt, innhente fra Folkeregisteret de opplysninger som er nødvendige for å utføre oppgaver etter denne loven. Garantikassen skal også ha tilgang til opplysninger i registeret til utredning og produksjon av statistikk.

II

Endringa under I tek til å gjelde frå 1. oktober 2018.

D.

L o v

om endringar i lov 2. juni 1978 nr. 38 om anerkjennelse av utenlandske skilsmisser og separasjoner

I

I lov 2. juni 1978 nr. 38 om anerkjennelse av utenlandske skilsmisser og separasjoner gjer ein følgjande endringar:

§ 6 skal lyde:

§ 6. Folkeregistermyndigheten skal, uten hinder av taushetsplikt, gi de opplysningene som er nødvendige for å avgjøre om en utenlandsk separasjon eller skilsmisse kan anerkjennes i Norge.

Noverande §§ 6 og 7 blir § 7 og ny § 8.

II

Endringane under I tek til å gjelde straks.

E.

L o v

om endringar i barnelova

I

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre gjer ein følgjande endringar:

§ 15 andre ledd skal lyde:

Dersom mora eller barnet bur på sperra adresse, jf. lov 9. desember 2016 nr. 88 om folkeregistrering med forskrifter, eller det er søkt om eller gjeve løyve til å nytte fiktive personopplysningar for mora eller barnet, jf. lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet § 14 a, kan saka reisast for Oslo tingrett.

§ 57 tredje punktum skal lyde:

Dersom barnet bur på sperra adresse, jf. lov 9. desember 2016 nr. 88 om folkeregistrering med forskrifter, eller det er søkt om eller gjeve løyve til å nytte fiktive personopplysningar for barnet, jf. lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet § 14 a, kan saka reisast for Oslo tingrett.

I kapittel 10 skal ny § 85 a lyde:

§ 85 a Innhenting av opplysningar frå Folkeregisteret Folkeregistermyndigheita skal, utan hinder av teieplikt, gje dei opplysningane som er naudsynte for utføring av oppgåver etter lova her.

II

Endringane under I tek til å gjelde straks.

F.

L o v

om endring i lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap

I

I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap gjer ein følgjande endring:

Ny § 29 a skal lyde:

§ 29 a *Innhenting av opplysninger fra Folkeregisteret*

Folkeregistermyndigheten skal, uten hinder av taushetsplikt, gi de opplysningene som er nødvendige for utførelsen av oppgaver etter loven her.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

G.

L o v

om endring i gjeldsordningsloven

I

I lov 17. juli 1992 nr. 99 om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner gjer ein følgjande endring:

Ny § 7-9 skal lyde:

§ 7-9 *Folkeregistermyndighetens plikt til å gi opplysninger om skyldneren*

Folkeregistermyndigheten skal, uten hinder av taushetsplikt, gi de opplysningene som er nødvendige for namsmyndighetens utførelse av oppgaver etter loven her.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

H.

L o v

om endring i gravferdsloven

I

I lov 7. juni 1996 nr. 32 om gravplasser, kremasjon og gravferd gjer ein følgjande endring:

§ 23 nytt fjerde ledd skal lyde:

Kirkelig fellesråd og kommunen kan uten hinder av taushetsplikt innhente opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å løse oppgaver etter loven her.

II

Endringa under I tek til å gjelde frå 1. oktober 2018.

I.

L o v

om endring i folketrygdloven

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd skal kapittel 23 innhaldsliste lyde:

Kapittel 23. Finansiering

Bestemmelser om

- folketrygdens utgifter står i § 23-1,
- arbeidsgiveravgift står i § 23-2,
- trygdeavgift står i § 23-3,
- avgifter for visse grupper står i § 23-4,
- produktavgift ved fiske m.m. står i § 23-5,
- premie for frivillig forsikring for sykepengar og frivillig yrkesskadetrygd står i § 23-6,
- refusjon av trygdeutgifter ved trafikkskade står i § 23-7,
- refusjon av trygdeutgifter ved yrkesskade står i § 23-8,
- *tilskott* fra staten står i § 23-10,
- folketrygdfondet står i § 23-11.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

J.

L o v

om endring i opplæringslova

I

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa gjer ein følgjande endring:

Ny § 15-9 skal lyde:

§ 15-9 *Innhenting av opplysningar frå Folkeregisteret*

Offentlege myndigheiter kan utan hinder av teieplikt innhente opplysningar frå Folkeregisteret når det er nødvendig for å utføre oppgåver etter denne lova. Departementet gir forskrift om kva for opplysningar som kan innhentast.

II

Endringa under I tek til å gjelde frå 1. oktober 2018.

K.

L o v

om endringar i skatteloven

I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt på formue og inntekt gjer ein følgjande endringar:

§ 5-43 fyrste ledd d nr. fem skal lyde:

5. tilleggsstønader etter § 11 A-4

§ 6-30 andre ledd fyrste punktum skal lyde:

For øvrig omfatter minstefradraget fradrag for forsikringspremie mv. etter § 6-47 første ledd e til g.

II

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt på formue og inntekt gjer ein følgjande endring:

§ 10-33 tredje ledd skal lyde:

(3) *Gevinst* på givers hånd som følge av gavesalg til mottaker, legges til den inngangsverdi og det skjermingsgrunnlag mottaker trer inn i etter reglene i første og annet ledd. *Fradragsberettiget tap* på givers hånd som følge av gavesalg til mottaker trekkes fra den inngangsverdi og det skjermingsgrunnlag mottaker trer inn i etter reglene i første og annet ledd. Blir skjermingsgrunnlaget etter regelen i første og annet punktum lavere enn det vederlag mottaker betalte for aksjen eller andelen, skal skjermingsgrunnlaget være lik vederlaget.

III

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt på formue og inntekt gjer ein følgjande endringar:

§ 6-70 fyrste ledd skal lyde:

(1) Skattyter som har begrenset skatteplikt etter § 2-3 første ledd h, skal ha standardfradrag etter denne paragraf. Har personen utelukkende skatteplikt etter § 2-3 første ledd h, skal han ha standardfradrag uansett hvor lenge denne skatteplikten består.

Nytt kapittel 19 skal lyde:

Kapittel 19. Særregler om skattlegging av utenlandske arbeidstakere mv. (kildeskatteordning)

§ 19-1. Anvendelsesområde

Bestemmelsene i dette kapittel gjelder beskatning av person for inntekt som er skattepliktig etter § 2-3 første ledd d-f eller § 2-3 annet ledd.

§ 19-2. Fradrag

Det gis ingen fradrag i inntekt som skattlegges etter bestemmelsene i dette kapittel. Det gis heller ingen fradrag i fastsatt skatt.

§ 19-3. Inntektstak

Har skattyter årlig brutto arbeidsinntekt, jf. § 19-1, over et fastsatt inntektstak, skal skattlegging skje etter skattelovens alminnelige regler for hele inntekten.

§ 19-4. Andre inntekter

Har skattyter andre skattepliktige inntekter enn nevnt i § 19-1, skal vedkommende skattlegges etter skattelovens alminnelige regler for alle inntekter. Skattlegging etter bestemmelsene i dette kapittel kan likevel kombineres med skatteplikt for kildeskatt på pensjon mv. jf. § 2-3 fjerde ledd, kildeskatt på utbytte jf. § 10-13 og med inntekt som skattlegges etter artistskatteloven.

§ 19-5. Forholdet til bostedsreglene

Skattyter i ordningen som blir bosatt i riket jf. § 2-1, skattlegges etter skattelovens alminnelige regler, men først for inntektsåret etter det inntektsårs vilkårene i § 2-1 er oppfylt. Første punktum gjelder ikke hvis skattyter har kapitalinntekt over et fastsatt beløp.

§ 19-6. Valgadgang

Skattyter kan i stedet velge å bli skattlagt etter skattelovens alminnelige regler.

§ 19-7. Forskrift

Departementet kan gi forskrift om skattesubjektene i ordningen, jf. § 19-1, inntektstak for arbeidsinntekt, jf. § 19-3, inntektstak for kapitalinntekt, jf. § 19-5 annet punktum og vilkår for valgadgang, jf. § 19-6.

Noverande kapittel 19 blir nytt kapittel 20.

IV

Endringane under I tek til å gjelde straks.

Endringa under II tek til å gjelde straks med verknad frå og med inntektsåret 2018.

Endringane under III tek til å gjelde straks med verknad frå og med inntektsåret 2019.

L.

L o v

om endring i pasientskadeloven

I

I lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. gjer ein følgjande endring:

Ny § 10 a skal lyde:

§ 10 a. *Innhenting av opplysninger fra Folkeregisteret*

Folkeregistermyndigheten skal, uten hinder av taushetsplikt, gi de opplysninger som er nødvendig for utførelsen av oppgaver etter denne lov.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

M.

L o v

om endring i barnetrygdloven

I

I lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd gjer ein følgjande endring:

§ 14 annet ledd bokstav a skal lyde:

- a) barnets mor ikke er registrert som bosatt i Norge i henhold til lov 9. desember 2016 nr. 88 om folkeregistrering,

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

N.

L o v

om endring i friskolelova

I

I lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar gjer ein følgjande endring:

Ny § 7-8 skal lyde:

§ 7-8 *Innhenting av opplysningar frå Folkeregisteret*

Offentlege myndigheiter kan utan hinder av teieplikt innhente opplysningar frå Folkeregisteret når det er nødvendig for å utføre oppgåver etter denne lova. Departementet gir forskrift om kva for opplysningar som kan innhentas.

II

Endringa under I tek til å gjelde frå 1. oktober 2018.

O.

L o v

om endring i konsesjonsloven

I

I lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom mv. gjer ein følgjande endring:

§ 6 andre punktum skal lyde:

En eiendom er tatt som reell bolig hvis eieren er registrert bosatt på eiendommen etter regler fastsatt i eller i medhold av lov 9. desember 2016 nr. 88 om folkeregistrering.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

P.

L o v

om endring i merverdiavgiftskompensasjonsloven

I

I lov 12. desember 2003 nr. 108 om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. gjer ein følgjande endring:

§ 16 andre ledd nytt andre punktum skal lyde:

Overdragerens rett og plikt til justering etter første ledd overtas uendret av den overtakende kompensasjonsberettigede virksomheten.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks med verknad frå 1. januar 2017.

Q.

L o v

om endring i bidragsinnkrevingsloven

I

I lov 29. april 2005 nr. 20 om innkreving av underholdsbidrag mv. gjer ein følgjande endring:

§ 29 fyrste ledd andre punktum skal lyde:

Vedtaket kan påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organ som *Arbeids- og velferdsdirektoratet* bestemmer.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

R.

L o v

om endring i barnehageloven

I

I lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager gjer ein følgjande endring:

Ny § 22 a skal lyde:

§ 22 a *Innhenting av opplysningar frå Folkeregisteret*

Offentlege myndigheiter kan utan hinder av taushetsplikt innhente opplysningar frå Folkeregisteret når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter denne loven. Departementet gir forskrift om hvilke opplysningar som kan innhentes.

II

Endringa under I tek til å gjelde frå 1. oktober 2018.

S.

L o v

om endringar i skattebetalingsloven

I

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav gjer ein følgjande endringar:

§ 8-1 andre og tredje ledd skal lyde:

(2) Innbetalt skatt fra upersonlige skattytere for et inntektsår blir å fordele mellom *staten*, *fylkeskommunen* og kommunen på grunnlag av den samlede fastsatte skatt til *staten*, *skatt* til fylkeskommunen og skatt til kommunen for vedkommende år.

(3) Fradrag for utenlandsk skatt etter intern norsk rett eller skatteavtale skal for personlige skattytere fordeles forholdsmessig mellom skatt til staten, fylkeskommunen og kommunen. For upersonlige skattytere skal tilsvarende fradrag *overføres til staten*.

§ 8-3 fyrste og andre ledd skal lyde:

(1) Inntil endelig fordeling etter §§ 8-1 og 8-2 kan foretas, skal innbetalt skatt og trygdeavgift fordeles foreløpig mellom *staten*, *fylkeskommunen*, kommunen og folketrygden.

(2) Ved foreløpig fordeling gjelder følgende bestemmelser:

- a) Den foreløpige fordelingen skal skje på grunnlag av den samlede fastsettingen av skatt til *staten*, *skatt* til fylkeskommunen, skatt til kommunen og trygdeavgift til folketrygden ved siste skattefastsetting før inntektsåret.
- b) Hvis forholdet mellom den samlede fastsettingen av de forskjellige skatter må antas å bli vesentlig forskjøvet på grunn av endring i skattesatser eller av andre årsaker, kan Skattedirektoratet ved skjønn fastsette forholdstall til bruk ved den foreløpige fordelingen.

§ 10-40 fyrste ledd bokstav d skal lyde:

- d) avgift ved urettmessig bruk av merket olje etter særavgiftsloven § 1, som forfaller til betaling tre uker etter at melding om kravet er sendt.

§ 13-5 skal lyde:

§ 13-5. *Klageadgang*

Motregning etter § 13-1 kan påklages etter tvangsfullbyrdsloven § 5-16. Motregningserklæringen kan ikke påklages senere enn én måned etter at den ble motatt, *med mindre det gjelder prøving etter § 17-1 femte ledd*.

§ 16-41 skal lyde:

§ 16-41. *Ansvar for bruker av motorkjøretøy*

Den som ved urettmessig bruk av merket mineralolje og avgiftsfri biodiesel har disposisjonsrett over motorkjøretøy, er ansvarlig for avgift ved slik bruk, jf. *særavgiftsloven § 1*, når han har fordel av den urettmessige bruken.

§ 17-1 femte ledd skal lyde:

(5) Etter utløpet av fristen i skatteforvaltningsloven § 15-4 første ledd kan fastsetting etter skatteforvaltningsloven ikke bringes inn til prøving ved tingretten i sak om *tvangsfullbyrdelse*, *midlertidig sikring* eller *motregning*. Slik prøving skal likevel alltid kunne kreves inntil tre måneder etter den forføyning som det klages over. Første og annet punktum gjelder tilsvarende for søksmålsfristen etter tolloven § 12-14 første ledd. Det kan gis oppfriskning for oversittelse av fristen etter reglene i tvisteloven §§ 16-12 til 16-14.

II

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav gjer ein følgjande endringar:

§ 1-1 andre ledd bokstav a skal lyde:

- a) skatt på formue og inntekt og tonnasje-skatt etter skatteloven (formues- og inntektsskatt) og trygdeavgift etter folketrygdloven kapittel 23, herunder forskuddstrekk, *skattetrekk etter §§ 5-4 og 5-4a*, forskuddsskatt og restskatt etter kapitlene 5 til 7 i loven her, samt krav på skatt fastsatt ved summarisk fellesoppgjør etter skatteforvaltningsloven § 12-4

§ 2-1 andre ledd skal lyde:

(2) Forskuddstrekk, *skattetrekk etter § 5-4*, arbeidsgiveravgift og finansskatt på lønn skal betales til skatteoppreveren for den kommunen hvor arbeidsgiveren er hjemmehørende eller har sitt hovedkontor. *Skattetrekk etter § 5-4a* fra selskaper og innlånere skal betales til skatteoppreveren for den kommunen der selskapet eller innlåneren har sitt hovedkontor eller styret har sitt sete.

§ 4-1 fyrste ledd bokstav c skal lyde:

- c) arbeidsgiver: Den som selv eller ved fullmektig utbetaler lønn eller annen godtgjørelse eller ytelse som det skal foretas forskuddstrekk, *skattetrekk etter § 5-4* eller utleggstrekk i.

§ 4-4 fyrste ledd fyrste punktum skal lyde:

Skattyter plikter å sende de meldinger og å gi de opplysninger som er nødvendige for at skattekontoret skal få fastsatt og regulert forskuddstrekk, *forskudds-*

skatt og skattetrekk etter § 5-4 i samsvar med bestemmelsene i denne del av loven.

§ 5-1 første ledd skal lyde:

(1) Før inntektsårets begynnelse skal skattekontoret utstede skattekort som *angir trekkets størrelse og hvordan trekk skal gjennomføres*, for alle skattytere som må forutsettes å få trekkpliktig inntekt av betydning. Skattekontoret kan når som helst i løpet av inntektsåret utstede nytt skattekort når det er gjort feil ved skattekortet, eller når andre særlige grunner gjør det urimelig å ikke utstede nytt skattekort. Skattekort gjøres tilgjengelig for arbeidsgiver elektronisk.

Overskrifta til § 5-4 skal lyde:

§ 5-4 Plikt til å foreta forskuddstrekk og plikt til å foreta skattetrekk i inntekt etter reglene i skatteloven kapittel 19

§ 5-4 første ledd skal lyde:

(1) Arbeidsgiver plikter av eget tiltak å foreta forskuddstrekk i henhold til det til enhver tid gjeldende skattekortet og reglene i dette kapitlet. *Arbeidsgiver som utbetaler lønn mv. til skattyter etter reglene i skatteloven kapittel 19 (kildeskatteordning), plikter å foreta skattetrekk i henhold til det til enhver tid gjeldende skattekortet og reglene om skattetrekk av slike utbetalinger i dette kapitlet.*

Overskrifta til § 5-10 skal lyde:

§ 5-10 Gjennomføring av forskuddstrekk og skattetrekk etter § 5-4 (kildeskatteordning)

§ 5-10 første, andre og tredje ledd skal lyde:

(1) Forskuddstrekket *eller skattetrekket etter § 5-4 første ledd (kildeskatteordning)* gjennomføres ved at arbeidsgiveren, eller selskapet som nevnt i § 5-4 annet ledd, beregner trekkbeløpet og holder dette tilbake i oppgjøret med skattyteren. Forskuddstrekket *eller skattetrekket* gjennomføres når det oppstår adgang for skattyteren til å få godtgjørelsen utbetalt, selv om oppgjør for denne først finner sted på et senere tidspunkt.

(2) Arbeidsgiveren har plikt til å sørge for at det blir gjennomført forskuddstrekk *eller skattetrekk* også i tilfeller der skattyteren selv innkrever sin godtgjørelse. Skattyteren plikter da å innbetale forskuddstrekket *eller skattetrekket* til arbeidsgiveren.

(3) Når skattyteren mottar naturalytelser, skal arbeidsgiveren gjennomføre forskuddstrekk *eller skattetrekk* så langt de kontante ytelser rekker. Er det ikke dekning for det samlede beregnede trekk i de kontante ytelsene, plikter arbeidsgiveren straks å melde fra om forholdet til skattekontoret.

§ 5-11 første ledd skal lyde:

(1) Arbeidsgiver skal ukrevet levere opplysninger om forskuddstrekk for hver kalendermåned etter reglene i a-opplysningsloven. *Det samme gjelder for skattetrekk etter § 5-4 første ledd (kildeskatteordning).* Forsikringsselskap som er trekkpliktig etter § 5-4 annet ledd, skal levere opplysninger om foretatt forskuddstrekk etter reglene i a-opplysningsloven. Selskap mv. som er trekkpliktig etter § 5-4a første ledd, skal levere opplysninger på den måte som departementet bestemmer.

§ 5-12 første ledd skal lyde:

(1) Forskuddstrekk og *skattetrekk* etter § 5-4 tilhører skatte- og avgiftskreditorene. Den som foretar trekket skal sette beløpet inn på særskilt bankkonto (skattetrekkskonto).

§ 5-13b første ledd skal lyde:

(1) Når årsregnskapet til en arbeidsgiver som har plikt til å foreta forskuddstrekk, *skattetrekk etter § 5-4 første ledd (kildeskatteordning)* eller utleggstrekk, er fastsatt i strid med bestemmelser i eller i medhold av regnskapsloven eller bokføringsloven eller god regnskaps-skikk eller bokføringsskikk, kan skattekontoret pålegge at ett eller flere årsregnskap revideres av en registrert eller statsautorisert revisor i samsvar med revisorloven § 2-2 for følgende selskap:

- a) aksjeselskap der det er truffet beslutning i medhold av fullmakt etter aksjeloven § 7-6,
- b) selskap som nevnt i regnskapsloven § 1-2 første ledd nr. 13 som er organisert etter en utenlandsk selskapsform som i det vesentligste tilsvarende definisjonen av aksjeselskap i aksjeloven § 1-1 annet ledd, og som ikke har revisjonsplikt etter revisorloven § 2-1.

§ 5-13c skal lyde:

§ 5-13c Pålegg om oppbevaring av regnskapsmateriale

(1) Skattekontoret kan i forbindelse med kontroll pålegge arbeidsgivere og andre som etter loven har plikt til å foreta forskuddstrekk, *skattetrekk etter § 5-4* eller utleggstrekk, å oppbevare regnskapsmateriale etter bokføringsloven § 13 første ledd nr. 1 til 4 i mer enn fem år etter regnskapsårets slutt.

(2) I enkeltpersonforetak rettes pålegg etter *første ledd* til foretakets innehaver. I selskap, samvirkeforetak, forening, institusjon eller innretning rettes pålegget til daglig leder av virksomheten, eller styrelederen dersom virksomheten ikke har daglig leder.

Ny § 5-17 skal lyde:

§ 5-17 Omgjøring av skattetrekk etter § 5-4 første ledd (kildeskatteordning)

Trukket skatt etter § 5-4 første ledd og betalt skatt, jf. § 10-10 første ledd, omgjøres til forskudd på skatt når skattyter trer ut av kildeskatteordningen innenfor et inntektsår, jf. reglene i skatteloven kapittel 19.

Overskrifta til § 10-10 skal lyde:

§ 10-10 Forskuddstrekk, skattetrekk etter § 5-4 første ledd (kildeskatteordning), arbeidsgiveravgift og finansskatt på lønn

§ 10-10 fyrste ledd skal lyde:

(1) Forskuddstrekk, skattetrekk etter § 5-4 første ledd (kildeskatteordning), arbeidsgiveravgift og finansskatt på lønn for de to foregående kalendermånedene forfaller til betaling hver 15. januar, 15. mars, 15. mai, 15. juli, 15. september og 15. november.

Overskrifta til § 16-20 skal lyde:

§ 16-20 Ansvar for forskuddstrekk, skattetrekk etter § 5-4 første ledd (kildeskatteordning) og utleggstrekk

§ 16-20 fyrste ledd skal lyde:

(1) Dersom forskuddstrekk eller skattetrekk etter § 5-4 første ledd (kildeskatteordning) ikke blir foretatt i samsvar med reglene i kapittel 5 eller trukket beløp ikke blir betalt i samsvar med § 10-10, er de som har plikt til å foreta forskuddstrekk eller skattetrekk ansvarlig for beløpet. Det samme gjelder dersom et utleggstrekk etter § 14-4 ikke blir foretatt og oppgjør ikke blir gitt i samsvar med §§ 10-50 og 14-5. Unnlatelse av å foreta trekk medfører likevel ikke ansvar når det godtgjøres at forholdet ikke skyldes forsømmelse eller mangel på tilbørlig aktsomhet fra arbeidsgiver eller noen i hans tjeneste.

III

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav gjer ein følgjande endring:

§ 5-4 fyrste ledd skal lyde:

(1) Arbeidsgiver plikter av eget tiltak å foreta forskuddstrekk i henhold til det til enhver tid gjeldende skattekortet og reglene i dette kapitlet. Dersom en arbeidstaker i et tjenesteforhold mottar ytelse som nevnt i § 5-6 fra andre enn den som har arbeidstakeren i sin tjeneste, påhviler pliktene etter dette kapitlet likevel den som har arbeidstakeren i sin tjeneste. Arbeidsgiver som utbetaler lønn mv. til skattyter etter reglene i skatteloven kapittel 19 (kildeskatteordning), plikter å foreta skattetrekk i henhold til det til enhver tid gjeldende skattekortet og reglene om skattetrekk av slike utbetalinger i dette kapitlet.

IV

Endringane under I tek til å gjelde straks.

Endringane under II tek til å gjelde straks med verknad for inntektsåret 2019.

Endringa under III tek til å gjelde 1. januar 2019 med verknad for inntektsåret 2019.

T.

L o v

om endring i matrikkellova

I

I lov 17. juni 2005 nr. 101 om eighedsregistrering gjer ein følgjande endring:

§ 22 tredje ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Kommunen og sentral matrikkelstyresmakt kan utan hinder av teieplikt innhente opplysningar frå Folkeregisteret når det er nødvendig for å løyse oppgåver etter lova her.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

U.

L o v

om endring i merverdiavgiftsloven

I

I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjer ein følgjande endring:

§ 9-2 nytt sjette ledd skal lyde:

(6) Inngående merverdiavgift skal ikke justeres når kommunale vann- og avløpsanlegg overdras som følge av vedtak om sammenslåing eller deling etter lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser §§ 4 og 5. Overdragerens rett og plikt til justering overtas uendret av det overtakende avgiftssubjektet.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks med verknad frå 1. januar 2017.

V.

L o v

om endring i sosialtjenesteloven

I

I lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen gjer ein følgjande endring:

§ 43 nytt tredje ledd skal lyde:

I saker som gjelder tjenester etter denne loven, skal kommunen, uten hinder av taushetsplikt, ha tilgang til nødvendige opplysninger i Folkeregisteret. Kommunen skal også ha tilgang til opplysningene i registeret i forbindelse med utredning og produksjon av statistikk.

II

Endringa trer i kraft 1. oktober 2018.

W.

L o v

om endring i a-opplysningsloven

I

I lov 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. gjer ein følgjande endring:

§ 6 nytt tredje ledd skal lyde:

Skattemyndighetene skal, uten hinder av taushetsplikt hos folkeregistermyndigheten, ha tilgang til opplysninger fra Folkeregisteret som er nødvendige for utførelsen av oppgaver etter denne loven.

II

I lov 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. gjer ein følgjande endringar:

§ 10 første til femte ledd skal lyde:

Skattekontoret kan ilegge den som ikke innrapporter alle opplysninger innen fristen i § 4, en daglig løpende tvangsmulkt frem til opplysningene er levert. Samlet tvangsmulkt kan ikke overstige 1 000 ganger rettsgebyret. Departementet kan i forskrift gi regler om hvordan den daglige tvangsmulkten skal fastsettes.

Vedtak om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Vedtak om tvangsmulkt kan påklages til Skattedirektoratet. Vedtak om tvangsmulkt kan påklages i samsvarende med reglene om klage over enkeltvedtak i skatteforvaltningsloven kapittel 13.

Tvangsmulkt kan helt eller delvis ettergis dersom det blir gjort sannsynlig at forpliktelsen ikke er overholdt som følge av forhold utenfor den opplysningspliktiges kontroll eller dersom særlige rimelighetsgrunner tilsier det.

Saksbehandlingsreglene i skatteforvaltningsloven gjelder så langt de passer ved behandling av klage over vedtak om tvangsmulkt.

Noverande femte og sjette ledd blir sjette og nytt sjuande ledd.

§ 11 første og andre ledd skal lyde:

Skattekontoret kan ilegge den som ikke leverer alle opplysninger innen fristen i § 4, et overtredelsesgebyr. Gebyret kan ikke overstige 15 ganger rettsgebyret. Departementet kan i forskrift gi regler om hvordan gebyret skal fastsettes.

Bestemmelsene i § 10 annet til syvende ledd gjelder tilsvarende for overtredelsesgebyr.

III

Endringa under I tek til å gjelde straks.

Endringane under II tek til å gjelde 1. august 2018.

X.

L o v

om endring i utenriktjenesteloven

I

I lov 13. februar 2015 nr. 9 om utenriktjenesten gjer ein følgjande endring:

Ny § 14 a skal lyde:

§ 14 a Utenriktjenestens tilgang til opplysninger fra Folkeregisteret

Utenriktjenesten kan uten hinder av taushetsplikt innhente fra folkeregistermyndigheten de opplysningene som er nødvendige for utførelsen av oppgaver etter denne loven eller andre oppgaver som er fastsatt i lov.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

Y.

L o v

om endringar i skatteforvaltningsloven

I

I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning gjer ein følgjande endringar:

§ 7-9 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Skattemyndighetene skal, uten hinder av taushetsplikt hos folkeregistermyndigheten, ha tilgang til opplysninger fra Folkeregisteret som er nødvendige for fastsettning av skatt.

§ 8-2 tredje ledd første punktum skal lyde:

Skattemyndighetene kan utstede skattemeldinger med forhåndsutfylt informasjon som har betydning for fastsetting av skattegrunnlaget etter kapittel 9.

§ 10-5 andre ledd bokstav h skal lyde:

h) tollmyndighetene gi opplysninger om vareførselen til og fra landet av betydning for skattemyndighetenes fastsetting av skatt ved innførsel.

§ 10-5 andre ledd bokstav i vert oppheva.

II

I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning gjer ein følgjande endring:

§ 8-12 andre ledd bokstav b skal lyde:

b) landet der morselskapet er hjemmehørende har inngått en folkerettslig overenskomst med Norge som gir grunnlag for utveksling av opplysninger, men ikke har en avtale om automatisk utveksling av meldinger med virkning ved utløpet av det året det skal leveres melding etter første ledd, eller

III

I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning gjer ein følgjande endringar:

§ 8-2 nytt femte ledd skal lyde:

(5) Skattepliktig som bare har inntekt som skattlegges etter kapittel 19 i skatteloven (kildeskatteordning), er fritatt fra å levere skattemelding.

§ 8-8 første ledd skal lyde:

(1) Arbeidsgivere som skal foreta lønnstrekk for skatt etter Svalbardskatteloven § 3-1, Jan Mayen-skatteloven § 1 og skatteloven kapittel 19 (kildeskatteordning), skal levere melding om foretatt lønnstrekk etter reglene i a-opplysningsloven.

§ 9-1 tredje ledd skal lyde:

(3) Trekkpliktige fastsetter grunnlaget for skatt av inntekt etter skatteloven kapittel 19 (kildeskatteordning), artistskatt, skatt av utbytte som er skattepliktig etter skatteloven § 10-13, og skatt som skal beregnes etter Svalbardskatteloven § 3-1, ved levering av melding om trekk som nevnt i § 8-8.

§ 9-2 andre ledd skal lyde:

(2) Trekkpliktige beregner skatt av inntekt etter skatteloven kapittel 19 (kildeskatteordning), artistskatt, skatt av utbytte som er skattepliktig etter skatteloven § 10-13, og skatt som skal beregnes etter Svalbardskatteloven § 3-1, av grunnlaget som er fastsatt etter § 9-1 tredje ledd.

§ 9-4 første ledd andre punktum skal lyde:

Trekkpliktige etter skattebetalingsloven § 5-4 første ledd (kildeskatteordning), Svalbardskatteloven § 3-1, Jan Mayen-skatteloven og artistskatteloven kan på samme måte endre opplysninger i levert melding om trekk.

§ 12-10 skal lyde:

§ 12-10 Endring av skattefastsetting overfor trekkpliktige

Skattemyndighetene kan treffe vedtak om endring av skattefastsetting etter § 12-1 overfor den som har trekkplikt etter skattebetalingsloven § 5-4 første ledd (kildeskatteordning), artistskatteloven, Svalbardskatteloven og Jan Mayen-skatteloven.

IV

I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning gjer ein følgjande endringar:

§ 7-2 andre ledd skal lyde:

(2) Dersom en arbeidstaker i et tjenesteforhold mottar ytelse som nevnt i første ledd fra andre enn den som har arbeidstakeren i sin tjeneste, påhviler plikten til å gi opplysninger etter bestemmelsen her likevel den som har arbeidstakeren i sin tjeneste.

Noverande andre ledd vert nytt tredje ledd.

V

I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning gjer ein følgjande endring:

§ 13-3 andre ledd skal lyde:

(2) Skatteklagenemnda er klageinstans ved klage over vedtak om fastsetting av formues- og inntektsskatt, Jan Mayen-skatt, artistskatt, merverdiavgift, petroleumsskatt som ikke er omfattet av fjerde ledd, finansskatt på lønn og arbeidsgiveravgift. Det samme gjelder klage over vedtak om registrering eller sletting i Merverdiavgiftsregisteret, når det samtidig klages over vedtak etter § 12-1 som har direkte sammenheng med registrerings- eller slettingsvedtaket. Skatteklagenemnda skal ikke være klageinstans ved klager over vedtak om liten skatteevne etter skatteloven § 17-4. Departementet kan gi forskrift om at Skattedirektoratet gjøres til klageinstans ved klager over vedtak om fastsetting av formues- og inntektsskatt, merverdiavgift og arbeidsgiveravgift når klagen gjelder mindre beløp. Saker som skal avgjøres av Skatteklagenemnda, forberedes for nemnda av sekretariatet for Skatteklagenemnda.

VI

Endringane under I tek til å gjelde straks.

Endringa under II tek til å gjelde straks med verknad for rekneskapsår som begynner 1. januar 2018 eller seinare.

Endringane under III tek til å gjelde straks med verknad for inntektsåret 2019.

Endringane under IV tek til å gjelde 1. januar 2019 med verknad for inntektsåret 2019.

Endringa under V tek til å gjelde 1. august 2018.

Z.

L o v

om endring i folkeregisterloven

I

I lov 9. desember 2016 nr. 88 om folkeregistrering gjer ein følgjande endring:

§ 2-2 tredje ledd nytt siste punktum skal lyde:

Fødselsnummer kan ellers endres når adopsjonsmyndigheten har bedt om nytt fødselsnummer der det er innvilget adopsjon av spedbarn etter adopsjonsloven § 14.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

Æ.

L o v

om endringar i lov 20. desember 2016 nr. 111 om endring i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt på formue og inntekt (skatteloven)

I

I lov om endring i lov 20. desember 2016 nr. 111 om endring i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt på formue og inntekt (skatteloven) gjer ein følgjande endring:

VIII Overgangsreglane til skatteloven § 10-21 skal lyde:

Personlig skattyter kan i inntektsåret 2017 og 2018 overføre børsnoterte aksjer, børsnoterte egenkapitalbevis og andeler i aksjefond til aksjesparekonto uten beskatning. Kontohavers innskudd på kontoen settes til kontohaverens inngangsverdi på de overførte aksjene og andelene. Ubenyttet skjerming knyttet til de overførte aksjene og andelene anses etter overføringen som ubenyttet skjerming knyttet til aksjesparekontoen. *Overføres det aksjer med negativ inngangsverdi, skal den negative inngangsverdien likevel regnes som skattepliktig inntekt. Skattepliktig negativ inngangsverdi etter fradrag for ubenyttet skjerming, oppjusteres med 1,33. Kontohaverens innskudd på kontoen ved overføring av aksjer med negativ inngangsverdi, settes til null.*

II

Endringa tek til å gjelde straks med verknad frå 26. april 2018.

Ø.

L o v

om endring i eierseksjonsloven

I

I lov 16. juni 2017 nr. 65 om eierseksjoner gjer ein følgjande endring:

§ 13 nytt fjerde ledd skal lyde:

Kommunen kan uten hinder av taushetsplikt innhente opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å løse oppgaver etter loven her.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

Å.

L o v

om endringar i lov 19. desember 2017 nr. 118 om endringer i eigedomsskattelova

I

I lov 19. desember 2017 nr. 118 om endringer i lov 6. juni 1975 nr. 29 om eigedomsskatt til kommunane gjer ein følgjande endringar:

I Overgangsregel til § 3 og § 4 første ledd første punktum skal lyde:

Kommunar som i skatteåret 2018 skreiv ut eigedomsskatt på verk og bruk kan frå og med skatteåret 2019 til og med skatteåret 2024 *i staden for eller i tillegg til utskrivning etter § 3* skrive ut eigedomsskatt på eit særskilt fastsett grunnlag.

I Overgangsregel til § 3 og § 4 nytt andre ledd skal lyde:

Kommunar som ikkje skriv ut eigedomsskatt på næringseigedom etter § 3, men som i skatteåret 2018 skreiv ut eigedomsskatt på verk og bruk, kan i perioden nemnd i første ledd første punktum skrive ut eigedomsskatt på bygningar og grunnareal så langt desse var omfatta av eigedomsskattegrunnlaget for verk og bruk i skatteåret 2018.

II

Endringane under I tek til å gjelde straks med verknad frå og med skatteåret 2019.

Presidenten: Det vert votert over K III og W II. Senterpartiet har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 90 mot 11 røyster.
(Voteringsutskrift kl. 18.58.43)

Presidenten: Det vert votert over S II § 5-4 første ledd og Y IV.
Senterpartiet og Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 90 mot 12 røyster.
(Voteringsutskrift kl. 18.59.12)

Presidenten: Det vert votert over Y V.
Arbeidarpartiet og Senterpartiet har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 63 mot 39 røyster.
(Voteringsutskrift kl. 18.59.33)

Presidenten: Det vert så votert over A til og med Å, alle romartal og paragrafar med unntak av dei romartala og paragrafane det allereie er votert over.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lovene og lovene i det heile.

V o t e r i n g:

Overskrifta til lovene og lovene i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaka vil verta førte opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Ingrid Heggø sett fram eit forslag på vegner av Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa snarast legge fram forslag om lovvedtak om utsett iverksetting av lov 19. desember 2017 nr. 118 om endringer i eigedoms-skattelova med verknad frå og med skatteåret 2020.»

V o t e r i n g:

Forslaget frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt vart med 52 mot 50 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 19.00.44)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:

Dokument 8:158 S (2017–2018) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Ingrid Heggø, Fredric Holen Bjørdal, Åsunn Lyngedal, Stein Erik Lauvås, Inga-lill Olsen, Hege Haukeland Liadal, Magne Rommetveit, Lise Christoffersen, Arild Grande og Lene Vågslid om å utsetje iverksetting av vedtekne endringar i eigedoms-skattelova og presisering i vilkåra for å nytte overgangs-regelen – vedtas ikkje.

Presidenten: Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 53 mot 49 røyster.
(Voteringsutskrift kl. 19.01.30)

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:

I

Stortinget ber regjeringa vurdere om utvida grunnlag for meirverdiavgift på finansielle tenester og avgift på margininntekter er ein modell som det framleis bør jobbast med å innføre eller ikkje. Vidare ber Stortinget regjeringa om å gi ei vurdering av forslaget om forhøgd selskapsskatt som vert betalt inn i terminar. Stortinget ber regjeringa komme attende til Stortinget med omtale av dette på eigna måte, seinast i statsbudsjettet for 2019.

II

Stortinget ber regjeringa komme attende til Stortinget på eigna måte, seinast i samband med statsbudsjettet for 2020, med framlegg om ei provenynøytral omlegging av finansskatten og der forhøgd arbeidsgivaravgift vert fjerna.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt fem forslag. Det er

- forslaga nr. 1–3, frå Svein Roald Hansen på vegner av Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt
- forslaga nr. 4 og 5, frå Sigbjørn Gjelsvik på vegner av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt

Det vert votert over forslaga nr. 4 og 5, frå Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest og seinest i forbindelse med statsbudsjettet for 2019 fremme forslag om å reversere økningen i avgiftene på sukker- og sjokoladevarer og alkoholfrie drikkevarer som ble vedtatt gjennom behandlingen av statsbudsjettet for 2018.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen seinest i forbindelse med statsbudsjettet for 2019 komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i avgiftssystemet som premierer produsenter som reduserer sukkerinnholdet i sine produkter.»

Votering:

Forslaga frå Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt vart med 83 mot 19 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.02.30)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 1–3, frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen seinest i forbindelse med statsbudsjettet for 2019 komme tilbake til Stortinget med forslag om avgiftsendringer som kan bidra til å styrke folkehelsen, der det legges vekt på at endringene skal skape langsiktighet for norsk næringsliv.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen seinest i forbindelse med statsbudsjettet for 2019 komme tilbake til Stortinget med forslag om å oppheve ordningen med avgiftsfri privatimport for sendinger under 350 kroner for å styrke norsk næringsliv og gi flere arbeidsplasser i Norge.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen seinest i forbindelse med statsbudsjettet for 2019 komme tilbake til Stortinget med forslag om å skaffe til veie mer kunnskap og statistikk om grensehandelen og dens omfang, slik at man i fremtiden kan treffe bedre beslutninger

for norske forbrukere, norsk næringsliv og folkehelsen.»

Votering:

Forslaga frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt vart med 54 mot 48 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.02.50)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

vedtak:

Stortinget ber regjeringen utrede fjerning av avgiftsfritaket for varesendinger fra utlandet med verdi under 350 kroner og komme tilbake til Stortinget senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2019.

Presidenten: Høgre, Framstegspartiet og Venstre har varsla at dei vil røysta imot.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 54 mot 48 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.03.20)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det sett fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Kari Elisabeth Kaski på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt
- forslag nr. 2, frå Kari Elisabeth Kaski på vegner av Sosialistisk Venstreparti

Det vert votert over forslag nr. 1, frå Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å øke fribeløpet for uføre i forbindelse med forslaget til statsbudsjett for 2019 og i tillegg legge frem en vurdering av hvordan dagens avkorting fungerer, ut fra en målsetting om å gi flere mulighet til å jobbe mer.»

Votering:

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt vart med 93 mot 9 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.03.58)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om at fribeløpet i ny uførestønad økes.»

Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 93 mot 9 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.04.16)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:215 S (2017–2018) – Representantfor-
slag fra stortingsrepresentantene Olaug V. Bollestad,
Kjell Ingolf Ropstad og Tore Storehaug om et jobbskat-
tefradrag for uføre – vedtas ikke.

Presidenten: Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

Voteringstavlene viste at det var 90 røyster for og 1
røyst imot tilrådinga frå komiteen.

(Voteringsutskrift kl. 19.04.46)

Ingvild Kjerkol (A) (fra salen): Jeg ble ikke registrert.

Presidenten: Då tek me voteringa på nytt.

Raudt har altså varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 99 røyster
mot 1 røyst.

(Voteringsutskrift kl. 19.05.13)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt 15
forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Svein Roald Hansen på vegner av Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt
- forslaga nr. 2 og 3, frå Kari Elisabeth Kaski på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt
- forslag nr. 4, frå Kari Elisabeth Kaski på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Raudt
- forslaga nr. 5 og 6, frå Sigbjørn Gjelsvik på vegner av Senterpartiet og Raudt
- forslaga nr. 7–13, frå Kari Elisabeth Kaski på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt
- forslag nr. 14, frå Kjell Ingolf Ropstad på vegner av Kristeleg Folkeparti og Miljøpartiet Dei Grøne

- forslag nr. 15, frå Kjell Ingolf Ropstad på vegner av Kristeleg Folkeparti

Det vert votert over forslag nr. 15, frå Kristelig Folke-
parti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen åpne for at SPU kan investere i notert infrastruktur på den måten Norges Bank foreslår, med små investeringer i utviklede land med stor grad av sikkerhet i starten, for å høste erfaringer og bygge kompetanse.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Kristelig Folkeparti vart med 95 mot 7
røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.06.13)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 14, frå
Kristeleg Folkeparti og Miljøpartiet Dei Grøne. Forsla-
get lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å opprette et investeringsprogram innen Statens pensjonsfond utland (SPU), med samme krav til forvaltningen som andre investeringer i SPU, med formål om å investere i bærekraftige bedrifter og prosjekter i fattige land, med en målsetting om samlet investeringsramme på minst 20 mrd. kroner.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Kristeleg Folkeparti og Miljøpartiet Dei
Grøne vart med 96 mot 6 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.06.30)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 7–13,
frå Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og
Raudt.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om Norges Bank i større grad kan avvike fra referanseindeksen når det kreves for å gjennomføre en effektiv ansvarlig forvaltning, og eierskapsdialogen ikke fører frem.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at uetisk skattepraksis og skatteunndragelse innlemmes blant uttrekkskriteriene i de etiske retningslinjene for SPU.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag til endring av Retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland på en måte som sikrer at:

- Selskaper som bygger eller planlegger å bygge nye kullkraftverk kan utelukkes fra fondet.
- Kraftselskaper der kullkraft utgjør mer enn 30 pst. av kraftproduksjonen kan utelukkes fra fondet.

- Selskaper som årlig produserer over 20 millioner tonn termisk kull kan utelukkes fra fondet.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om kullkriteriet og operasjonaliseringen av kriteriet er egnet til å unngå at fondet investerer i selskaper som bygger eller planlegger å bygge nye kullkraftverk, og som utvinner store mengder kull.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen instruere Norges Bank om å loggføre og offentliggjøre møter med selskaper, registrere tema som er tatt opp, vurdere antatt effekt, fremdrift og resultater av eierskapsdialogene.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen instruere Norges Bank om å offentliggjøre land-for-land-rapporter fra selskapene på sine nettsider.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta inn henvisning til FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) og International Labour Organization-konvensjonen nr. 169 (ILO-169) som grunnlag for SPUs etiske retningslinjer for investeringer.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt vart med 93 mot 9 røyster ikkje vedtekne.
(Voteringsutskrift kl. 19.06.49)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 5 og 6, frå Senterpartiet og Raudt.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide retningslinjer som innebærer at en størst mulig del av fondets virksomhet skal utføres fra Norge.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede om oljefondets aktiviteter i Norge i større grad kan spres slik at det kommer hele landet til del.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Senterpartiet og Raudt vart med 90 mot 12 røyster ikkje vedtekne.
(Voteringsutskrift kl. 19.07.08)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 4, frå Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede grunnlaget for å trekke Statens pensjonsfond utland (SPU) ut av alkoholselskaper.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Raudt vart med 89 mot 13 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.07.25)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 2 og 3, frå Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å gjennomføre en evaluering av menneskerettighetsdimensjonen i det etiske rammeverket og håndhevingen av det. Evalueringen må vurdere om SPUs risikoanalyser gir et robust nok grunnlag for investeringsbeslutninger, spesielt i land med grove brudd på menneskerettighetene og mangel på åpenhet. Videre må evalueringen omfatte en prinsipiell drøfting av risiko knyttet til investeringer i statseide selskaper i lukkede, repressive land og en drøfting av risiko knyttet til eierskap i telekomselskaper i land med manglende rettssikkerhet og utbredt overvåking.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en ny og mer grundig gjennomgang av muligheten for å utvikle etiske retningslinjer for SPUs investeringer i statsobligasjoner, hvor åpenhetskriterier hos utstederlandene ligger til grunn.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt vart med 88 mot 14 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.07.44)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide forslag til mandat for at SPU kan investere i unotert infrastruktur for fornybar energi, med samme krav til åpenhet, avkastning og risiko som for øvrige investeringer i SPU, og komme tilbake til Stortinget med forslaget våren 2019 og med en vurdering av om investeringene bør foretas innenfor eller utenfor miljømandatene.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt vart med 64 mot 38 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.08.05)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen legge frem en vurdering i neste års stortingsmelding om Statens pensjonsfond av om dagens kriterier for uttrekk av kullselskaper fra SPU er tilstrekkelige med tanke på å ekskludere selskaper med en betydelig kullrelatert virksomhet.

II

Meld. St. 13 (2017–2018) – Statens pensjonsfond 2018 – vedlegges protokollen.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

vedtak:

Dokument 8:214 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Steinar Reiten, Geir Jørgen Bekkevold og Kjell Ingolf Ropstad om å etablere et etikkråd for Statens pensjonsfond Norge etter modell av Statens pensjonsfond utland – vedlegges protokollen.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt ni forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Åsunn Lyngedal på vegner av Arbeidarpartiet og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslaga nr. 2 og 3, frå Sigbjørn Gjelsvik på vegner av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt
- forslag nr. 4, frå Åsunn Lyngedal på vegner av Arbeidarpartiet
- forslag nr. 5, frå Sigbjørn Gjelsvik på vegner av Senterpartiet, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt
- forslag nr. 6, frå Sigbjørn Gjelsvik på vegner av Senterpartiet og Raudt
- forslaga nr. 7 og 8, frå Kari Elisabeth Kaski på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt
- forslag nr. 9, frå Åsunn Lyngedal på vegner av Arbeidarpartiet

Forslag nr. 4 vart trekt under debatten.

Det vert votert over forslaga nr. 7 og 8, frå Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan muligheten for salg av fordringer påvirker markedet for forbrukslån, hvorvidt det innebærer at personer uten betalingsevne får forbrukslån, og om det er formålstjenlig å begrense salg av fordringer for usikret forbruksgjeld.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede om det bør settes som vilkår at usikrede lån kun kan inndrives ved hjelp av såkalt egeninkasso, altså at kreditor må drive innkrevingen og inkassovirksomheten selv.»

Votering:

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt vart med 93 mot 9 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.09.40)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 6, frå Senterpartiet og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan ordningen med skyggerating kan gjeninnføres, og hvilke grep Stortinget og regjeringen kan ta for å oppnå dette, og komme tilbake til Stortinget med dette senest våren 2019.»

Sosialistisk Venstreparti har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Senterpartiet og Raudt vart med 83 mot 19 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.09.59)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 5, frå Senterpartiet, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedsette en offentlig utredning for å vurdere behovet for nye løsninger og regler for å sikre tilgang til kontanter.»

Sosialistisk Venstreparti har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Senterpartiet, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt vart med 82 mot 20 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.10.20)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 2 og 3, frå Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som reduserer bankenes adgang til å ta risiko utenfor kjernevirksomheten ytterligere.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede ulike modeller for rentetak i Norge og komme tilbake til Stortinget med en anbefalt modell i Finansmarkedsmeldingen 2019.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt vart med 77 mot 25 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.10.40)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 9, frå Arbeidarpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede ulike modeller for et rentetak i Norge og komme tilbake med dette i Finansmarkedsmeldingen 2019.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Arbeidarpartiet vart vedteke med 54 mot 48 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.11.04)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Arbeidarpartiet og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en egen stortingsmelding for finansnæringen som viser en helhetlig næringspolitikk for næringen.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Arbeidarpartiet og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 72 mot 30 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.11.26)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen etablere en regulatorisk sandkasse for fintech i Norge innen utgangen av 2019. En regulatorisk sandkasse bør underlegges Finanstilsynet, men etableres i samarbeid med finansnæringen og om hensiktsmessig også inkludere øvrige relevante tilsynsorgan som for eksempel Datatilsynet, Konkurransetilsynet og Forbrukerombudet.

Presidenten: Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 97 røyster mot 1 røyst.

(Voteringsutskrift kl. 19.11.46)

Vidare var tilrådd:

II

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget senest høsten 2018 med et forslag om å forby aggressiv markedsføring av forbrukslån.

III

Meld. St. 14 (2017–2018) – Finansmarkedsmeldingen 2018 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 9 (2017–2018) – Rapport til Stortinget fra Norges Banks representantskap for 2017 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 10

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Meld. St. 3 (2017–2018) – Statsrekneskapen 2017 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt tre forslag. Det er forslaga nr. 1–3, frå Svein Roald Hansen på vegner av Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen evaluere og informere Stortinget om de konkrete konsekvensene av velferdskuttene regjeringen omtaler som ABE-reformen, og legge fram konsekvensene under hvert departement og i alle statlige virksomheter i forslag til statsbudsjett for 2019.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2019 legge fram en framskrivning som viser de totale konsekvensene av den såkalte ABE-reformen for alle etater og andre berørte enheter i offentlig sektor dersom reformen fortsetter ut inneværende stortingsperiode, til 2025 og til 2030.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i fremtidige forslag til statsbudsjett synliggjøre de samlede ABE-kuttene for alle berørte enheter siden «reformen» ble innført.»

Det vert votert alternativt mellom desse forslaga og tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:137 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski, Gina Barstad, Freddy André Øvstegård, Petter Eide, Karin Andersen og Solfrid Lerbrekk om en fullstendig gjennomgang av uprioriterte osthøvelkutt i velferd og offentlig sektor, av regjeringen omtalt som avbyråkratisering og effektivisering – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaga frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt vart tilrådinga vedteken med 65 mot 37 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.13.29)

Votering i sak nr. 12

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Stortinget samtykker til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2017/1951 om forlengelse av det europeiske statistikkprogram til 2020.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 13

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Prop. 90 L (2017–2018) – Endringer i rettsgebyrloven (gebyr for skifteattest og uskifteattest) – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 14

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt sju forslag. Det er forslaga nr. 1–7, frå Torstein Tvedt Solberg på vegner av Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå endringer i opplæringsloven for å klargjøre forholdet mellom nasjonale og lokale utdanningsmyndigheter sin styring av skolen, og lærernes faglige handlingsrom.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å innføre en tillitsreform i skolen som bygger på de overordnede prinsippene som er omtalt i Dokument 8:194 S (2017–2018).»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg der partene, lærerutdanningsinstitusjonene, elever, lærerstudenter, skoleeiere og skoleledere er representert, for å gjennomgå det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet i skolen, og bruken av dette i kommunene, som senest våren 2019 leverer forslag til endringer i samsvarende prinsippene for tillitsreformen.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det totale omfanget av kartlegginger, målinger, rapportering og dokumentasjonskrav på nasjonalt og lokalt nivå reduseres, slik at lærernes tid til eleven og lærernes handlingsrom ivaretas.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med fagfornyelsen i skolen gjennomgå dagens eksamenssystem og se på hvordan standpunktvurdering og eksamen samlet sett kan gi pålitelig og relevant informasjon om elevenes kompetanse.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med partene utarbeide en konkret og forpliktende plan for hvordan profesjonsfellesskapet i skolen kan styrkes, uten at dette går på bekostning av læreres egen tid til for- og etterarbeid.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at ansettelsesavtaler med skoleledere og rektorer ikke kan inneholde detaljerte målkrav og indikatorer knyttet til elevresultater.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 53 mot 49 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.14.45)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen undersøke i hvilken grad detaljerte målkrav og indikatorer knyttet til elevresultater benyttes i ansettelsesavtaler med skoleledere og rektorer. Videre ber Stortinget regjeringen vurdere konsekvensene av dette sett i lys av overordnet del av læreplanen og melde tilbake til Stortinget på egnet måte.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

II

Stortinget ber regjeringen sørge for at arbeidet med fagfornyelsen og revidering av opplæringsloven ivaretar lærerprofesjonens profesjonelle handlingsrom, i tråd med Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen.

III

Stortinget ber regjeringen fortsette å redusere omfanget av rapportering og dokumentasjon på nasjonalt nivå samt ta initiativ til at kommunene gjennomgår sine lokale planer for rapportering og dokumentasjon når nye læreplaner innføres. En slik gjennomgang bør gjennomføres i samarbeid med partene, lærerutdanningsinstitusjonene, elever, lærerstudenter, skoleeiere og skoleledere, med sikte på å redusere dokumentasjonskravene og styrke det lokale handlingsrommet til skoleeier.

Presidenten: Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 53 mot 49 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.15.16)

Vidare var tilrådd:

IV

Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg der partene i skolesektoren er representert, for å gjennomgå Nasjonalt kvalitetsvurderingssystem i lys av fagfornyelsen og fremme forslag til endringer på egnet måte.

Presidenten: Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla subsidiær støtte til tilrådinga.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 15

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av dagens regelverk for rangering av søkere til høyere utdanning, inkludert utdanning som i dag ikke gir poeng, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 16

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt 13 forslag. Det er

- forslaga nr. 1–7, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslaga nr. 8–12, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 13, frå Per Espen Stoknes på vegner av Miljøpartiet Dei Grøne

Det vert votert over forslag nr. 13, frå Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget finner at olje- og energiministerens innsats for å rydde opp i petroleumsforvaltningens feilinformasjon til Stortinget, upresis bruk av tall og manglende respekt for Stortingets kompetanse til å legge rammer for petroleumsindustrien, er kritikkverdig.»

Sosialistisk Venstreparti og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 93 mot 9 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.16.42)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 8, 9 og 11, frå Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille som krav at plan for utbygging og drift (PUD) av alle nye petroleumsfelter skal gjennomføre en full utredning av et utbyggingskonsept der vilkåret er bruk av kraft fra land-løsning eller annen fornybar energiforsyning for kraft- og varmebehovet til driften av feltet.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille som krav at plan for utbygging og drift (PUD) av alle nye petroleumsfelter sikrer bruk av kraft fra land-løsning eller annen fornybar energiforsyning for kraft- og varmebehovet til driften av feltet.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det gjennomføres en tilleggsutredning for Johan Castberg-feltet, der kraft- og varmebehovet til driften av feltet dekkes av kraft-fra-land eller annen fornybar eller utslippsfri energiforsyning, og at denne gjennomføres og legges fram før Prop. 80 S (2017–2018) sluttbehandles.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti vart med 95 mot 7 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.17.00)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 10 og 12, frå Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen pålegge bruk av Norsk olje og gass og Norsk Industris framforhandlede standardkontrakter når petroleumsfelter bygges ut.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for følgende nye vilkår for godkjenning av plan for utbygging og drift av Johan Castberg-feltet:

Rettighetshaverne skal gjennomføre et program for å sikre teknologiutvikling og kvalifisering av teknologi for overføring av store kraftmengder til produksjonsskip. Nærmere tidsramme for gjennomføring settes av Oljedirektoratet.

Rettighetshaverne skal legge fram en plan for

hvordan en områdeløsning for kraft fra land kan gjennomføres. Nærmere tidsramme for gjennomføring settes av Oljedirektoratet.»

Raudt har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti vart med 94 mot 8 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.17.18)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 1–7, frå Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at vesentlige kontraktsmessige forpliktelser ikke inngås og byggearbeid ikke påbegynnes, før plan for utbygging og drift (PUD) av en petroleumsutbygging er godkjent.»

Forslag nr 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide lønnsomhetsberegninger for staten etter skattevirkninger ved vurdering av alle fremtidige investeringer på norsk sokkel, og at disse beregningene kommer inn i vurderingsgrunnlaget når nye investeringer skal til behandling i Stortinget.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med samfunnsøkonomiske beregninger av Castberg-prosjektet hvor de reelle klimarisikoene og -kostnadene er inkludert.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endring i «Veiledning til plan for utbygging og drift av en petroleumforekomst (PUD) og plan for anlegg og drift av innretninger for transport og for utnyttelse av petroleum (PAD)». Veiledningen må sikre at en reell samfunnsøkonomisk analyse presenteres for Stortinget hvor de reelle klimakostnadene av forslagene presenteres.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om ilandføring av olje fra Johan Castberg-feltet til Finnmark for å utløse lokale ringvirkninger.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stoppe videre tildelinger av lisenser inntil Stortinget har fått seg forelagt korrekt informasjon, og åpningen av Barentshavet kan vurderes på korrekt grunnlag.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med nye anslag over forekomstene og samfunnsøkonomisk lønnsomhet knyttet til Barentshavet Sør-Øst. Det forutsettes bl.a. at en korrekt CO₂-pris, som forutsetter å inkludere kostnadene for

å nå 2-gradersmålet, inkluderes i beregningene. Samfunnskostnadene av global oppvarming forutsettes også hensyntatt i beregningene.»

Raudt har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 93 mot 9 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.17.37)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet godkjenner plan for utbygging og drift av Johan Castberg-feltet.

II

Stortinget samtykker i at Petoro AS, som er rettighets-haver for statens deltakerandel (SDØE), kan delta i utbygging og drift av Johan Castberg-feltet.

III

Stortinget ber regjeringen sørge for at senest ved etablering av flere produserende felt i Barentshavet må disse sees i sammenheng med Johan Castberg og bygging av en ilandføringsterminal på Veidnes i Finnmark.

IV

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte – innen utgangen av 2018 og med sikte på vedtak – om utredningene Barents Sea Oil Infrastructure gjør om en nedskalert terminalløsning og en skip-til-skip-løsning på Veidnes i Finnmark. Beslutningen skal bygge på hensyn til god ressursforvaltning.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 91 mot 10 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.17.58)

Votering i sakene nr. 17–33

Presidenten: Sakene nr. 17–33 er andre gongs behandling av lovsaker og gjeld lovvedtaka 67 til og med 83.

Det ligg ikkje føre nokon forslag til merknad. Stortingets lovvedtak er dermed godtekne ved andre gongs behandling og vert å senda Kongen i samsvar med Grunnlova.

Sak nr. 34 [19:18:27]

Referat

1. (459) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringer i forbrukermerkeloven (Lovvedtak 58 (2017–2018))
 2. lov om endringer i opplæringslova, friskolelova og folkehøgskoleloven (plikt til å tilby intensiv opplæring og plikt til fleirfagleg samarbeid m.m.) (Lovvedtak 57 (2017–2018))
 3. lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) (Lovvedtak 56 (2017–2018))
 4. lov om endringer i barnehageloven mv. (minimumsnorm for grunnbemanning, plikt til å samarbeide om barnas overgang fra barnehage til skole og SFO mv.) (Lovvedtak 64 (2017–2018))

- er sanksjonert under 8. juni 2018
Samr.: Vert lagd ved protokollen.
2. (460) Samtykke til godkjenning av avgjerd i EØS-komiteen nr. 186/2017 av 22. september 2017 om innlemming i EØS-avtala av direktiv 2014/26/EU om kollektiv forvaltning av opphavsrett og nærstående rettar og multiterritoriell lisensiering av rettar til musikkverk for bruk på nettet i den indre marknaden (Prop. 97 S (2017–2018))
Samr.: Vert send familie- og kulturkomiteen, som legg fram sitt utkast til innstilling for utanriks- og forsvarskomiteen til fråsegn før innstillinga vert gjeven.
3. (461) Endringer i finansforetaksloven (forsikrings- og pensjonsforetaks investeringer i forsikringsfremmed virksomhet) (Prop. 98 L (2017–2018))
Samr.: Vert send finanskomiteen.
4. (462) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Knut Arild Hareide, Olaug V. Bollestad og Kjell Ingolf Ropstad om ideelle aktørers historiske pensjonsutgifter (Dokument 8:235 S (2017–2018))
Samr.: Vert send helse- og omsorgskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandla. Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

